

מסכת נדי עם פירושי רש"י ורמב"ו

The following book includes:

- Wikisource Talmud Bavli
- License: CC-BY
- Source: http://he.wikisource.org/wiki/%D7%AA%D7%9C%D7%9E%D7%95%D7%93_%D7%91%D7%91%D7%9C%D7%99

It was retrieved from Sefaria on October 25, 2022 (ל' בתשרי ה'תשפ"ג). It was typeset and formatted by Ktavi.

תוכן העניינים

1 פרק א שמאי אומר

1 . . . . . דף ב

1 פרק א שמאי אומר

2 . . . . . דף ג

5 . . . . . דף ד

8 . . . . . דף ה

11 . . . . . דף ו

13 . . . . . דף ז

16 . . . . . דף ח

20 . . . . . דף ט

23 . . . . . דף י

25 . . . . . דף יא

29 . . . . . דף יב

31 פרק ב כל היד

31 . . . . . דף יג

פרק ב כל היד 33

35	דף יד . . . . .
39	דף טו . . . . .
41	דף טז . . . . .
44	דף יז . . . . .
47	דף יח . . . . .
49	דף יט . . . . .
52	דף כ . . . . .
56	דף כא . . . . .

פרק ג המפלת חתיכה 58

60	דף כב . . . . .
63	דף כג . . . . .
66	דף כד . . . . .
70	דף כה . . . . .
73	דף כו . . . . .
76	דף כז . . . . .
79	דף כח . . . . .
82	דף כט . . . . .
85	דף ל . . . . .
89	דף לא . . . . .

פרק ד בנות כותים 93

93	דף לב . . . . .
96	דף לג . . . . .

99	דף לד . . . . .
102	דף לה . . . . .
106	דף לו . . . . .
109	דף לז . . . . .
112	דף לח . . . . .
115	דף לט . . . . .

118 **פרק ה יוצא דופן**

118	דף מ . . . . .
-----	----------------

120 **פרק ה יוצא דופן**

120	דף מא . . . . .
123	דף מב . . . . .
126	דף מג . . . . .
129	דף מד . . . . .
132	דף מה . . . . .
136	דף מו . . . . .
139	דף מז . . . . .
142	דף מח . . . . .

144 **פרק ו בא סימן**

146	דף מט . . . . .
148	דף נ . . . . .
150	דף נא . . . . .
154	דף נב . . . . .

157 . . . . . דף נג

160 . . . . . דף נד

163 פרק ז דם הנדה

163 . . . . . דף נה

166 . . . . . דף נו

170 . . . . . דף נז

171 פרק ח הרואה כתם

173 פרק ח הרואה כתם

173 . . . . . דף נח

177 . . . . . דף נט

178 פרק ט האשה שהיא עושה

179 פרק ט האשה שהיא עושה

180 . . . . . דף ס

183 . . . . . דף סא

186 . . . . . דף סב

188 . . . . . דף סג

191 . . . . . דף סד

194 פרק י תינוקת

194 . . . . . דף סה

196 . . . . . דף סו

199 . . . . . דף סז

202	דף סח
205	דף סט
208	דף ע
210	דף עא
213	דף עב
216	דף עג

פרק א שמאי אומר

דף ב

מתני' שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן	כיצד דיה שעתה היתה יושבת במטה ועסוקה
הלל אומר מפקידה לפקידה ואפילו לימים	בטהרות ופרשה וראתה היא טמאה והן
הרבה וחכ"א לא כדברי זה ולא כדברי	טהורות אע"פ שאמרו מטמאה מעת
זה אלא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה	לעת אינה מונה אלא משעה שראתה גמ'
לפקידה ומפקידה לפקידה ממעטת על יד	מאי טעמיה דשמאי קסבר העמד אשה על
מעת לעת כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה	חזקתה ואשה בחזקת טהורה עומדת והלל
והמשמשת בעדים הרי זו כפקידה וממעטת	כי אמר העמד דבר על חזקתו היכא דלית
על יד מעת לעת ועל יד מפקידה לפקידה	ליה ריעותא מגופיה אבל איתתא

פרק א שמאי אומר

כיון דמגופה קחזיא לא אמרינן אוקמה	ודאי דאילו מעת לעת שבנדה תולין לא
אחזקתה ומאי שנא ממקוה דתנן מקוה	אוכלין ולא שורפין ואילו הכא טומאה
שנמדד ונמצא חסר כל טהרות שנעשו על	ודאי התם משום דאיכא למימר העמד טמא
גביו למפרע בין בר"ה בין ברה"י טמאות	על חזקתו ואימא לא טבל אדרבה העמד
לשמאי קשיא למפרע להלל קשיא	מקוה על חזקתו ואימא לא חסר הרי חסר
לא כדברי זה - שהחמיר יותר מדאי דודאי כולי האי ימים רבים לא מוקמי ליה כותלי בית הרחם:	
כל אשה שיש לה וסת - קבוע ג' פעמים ובדקה בשעת וסתה ומצאתה טמאה:	
אף על פי שאמרו כו' - אשאין לה וסת קאי:	
גמ' העמד אשה על חזקתה - שהרי מספק אתה בא לטמאותה לענין טהרות דקודם ראייה ספק הוה	
לה דם מקודם לכן ספק לא הוה הלכך העמד אשה על חזקתה שהיתה קודם ראייה כשנתעסקה	
בטהרות אלו:	
ומאי שנא ממקוה - לתרוייהו פריך:	
לשמאי קשיא למפרע - דהא מטמאין טהרות למפרע ולא אמרינן העמד מקוה על חזקתו:	
דאילו מעת לעת - טהרות דמטמאין להו משום ספקא דמעט לעת לרבנן וה"ה מפקידה לפקידה	
דהלל:	
לא טבל - טבילה הוגנת הלכך טומאה ודאית יש:	
חסר ואתא חסר ואתא - ואיתרע לה לחזקה מקמי הכי טובא ולא ידעינן מאימת הלכך ריע טפי	

לפניך	הכא נמי הרי דם לפניך השתא	הוא דחזאי התם נמי השתא הוא דהחמיץ
הוא דחזאי הכא נמי השתא הוא דחסר		הכי השתא התם איכא למימר החמיץ ואתא
הכי השתא התם איכא למימר חסר ואתא		החמיץ ואתא הכא מי איכא למימר חזאי
חסר ואתא הכא מי איכא למימר חזאי ואתא		ואתא חזאי ואתא ומאי קושיא דלמא הגס
חזאי ואתא ומאי קושיא דלמא הגס		הגס חזיתיה התם איכא תרתי לריעותא
חזיתיה התם איכא תרתי לריעותא הכא		הכא איכא חדא לריעותא ורמי חבית אמקוה
איכא חדא לריעותא ומאי שנא מחבית דתנן		מאי שנא הכא ודאי ומ"ש הכא ספק א"ר
היה בודק את החבית להיות מפריש עליה		חנינא מסורא מאן תנא חבית ר"ש היא
תרומה והולך ואח"כ נמצא חומץ כל ג' ימים		דלגבי מקוה נמי ספקא משוי ליה
(הראשונים) ודאי מכאן ואילך ספק קשיא		דתנן מקוה שנמדד ונמצא חסר כל הטהרות
לשמאי התם משום דאיכא למימר העמד		שנעשו על גביו למפרע בין בר"ה בין ברה"י
טבל על חזקתו ואימר לא נתקן אדרבה		טמאות ר"ש אומר בר"ה טהורות ברה"י
העמד יין על חזקתו ואימר לא החמיץ הרי		תולין
החמיץ לפניך הכא נמי הרי דם לפניך השתא		

דף ג

ושניהם לא למדוה אלא מסוטה	רבנן	טהור הכא נמי ברה"ר טהור הכי השתא
סברי כי סוטה מה סוטה ספק היא ועשאוה		התם משום סתירה הוא וסתירה ברה"ר
כודאי הכא נמי ספק ועשאוה כודאי אי		ליכא הכא משום חסר הוא מה לי חסר
מסוטה אימא כי סוטה מה סוטה ברה"ר		ברה"ר מה לי חסר ברה"י וכי תימא הא

מאשה:

תרתי לריעותא - העמד טמא על חזקת טומאה ובחזקת טהרה דמקוה איכא ריעותא שהרי חסר לפניך. אבל באשה בדידה הוא דאיכא ריעותא שהורע חזקת טהרתה קצת שהרי דם לפניך ומשום הך ריעותא לחודה לא מרעינן לה הואיל ובטהרות לא משכחת ריעותא אחרייתא דכי אמרת העמידם על חזקתם בחזקת טהרתם הם:

ומאי שנא מחבית - לב"ש פריך:

ורמי חבית אמקוה - דהא תרוייהו איכא תרתי לריעותא:

ברה"י תולין - טעמא מפרש לקמן:

ועשאוה כודאי - שאסורה לבעלה עד שתשתה:

סוטה ברשות הרבים טהורה - אין רשות הרבים מקום סתירה:

כל ספק טומאה ברה"ר טהור כיון דאיכא
 תרתי לריעותא כודאי טומאה דמי ורבי
 שמעון סבר כי סוטה מה סוטה ברה"ר טהור
 הכא נמי ברה"ר טהור אי מסוטה אימא כי
 סוטה מה סוטה ברה"י טמאה ודאי הכא
 נמי ברה"י טמאה ודאי הכי השתא התם
 יש רגלים לדבר שהרי קינא לה ונסתרה
 הכא מאי רגלים לדבר איכא ואי בעית
 אימא היינו טעמא דרבי שמעון גמר סוף
 טומאה מתחלת טומאה מה תחלת טומאה
 ספק נגע ספק לא נגע ברה"ר טהור אף
 סוף טומאה ספק טבל ספק לא טבל ברה"ר
 טהור ורבנן הכי השתא התם גברא בחזקת
 טהרה קאי מספקא לא מחתינן ליה לטומאה
 הכא גברא בחזקת טומאה קאי מספקא לא
 מפקינן ליה מטומאתו ומאי שנא ממבוי
 דתנן השרץ שנמצא במבוי מטמא למפרע
 עד שיאמר בדקתי את המבוי הזה ולא היה

בו שרץ או עד שעת הכיבוד התם נמי
 כיון דאיכא שרצים דגופיה ושרצים דאתו
 מעלמא כתרתי לריעותא דמי ואב"א
 היינו טעמא דשמאי הואיל ואשה מרגשת
 בעצמה והלל כסבורה הרגשת מי רגלים
 היא ולשמאי האיכא ישנה ישנה נמי אגב
 צערה מיתערא מידי דהוה אהרגשת מי
 רגלים והאיכא שוטה מודה שמאי בשוטה
 הא כל הנשים קתני כל הנשים פקחות
 וליתני נשים לאפוקי מדרבי אליעזר דא"ר
 אליעזר ארבע נשים ותו לא קמ"ל כל הנשים
 והאיכא כתמים לימא תנן כתמים דלא
 כשמאי אמר אבבי מודה שמאי בכתמים מ"ט
 בצפור לא נתעסקה בשוק של טבחים לא
 עברה האי דם מהיכא אתי אי בעית אימא
 היינו טעמיה דשמאי דאם איתא דהוה דם
 מעיקרא הוה אתי והלל כותלי בית הרחם
 העמידוהו ושמאי כותלי בית הרחם לא

רגלים לדבר - סימן טומאה איכא:

ואיבעית אימא - אי מסוטה גמרי רבנן הוה להו למימר ברה"ר טהור אלא לאו מסוטה מצנין למגמר
 תחלת טומאה איתקש לסוטה סוף טומאה לא איתקש ואם כן מאי טעמא דרבי שמעון דמטהר
 ברה"ר:

ומאי שנא ממבוי - לשמאי פריך:

מרגשת - שנט"ר בלע"ז. כלומר יודעת בעצמה כשיוצא דם ממנה והא מדלא ארגשה מאתמול
 ודאי השתא בבדיקת עד נפק:

והא איכא שוטה - שאינה מבינה מבינה להרגיש:

לאפוקי מדר' אליעזר - במתני' היא לקמן (נדה דף ז.):

והא איכא כתמים - הרואה כתם דקיימא לן לקמן (נדה דף נו.) מטמאה למפרע עד שתאמר בדקתי
 חלוק זה ולא היה בו כתם או עד שעת כבוש ולא אמרינן אי נפיק מגופה הוה מרגשת:
 משמשת במוך - ממלאה אשה אותו מקום מוכין לשאוב את הזרע שלא תתעבר ואינה נוטלתו משם
 אלא בשעת הצורך ושמא מוך העמיד את הדם. ג' נשים משמשות במוך קטנה מעוברת ומניקה:

מוקמי דם משמשת במוך מאי איכא מפריה ורביה ומאן דתני האי לישנא למימר אמר אביי מודה שמאי במשמשת הא תניא כי האיך לישנא דאם איתא דהוה במוך רבא אמר מוך נמי אגב זיעה מכוין דם מעיקרא הוה אתי התם הלל הוא דקטעי כוין ומודה רבא במוך דחוק ומאי איכא בין הני לישני להאיך לישנא איכא בינייהו למרמי חבית ומקוה ומבוי להאיך לישנא איכא למרמינהו להני לישני ליכא למרמי ומאי איכא בין האי לישנא להאיך לישנא לאביי איכא מוך לרבא איכא מוך דחוק תניא כי האי לישנא דאם איתא דהוה דם מעיקרא הוה אתי אמר לו הלל לשמאי אי אתה מודה בקופה שנשתמשו בה טהרות בוזית זו ונמצא שרץ בוזית אחרת שטהרות הראשונות טמאות אמר לו אבל ומה הפרש בין זו לזו לזו יש לה שוליים לזו אין לה שוליים רבא אמר טעמא דשמאי משום בטול פריה ורביה תניא נמי הכי אמר לו שמאי להלל א"כ בטלת בנות ישראל (שוליים בדוקי"ן מכוס"ן בזו"ת סימ"ן)

מכוין כוין - ויש מקומות לדם לצאת: בין הני לישני - אשה מרגשת ומעיקרא הוה אתי: לאביי איכא מוך - ללישנא דאשה מרגשת אפי' משמשת במוך נמי דיה שעתה וללישנא דמעיקרא הוה אתי משמשת במוך מטמאה למפרע: ונמצא בה שרץ בוזית אחרת - לאחר שניטלו טהרות מן הקופה: ומה הפרש בין זו לזו - והא טומאה דלמפרע הוא: מפריה ורביה - דכיון דחיישינן לדם בבית החיצון לבו נוקפו ופורש מן האשה: וקא מקשי ליה קופה - הרי קופה דלא אמר אם איתא דהוה שרץ מעיקרא הוה נפיק עם הטהרות כשעירה את הקופה: סייג - חזוק וגדר מדרבנן לטמא למפרע. וה"ה דמצי למיפרך הני מתני' אהנך לישנא דלעיל ולתרוצי כי האי גוונא הלל טעי וסבר טעמא דשמאי אם איתא כו' וקשיא ליה קופה וקאמר ליה שמאי טעמא דידי משום העמד אשה על חזקתה אי משום אשה מרגשת ולמאי דקא טעית נמי דקא מקשת לי קופה זו יש לה שוליים כו'.

עשרה דליים מים בזה אחר זה ונמצא שרץ	איתמר קופה שנשתמשו בה טהרות בזוית זו
באחד מהן הוא טמא וכולן טהורין ואמר ריש	ונמצא שרץ בזוית אחרת חזקיה אמר טהרות
לקיש משום רבי ינאי לא שנו אלא שאין לה	הראשונות טהורות רבי יוחנן אמר טהרות
אוגנים אבל יש לה אוגנים כולן טמאין	הראשונות טמאות והא (בית) שמאי והלל
לימא חזקיה לית ליה דר' ינאי מיא שרקי	מודו בקופה דטהרות הראשונות טמאות
פירי לא שרקי אי נמי מיא לא קפיד עלייהו	כי מודו שמאי והלל בקופה שיש לה שולים
פירי קפיד עלייהו ואי בעית אימא כי מודו	כי פליגי חזקיה ורבי יוחנן בקופה שאין לה
שמאי והלל בקופה שאינה בדוקה	שולים אין לה שולים מ"ט דר' יוחנן אין
	לה שולים ויש לה אוגנים והתניא המדלה

דף ז

מכוסה כי פליגי חזקיה ורבי יוחנן בקופה	כי פליגי חזקיה ור' יוחנן בקופה בדוקה
מכוסה מכוסה היכי נפל כגון שתשמישה	מר סבר הא בדקה ומר סבר אימור עם
ע"י כסוי והא דומיא דאשה קתני ואשה	סילוק ידו נפל והא דומיא דאשה
מכוסה היא כיון דשכיחי בה דמים כשאין	קתני ואשה בדוקה היא כיון דשכיחי בה
מכוסה דמיא ואיבעית אימא כי מודו	דמים כשאינה בדוקה דמיא ואיבעית
שמאי והלל בזוית קופה כי פליגי חזקיה	אימא כי מודו שמאי והלל בקופה שאינה

שיש לה שולים - והוא הוציאן דרך הפה הלכך אם שרץ היה בה לא ראהו ולא יצא:

מאי טעמא דר' יוחנן - הא ודאי אילו הוה התם בשעת טהרות הוה נפיק בהדייהו:

עשרה דליים - י' פעמים בדלי אחד ומערה בכלי גדול:

מיא שרקי - ואין צריך להפוך הדלי על פניו כשהוא מערה הלכך איכא למימר אוגנים עכבוהו לשרץ אבל פירי לא שרקי וכשעירה טהרות ממנה הפכה כולה על פניה לפי שאין פירות נוחין לישרק ולצאת הלכך אי הוה שרץ עם הטהרות הוה שריק ונפיל בהדייהו:

לא קפיד עלייהו - אי משייר מינייהו לתוך הדלי הלכך אינו שופך כל הדלי על פניו ומצו אוגנים לעכובי שרץ:

בקופה שאינה בדוקה - שלא בדקה בשעה שנתן טהרות לתוכה הלכך אין להעמידה על חזקת טהרה:

והא דומיא דאשה קתני - בההיא דהלל ושמאי דקתני מה הפרש בין זו לזו:

ואיבעית אימא - הא והא בבדוקה אלא דשמאי והלל כשאינה מכוסה ופיה מלמעלה הלכך איכא למימר עם סילוק ידי נפלו וחזקיה במכוסה מש"ה מטהר:

מכוסה היא - דלא נפיל בה דם מעלמא וקופה דכוותה במכוסה עסקי' ואפ"ה טמאה וקשיא לחזקיה:

בזוית בית - כדמפרש ואזיל שטלטלה לקופה בזוית אחרת לאחר שניטלו טהרות ממנה:

ורבי יוחנן בזוית בית והא קופה קאמר
ה"ק קופה שנשתמשו בה טהרות בזוית
בית זו וטלטלוה בזוית אחרת ונמצא שרץ
בזוית אחרת חזקיה סבר לא מחזקינן טומאה
ממקום למקום ורבי יוחנן סבר מחזקינן ומי
מחזקינן והתנן נגע באחד בלילה ואינו יודע
אם חי אם מת ולמחר השכים ומצאו מת ר"מ
מטהר וחכמים מטמאין שכל הטמאות כשעת
מציאתן ותני עלה כשעת מציאתן ובמקום
מציאתן וכי תימא הני מילי לשרוף אבל
לתלות תלינן ומי תלינן והתנן מחט
שנמצאת מלאה חלודה או שבורה טהורה
שכל הטמאות כשעת מציאתן ואמאי לימא
האי מעיקרא מחט מעלייתא היא והשתא
הוא דהעלה חלודה ועוד תנן מצא שרץ

שרוף על גבי הזיתים וכן מטלית המהומה
טהור שכל הטמאות כשעת מציאתן וכי
תימא כשעת מציאתן בין לקולא בין לחומרא
ובמקום מציאתן אבל שלא במקום מציאתן
משרף לא שרפינן מתלא תלינן והתנן
ככר ע"ג הדף ומדף טמא מונח תחתיו אע"פ
שאם נפלה א"א אלא א"כ נגעה טהורה
שאני אומר אדם טהור נכנס לשם ונטלה
עד שיאמר ברי לי שלא נכנס אדם שם
וא"ר אלעזר לא נצרכה אלא למקום מדרון
התם כדקתני טעמא שאני אומר אדם טהור
נכנס לשם ונטלה הכא נמי נימא עורב
אתא ושדא אדם דבכונה אמרינן עורב דשלא
בכונה לא אמרינן מכדי האי ככר ספק
טומאה ברה"י הוא וכל ספק טומאה ברה"י

ממקום למקום - דלא אמרינן מאידך זוית הוה בה שרץ עם הטהרות אלא אמרינן לאחר שהביאה
כאן נפל בה:

ובמקום מציאתן - אם מצאו שחרית מת באותו מקום שנגע בו בלילה טמא אבל מצאו במקום אחר
מת טהור ולא אמרינן כי היכי דהכא מת התם נמי הוה מת במקומו הראשון:
לשרוף - דלא מחזקינן טומאה ודאית ממקום למקום לשרוף עליה תרומה:
חלודה - רדוליר"א:
נמצא שרוף - השרץ:

וכי תימא - לא דמי דהכא משום הכי טהור משום דשעת מציאתה ומקום מציאתה בטהרה הואי
דבתר שעת מציאתן אזלינן בין לקולא בין לחומרא בין לקולא כי הכא גבי מחט ומטלית לאחזוקי
בטהרה ודאי בין לחומרא כגון נגע באחד בלילה לאחזוקי בטומאה ודאית:
הדף - קרש מונח על גבי יתדות בכותל:

לא נצרכה - האי שאני אומר:

עורב איית ושדא - לאחר שטלטל הקופה לזוית אחרת ובזוית הראשונה לא היה:
מכדי האי ככר ספק טומאה הוא - ספק נגע ספק לא נגע אבל אקופה לא פריך דהא לא איתחזיק
טומאה בזוית של בית הראשון. וכי היכי דפריך אככר מצי למיפרך אמחט ואמטלית ולשנויי
כדמשני:

בטומאה דרבנן - כגון הנך מעלות דחומר בקדש (חגיגה כ:) בגדי פרושין מדרס לאוכלי תרומה
(שם יח:) ומש"ה אפילו ברה"י ספקו טהור:

שלישית ולא בדקה ולרביעית בדקה ומצאה	ספקה טמא משום דהוי דבר שאין בו דעת
טמאה אין אומרים תטמא מעת לעת אלא	לישאל וכל דבר שאין בו דעת לישאל בין
מפקידה לפקידה פשיטא כיון דבדקה	ברה"ר בין ברשות היחיד ספקו טהור
עצמה בשעה ראשונה ומצאת טהורה לא	ואב"א הכא בטומאה דרבנן דיקא נמי דקתני
מטמינן לה מעת לעת אידי דתנא מעל"ע	מדף כדכתיב (ויקרא כו:לו) עלה נדף
ממעטת על יד מפקידה לפקידה תנא נמי	וחכ"א לא כדברי זה כו' ת"ר וחכ"א לא
מפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת	כדברי זה ולא כדברי זה לא כדברי שמאי
אמר רבה מאי טעמייהו דרבנן אשה מרגשת	שלא עשה סייג לדבריו ולא כדברי הלל
בעצמה א"ל אביי אם כן תהא דיה שעתה	שהפריז על מדותיו אלא מעת לעת ממעטת
ורבה לחדודי לאביי הוא דבעי אלא מאי	על יד מפקידה לפקידה ומפקידה לפקידה
טעמייהו דרבנן כי הא דאמר רב יהודה	ממעטת על יד מעת לעת מעת לעת ממעטת
אמר שמואל חכמים תקנו להן לבנות ישראל	על יד מפקידה לפקידה כיצד בדקה עצמה
שיהו בודקות עצמן שחרית וערבית שחרית	באחד בשבת ומצאת טהורה וישבה שני
להכשיר טהרות של לילה וערבית להכשיר	ושלישי ולא בדקה ולרביעי בדקה ומצאה
טהרות של יום וזו הואיל ולא בדקה	טמאה אין אומרים תטמא מפקידה לפקידה
הפסידה עונה מאי עונה עונה יתירה	אלא מעת לעת ומפקידה לפקידה ממעטת
א"ל רב פפא לרבא והא זימנין משכחת לה	על יד מעת לעת כיצד בדקה עצמה בשעה
ג' עונות במעת לעת השוו חכמים מדותיהן	ראשונה ומצאת טהורה וישבה לה שניה

שהפריז - שהגדיל והרחיב מדתו שטמאה למפרע מפקידה לפקידה:
אידי דתנא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה - דאיצטריך למיתניה דלא תימא עם סילוק ידיה ראתה באחד בשבת תנא נמי כו':

מאי טעמא דרבנן - מאי האי שיעורא דמעת לעת דבשלמא מפקידה לפקידה דהלל ניחא דשמא עם סילוק ידיה ראתה אלא מעת לעת מאי שיעורא הוא:

חכמים תקנו להן וכו' - מתני' היא (לקמן נדה יא.) פעמים היא צריכה להיות בודקת כו':

וזה - שבדקה עכשיו ומצאה טמאה והרי ימים רבים שלא בדקה:

ג' עונות - כגון אם לא בדקה ימים רבים ובדקה בצהרים דמטמינן לה מעת לעת דהוה להו ג' עונות היום אמש ואתמול למפרע עד צהרים והשתא קנסין לה שתי עונות ורבנן חדא הוא דקנסו ותו לא:

אב"א - להכי מטמינן לה מצהרים דאתמול דאי אמרת לא נקנס אלא עונה יתירה נמצא חוטא נשכר דאילו זו שלא בדקה עצמה ימים רבים ובדקה לה היום שחרית היתה נקנסת מעת לעת שלם ומפני שאיחרה עד הצהרים והוסיפה לחטוא לא תפסיד אלא לילה וחצי יום:

שלא תחלוק במעת לעת איבעית אימא בשעת וסתה ודברי הכל מכלל דר' דוסא
שלא יהא חוטא נשכר מאי בינייהו איכא אפילו שלא בשעת וסתה אמר מאן תנא להא
בינייהו דאתניסה ולא בדקה כל אשה דת"ר אשה שיש לה וסת כתמה טמא למפרע
שיש לה וסת [וכו'] לימא מתני' ר' דוסא שאם תראה שלא בשעת וסתה מטמאה מעת
היא ולא רבנן דתניא ר"א אומר ארבע נשים לעת נימא רבנן היא ולא רבי דוסא ...
דיין שעתן בתולה מעוברת מניקה וזקנה אפילו תימא רבי דוסא ע"כ לא פליג רבי
ר' דוסא אומר כל אשה שיש לה וסת דיה דוסא עלייהו דרבנן אלא בשעת וסתה אבל
שעתה אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דר' דוסא אלא שלא בשעת
וסתה אבל בשעת וסתה מודו ליה ומתניתין וסתה ור' דוסא היא

דף ה

וברייתא דברי הכל ולוקמא איפכא שיש לה וסת הוא דפליגי רבנן בין כתמה
כיון דאיכא לאוקומי לקולא ולחומרא לראייתה הא שאר נשים שאמרו חכמים
לחומרא מוקמינן קתני שאם תראה שלא דיין שעתן כתמן כראייתן מני רבי חנינא
בשעת וסתה מטמאה מעת לעת טעמא דאשה בן אנטיגנוס היא דאמר רב יהודה אמר
דאתניסה - שנאנסה שחרית ולא בדקה ללישנא דחוטא נשכר ליכא דהא נאנסה ללישנא דלא
תחלוק איכא: ד' נשים דיין שעתן - מפני שדמיהן מסולקים ואין דם מצוי בהן:
אלא שלא בשעת וסתה - דכיון דראתה שלא בזמנה איכא למיחש דלמא מקמי הכי הוה דהא ליכא
למימר אורח בזמנו בא: כתמה טמא למפרע - עד שעת הכבוס. אף על גב דבראייתה דיה שעתה מטמאין כתמה למפרע
דהא אשכחין בראייה טומאה למפרע שאם תראה שלא בשעת וסתה מטמאה למפרע:
לימא רבנן היא - דאמרי שלא בשעת וסתה מטמאה למפרע: ולוקמא איפכא - כדאוקמיה מעיקרא ומ"ט הדרי בה הא שפיר מצי לאוקמי מתני' דברי הכל
וברייתא רבנן: לקולא ולחומרא - מעיקרא אוקימנא לקולא דבשעת וסתה דברי הכל דיה שעתה ובשלא בשעת
וסתה פליגי והשתא אוקימנא פלוגתא בשעת וסתה ואיכא דמחמיר ומטמא לה למפרע ושלא בשעת
וסתה ד"ה מטמאה למפרע: קתני שאם תראה - כמו אמר מר:
הא שאר נשים שאמרו חכמים דיין שעתן - כגון ארבע נשים דלא אשכחן בהו ראייה טמא' למפרע
כתמן נמי אינו טמא למפרע: כתמן כראייתן - מכאן ואילך טמאות:

שמואל משום רבי חנינא בן אנטיגנוס כל הנשים כתמן טמא למפרע ונשים שאמרו חכמים דיין שעתן כתמן כראיתן חוץ מתינוקת שלא הגיע זמנה לראות שאפילו סדינין שלה מלוכלכין בדם אין חוששין לה ומי אית ליה לרבי חנינא כתם כלל והתניא כל הנשים כתמן טמא ונשים שאמרו חכמים דיין שעתן כתמן טמא ר' חנינא בן אנטיגנוס אומר נשים שאמרו חכמים דיין שעתן אין להן כתם מאי לאו אין להן כתם כלל לא אין להן כתם למפרע אבל יש להן כתם מכאן ולהבא מכלל דתנא קמא סבר אפי' למפרע אין ר"מ היא דמחמיר גבי כתמים דתניא כל הנשים כתמן טמא למפרע ונשים שאמרו חכמים דיין שעתן כתמן טמא למפרע דר"מ רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר נשים שאמרו חכמים דיין שעתן כתמן כראיתן ותינוקת שהגיע זמנה לראות יש לה כתם ושלא הגיע

זמנה לראות אין לה כתם ואימתי הגיע זמנה לראות משהגיעו ימי הנעורים והמשמשת בעדים כו' אמר רב יהודה אמר שמואל עד שלפני תשמיש אינו ממעט כפקידה מ"ט אמר רב קטינא מתוך שמהומה לביתה וכי מהומה לביתה מאי הוי מתוך שמהומה לביתה אינה מכנסת לחורין ולסדקין תנן המשמשת בעדים הרי זו כפקידה מאי לאו חד לפני תשמיש וחד לאחר תשמיש לא אידי ואידי לאחר תשמיש ואחד לו ואחד לה כדתנן דרך בנות ישראל משמשות בשני עדים אחד לו ואחד לה האי מאי אי אמרת בשלמא חד לפני תשמיש וחד לאחר תשמיש איצטריך סד"א מתוך שמהומה לביתה לא בדקה שפיר קמ"ל הרי זו כפקידה אלא אי אמרת אידי ואידי לאחר תשמיש פשיטא מהו דתימא שמא תראה טפת דם כחדל ותחפנה שכבת זרע קמ"ל ואיבעית אימא

ומי אית ליה לרבי חנינא כתם כלל - בארבע נשים ואפילו מכאן ולהבא: דמחמיר בכתמים - טפי מבראיית דראית ארבע נשים הואיל ואין דם מצוי בהן אמרינן השתא אתי ומכי אתי חזיתיה אבל בכתם איכא למימר אי בדקה לחלוק מעיקרא הוה אישטתח: רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר נשים שאמרו חכמים דיין שעתן כתמן כראיתן - כלומר נשים שאמרו חכמים דיין שעתן כתמן כראיתן לטמאה מכאן ולהבא: אינו ממעט - על יד מעת לעת ועל יד מפקידה לפקידה: שמהומה לביתה - ממהרת לשמש אחד לו - שמקנה בו בעצמו:

ותחפנה שכבת זרע - ואפי' דלאחר תשמיש נמי לא ליהוי כפקידה קמ"ל: ואי בעית אימא - לעולם חד לפני תשמיש וחד לאחר תשמיש ואפ"ה הרי זו כפקידה אלאחר תשמיש קאי. וא"ת עד שלפני תשמיש למה הוזכר מתניתין תרתי קתני ואשמועינן תנא דמתניתין דשני בדיקות אצרכו רבנן וה"ק משמשת בעדים כלומר מצוה עליה לשמש בעדים ואע"פ שיש לה וסת הרי זו כפקידה ההוא דלאחר תשמיש:

שתי בדיקות אצרכוה רבנן חד לפני תשמיש	כשחברותיה נושאות אותה במטה דהויא
וחד לאחר תשמיש וכי קתני הרי זו כפקיד'	ליה יד חברותיה והשתא דא"ר יוחנן
אלאחר תשמיש והא המשמשת קתני תני	ספק טומאה הבאה בידי אדם נשאלין עליה
ומשמשת ממעטת על יד מעת לעת השתא	אפי' בכלי מונח ע"ג קרקע כמי שיש בו
מעת לעת ממעטת מפקידה לפקידה מיבעיא	דעת לישאל אע"פ שאין חברותיה נושאות
מהו דתימא מעת לעת חשו בה רבנן לפסידא	אותה במטה גופא א"ר יוחנן ספק טומאה
דטהרות אבל מפקידה לפקידה לא קמ"ל	הבאה בידי אדם נשאלים עליה אפי' בכלי
כיצד דיה שעתה וכו' למה לי למיתני היתה	המונח על גבי קרקע כמי שיש בו דעת
יושבת במטה ועסקה בטהרות ליתני היתה	לישאל מיתבי היה מתעטף בטליתו
עסוקה בטהרות ופרשה וראתה הא קמ"ל	וטהרות וטומאות בצדו וטהרות וטומאות
טעמא דדיה שעתה הא מעת לעת מטה נמי	למעלה מראשו ספק נגע ספק לא נגע טהור
מטמא מסייע ליה לזעירי דאמר זעירי מעת	ואם אי אפשר אא"כ נגע טמא רשב"ג
לעת שבנדה עושה משכב ומושב לטמא	אומר אומרים לו שנה ושונה אמרו לו אין
אדם לטמא בגדים מכדי האי מטה דבר	שונים בטהרות אמאי הא ספק טומאה הבאה
שאין בו דעת לישאל הוא וכל דבר שאין	בידי אדם הוא בר מיניה דההיא דתני רב
בו דעת לישאל ספקו טהור תרגמה זעירי	הושעיא ברשות היחיד ספקו טמא ברשות

השתא מעת לעת - דאמול דזמן ארוך הוא ממעטת פקידה זו דעדים:

טעמא משום דיה שעתה - משום דיש לה וסת הא אין לה וסת דמטמא מעת לעת מטה נמי טמאה כמשכב נדה עצמה שמטמא אדם הנוגע בו טומאה חמורה לטמא בגדים שעליו דכתיב (ויקרא ט"ו:כ"א) וכל (אשר יגע) במשכבה יכבס בגדיו:

מכדי הך מטה דבר שאין בו דעת לישאל הוא - ומעת לעת ספק טומאה הוא וכל שאין בו דעת לישאל כ' דבשלמא אטהרות בלא מטה ניהא דכיון דהיא עסוקה בהן ואוחזתן בידה הוו להו כידה והיא יש בה דעת לישאל אלא מטה כיון דע"ג קרקע מונחת דלאו בידה הוא וספקו טהור דכל ספק טומאה לטמא מסוטה גמרינן לה וסוטה יש בה דעת לישאל:

הבאה בידי אדם - כגון זו דטומאה על ידה באה וכגון נושא שרץ בידו ספק נגע בכלי המונח ע"ג קרקע ספק לא נגע ואע"פ שאדם לא היה עסוק בכלי המיטמא הואיל והטומאה באה ע"י אדם ספק נגעה הטומאה בכלי ספק לא נגעה חשבינן לה כמו שיש בה דעת לישאל וברה"י ספקו טמא: היה מתעטף בטליתו וטהרות בצדו - והוא היה טמא ספק טמא טהרות בטלית כשהגביהו על כתפו ספק לא נגע או טמאות בצדו כגון שרץ והוא טהור ספק נטמא טליתו ספק לא נטמא:

שנה - פעם אחרת אם יגע עכשיו בידוע שנגע בתחלה:

כמגעה - בכלי שנגעה בו נדה שאינו מטמא אדם שהרי ראשון הוא ואינו מטמא אדם אלא אב הטומאה:

הרבים טהור גופא אמר זעירי מעת לעת	וחומר הוא ומה כלי חרס המוקף צמיד פתיל
שבנדה עושה משכב ומושב לטמא אדם	הניצול באוהל המת אינו ניצול במעת לעת
לטמא בגדים איני והא כי אתא אבימי	שבנדה משכבות ומושבות שאינן ניצולין
מבי חוזאי אתא ואייתי מתניתא בידה מעת	באהל המת אינו דין שאין ניצולין במעת
לעת שבנדה משכבה ומושבה כמגעה מאי	לעת שבנדה והא אבימי מבי חוזאי מתניתא
לאו מה מגעה לא מטמא אדם אף משכבה	קאמר אימא משכבה ומושבה
לא מטמא אדם אמר רבא ותסברא קל	

דף ו

כמגע עצמה מה מגע עצמה מטמא אדם	כתם מטמא למפרע ומה היא מטמאה
לטמא בגדים אף משכבה ומושבה מטמא	אוכלין ומשקין משכבות ומושבות וכלי
אדם לטמא בגדים תניא כוותיה	חרס המוקף צמיד פתיל ומקולקלת למנינה
דרבא הרואה דם מטמאה מעת לעת ומה	ומטמאה את בועלה ואינה מונה אלא משעה
היא מטמאה משכבות ומושבות אוכלין	שראתה וזה וזה תולין לא אוכלין ולא
ומשקין וכלי חרס המוקף צמיד פתיל ואינה	שורפין ורבא אי שמיע ליה מתניתא
מקולקלת למנינה ואינה מטמאה את בועלה	לימא מתניתא ואי לא שמיע ליה מתניתא קל
למפרע ר' עקיבא אומר מטמאה את בועלה	וחומר מנא ליה לעולם שמיע ליה מתניתא
ואינה מונה אלא משעה שראתה הרואה	ואי ממיתניתא הוה אמינא או אדם או בגדים

כלי חרס - ניצול באהל המת דכתיב (במדבר יט) וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הא יש צמיד פתיל עליו טהור:

וכלי חרס המוקף כו' - כלומר אפילו הוא מוקף צמיד פתיל שאי אפשר ליגע בתוכו מטמאה אותו בהיסט שהזב והנדה מטמאין כלי חרס בהיסט מה שאין כן בשאר טמאין דכתיב (שם) וכלי חרס אשר יגע בו הזב ישבר ותניא בתורת כהנים יכול יטמא הזב כלי חרס מאחוריו במגע נאמר כאן בו ונאמר להלן וכלי חרס אשר תבושל בו ישבר מה להלן מאוירו אף כאן מאוירו אם כן מה ת"ל אשר יגע בו והלא אויר כלי חרס טמא בלא נגיעה כדקיימא לן בהכל שוחטין (חולין כד): תוכו אע"פ שלא נגע בו אלא איזהו מגעו שהוא ככולו הוי אומר זה היסטו:

הרואה כתם מטמאה למפרע - עד שעת כיבוסו של חלוק זה שכנסה קודם לבישה זו: ורבא - דפשיטא ליה בכלי חרס לעיל וגמר משכבות מכלי חרס מאי שנא דפשיטא ליה בכלי חרס טפי ממשכב:

אי ממיתניתא הוי אמינא - למשכבות דקתני לטמא אדם או בגדים:
גבי מעלות - בפרק חומר בקדש (חגיגה כ:):

אבל אדם ובגדים לא משום הכי קאמר ק"ו
 אמר רב הונא מעת לעת שבנדה לקדש אבל
 לא לתרומה אי הכי ליתני גבי מעלות כי
 קתני היכא דאית ליה דררא דטומאה אבל
 היכא דלית ליה דררא דטומאה לא קתני
 מיתביי מה היא מטמאה אוכלין ומשקין מאי
 לאו בין דקדש בין דתרומה לא דקדש
 תא שמע רבי יהודה אומר אף בשעת עברתן
 מלאכול בתרומה והיונן בה מאי דהוה הוה
 אמר רב חסדא לא נצרכה אלא לתקן שירים
 שבפניה רב הונא מתני לישורף שירים
 שבידיה שבדקה עצמה כשיעור וסת ת"ש
 מעשה ועשה רבי כר"א לאחר שנזכר
 אמר כדי הוא ר"א לסמוך עליו בשעת הדחק
 והיונן בה מאי לאחר שנזכר אילמא לאחר

שנזכר דאין הלכה כרבי אליעזר אלא כרבנן
 בשעת הדחק היכי עביד כותיה אלא
 (לאו) דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא
 כמר וכיון שנזכר דלאו יחיד פליג עליה
 אלא רבים פליגי עליה אמר כדי הוא רבי
 אליעזר לסמוך עליו בשעת הדחק אי
 אמרת בשלמא לתרומה היינו דהואי תרומה
 בימי רבי אלא אי אמרת לקדש קדש בימי
 רבי מי הואי כדעולא דאמר עולא חבריא
 מדכן בגלילא הכא נמי בימי רבי ת"ש
 מעשה בשפחתו של רבן גמליאל שהיתה
 אופה ככרות של תרומה ובין כל אחת ואחת
 מדיחה ידה במים ובדוקת באחרונה בדקה
 ומצאה טמאה ובאת ושאלה את רבן גמליאל
 ואמר לה כולן טמאות אמרה לו רבי והלא

מה היא מטמאה - היינו ברייתא דלעיל:

אף בשעת עברתן - מתניתין היא (לקמן נדה ד' יא.) אף בשעה שהם מסתלקות ומסיימות לאכול תרומה צריכות לבדוק:

לתקן שירים שבפניה - שנגעה בהם ומהניא לה הך בדיקה שאם תמצא עכשיו טהורה לכשתבדוק ערבית כמשפטה ותמצא טמאה לא תטמא למפרע אלא עד שעת בדיקתה ולא תהא התרומה בכלל טומאה דמפרע שהרי בדקה לאחר העברתה. אלמא טומאת מפרע לתרומה נמי גזור:
 ומשנינן רב הונא מתני - להא דרבי יהודה שבדיקה זו באה לשרוף שירים שבידיה אם תמצא טמאה תשרפם וכגון שבדוקת עצמה לאחר עברתה לאלתר:

מעשה ועשה רבי כר' אליעזר - באשה ילדה שעברו עליה שלש עונות של שלשים יום שלא ראתה ואמר רבי אליעזר במתניתין (לקמן נדה ז:) כל אשה שעברו עליה שלש עונות דיה שעתה ופליגי רבנן עליה דאין דיה שעתה אלא שעברו עליה ג' עונות מחמת זקנה סמוך לזקנתה:
 לאחר שנזכר - שלא יפה עשה:

אלא רבים פליגי עליה - ובטלין דברי היחיד והתחיל להתחרט ואמר כדי הוא כו':

קדש בימי רבי מי הוה - כמה שנים היה אחר החורבן בסוף התנאים:

חבריא מדכן בגלילא - חבירים שבגליל מטהרים יינם לנסכים ושמן למנחו' שמא יבנה בהמ"ק בימיהם ולעול' קדש הוו. כך שמעתי בחומר בקדש וכך היא שנויה:

כולן טמאות - משום מעת לעת שבנדה:

תרומת לחמי תודה - ארבע חלות מד' מינין שבתודה נותנין לכהן דכתיב (ויקרא ז: י"ד) והקריב

בדיקה היתה לי בין כל אחת ואחת אמר	היא טמאה וכולן טהורות אי אמרת בשלמא
לה א"כ היא טמאה וכולן טהורות קתני	חדא דקדש וחדא דתרומה היא היינו דהדרה
מיהת ככרות של תרומה מאי תרומה תרומת	ושיילה אלא אי אמרת אידי ואידי דקדש
לחמי תודה תרומת לחמי תודה באפיה מאי	למה לה למהדר ולשיילה מעשה שהיה
בעיא דאפרשינהו בלישייהו וכי הא	בשתי שפחות היה לישנא אחרינא אמרי לה
דאמר רב טובי בר רב קטינא לחמי תודה	אמר רב הונא מעת לעת שבנדה מטמאה
שאפאן ד' חלות יצא והיונן בה והא בעינן	בין לקדש ובין לתרומה ממאי מדלא קתני
ארבעים למצוה והא בעינן אפרושי	לה גבי מעלות א"ל רב נחמן והא תני תנא
תרומה מינייהו וכי תימא דמפריש פרוסה	לקדש אבל לא לתרומה קבלה מיניה
מכל חד וחד אחד אמר רחמנא שלא יטול	רב שמואל בר רב יצחק בחולין שנעשו על
פרוסה ואמרינן דאפרשינהו בלישייהו הכא	טהרת קדש ולא בחולין שנעשו על טהרת
נמי דאפרשינהו בלישייהו ת"ש שוב	תרומה תנן התם נולד לה ספק טומאה
מעשה בשפחה של רבן גמליאל שהיתה גפה	עד שלא גלגלה תעשה בטומאה משגלגלה
חביות של יין ובין כל אחת ואחת מדיחה	תעשה בטהרה עד שלא גלגלה תעשה
ידיה במים ובודקת ובאחרונה בדקה ומצאה	בטומאה חולין נינהו ומותר לגרום טומאה
טמאה ובאת ושאלה לרבן גמליאל ואמר	לחולין שבארץ ישראל משגלגלה תעשה
לה כולן טמאות אמרה לו והלא בדיקה	בטהרה חולין הטבולין לחלה כחלה דמו
היתה לי בין כל אחת ואחת אמר לה אם כן	ואסור לגרום טומאה לחלה תנא

דף ז

ממנו אחד מכל קרבן תרומה וגו':
ומשני דאפרשינהו בלישייהו - לעולם מאי תרומה תרומת לחמי תודה ודקאמר באפיה מאי בעיא כגון שהפריש לד' מהארבעים חלות בעיסתן ולאחר אפיית כולן שחט תודה עליהן:
והא בעי אפרושי תרומה - אחת מכל מין דהיינו א' מעשר וכיון דליכא עשר היאך יפריש:
גפה - סותמת בטיט בידיה ומדיחה ידיה מן הטיט:
קבלה מיניה רב שמואל - להך תיובתא מרב נחמן ואוקמא להא דקתני לקדש אבל לא לתרומה הכי קאמר בחולין שנעשו על טהרת קדש כו' אבל בתרומה ממש נהגא:
תעשה בטומאה - אם ירצה יטמאנה ביד דסוף סוף חלת ספק היא ולא תאכל:
תעשה בטהרה - בכלים טהורים ואל יטמאנה ביד ואע"פ דסוף סוף חלתא אסורה אסור לטמאה ביד הואיל ונגמרה מלאכתה לחלה אסור לגרום לה טומאה ודאית דכתיב ואני נתתי לך את משמרת תרומותי ודרשינן בבכורות (דף לד.) שתי תרומות במשמע טהורה ותלויה ואמר קרא שומרנה:

וחלתה תלויה לא אוכלין ולא שורפין באיזה
 ספק אמרו בספק חלה מאי ספק חלה אביי
 ורבא דאמרי תרוייהו שלא תאמר בהוכחות
 שנינו כמו שני שבילין דהתם חולין גרידא
 נמי מטמו אלא בנשען דתנן זב וטהור
 שהיו פורקין מן החמור או טוענין בזמן
 שמשאן כבד טמא משאן קל טהור וכולן
 טהורין לבני הכנסת וטמאין לתרומה
 וחולין הטבולין לחלה כחלה דמו והתניא
 אשה שהיא טבולת יום לשה את העיסה
 וקוצה הימנה חלתה ומניחתה בכפישה או
 באנחותא ומקפת וקורא לה שם מפני שהוא
 שלישי ושלישי טהור בחולין ואי אמרת
 חולין הטבולין לחלה כחלה דמו הא טמיתנהו
 אמר אביי כל שודאי מטמא חולין גזרו
 על ספקו משום חולין הטבולין לחלה והאי
 טבול יום כיון דלא מטמא ודאי חולין לא
 גזרו עליו משום חולין הטבולין לחלה
 והא מעת לעת שבנדה דודאי מטמא חולין
 ולא גזרו על ספקה משום חולין הטבולין
 לחלה דאמר מר קבלה מיניה רב שמואל
 בר רב יצחק בחולין שנעשו על טהרת קדש
 ולא בחולין שנעשו על טהרת תרומה
 התם לא פתיכא בהו תרומה הכא פתיכא
 בהו תרומה ואיבעית אימא הנח מעת לעת
 דרבנן **מתני'** רבי אליעזר אומר ארבע
 נשים דיין שעתן בתולה מעוברת מניקה
 וזקינה אמר רבי יהושע אני לא שמעתי אלא
 בתולה אבל הלכה כרבי אליעזר איזו
 היא בתולה כל שלא ראתה דם מימיה אע"פ
 שנשואה מעוברת משודע עוברת מניקה
 עד שתגמול את בנה נתנה בנה למניקה
 גמלתו או מת ר"מ אומר מטמאה מעת לעת
 וחכ"א דיה שעתה איזוהי זקנה כל
 שעברו עליה שלש עונות סמוך לזקנתה
 רבי אליעזר אומר כל אשה שעברו עליה

שלא תאמר בהוכחות שנינו - בספק טומאה מוכחת:
 אלא אפילו בנשען - דהוי ספק טומאה שאינה מוכחת הואיל ותנן לקמן דמהניא לתרומה מהניא
 נמי לחולין הטבולין לחלה:
 וחולין הטבולין לחלה כחלה דמו - דמהני בהו ספק נשען כחלה גמורה:
 שודאי מטמא חולין - כמו משא הזב:
 דודאי - נדה ממש:
 ולא בחולין שנעשו על טהרת תרומה - וקס"ד הוא הדין לחולין הטבולין לחלה דהם נמי נעשין
 בטהרת חלה המעוברת בהו:
 ומשנינן חולין הטבולין לחלה חמירי מחולין שנעשו על טהרת תרומה דהכא עריבא בהו חלה
 אבל התם נטירותא יתירותא קביל עליה:
 פתיכא - מעוברת:
 מתני' וחכ"א דיה שעתה - עד כ"ד חדש שהוא זמן הנקת התינוק. ובגמרא מפרש טעמא:
 שעברו עליה - שלא ראתה:

שלש עונות דיה שעתה רבי יוסי אומר מחינן בהו לאחר פטירתו של ר"א דמצינו מעוברת ומניקה שעברו עליהן שלש עונות דיינן שעתן ובמה אמר דיה שעתה בראייה ראשונה אבל בשניה מטמאה מעת לעת ואם ראתה הראשונה מאונס אף השניה דיה שעתה **ג'** תניא אמר לו רבי אליעזר לרבי יהושע אתה לא שמעת אני שמעתי אתה לא שמעת אלא אחת ואני שמעתי הרבה אין אומרים למי שלא ראה את החדש יבא ויעיד אלא למי שראהו כל ימיו של רבי אליעזר היו עושין כרבי יהושע לאחר פטירתו של רבי אליעזר החזיר רבי יהושע את הדבר ליושנו כרבי אליעזר בחייו מ"ט לא משום דרבי אליעזר שמותי הוא וסבר אי עבדינן כוותיה בחזא עבדינן כוותיה באחרנייתא ומשום כבודו דר"א לא מצינן

מחינן בהו לאחר פטירתו של ר"א דמצינו מחינן בהו החזיר את הדבר ליושנו אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי אליעזר בארבע חזא דאמרן ואידך המקשה כמה תשפה ותהא זבה מעת לעת דברי ר"א והלכה כדבריו ואידך הזב והזבה שבדקו עצמן יום ראשון ומצאו טהור יום שביעי ומצאו טהור ושאר הימים לא בדקו רבי אליעזר אומר הרי אלו בחזקת טהרה רבי יהושע אומר אין להן אלא יום הראשון ויום השביעי בלבד רבי עקיבא אומר אין להם אלא יום שביעי בלבד ותניא ר"ש ורבי יוסי אומרים נראין דברי רבי אליעזר מדברי רבי יהושע ודברי ר"ע מדברי כולן אבל הלכה כר' אליעזר ואידך דתנן אחורי כלים שנטמאו במשקין ר' אליעזר

בראייה ראשונה - שראתה הבתולה או המעוברת או הזקנה לאחר שלש עונות:

גמ' אין אומרים למי שלא ראה את החדש שיבא ויעיד - שראה:

שמותי - לשון שמתא שהרי ברכוהו כדאמרינן בהזהב (ב"מ דף נט:) הלכך לא עבדינן כוותיה באחרנייתא:

דמצינן מחינן בהו - אי עבדי כוותיה באחרנייתא:

המקשה - מחמת ולד בתוך אחד עשר יום שבין נדה לנדה וקשתה שלשה ימים רצופין ובכל יום ראתה דם וקי"ל דאנה זבה מחמת שלשה ימי קישוי ליטען שבעה נקיים וקרוב דכתיב כי יזוב זוב דמה ודרשינן בבנות כותים דמה מחמת עצמה ולא מחמת ולד ואם שפתה מן הצער שעמדה בלא צער לאחר השלשה ימים וילדה נתגלה הדבר למפרע שלא בא הדם מחמת הולד והרי היא יולדת בזוב וצריכה שבעה נקיים לבד ימי טומאת לידה וצריכה שני קרבנות אחד לזוב ואחד ללידה:

שבדקו עצמן - כשפסקו מזובן הוצרכו לספור שבעה נקיים בלא ראייה כדכתיב וספר לו וגו' ובדקו עצמן ראשון ושביעי ושאר חמשה ימים שבינתיים לא בדקו:

אלא יום שביעי בלבד - דשמא ראתה ימים שבינתיים וסותרת את טהרת יום הראשון דכולהו נקיים בעינן דכתיב ואחר תטהר אחר אחר לכולן שלא תהא טומאה מפסקת בינתיים:

אחורי כלים - דאמרינן לקמן אחורים טמאין ותוכו טהור דטומאת משקין לטמא כלים דרבנן והכי הוא דגזור שלא יטמא תוכו בנגיעת אחוריו וטעמא מפרש בבכורות עבדו רבנן היכרא בהך טומאה דלידעו אינשי דמדרבנן היא ולא נשרוף עליה תרומה וקדשים:

אומר מטמאין את המשקין ואין פוסלין את	גזרה משום משקין דזב וזבה משקין דעלולין
האוכלין מטמאין את המשקין ואפילו דחולין	לקבל טומאה גזרו בהו רבנן אוכלין דאין
ואין פוסלין את האוכלין ואפילו דתרומה	עלולין לקבל טומאה לא גזרו בהו רבנן
רבי יהושע אומר מטמאין את המשקין	ומאי שנא אחורי כלים דנקט משום דקילי
ופוסלין את האוכלין א"ר יהושע ק"ו ומה	דתנן כלי שנטמא מאחוריו במשקין אחוריו
טבול יום שאין מטמא משקה חולין פוסל	טמא תוכו אזנו אוגנו ידיהו טהורין נטמא תוכו
אוכלי תרומה אחורי כלים שנטמא משקה	כולו טמא מאי קמ"ל שמואל בכולהו תנן
חולין אינו דין שפוסל אוכלי תרומה	הלכתא וכי תימא אחורי כלים קמ"ל דלא
ורבי אליעזר אחורי כלים דרבנן וטבול יום	תנן ולימא הלכה כר"א באחורי כלים אלא
דאורייתא ורבנן מדאורייתא לא עבדינן קל	הא קמ"ל שאין למדין הלכה מפי תלמוד ותו
וחומר דמדאורייתא אין אוכל מטמא כלי	ליכא והאיכא דתנן ר"א אומר
ואין משקה מטמא כלי ורבנן הוא דגזור	

דף ח

מלמדין את הקטנה שתמאן בו ואמר רב	אמר שמואל הלכה כר' אליעזר בד' בסדר
יהודה אמר שמואל הלכה כר' אליעזר כי	טהרות אבל בשאר סדרים איכא טובא

טבול יום שני הוא ואינו מטמא משקה חולין דק"ל כל הפוסל את התרומה מטמא משקה להיות תחלה חוץ מטבול יום וטעמא מפרש בפ"ק דשבת (דף יד:):
וטבול יום - לפסול אוכלי תרומה דאורייתא כדקיימא לן טבל ועלה אוכל במעשר כו' ומקרא נפקא לן ביבמות (דף עד:): ואפילו בנגיעה:
משום משקה זב וזבה - רוקו ומימי רגליו שהן אבות הטומאה כדכתיב (ויקרא ט"ו:ח') וכי ירוק הזב וגו':

ומ"ש אחורי כלים דנקט - לינקוט תוכי כלים וכגון דנגעו משקין טמאין לתוכו והוה נמי דרבנן: הא קמ"ל - מדאצטריך למימר להו הלכה שמע מינה דאין למדין הלכה מפי תלמוד מתוך המשנה וברייטא ששנויה בהן הלכה כפלוגי אין למדין מהן שהאמוראים האחרונים דקדקו בטעמי התנאים והעמידו הלכה על בוריה אבל הראשונים לא דקדקו איש בדברי חבירו אלא כל אחד מה ששמע מרבו מלמדה לתלמידו שמועה כמו שהיא והיא היתה נקרא משנה וברייטא והיה נותן לבו לתת טעם לשמועתו זה נותן טעם לדבריו וזה נותן בה טעם אחר כדאמר (שבת דף סג.) ליגמר איניש והדר ליסבר ואותה סברא היתה נקראת תלמוד בימי התנאים ומשנה ששנויה בה פסק הלכה מסברת תלמוד שלהן נישנית ואין למדין הימנה:

הרודה ונותן לסל - כגון שהיה לש את עיסתו פחות פחות מחמשת רבעים לפוטרו מן החלה: מאי אולמיה דהאי - דחלה מההיא דמיאון דפשטת לה מינה דאמרת ה"נ מסתברא הא שמעינן

וה"נ מסתברא דתנן ר' אליעזר אומר אף
הרודה ונותן לסל הסל מצרפן לחלה ואמר
רב יהודה אמר שמואל הלכה כר"א ש"מ
ומאי אולמיה דהאי מהאי משום דקאי רבי
אלעזר כותיה דתנן רבי אלעזר אומר
מלמדין את הקטנה שתמאן בו ומי
קאי והא אצרכו מצרכינן להו ולא דמיין
להדדי אלא משום דקאי רבי יהודה בן בבא
כותיה דתניא רבי יהודה בן בבא העיד ה'
דברים שממאנים את הקטנות ושמישיאין
את האשה ע"פ עד אחד ושנסקל תרנגול
בירושלים על שהרג את הנפש ועל יין בן מ'
יום שנתנסך ע"ג המזבח ועל תמיד של שחר
שקרב בד' שעות מאי קטנות לאו חדא
דר' אלעזר וחד דר' אליעזר לא מאי קטנות
קטנות דעלמא אי הכי גבי אשה נמי נתני
נשים ונימא נשים דעלמא אלא מדהכא קתני

מההיא דמיאון דבשאר סדרי איכא הלכה כר"א:
מלמדין את הקטנה - במילתא אחריתי היא בפ' ב"ש:
ומי קאי והא אצרכי מצרכינן ליה - התם דאמר שמואל בקמייתא הלכה כר"א ובאידיך נמי הלכה
כר' אלעזר ואמרי' צריכא דאי אשמועינן כו' אלמא ר' אלעזר ור"א לאו חד טעמא קאמרי
מדאיצטריך לשמואל למימר בתרווייהו הלכה:
שממאנין את הקטנות - מבקשין מהן שימאנו כגון הנך דרבי אלעזר ור"א כדי לקיים מצות יבום:
ושמישיאין אשה - שהלך בעלה למדינת הים ושמעה מפי עד אחד שמת משיאין אותה לאחר:
קטנות דעלמא - ולעולם עדות בן בבא אדר' אלעזר קאי ולא אדר"א וה"ק כל קטנות שיבאו למאן
לפנינו כי ההיא דר"א מלמדין אותן למאן:
ליתני נשים - שמישיאין נשים ע"פ עד אחד:
וכן אמר ר' אלעזר - אדשמואל קאי. ואמורא הוא והוא ר' אלעזר בן פדת ורבי אלעזר דמיאון
תנא הוא והוא ר' אלעזר בן שמוע:
הורד והכופר - מין בשמים הן:
שריתו קטפא - בשביעית:

ומי קאי והא אצרוכי מצרכינן להו ולא דמיין
להדידי אלא משום דקאי רבי יהודה בן בבא
כוותיה ותו ליכא והתנן ר"ע אומר אומרה
ברכה רביעית בפני עצמה ר' אליעזר אומר
אומרה בהודאה וא"ר אלעזר הלכה כר"א
א"ר אבא ההוא דאמר משום רבי חנינא
בן גמליאל דתניא רבי עקיבא אומר אומרה
ברכה רביעית בפני עצמה רבי חנינא בן
גמליאל אומר אומרה בהודאה והא קשיש
מיניה טובא אלא משום דקאי רבי חנינא בן
גמליאל בשיטתיה ומי קאי והתניא אור
יוה"כ מתפלל שבע ומתודה שחרית מתפלל
שבע ומתודה מוסף מתפלל שבע ומתודה
מנחה מתפלל שבע ומתודה בנעילה מתפלל
שבע ומתודה בערבית מתפלל שבע מעין
שמנה עשרה רבי חנינא בן גמליאל משום
אבותיו אומר מתפלל שמנה עשרה מפני
שצ"ל הבדלה בחונן הדעת אמר ר"נ בר
יצחק איהו אמר משום אבותיו וליה לא ס"ל
א"ל ר' ירמיה לר' זירא ואת לא תסברא
דמאן תנא קטפא פירא ר"א הוא והתנן ר"א

אומר המעמיד בשרף ערלה אסור אפילו
תימא רבנן ע"כ לא פליגי רבנן עליה דר"א
אלא בקטפא דגוואז אבל בקטפא דפירא
מודו ליה דתנן א"ר יהושע שמעתי בפירוש
שהמעמיד בשרף העלין בשרף העיקרין
מותר בשרף הפגין אסור מפני שהוא פרי
ואיבעית אימא כי פליגי רבנן עליה דר"א
באילן העושה פירות אבל באילן שאינו
עושה פירות מודו דקטפו זהו פריו דתנן
ר"ש אומר אין לקטף שביעית וחכ"א יש
לקטף שביעית מפני שקטפו זהו פריו
מאן חכמים לאו רבנן דפליגי עליה דר"א
א"ל ההוא סבא הכי א"ר יוחנן מאן חכמים
ר"א דאמר קטפו זהו פריו אי ר"א מאי
איריא אילן שאינו עושה פרי אפילו אילן
העושה פרי קטפו זהו פריו לדבריהם דרבנן
קאמר להו לדידי אפי' אילן העושה פירות
נמי קטפו זהו פריו לדידכו אודו לי מיהת
באילן שאינו עושה פירות דקטפו זהו פריו
ורבנן אמרי ליה לא שנא איזו היא בתולה
כל שלא ראתה כו' ת"ר נשאת וראתה דם

אומרה ברכה רביעית - להבדלה במוצאי שבתות ואינו כוללה בחונן הדעת:

אור - ליל כניסתו:

המעמיד - חלב בהמה לעשות גבינה:

בקטפא דגוואז - בשרף הנוטף מן העץ דכעץ בעלמא הוי אבל קטף הוי שרף הפגין ומודו בהו
רבנן:

לאו רבנן דפליגי עליה דר"א - בשאר אילנות וחזינן דבקטף סבירא להו כוותיה:

בתולת דמים - דמי נדה ולא דמי בתולים דאפילו נבעלה עדיין היא בתולת דמים:

מחמת נישואין ילדה וראתה דם מחמת לידה
 עדיין אני קורא לה בתולה שהרי בתולה
 שאמרו בתולת דמים ולא בתולת בתולים
 איני והאמר רב כהנא תנא ג' בתולות הן
 בתולת אדם בתולת קרקע בתולת שקמה
 בתולת אדם כל זמן שלא נבעלה נפקא מינה
 לכ"ג א"נ לכתובתה מאתים בתולת קרקע
 כ"ז שלא נעבדה נפקא מינה לנחל איתן
 א"נ למקח וממכר בתולת שקמה כ"ז
 שלא נקצצה נפקא מינה למקח וממכר אי
 נמי למקצצה בשביעית כדתנן אין קוצצין
 בתולת שקמה בשביעית מפני שהיא עבודה
 ואם איתא ליתני נמי הא אמר ר"נ בר
 יצחק כי קתני מידי דלית ליה שם לווי
 אבל מידי דאית ליה שם לווי לא קתני רב
 ששת בריה דרב אידי אמר כי קתני מידי
 דתלי במעשה מידי דלא תלי במעשה לא

לכהן גדול - שמצווה ליקח בתולה:
 למקח וממכר - שאם אמר לו קרקע בתולה אני מוכר לך נותן לו קרקע שלא נעבדה לפי שעושה
 פירות מרובין ושמן:
 שלא נקצצה - כן מנהג לקוצצה כדי שירבה עוביו ויוציא ענפים הרבה במקום החתך ונקרא סדן
 שקמה:
 שם לווי - כגון בתולה דמתניתין לאו בתולה סתם מיקריא אלא בתולת דמים דסתם בתולה בנשים
 היינו בתולת בתולים וכן קרקע בתולה וכן שקמה בתולה לא בעי שם לווי:
 דהדר לברייתו - כגון זקנה שמסתלקין דמיה:
 דקפיץ עליה - שנוחה בתולה ללקוחות כגון בתולת בתולים וקרקע ושקמה אבל בתולת דמים כל
 כמה דחזיא ניחא ליה טפי כדאמרין:
 רשושין - אבנים דקין שקורין פרדוי"א. לשון אחר רגבי אדמה קשין שאין עפרם מתפור:
 דילדה לז' - שמא ניכר עוברה לשליש ימיה דהיינו שני חדשים ושליש קמ"ל דאזלינן בתר רוב
 נשים:
 דיה שעתה - לא אמרינן איגלאי מילתא למפרע דלאו הריון הוא ונטמאו טהרות דמעת לעת של
 ראייה:

קרא כתיב וראיה גדולה היא משום דאיכא
 דילדה לט' ואיכא דילדה לשבעה ת"ר הרי
 שהיתה בחזקת מעוברת וראתה דם ואח"כ
 הפילה רוח או כל דבר שאינו של קיימא הרי
 היא בחזקתה ודיה שעתה ואע"ג שאין
 ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר (ישעיהו כו,
 יח) הרינו חלנו כמו ילדנו רוח מאי זכר
 לדבר הרי ראייה גדולה היא כי כתיב האי
 קרא בזכרים כתיב ורמיניה קשתה שנים
 ולשלישי הפילה רוח או כל דבר שאינו של
 קיימא הרי זו יולדת בזוב ואי אמרת לידה
 מעלייתא היא

דף ט

קושי סמוך ללידה רחמנא טהריה אמר רב
 פפי הנח מעת לעת דרבנן רב פפא
 אמר מידי הוא טעמא אלא משום דראשה
 כבד עליה ואבריה כבדין עליה הכא נמי
 ראשה ואבריה כבדין עליה בעא מיניה
 רבי ירמיה מרבי זירא ראתה ואח"כ הוכר
 עוברה מהו כיון דבעידנא דחזאי לא הוכר
 עוברה מטמא או דלמא כיון דסמוך לה
 חזאי לא מטמא א"ל מידי הוא טעמא אלא
 משום דראשה כבד עליה ואבריה כבדין
 עליה בעידנא דחזאי אין ראשה כבד עליה
 ואין אבריה כבדין עליה בעא מיניה
 ההוא סבא מר' יוחנן הגיע עת וסתה בימי
 עבודה ולא בדקה מהו קא מיבעיא לי אליבא
 דמ"ד וסתות דאורייתא מאי כיון דוסתות
 דאורייתא בעיא בדיקה או דלמא כיון דדמיה
 מסולקין לא בעיא בדיקה א"ל תניתוה רבי
 מאיר אומר אם היתה במחבא והגיע שעת
 וסתה ולא בדקה טהורה שחרדה מסלקת את
 הדמים טעמא דאיכא חרדה הא ליכא חרדה

זכר לדבר - דהריון רוח שמיה הריון:

קשתה שני ימים - בתוך אחד עשר ימי זוב ולשלישי נמי ראתה ואח"כ הפילה רוח בו ביום ולא
 שפתה מן הצער הרי ליה זבוב וצריכה שבעה נקיים וקרוב לזיבתה דכיון דלאו ולד הוא הויא
 זיבה מעליא:

רב פפא אמר - אף על גב דלאו ולד הוא אפילו הכי דיה שעתה דטעמא דמעוברת דיה שעתה
 משום דראשה ואבריה כבדין מחמת חולי ולפיכך דמיה מסולקין הלכך בהריון של רוח נמי ראשה
 ואבריה כבדין:

ואח"כ הוכר עוברה - סמוך לראייתא מיד:

וסתות דאורייתא - אותה בדיקה שהצריכה לראשה להבדק בשעת וסתה דבר תורה הוא הלכה
 למשה מסיני דאורח בזמנו בא ואם בא יום וסתה ולא בדקה מחזקין לה טמאה לקמן בפרק כל
 היד (נדה דף טז.) וקא מבעיא לן אם לא בדקה ביום וסתה בימי עיבורה מהו:

אם היתה במחבא - מחמת פחד כרכום או ליסטיין:

ה"ג אלמא וסתות דאורייתא וכיון דאיכא חרדה כו':

והגיע וסתה ולא בדקה טמאה אלמא דם נעכר ונעשה חלב דברי ר"מ רבי יוסי וסתות דאורייתא וכיון דאיכא חרדה דמיה אומר אבריה מתפרקין ואין נפשה חוזרת מסולקין ולא בעיא בדיקה הכא נמי דמיה עליה עד עשרים וארבע חדש א"ר אלעאי מסולקין ולא בעיא בדיקה מניקה עד מאי טעמא דר"מ דכתיב (איוב יד, ד) מי יתן טהור מטמא לא אחד ורבנן א"ר יוחנן זו שכבת זרע שהוא טמא ואדם הנוצר ממנו טהור ור"א אומר אלו מי הנדה שהמזה ומזין עליו טהור ונוגע טמא ומזה טהור והכתיב (במדבר יט, כא) ומזה מי הנדה יכבס בגדיו מאי מזה נוגע והכתיב מזה והכתיב נוגע ועוד מזה בעי כבוס נוגע לא בעי כבוס אלא מאי מזה נושא וליכתוב נושא קמ"ל דעד דדרי כשיעור הזאה הניחא למ"ד הזאה צריכה שיעור אלא למ"ד אין צריכה שיעור מאי איכא למימר אפילו למ"ד אינה צריכה שיעור ה"מ אגבא דגברא אבל במנא בעינא שיעור כדתנן כמה יהיו במים ויהא בהן כדי הזאה כדי שיטבול ראשי גבעולין ויזו והיינו דאמר שלמה (קהלת ו, ג) ומטמאה מעת לעת - שאין הדבר תלוי אלא בהנקת התינוק לפי שהדם נעכר ונעשה חלב וכיון שמת חוזר הדם לקדמותו: לפיכך - כיון דלאו בתינוק תליא מילתא אם היתה מניקתו כו' שהרי לסוף כ"ד חדש חוזר הדם: נפשה - דמה: למה לי - כיון דאמר הרי היא ככל הנשים אלמא בתינוק תליא מילתא פשיטא דאם מניקתו לעולם דדיה שעתה: מ"ט דר"מ - כלומר מנ"ל לר"מ דדם נעכר ונעשה חלב: ורבנן אמר רבי יוחנן - כלומר ורבנן האי קרא מאי עבדי ליה לכדברי יוחנן כו': ועוד נוגע לא בעי כבוס - דכתיב ומזה מי הנדה יכבס בגדיו והנוגע במי הנדה יטמא עד הערב: הניחא למאן דאמר כו' - פלוגתא היא במסכת זבחים בפ' כל הזבחים שנתערבו (זבחים דף פ.): כדי שיטבול ראשי גבעולין - של אזוב ולא שיספוק בקינוח: אמרתי אחכמה - בטעם זה למה מזה ומזין עליו טהור ונוגע טמא והיא רחוקה ממני:

אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני איזו היא
 זקנה כל שעברו עליה שלש עונות [סמוך
 לזקנתה] היכי דמי סמוך לזקנתה אמר רב
 יהודה כל שחברותיה ואומרות עליה זקנה
 היא ורבי שמעון אומר כל שקורין לה אמא
 אמא ואינה בושה ר' זירא ור' שמואל בר רב
 יצחק חד אמר כל שאינה מקפדת וחד אמר
 כל שאינה בושה מאי בינייהו איכא בינייהו
 בושה ואינה מקפדת וכמה עונה אמר ריש
 לקיש משום רבי יהודה נשיאה עונה בינונית
 שלשים יום ורבא אמר רב חסדא עשרים
 יום ולא פליגי מר קחשיב ימי טומאה וימי
 טהרה ומר לא חשיב ימי טומאה ת"ר זקנה
 שעברו עליה שלש עונות וראתה דיה שעתה
 ועוד עברו עליה שלש עונות וראתה דיה
 שעתה ועוד עברו עליה שלש עונות וראתה
 הרי היא ככל הנשים ומטמאה מעת לעת
 ומפקידה לפקידה ולא (מיבעיא) שכוונה
 אלא אפי' פחתה (ואפילו) והותירה אפי'
 ימי טומאה וימי טהרה - מראייה ועד ראייה שלשים יום ימי טומאה עשרה שבעה לנדה ושלושה
 לזיבה ועשרים ימי טהרה:
 הרי היא ככל הנשים - דכיון דעשתה כך שלש פעמים אין זה סילוק דמים אלא שינוי וסת. וכי
 תימא תיגלי מלתא למפרע שאף בראשונה מתוך שדמים מצויין בה ראתה ונטמא טהרות למפרע
 לא אחמור רבנן כולי האי במעת לעת:
 בשכינה - שראתה שלש ראיות הללו בתשעים יום או ביום תשעים ואחד:
 איפכא מיבעי ליה - ולא כשפחתה או הותירה בלבד אמרו חכמים שתטמא מעת לעת:
 ואיבעית אימא - סמי מכאן אפילו ורבי דוסא היא והכי קאמר ולא כשכינה דאי כיונה קבעה וסת
 ודיה שעתה אלא שפחתה והותירה:
 בהיתלו - שם מקום:
 שני בצורת הו - ואיכא הפסד מרובה חששו:
 לאחר שנזכר - שלא יפה הורה:

לאחר שנזכר אילימא לאחר שנזכר דאין
הלכה כר' אליעזר אלא כרבנן בשעת הדחק
היכי עביד כוותיה אלא דלא איתמר הילכתא
לא כמר ולא כמר ומאי לאחר שנזכר לאחר
שנזכר דלאו יחיד פליג עליה אלא רבים
פליגי עליה אמר כד הוא ר' אליעזר לסמוך
עליו בשעת הדחק ת"ר תנוקת שלא
הגיע זמנה לראות וראתה פעם ראשונה דיה
שעתה שניה דיה שעתה שלישיית הרי היא
ככל הנשים ומטמאה מעת לעת ומפקידה

לפקידה עברו עליה שלש עונות וראתה
דיה שעתה ועוד עברו עליה שלש עונות
וראתה דיה שעתה ועוד עברו עליה שלש
עונות וראתה הרי היא ככל הנשים ומטמאה
מעת לעת ומפקידה לפקידה וכשהגיע
זמנה לראות פעם ראשונה דיה שעתה שניה
מטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה עברו
עליה שלש עונות וראתה דיה שעתה אמר
מר עברו עליה שלש עונות דיה שעתה

דף י

הדר קחזיא בעונות מאי אמר רב גידל אמר
רב פעם ראשונה ושניה דיה שעתה שלישיית
מטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה ועוד
עברו עליה ג' עונות וראתה דיה שעתה הדר
קחזיא בעונות מאי אמר רב כהנא אמר

רב גידל אמר רב פעם ראשונה דיה שעתה
שניה מטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה
מני רבי היא דאמר בתרי זימני הוי חזקה

שניה דיה שעתה - שבראייה ראשונה לא הוחזקה בדמים הואיל ולא הגיע זמנה לראות עד שתתחזק
כשאר חזקות:

עברו עליה שלש עונות וראתה - סילוק דמים הוא זה ואפילו בהגיע זמנה לראות אית ליה להאי
תנא דעברו עליה שלש עונות דיה שעתה כדקתני סיפא ור' אליעזר היא דאמר במתניתין כל אשה
שעברו עליה ג' עונות דיה שעתה כדלקמן:

וכשהגיע זמנה לראות פעם ראשונה דיה שעתה שניה מטמאה מעת לעת - דהיינו בתולה דמתניתין
דתנן בה במה אמרו דיה שעתה בראייה ראשונה אבל בשניה מטמאה מעת לעת:
אמר מר - גבי תינוקת שלא הגיע זמנה לראות וראתה שלש פעמים ואחר כך עברו עליה שלש
עונות וראתה דיה שעתה:

ועוד עברו עליה ג' עונות וראתה דיה שעתה הדר קחזיא בעונות - אחר ראייה זו:
אמר רב גידל אמר רב - ראשונה לסדר ראיית הללו שאנו עסוקין בהן לישאל קא חזיא בעונות מאי
היא הראיה הסמוכה להפסקה שניה דעלה קיימינן דיה שעתה ושניה היא הראיה שתראה לסוף
עונה מטמאה מעת לעת. והא דתנא הפסקה שלישיית גבי מעת לעת לרבותא הוא דנקט כדפרישית
דלא תימא כל ראייה שלאחר הפסקה תהא דיה שעתה:
מני רבי היא - דהא בין רישא בין סיפא כרבי שנינן לה:

אימא סיפא עברו עליה ג' עונות וראתה
דיה שעתה אתאן לר"א וכי תימא רבי
היא ובעונות סבר לה כר"א ומי סבר לה והא
לאחר שנזכר קאמר אלא ר"א היא ובוסתות
סבר לה כרבי כתם שבין ראשונה ושניה
טהור שבין שניה ושלישית חזקיה אמר טמא
רבי יוחנן אמר טהור חזקיה אמר טמא כיון
דאילו חזיא מטמאה כתמה נמי טמא ורבי
יוחנן אמר טהור כיון דלא אתחזקה בדם
כתמה נמי לא מטמינן לה מתקיף לה ר'
אלעאי וכי מה בין זו לבתולה שדמיה טהורין
א"ל ר' זירא זו שירפה מצוי וזו אין שירפה
מצוי אמר עולא א"ר יוחנן משום ר"ש
בן יהוצדק תינוקת שלא הגיע זמנה לראות
וראתה פעם ראשונה ושניה רוקה ומדרסה

אימא סיפא - דהגיע זמנה לראות אתאן לר"א דאמר כל אשה שעברו עליה ג' עונות דיה שעתה.
ומרישא דאיירי בלא הגיע זמנה לא מצי למיפרך ליה דאיכא למימר בהדיא אפילו רבנן מודו
דחוזרת לקדמותה היא:

ובעונות סבר לה כרבי אליעזר - בהפסקת שלש עונות סבר לה כרבי אליעזר:
כתם שבין ראשונה לשניה - שנמצא בבגדה של תינוקת שלא הגיע זמנה ודאי טהור דאכתי לאו
בחזקת דמים היא ואמרינן לעיל (נדה דף ה.) תינוקת שלא הגיע זמנה לראות אפילו סדינן שלה
כר' :

רוקה ומדרסה בשוק טהור - כגון שנמצא רוקה בשוק וקים לן שקודם לכן ראתה ב' פעמים ואין
אנו יודעים אם נדה היא אם לאו מספיקא לא מחזקינן לה כספק הרוקין הואיל ולא הוחזקה רואה:
דבריו של אחד במקום שנים - אי אמר להא וכתמה נמי טהור משמיה דרביה הוי חזקיה דאמר
לעיל טמא אחד במקום שנים דהא פליג עליה ר' יוחנן לעיל מלביה וחזינן דקאי ר"ש כוותיה:
ה"ג אמרו כר"ש בן יהוצדק - בשמו של ר"ש בן יהוצדק וה"ל חזקיה אחד במקום ב' וש"מ הלכה
כר' יוחנן:

אינה אלא ראייה אחת - לאחזוקה כרואה ודיה שעתה עד שתפסוק ותחזור ותראה שתי ראיות:
ושופעת כל שבעה - סמי מכאן אפילו:

מדלפת - טיף אחר טיף:

בחזקת טומאה - כלומר בחזקת דמים מצוים בהם:

שמעויות אותן - כלומר מסרטיין לה בצפורן ומייתו לה לידי ראייה:

מניקוּתה ואחת בימי עיבורה אחת ומחצה	טהרה ואין הנשים בודקות אותן משהגיעו
בימי עיבורה ואחת ומחצה בימי מניקוּתה	לפרקן הרי הן בחזקת טומאה ונשים בודקות
מצטרפות לג' עונות בשלמא ימי	אותן רבי יהודה אומר אין בודקין
עיבורה עולין לה לימי מניקוּתה משכחת לה	אותן ביד מפני שמעוותות אותן אלא סכות
דקמניקה ואזלא ומיעברה אלא ימי מניקוּתה	אותן בשמן מבפנים ומקנחות אותן מבחוץ
עולין לה לימי עיבורה היכי משכחת לה	והן נבדקות מאיליהן רבי יוסי אומר
איבעית אימא בלידה יבשתא ואיבעית אימא	מעוברת וכו' תני תנא קמיה דר' אלעזר רבי
דם נדה לחוד ודם לידה לחוד ואיבעית אימא	יוסי אומר מעוברת ומניקה שעברו עליה ג'
תני חדא במה אמרו דיה שעתה וכו'	עונות דיה שעתה א"ל פתחת בתרי וסיימת
אמר רב אכולהו ושמואל אמר ל"ש אלא	בחדא דלמא מעוברת והיא מניקה קאמרת
בתולה וזקנה אבל מעוברת ומניקה דיין כל	ומילתא אגב אורחיה קמ"ל דימי עיבורה
ימי עיבורן דיין כל ימי מניקותן וכן אמר ר'	עולין לה לימי מניקותה וימי מניקותה עולין
שמעון בן לקיש אכולהו ורבי יוחנן אמר לא	לה לימי עיבורה כדתנאי ימי עיבורה עולין
שנו אלא בתולה וזקנה אבל מעוברת ומניקה	לה לימי מניקותה וימי מניקותה עולין לה
דיין כל ימי עיבורן דיין כל ימי מניקותן	לימי עיבורה כיצד הפסיקה שנים בימי
כתנאי מעוברת ומניקה שהיו	עיבורה ואחת בימי מניקותה שנים בימי

דף יא

פתחת בתרתי - מעוברת ומניקה:

מעוברת והיא מניקה - שנוליד עוברת ומניקתו א"נ מניקה ונתעברה והוא הדין למעוברת גרידתא והא דנקט מעוברת והיא מניקה לומר לך שמצטרפין ימי מניקה לימי עיבורה לג' עונות כגון שהפסיקה שנים בימי עיבורה ואחת בימי מניקותה או חלוף דהכי משמע מעוברת והיא מניקה בתוך הפסקת העונות הללו:

אלא ימי מניקותה עולין לה לימי עיבורה היכי משכחת לה - דילדה ולא חזאי הא ראתה דם בלידתה ונמצא שלא עברו עליה ג' עונות:

תני חדא - ימי עיבורה עולין לה לימי מניקותה ולא תיתני ימי מניקותה עולים לה לימי עיבורה: אכולהו - ד' נשים כולהו קתני לה דבשניה מטמאה מעל"ע:

בתולה וזקנה - בתולה כיון דראתה פעם ראשונה ושניה הוחזקה רואה. זקנה נמי כיון דאיתחזקה תרי זימני אחר ג' עונות אישכתח דלאו סילוק דמים הוא אלא דילוג וסת:

שופעות דם ובאות דיין כל ימי עיבורן ודיין
 כל ימי מניקותן דברי ר"מ רבי יוסי ור'
 יהודה ורבי שמעון אומרים לא אמרו דיין
 שעתן אלא בראייה ראשונה אבל בשניה
 מטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה ואם
 ראתה ראשונה וכו' א"ר הונא קפצה וראתה
 קפצה וראתה קפצה וראתה קבעה לה וסת
 למאי אילימא לימים הא כל יומא דלא קפיץ
 לא חזאי אלא לקפיצות והתניא כל
 שתקבענה מחמת אונס אפילו כמה פעמים
 לא קבעה וסת מאי לאו לא קבעה וסת
 כלל לא לא קבעה וסת לימים לחודייהו
 ולקפיצות לחודייהו אבל קבעה לה וסת
 לימים ולקפיצות לימים לחודייהו פשיטא
 אמר רב אשי כגון דקפיץ בחד בשבת וחזאי
 וקפיץ בחד בשבת וחזאי [ובשבת קפצה ולא
 חזאי] ולחד בשבת חזאי בלא קפיצה
 מהו דתימא איגלאי מילתא למפרע דיומא
 הוא דקא גרים **מתני'** אע"פ שאמרו
 דיה שעתה צריכה להיות בודקת חוץ מן
 הנדה והיושבת על דם טוהר ומשמשות
 בעדים חוץ מיושבת על דם טוהר ובתולה
 שדמיה טהורים ופעמים צריכה להיות
 בודקת שחרית ובין השמשות ובשעה שהיא
 עוברת לשמש את ביתה יתירות עליהן
 כהנות בשעה שהן אוכלות בתרומה רבי
 יהודה אומר אף בשעת עברתן מלאכול

קפצה - הוי אונס:

אלא לקפיצות - כיון דראתה שלש פעמים על ידי קפיצה הורגלה לראיית קפיצה ובכל יום שתקפוץ
 מחזקין לה ברוואה ואם לא בדקה טמאה ואפילו שאר ימות שבת:
 לימים ולקפיצות - כל אחד בשבת שתקפוץ מחזקין לה ברוואה דזמנה הוא לראות באחד בשבת
 על ידי קפיצה:

דיומא הוא דקא גרים - ויהא באחד בשבת וסתה אפילו בלא קפיצה:

מתני' אע"פ שאמרו דיה שעתה - באשה שיש לה וסת:

ומשמשות בעדים - אע"פ שיש לה וסת צריכה לשמש בעדים ולבדוק לפני תשמיש ולאחר תשמיש:
 ופעמים צריכה להיות בודקת - כל אשה:

גמ' מתוך ימי זיבתה - כגון ראתה בראש חודש וחזרה וראתה בט"ו לחודש כשעומדת בימים שהיא
 ראויה לזיבה דהיינו י"א יום שבין נדה לנדה וחזרה וראתה בראש חודש ובט"ו לחודש וחזרה
 וראתה בט"ו לחודש ולא ראתה בראש חודש שלפניו שקבעה לה וסת לט"ו בחודש ומצטרפין
 תרתי ראיות דימי זיבה להך ראייה לקביעות וסת:

בתרומה 22' חוץ מן הנדה דבתוך ימי נדתה
לא בעי בדיקה הניחא לרבי שמעון בן
לקיש דאמר אשה קובעת לה וסת בתוך
ימי זיבתה ואין אשה קובעת לה וסת בתוך
ימי נדתה שפיר אלא לרבי יוחנן דאמר
אשה קובעת לה וסת בתוך ימי נדתה תבדוק
דילמא קבעה לה וסת אמר לך רבי יוחנן כי
אמינא אנא היכא דחזיתיה ממעין סתום אבל
חזיתיה ממעין פתוח לא אמרי והיושבת
על דם טוהר קס"ד מבקשת לישב על דם
טוהר הניחא לרב דאמר מעין אחד הוא
התורה טמאתו והתורה טהרתו שפיר אלא
ללוי דאמר שני מעינות הם תבדוק דילמא

אכתי לא פסק ההוא מעין טמא אמר לך לוי
הא מני בית שמאי היא דאמרי מעין אחד
הוא וסתם לן תנא כב"ש סתם ואחר כך
מחלוקת הוא וכל סתם ואח"כ מחלוקת אין
הלכה כסתם ואבע"א מי קתני מבקשת
לישב יושבת קתני אי יושבת מאי למימרא
מהו דתימא תיבדוק דדילמא קבעה לה וסת
קמ"ל דמעין טוהר למעין טמא לא קבעה
הניחא ללוי דאמר שני מעינות הם אלא
לרב דאמר מעין אחד הוא תבדוק דילמא
קבעה לה וסת אפילו הכי מימי טהרה לימי
טומאה לא קבעה ומשמשת בעדים וכו'
תנן התם תינוקת שלא הגיע זמנה לראות

ממעין סתום - כדמפרש אליבא דר' יוחנן בשילהי פ' בנות כותים (לקמן נדה דף לט:): כגון דחזאי
ריש ירחא וריש ירחא ועשרים וחמשה וריש ירחא דהוה ראייה בתרייתא בימי נדותה דאפילו הכי
הוה קביעות וסת בריש ירחא כדמפרש התם דאמר וסתה בריש ירחא קבעה והא דאקדים וחזאי
דמים יתירי איתוספו בה דהא ודאי קבעה משום דתחילת הוסת הווחזק ממעין סתום וגם ראייה
אחרונה חשבינן לה כמעין סתום כדאמר הא דאקדים וחזאי תוספת דמים הוא אבל ממעין פתוח
כגון שהראיות הראשונות של וסת יהו בתוך ימי נדה כי מתנתיין (דלא מיירי בתחילת נדה דהא לא
מפליג בה מידי אלא סתמא קתני חוץ מן הנדה) הילכך לא בעיא בדיקה בימי נדות שהרי נפתח
מעינה ואפילו היא רואה לא תקבע וסת. לישנא אחרינא ממעין סתום שראתה היום ופסקה וחזרה
וראתה בריביעי או בחמישי לנדתה אבל ממעין פתוח כגון שלא פסקה וראתה א' ב' ג' ד' לחודש
וראתה פעם שניה בד' בחודש וכן שלישית לא מהניא ראייה דריביעי בחודש דנדות קמא למיקבע
ומתנתיין במעיין פתוח וראשון ישר בעיני:

מבקשת לישב - כשכלין ימי לידה כגון בשביעי לזכר או יום י"ד לנקבה לא בעיא בדיקה דהא
אפילו אינה רואה היא טמאה:

הניחא לרב דאמר - בפרק בנות כותים (לקמן נדה דף לה:):

אלא ללוי דאמר שני מעינות הן - נפתח הטמא כל ימי הלידה ונסתם הטהור ולסוף שבעה לזכר
וי"ד לנקבה נסתם הטמא ונפתח הטהור ואוקימנא התם דשופעת מתוך שבעה לאחר שבעה ס"ל
ללוי דאפילו בשמיני לעולם היא טמאה עד שתפסוק דהא לא נסתם הטמא תבדוק בשביעי דילמא
וכו':

יושבת קתני - שכבר נכנסו ימי טוהר:

דילמא קבעה לה וסת - תוך שמונים דנקבה ג' ראיות מעשרים לעשרים לרשב"ג ולרבי ב' ראיות
משלשים לשלשים שכשיכלו ימי טוהר ה"ל וסת לעשרים:

המכה - מכת בעילה דכל זמן שתהא רואה דם מחמת תשמיש דם בתולים הוא:

ונשאת ב"ש אומרים נותנין לה ארבע לילות
 וב"ה אומרים עד שתחיה המכה אמר
 רב גידל אמר שמואל לא שנו אלא שלא
 פסקה מחמת תשמיש וראתה שלא מחמת
 תשמיש אבל פסקה מחמת תשמיש וראתה
 טמאה עבר לילה אחת בלא תשמיש
 וראתה טמאה נשתנו מראה דמים שלה
 טמאה מתיב ר' יונה ובתולה שדמיה טהורים
 אמאי תשמש בעדים דדילמא נשתנו מראה
 דמים שלה אמר רבא אימא רישא חוץ מן
 הנדה והיושבת על דם טוהר הוא דלא בעיא
 בדיקה אבל בתולה שדמיה טהורין בעיא
 בדיקה אלא קשיין אהדדי כאן ששמשה
 דאימא שמש עכרן כאן שלא שמשה תניא
 נמי הכי בד"א שלא פסקה מחמת תשמיש
 וראתה שלא מחמת תשמיש אבל פסקה
 מחמת תשמיש וראתה טמאה עבר לילה
 אחת בלא תשמיש וראתה טמאה נשתנו
 מראה דמים שלה טמאה פעמים היא

צריכה וכו' א"ר יהודה אמר שמואל לא שנו
 אלא לטהרות אבל לבעלה מותרת פשיטא
 שחרית תנן אלא אי אתמר אסיפא
 אתמר ובשעה שהיא עוברת לשמש את
 ביתה א"ר יהודה אמר שמואל לא שנו
 אלא באשה עסוקה בטהרות דמגו דבעיא
 בדיקה לטהרות בעיא נמי בדיקה לבעלה
 אבל אינה עסוקה בטהרות לא בעיא בדיקה
 מאי קמ"ל תנינא כל הנשים בחזקת טהרה
 לבעליהן אי ממתני' הוה אמינא הני מילי
 באשה שיש לה וסת אבל אשה שאין לה
 וסת בעיא בדיקה והא מתני' באשה
 שיש לה וסת עסקינן מתני' בין שיש לה
 וסת בין אין לה וסת והא קמ"ל דאע"ג
 דיש לה וסת מגו דבעיא בדיקה לטהרות
 בעיא נמי בדיקה לבעלה והא אמרה
 שמואל חדא זימנא דאמר רבי זירא אמר רבי
 אבא בר ירמיה אמר שמואל אשה שאין לה
 וסת אסורה לשמש עד שתבדוק ואוקימנא

לא שנו - אבית הלל קאי:

נשתנו מראה דמים - ממראה דם בעילה ראשונה:

כאן ששמשה - הא דקתני שאינה משמשת בעדים משום דשמשה עכשיו דאי נמי חזיא לאחר
 תשמיש ונשתנו מראה הדם טהורין:

לא שנו - הא דתנן שחרית וערבית בודקת:

מגו דבעיא בדיקה לטהרות - לאחר תשמיש שמא ראתה לאחר תשמיש מחמת תשמיש:

הא נמי תנינא - במתני' פ"ב (לקמן נדה טו.):

והא מתני' דהכא ביש לה וסת עסקינן - דקתני ואע"פ שאמרו דיה שעתה וכו' והא ודאי בשיש
 לה וסת ועלה מיירי שמואל ואמר אבל לבעלה מותרת אבל אין לה וסת לא קאמר:

והאמר שמואל חדא זימנא - דאפילו אין לה וסת לא בעיא בדיקה לבעלה אלא אם כן רגילה לעשות
 טהרות:

בעסוקה בטהרות חזא מכלל חברתה אתמר
הניחה בחזקת טמאה לעולם היא בטומאתה
תניא נמי הכי בד"א לטהרות אבל לבעלה
עד שתאמר לו טהורה אני
מותרת בד"א שהניחה בחזקת טהורה אבל

דף יב

בעא מיניה רבי זירא מרב יהודה אשה
אשם תלוי אמר לו לא תבדוק ותבדוק ומה
מהו שתבדוק עצמה לבעלה אמר ליה לא
בכך א"כ לבו נוקפו ופורש ובשעה שהיא
תבדוק ותבדוק ומה בכך אם כן לבו נוקפו
עוברת וכו' אמר ר' אמי אמר רבי ינאי וזהו
ופורש בעא מיניה רבי אבא מרב הונא
עדן של צנועות א"ל רבי אבא בר ממל לר'
אשה מהו שתבדוק עצמה כשיעור וסת כדי
אמי תנא תני צריכות ואת תני צנועות אמר
לחייב בעלה חטאת א"ל מי משכחת
לה לבדיקה כשיעור וסת והתניא איזהו
שיעור וסת משל לשמש ועד שעומדים בצד
המשקוף ביציאות השמש נכנס עד
הוא וסת שאמרו לקנוח ולא לבדיקה אלא מהו
שתקנח איכא דאמרי הכי בעא מיניה
אשה מהו שתבדוק עצמה כדי לחייב בעלה

במה דברים אמורים - דבעיא בדיקה:
כשיעור וסת - מיד לאחר בעילה בחטאת דאמרינן לקמן בפ"ב (גדה דף יד.) נמצא על סדין שלה
אותיות כלומר מיד לאחר בעילה חייבין בקרבן דודאי דם הוא בשעת ביאה:
לבדיקה - לחורין ולסדקין הילכך כשיעור וסת לא משכחת לה:
לקינוח - מבחוץ. אם בקינוח מצאה דם כשיעור הזה חייבין חטאת אבל אם בבדיקתה מצאה כבר
ארך השיעור שהרי לא בצד המשקוף עומד אלא בידה אוחתו ויש כאן שיעור עודף כדי הבאה
מידה למשקוף ואשם תלוי איכא ולא חטאת:

מהו שתבדוק - בדיקה ממש:
וזהו עדן של צנועות - כלומר מדת חסידות שנו כאן ולא חיובא הוא דאמרינן בפרק שני (שם).
הצנועות מתקנות להן שלישי לתקן את הבית. זהו עדן אלפני תשמיש קאי:
אין בודקת בו לפני תשמיש אחר - לפי שמטונף וכהו מראית ליבוננו בבדיקה ראשונה ושוב אין
נראית בו טיפה כחרדל:

יש לה וסת לא בעיא בדיקה - בתמיה. והא קתני מתניתין ביש לה וסת דבעיא בדיקה כיון דעסוקה
בטהרות. ולקמן פריך לישני ליה הא בשאינה עסוקה בטהרות ומשני קסבר שמואל כי אינה עסוקה
אפילו אין לה וסת לא בעיא בדיקה לבעלה הואיל ואינה עסוקה בטהרות:

אבא בר ירמיה אמר שמואל אשה שאין לה
 וסת אסורה לשמש עד שתבדוק אמר ליה
 ר' זירא לרבי אבא בר ירמיה אין לה וסת
 בעיא בדיקה יש לה וסת לא בעיא בדיקה
 א"ל יש לה וסת ערה בעיא בדיקה ישנה
 לא בעיא בדיקה אין לה וסת בין ערה בין
 ישנה בעיא בדיקה אמר רבא ולימא ליה
 יש לה וסת לטהרות בעיא בדיקה לבעלה לא
 בעיא בדיקה אין לה וסת אפילו לבעלה נמי
 בעיא בדיקה ומדלא א"ל הכי ש"מ קסבר
 שמואל כל לבעלה לא בעיא בדיקה ת"ר
 חמרינן ופועלינן והבאין מבית האבל ומבית
 המשתה נשיהם להם בחזקת טהרה ובאין
 ושוהין עמהם בין ישנות בין ערות בד"א
 שהניחן בחזקת טהרה אבל הניחן בחזקת
 טומאה לעולם היא טמאה עד שתאמר לו
 טהורה אני והא שמואל במאי מוקי לה אי
 בשיש לה וסת קשיא ערה ואי בשאין לה
 וסת קשיא בין ערה בין ישנה לעולם בשיש
 ערה - דחזיא לעסוקי בטהרות בעיא בדיקה לבעלה אי נמי דליכא טירחא לצעורה אבל ישנה איכא
 צערא ולא אטרחיה רבנן אי נמי ישנה דלא חזיא לטהרות אפילו רגילה לעסוק בטהרות לא בעיא
 בדיקה:
 לטהרות בעיא בדיקה - כלומר העסוקה בטהרות בעיא בדיקה אפילו לבעלה:
 כיון שתבעה - לתשמיש:
 ולא פירות - שאוכל בעלה מנכסי מלוג שלה ולא אמרינן כיון דאין לה כתובה הימנו אישתכח
 דלאו אשתו היא וליהדר לה פירי דאכל:
 בשני עדים - סדינין:
 מזונות - תנאי כתובה הן את תהא יתבא בביתי ומיתזנא מנכסי ובלאות נמי משומת כתובה הן
 ששמו לה מה שהיא מכנסת והוא מקבלן עליו לשלם לכשימות או לכשיגרשנה כמו שאנו כותבין
 ודין נדוניא דהנעלת ליה וכו':
 ובניה ממזרים - הילכך אומרים לו הוי יודע שהמגרש את אשתו משום וסת לא יחזיר ואפילו היא

דאזלא ומנסבא ומתקנא ואמר אילו הייתי
 יודע שכך היה אפילו הייתם נותנין לי מאה
 מנה לא הייתי מגרשה ונמצא גט בטל ובניה
 ממזרין משום אבא חנן אמרו אוי לו
 לבעלה איכא דאמרי לר"מ אמר ליה דבעי
 לאגבויה כתובתה איכא דאמרי לרבי חנינא
 בן אנטיגנוס קא"ל דמקלקלת ליה אמר
 רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' חנינא בן
 הדרן עלך שמאי אומר

פרק ב כל היד

דף יג

מתני' כל היד המרבה לבדוק בנשים משובחת ובאנשים תקצץ גמ' מ"ש נשים

חוזרת וקובעת ותו לא מצי למימר אילו הייתי יודע שכך כו' שהרי התרו בו וגמר בדעתו וגרשה
 והכי נמי אמרינן גבי מוציא את אשתו משום שם רע או משום נדר במס' גיטין (דף מו.):
 דבעי לאגבויה כתובתה - והכי קאמר ליה את אמרת אין לה כתובה ואנא סבירא לי אוי לו לבעלה
 שנחסר ממנו דודאי יש לה כתובה:

הא אמר שמואל חדא זימנא - כדמותיב ואזיל מדר' אבא בר ירמיה ומינה שמעינן דס"ל לשמואל
 דעסוקה בטהרות בעיא בדיקה לבעלה ושאינה עסוקה בטהרות לא בעיא בדיקה:
 מאן דמתני הא לא מתני הא - לעולם בעסוקה ודקשיא לך תרתי למה לי רב יהודה דמתני הא
 משמיה דשמואל לא מתני הא דר' אבא ורבי אבא לא מתני הא דרב יהודה. ואי קשיא הא רב
 יהודה נמי אמר דאמר רב יהודה לעיל גבי מתני' דקתני לעיל ובשעה שהיא עוברת לשמש את
 ביתה ואמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא בעסוקה כו' לאו פירכא היא דרב יהודה לא
 אשמועינן התם בעסוקה מידי דמתני' הוה שמעינן בין עסוקה בין אינה עסוקה ואתא רב יהודה
 למימר ואשמועינן משמיה דשמואל דשאינה עסוקה לא בעיא בדיקה והכא אשמועינן דהלכה כר"ח
 וכאותה משנה דעסוקה בטהרות בעיא בדיקה והכא עיקר. ואית דמפרשי כי האי לישנא והאמר
 שמואל חדא זימנא לעיל דאוקימנא למתני' דקתני משמשת בעדים בעסוקה בטהרות מאן דמתני
 הא כו' לעולם בשאינה עסוקה ודקשיא לך דרבי אבא בר ירמיה אהא דרב יהודה לא תקשי אמוראי
 נינהו אליבא דשמואל וטועין בדבר דא"כ קשיא דרב יהודה אדרב יהודה דהא איהו גופיה אמר
 דשאינה עסוקה לא בעיא בדיקה:

גמ' הרגשה - שמדועזעין אבריו כשמתחמם ורואה קרי:

אנשים - משובחת דקתני קאי מרבה אבל אתקצץ דבאנשים אפילו חדא זימנא:
 לענין זיבה - שיצא זוב ממנו ורוצה לבדוק כדי למנות ראיותיו שתיים לטומאה ושלוש לקרבן. זוב

ומאי שנא אנשים נשים לאו בנות הרגשה
 נינהו משובחות אנשים דבני הרגשה נינהו
 תקצץ אי הכי מאי איריא מרבה כי לא
 מרבה נמי כי קתני מרבה אנשים תנא
 בד"א לענין שכבת זרע אבל לענין זוב אף
 הוא משובח כנשים ואפי' לענין שכבת
 זרע אם בא לבדוק בצרור או בחרס בודק
 ובמטלית לא והתניא בודק עצמו במטלית
 ובכל דבר שרוצה כדאמר אביי במטלית
 עבה הכא נמי במטלית עבה והיכא איתמר
 דאביי אהא דתנן היה אוכל בתרומה והרגיש
 שנזדעזעו איבריו אוחו באמתו ובולע את
 התרומה אוחו והתניא רבי אליעזר אומר
 כל האוחז באמתו ומשתין כאילו מביא מבול
 לעולם אמר אביי במטלית עבה רבא אמר
 אפילו תימא במטלית רכה כיון דעקר עקר
 ואביי חייש דלמא אתי לאוסופי ורבא לא

חייש דלמא אתי לאוסופי ולא והתניא הא
 למה זה דומה לנותן אצבע בעין שכל זמן
 שאצבע בעין עין מדמעת וחוזרת ומדמעת
 ורבא כל אחמומי והדר אחמומי בשעתיה
 לא שכיח גופא ר"א אומר כל האוחז באמה
 ומשתין כאילו מביא מבול לעולם אמרו לו
 לרבי אליעזר והלא נצוצות נתזין על רגליו
 ונראה ככרות שפכה ונמצא מוציא לעז על
 בניו שהן ממזרים אמר להן מוטב שיוציא
 לעז על בניו שהן ממזרים ואל יעשה עצמו
 רשע שעה אחת לפני המקום תניא אידך
 אמר להן רבי אליעזר לחכמים אפשר יעמוד
 אדם במקום גבוה וישתין או ישתין בעפר
 תיחות ואל יעשה עצמו רשע שעה אחת
 לפני המקום הי אמר להו ברישא אילימא
 קמייתא אמר להו ברישא בתר דאמר להו
 איסורא דהדר אמר להו תקנתא אלא הא אמר

דומה למי בצק של שעורים ובא מבשר המת ושכבת זרע בא מבשר החי וקשורה כלובן ביצה
 שאינה מוזרת:

בצרור - דבר קשה אינו מחמם:

במטלית עבה - קשה היא ואינה מחממת:

שנזדעזעו אבריו - שנעקר זרע מגופו:

כאילו מביא מבול - שעבירה זו היתה בידם דכתיב (בראשית ו': י"ב) כי השחית כל בשר ואמרו
 ברותחין קלקלו:

כיון דעקר עקר - ומשום חמום דהשתא לא נפיק מידי:

לא שכיח - וכי קתני למה זה דומה דתחילתו לא יצא אלא ע"י משמוש האבר שאינו נעקר יחד
 אלא כשהוא ממשמש יוצא מעט מעט והולך אבל היכא דיצא מהרגשה ונעקר כולו כאחד תו לא
 מוסיף:

ניצוצות ניתזין - שאינו אוחו ואינו מטיל למרחוק:

איסורא - אסור לאוחז ואפילו אי אפשר לו בענין אחר אע"פ שמוציא לעז כדקתני מוטב שיוציא
 לעז כו'.

להו ברישא ואמרו ליה אין לו מקום גבוה
 ועפר תיחוח מאי אמר להן מוטב שיוציא
 לעז על בניו ואל יעשה עצמו רשע שעה
 אחת לפני המקום וכל כך למה מפני
 שמוציא שכבת זרע לבטלה דא"ר יוחנן
 כל המוציא שכבת זרע לבטלה חייב מיתה
 שנאמר (בראשית לח, י) וירע בעיני ה'
 (את) אשר עשה וימת גם אותו רבי יצחק
 ורבי אמי אמרי כאילו שופך דמים שנאמר
 (ישעיהו נז, ה) הנחמים באלים תחת כל עץ
 רענן שוחטי הילדים בנחלים תחת סעיפי
 הסלעים אל תקרי שוחטי אלא סוחטי רב
 אסי אמר כאילו עובד עבודת כוכבים כתיב
 הכא תחת כל עץ רענן וכתיב התם (דברים
 יב, ב) על ההרים הרמים ותחת כל עץ
 רענן רב יהודה ושמואל הוו קיימי אאיגרא
 דבי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא אמר ליה
 רב יהודה לשמואל צריך אני להשתין א"ל
 שיננא אחוז באמתך והשתן לחוץ היכי
 עביד הכי והתניא ר"א אומר כל האוחז
 באמתו ומשתין כאילו מביא מכול לעולם
 אמר אביי עשאו כבולשת דתנן כולשת
 שנכנס לעיר בשעת שלום חביות פתוחות
 אסורות סתומות מותרות בשעת מלחמה אלו
 ואלו מותרות לפי שאין להן פנאי לנסך
 אלמא דכיון דבעיתי לא אתי לנסוכי הכא
 נמי כיון דבעיתי לא אתי להרהורי והכא
 מאי ביעתותא איכא איבעית אימא ביעתותא
 דליליא ודאיגרא ואיבעית אימא ביעתותא
 דרביה ואב"א ביעתותא דשכינה ואיבעית
 אימא אימתא דמריה עליה דקרי שמואל
 עליה אין זה ילוד אשה ואיבעית אימא
 נשוי הוה דאמר רב נחמן אם היה נשוי
 מותר ואיבעית אימא כי הא אורי ליה דתני
 אבא בריה דרבי בנימין בר חייא אבל מסייע
 בביצים מלמטה ואיבעית אימא כי הא אורי
 ליה דאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן גבול
 יש לו מעטרה ולמטה מותר

פרק ב כל היד

הנחמים באלים - שמתחממים בעצי אילנות במדורות גדולים כלומר בעלי הנאות:
 דשף ויתיב - שם מקום המובלע במלכות נהרדעא מפי מורי הזקן:
 עשאוהו - להא דרב יהודה:
 דליליא - ומתיירא שמא יפול:
 עטרה - שפה גבוהה המקפת את ראש הגיד:

מעטרה ולמעלה אסור אמר רב המקשה
עצמו לדעת יהא בנדוי ולימא אסור דקמגרי
יצה"ר אנפשיה ורבי אמי אמר נקרא עברין
שכך אומנתו של יצר הרע היום אומר לו
עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך ולמחר
אומר לו לך עבוד עבודת כוכבים והולך
ועובד איכא דאמרי אמר רבי אמי כל
המביא עצמו לידי הרהור אין מכניסין אותו
במחיצתו של הקב"ה כתיב הכא (בראשית
לח, י) וירע בעיני ה' וכתוב התם (תהלים
ה, ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך
רע ואמר ר' אלעזר מאי דכתיב (ישעיהו
א, טו) ידיכם דמים מלאו אלו המנאפים ביד
תנא דבי רבי ישמעאל (שמות כ, יג) לא
תנאף לא תהא כך ניאוף בין ביד בין ברגל
ת"ר הגרים והמשחקין בתינוקות מעכבין
את המשיח בשלמא גרים כדר' חלבו דא"ר

חלבו קשין גרים לישראל כספחת אלא
משחקין בתנוקות מאי היא אילימא משכב
זכור בני סקילה נינהו אלא דרך אברים בני
מבול נינהו אלא דנסיבי קטנות דלאו בנות
אולודי נינהו דא"ר יוסי אין בן דוד בא עד
שיכלו כל הנשמות שבגוף שנאמר (ישעיהו
נז, טז) כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני
עשיתי באנשים תקצץ איבעיא להו דינא
תנן או לטותא תנן דינא תנן כי הא דרב
הונא קץ ידא או לטותא תנן ת"ש דתניא
רבי טרפון אומר יד לאמה תקצץ ידו על
טבורו אמרו לו ישב לו קוץ בכריסו לא
יטלנו א"ל לא אמר להן מוטב תבקע כריסו
ואל ירד לבאר שחת אי אמרת בשלמא דינא
תנן היינו דאמרי והלא כריסו נבקעת אלא אי
אמרת לטותא תנן מאי כריסו נבקעת אלא
מאי דינא תנן לא סגי דלאו על טבורו

וירע - אלמא מיקרי רע:

ביד - מוציא זרע לבטלה:

כספחת - דכתיב בגרים (ישעיהו יד) ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב לשון ספחת שקשים
לישראל כספחת שאין בקיאים במצות ומביאין פורענות ועוד שמא למדים ישראל ממעשיהן מפי
מורי הזקן. ויש אומר שכל ישראל ערבים זה בזה ולא מילתא היא שלא נתערבו בשביל הגרים
דאמרינן במס' סוטה (דף לז:): נמצא לכל אחד מיישראל שש מאות אלף ושלשת אלפים ותק"ן
בריות שכולן נתערבו זה בזה אלמא לא נתערבו על הגרים:

בני סקילה נינהו - ואת אמרת מעכבים את המשיח ותו לא הלא במיתה הן נידונים:

דנסיבי קטנות - והוא ראוי להוליד נמצא בטל מפריה ורביה כל ימי קטנותה:

קץ ידא - דאמרינן בסנהדרין כל המרים ידו על חבריו תקצץ דכתיב וזרוע רמה תשבר. רב הונא
קץ ידא אלמא תקצץ דינא הוא:

תקצץ ידו על טבורו - קס"ד טבורו ממש והיינו דאמרי ליה והלא כריסו נבקעת כשקוצצין שם
את ידו:

והלא כריסו נבקעת - מפני הקוץ:

מתני' מתקנות אותן - בודקות אותו ומטבילין אותו:

אלא ה"ק רבי טרפון כל המכניס ידו למטה
מטבורו תקצץ אמרו לו לרבי טרפון ישב
לו קוץ בכריסו לא יטלנו אמר להן לא
והלא כריסו נבקעת אמר להן מוטב תבקע
כריסו ואל ירד לבאר שחת **מתני'**
החרשת והשוטה והסומא ושנטרפה דעתה
אם יש להן פקחות מתקנות אותן והן אוכלות
בתרומה **גמ'** חרשת איהו תבדוק לנפשה
דתניא אמר רבי חרשת היתה בשכונתינו
לא היה שבודקת לעצמה אלא שחברותיה
רואות ומראות לה התם במדברת ואינה
שומעת הכא בשאינה מדברת ואינה שומעת
כדתנן חרש שדברו חכמים בכל מקום אינו
שומע ואינו מדבר הסומא איהו תבדוק
לנפשה ותיחזי לחבירתה א"ר יוסי ברבי
חנינא סומא אינה משנה ושנטרפה דעתה
היינו שוטה שנטרפה דעתה מחמת חולי
תנו רבנן כהן שוטה מטבילין אותו ומאכילין

דף יד

גמ' ומראות לה - שהיתה בקיאה במראה דם טמא ודם טהור:
מדברת ואינה שומעת - כבר שמעה ולמדה לדבר ואחר כן נתחרשה:
שלא יישן - כדי שלא יתחמם ויראה:
כיס של עור - וכשירצו להאכילו יבדקו בכיס:
ותבלע בכיס - וקאכיל תרומה בטומאת הגוף והוי במיתה דכתיב (ויקרא כ"ב:ט') ומתו בו כי
יחלוהו:
רואין אותן - לענין מי חטאת קאמר לטמא במשא דבעי' עד דדרי כשיעור הזאה כדאמר בפ"ק
(לעיל נדה ט.) כמה יהו במים ויהיה בהם כדי הזאה כדי שיטבול ראשי גבעולין ויזה כלומר כדי
שיהא בהם כדי להזות לבד מה שהאזוב בולע:
שמע מינה - מדקתני כל שכן שאתה מביאו לידי חימום אלמא מכנסים אסורין:
פמלניא - סינר פורצינ"ט. חללו תלוי למטה ברוחב שלא יתעטף האבר ויתחמם:

רוכבי גמלים אסורין לאכול בתרומה תניא
 נמי הכי רוכבי גמלים כולם רשעים הספנים
 כולם צדיקים החמרים מהן רשעים מהן
 צדיקים איכא דאמרי הא דמכף הא דלא מכף
 ואיכא דאמרי הא דמטרטין הא דלא מטרטין
 ריב"ל לייט אמאן דגני אפרקיד איני והאמר
 רב יוסף פרקדן לא יקרא קרית שמע קרית
 שמע הוא דלא יקרא הא מגנא שפיר דמי
 לענין מגנא כי מצלי שפיר דמי לענין ק"ש
 כי מצלי אסור והא ר' יוחנן מצלי וקרי ק"ש
 שאני רבי יוחנן דבעל בשר הוה **מתני'**
 דרך בנות ישראל משמשות בשני עדים אחד
 לו ואחד לה והצנועות מתקנות שלישי לתקן
 את הבית נמצא על שלו טמאין וחייבין
 קרבן נמצא על שלה אותיום טמאין וחייבין

דמכף - לשון אוכף של חמור. אם יש לו אוכף האבר אינו מתחמם שהעץ קשה הוא ואם אין לו
 אוכף מתחמם בבשר החמור אבל דרך גמלים לרכוב בלא אוכף אלא במרדעת ומתחמם:
 אפרקיד - פניו למעלה וגנות הוא שפעמים שיתקשה אבר תוך שינתו ויתגלה ועוד שידי ומונחות
 לו על אברו ומתחמם:
 מצלי - מוטה מעט על צדו:
 מתני' אחד לו ואחד לה - לקנח לאחר תשמיש:
 נמצא דם על שלו - ואפילו לאחר זמן ששהה לאחר בעילה זמן ארוך קודם קינוח בידוע שהיה דם
 בשעת תשמיש:
 את פניה - פניה שלמטה:
 גמ' מאכולת - כינה. ואמאי טמאין ודאי לשרוף תרומה ולהתחייב בקרבן ודאי להוי ספק לתלות
 תרומה ולהביא אשם תלוי ולא חטאת דדלמא דם מאכולת הוא שהיה באותו מקום באשה וכשבעל
 נדבק בו:
 רצופה - מעוכה על העד רחוק מן הדם קצת. ללישנא דבדוק כיון דקים להו לרבנן דאין שם
 מאכולת ודאי דם מגופה הוא שהרי העד היה בדוק לה קודם הקינוח ומאכולת (מעלמא הואי התם
 בעד שהיא רצופה) וללישנא דדחוק איכא לספוקי שמא האי דם ממאכולת ומתוך שדחוק הוא
 מעכה השמש בשעת תשמיש:
 ולמחר מצאה עליה דם - על הירך:
 טמאה נדה - טמאה ודאית דכיון דהעד בדוק לה שלא היה בו דם קודם בדיקה ודאי מגופה אתאי

א"ל רב שימי בר חייא והא חוששת אמרת	טימא משום נדה שמע מינה משתבח ליה
לן איתמר נמי אמר שמואל טמאה נדה	רבי לרבי ישמעאל ברבי יוסי ברבי חמא
וכן מורין בי מדרשא טמאה נדה אתמר	בר ביסא דאדם גדול הוא אמר לו לכשיבא
בדקה בעד שאינו בדוק לה והניחתו בקופסא	לידך הביאהו לידי כי אתא א"ל בעי מינאי
ולמחר מצאה עליו דם א"ר יוסף כל ימיו	מילתא בעא מיניה בדקה בעד שאינו בדוק
של ר' חייא טימא ולעת זקנתו טיהר	לה והניחתו בקופסא ולמחר מצאה עליו דם
איבעיא להו היכי קאמר כל ימיו טימא משום	מהו אמר לו כדברי אבא אימא לך או
נדה ולעת זקנתו טיהר משום נדה וטימא	כדברי רבי אימא לך א"ל כדברי רבי אימא
משום כתם או דלמא כל ימיו טימא משום	לי אמר רבי ישמעאל זהו שאומרים עליו
כתם ולעת זקנתו טיהר מולא כלום תא שמע	דאדם גדול הוא היאך מניחין דברי הרב
דתניא בדקה בעד שאינו בדוק לה והניחתו	ושומעין דברי התלמיד ור' חמא בר ביסא
בקופסא ולמחר מצאה עליו דם רבי אומר	סבר רבי ריש מתיבתא הוא ושכיחי רבנן
טמאה משום נדה ורבי חייא אמר טמאה	קמיה ומחדדי שמעתיה מאי רבי ומאי רבי
משום כתם אמר לו ר' חייא אי אתה מודה	יוסי אמר רב אדא בר מתנא תנא רבי מטמא
שצריכה כגריס ועוד א"ל אבל אמר לו א"כ	ורבי יוסי מטהר ואמר רבי זירא כשטימא
(אתה) אף אתה עשיתו כתם ורבי סבר	רבי כר"מ וכשטיהר רבי יוסי לעצמו טיהר
בעינן כגריס ועוד לאפוקי מדם מאכולת	דתניא האשה שהיתה עושה צרכיה וראתה
וכיון דנפק לה מדם מאכולת ודאי מגופה	דם ר"מ אומר אם עומדת טמאה אם יושבת
אתא מאי לאו בזקנתו קאי הא בילדותו	טהורה רבי יוסי אומר בין כך ובין כך טהורה

על העד ומשם הוטח בירכה ולא אמרינן דלמא מעלמא אתא על ירכה וספק טומאה היא:
ולמחר מצאה עליו דם - על העד ואיכא לספוקי דלמא מקמי הכי הוה ביה. להכי לא נקט הכא
טחתו בירכה דא"כ הוה להו תרי ספיקי לקולא חדא דלמא לאו מן העד הוטח על ירכה ואפילו
את"ל מן העד אתא דלמא כיון דאינו בדוק מקמי הכי הוה:

משום נדה - טומאה ודאית דכיון דחזקת דמים שם לא מספקינן במקמי הכי:
לאפוקי מדם מאכולת - דכיון דאינו בדוק לה כל כמה דליכא כגריס ועוד הוה לה לספוקי בדם
מאכולת קודם בדיקה:

מאי לאו בזקנתו קאי - מדפליג עליה דרבי רביה:

אמר ליה - רבי ישמעאל לרבי חמא בעי מינאי מילתא:

כדברי אבא - רבי יוסי או כדברי רבי ולקמן תני פלוגתייהו בשמעתין:

לעצמו טיהר - לטעמיה אזיל דאמר נמי הכי בדוכתא אחריתי (לקמן נדה דף נט:):

צרכיה - מטילה מים:

א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי והא קתני עלה נמצא על שלה לאחר זמן
 א"ר יוסי בר' חנינא כשטימא ר"מ לא טימא טמאין מספק ופטורין מן הקרבן איזהו אחר
 אלא משום כתם ואילו רבי משום נדה קאמר זמן כדי שתרד מן המטה ותדיח פניה ה"ק
 א"ל אנן הכי קאמרינן כי איתמר ההיא איזהו אחר זמן כדי שתושיט ידה לתחת הכר
 משום נדה איתמר נמצא על שלה אותיום או לתחת הכסת ותטול עד ותבדוק בו וכדי
 טמאין וכו' ת"ר איזהו שיעור וסת משל שתרד מן המטה ותדיח את פניה מחלוקת
 לשמש ועד שעומדין בצד המשקוף ביציאת ר"ע וחכמים והא אח"כ קתני ה"ק וזהו
 שמש נכנס עד הוי וסת שאמרו לקינוח אח"כ שנחלקו ר"ע וחכמים רב אשי
 אבל לא לבדיקה נמצא על שלה לאחר אמר אידי ואידי חד שיעורא הוא עד בידה
 זמן וכו' תנא וחייבין אשם תלוי ותנא דידן כדי שתרד מן המטה ותדיח את פניה אין
 מ"ט בעינן חתיכה משתי חתיכות איזהו עד בידה כדי שתושיט ידה לתחת הכר או
 אחר זמן וכו' ורמינהי איזהו אחר זמן פירש לתחת הכסת ותטול עד ותבדוק בו מיתבי
 ר' אליעזר ברבי צדוק כדי שתושיט ידה איזהו אחר זמן דבר זה שאל רבי אלעזר
 תחת הכר או תחת הכסת ותטול עד ותבדוק ברבי צדוק לפני חכמים באושא ואמר להם
 בו אמר רב חסדא מאי אחר אחר אחר

משום כתם - טומאת ספק לתלות ואילו רבי לעיל טימא משום נדה דקתני רבי אומר טמאה נדה:
 הוי וסת שאמרו - לחייבה בחטאת:

תנא וחייבין באשם תלוי - אנמצא לאחר אותיום קאי דקתני במתניתין ופטורין מן הקרבן:
 בעינן חתיכה משתי חתיכות - דכתיב באשם תלוי (ויקרא ה': י"ז) אחת מכל מצות ה' וקסבר יש
 אם למקרא מצוות קרינן הילכך בעינן שתיים אחת של איסור ואחת של היתר ואכל אחת ואינו
 יודע איזהו אכל אשתו ואחותו עמו בבית ובא על אחת מהן כסבור אשתו היא ונודע ששתיהן היו
 במטה ואינו יודע על איזהו מהן בא אבל הכא חדא חתיכה היא ספק שריא ספק אסורה ותנא ברא
 סבר יש אם למסורת והכי פליגי במסכת כריתות (דף יז:):

שתושיט - ועודה במטה הא כדי שתרד שיעורא רבה ואינה מטמאה את בועלה אלא כשאר מגע
 מעת לעת:

מאי אחר - דקתני במתני' איזהו אחר זמן כדי שתרד לאו אאחר אותיום קאי דטמאים מספק אלא
 איזהו אחר זמן שהוא אחר אותו שלאחר אותיום שאינה מטמאה את בועלה לרבנן אלא לר"ע כדי
 שתרד כו':

והא עלה קתני כו' - אלמא אטמאין מספק קאי משום שטמאה את בועלה אפי' לרבנן:
 הכי קאמר - חסורי מחסרה והכי קתני איזהו אחר זמן שהן טמאין מספק כדי שתושיט אבל שהתה
 כדי שתרד מטמאה מעת לעת ואינה מטמאה את בועלה רבי עקיבא אומר מטמאה את בועלה ואפילו
 כל מעת לעת:

והא אח"כ קתני - דקתני במתני' ואח"כ מטמאה מעת לעת ואינה מטמאה כו' אלמא כשהשתה
 יותר מכדי שתרד הוא דפליגי אבל בכדי שתרד טמאה אפילו לרבה וקשיא ברייתא דכדי שתושיט:
 עד בידה - שאינה צריכה להושיט ידה תחת הכר הוי שיעורא בכדי שתרד ותדיח באותו עד:

דף טו

שמא כרבי עקיבא אתם אומרים שמטמא את בועלה אמרו לו לא שמענו אמר להם כך פרשו חכמים ביבנה לא שהתה כדי שתדך מן המטה ותדיח את פניה תוך זמן הוא זה וטמאין מספק ופטורין מקרבן וחייבין באשם תלוי שהתה כדי שתדך מן המטה ותדיח את פניה אחר הזמן הוא זה וכן כשהתה מעת לעת ומפקידה לפקידה בועלה מטמא משום מגע ואינו מטמא משום בועל רבי עקיבא אומר אף מטמא משום בועל רבי יהודה בנו של רבן יוחנן בן זכאי אומר בעלה נכנס להיכל ומקטיר קטורת בשלמא לרב חסדא היינו דמטהרי רבנן אלא לרב אשי אמאי מטהרי רבנן וכי

תימא דאין עד בידה האי עד בידה ואין עד בידה מיבעי ליה קשיא רבי יהודה בנו של רבן יוחנן בן זכאי אומר בעלה נכנס להיכל ומקטיר קטורת ותיפוק ליה דהוה נוגע במעט לעת שבנדה הוא דאמר כשמאי דאמר כל הנשים דיין שעתן ותיפוק ליה דהוה בעל קרי בשלא גמר ביאתו ומודים חכמים לרבי עקיבא ברואה כתם אמר רב למפרע ורבי מאיר היא ושמאל אמר מכאן ולהבא ורבנן היא מכאן ולהבא פשיטא מהו דתימא הואיל ומעת לעת דרבנן וכתמים דרבנן מה מעת לעת לא מטמאה את בועלה אף כתמים לא מטמאה את בועלה קא משמע לן ואימא הכי נמי התם אין שור שחוט

לא שהתה כדי שתדך - אלא כדי שתשב ותבדוק ועודה במטה טמאין מספק דהיינו אחר אות יום כרב חסדא:

שהתה כדי שתדך - דנפיש שיעוריה:

וכן מעת לעת - כלומר כשיעור הזה ומכאן ולהלן כל מעת לעת של בעילה אם בדקה ומצאתה טמאה בועלה מטמאה משום נוגע במעט לעת בנדה טומאת ערב וספק מדרבנן לתלות ואינו מטמא משום בועל נדה טומאת שבעה ואפילו לתלות:

בשלמא לרב חסדא - דאמר כדי שתדך אחר אחר הוא היינו דמטהרי רבנן:

וכי תימא דאין עד בידה - דאחר שתדך הוצרכה להושיט דהוה להו תרי שיעורי א"כ איבעי ליה למיתני ולפלוגי בין עד בידה לאין עד בידה דלא תיפוק חורבה מיניה דהשתא משמע דאפילו עד בידה דלא שהתה אלא כדי שתדך מטהרי רבנן ומדלא מפליג ש"מ דודאי מטהרי רבנן בכדי שתדך לחודיה:

בשלא גמר ביאתו - ואפילו הכי לר"ע מטמאה את בועלה דהעראה בנדה כגמר ביאה דכתיב (ויקרא כ"ז"ח) את מקורה הערה אבל לענין קרי עד שזירע:

ור"מ היא - דמחמיר בכתמים כדאמר בפ"ק (לעיל נדה ה.) ולקמן בפרק בא סימן (נדה דף נב:): פשיטא - מאי מודי הא בלמפרע פליגי לגבי מעת לעת ולא במכאן ולהבא:

וכתמים דרבנן - אפי' מכאן ולהבא:

אין שור שחוט - דאתמול לא חזאי אלא סייג בעלמא הוא:

לפניך הכא יש שור שחוט לפניך וכן אמר
 ריש לקיש למפרע ורבי מאיר היא רבי יוחנן
 אמר מכאן ולהבא ורבנן היא **מתני'**
 כל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן הבאין מן
 הדרך נשיהן להן בחזקת טהרה **ג'** למה
 ליה למתני הבאין מן הדרך סד"א הני מילי
 היכא דאיתיה במתא דרמיא אנפשה ובדקה
 אבל היכא דליתא במתא דלא רמיא אנפשה
 לא קא משמע לן אמר ריש לקיש משום
 רבי יהודה נשיאה והוא שבא ומצאה בתוך
 ימי עונתה אמר רב הונא ל"ש אלא שאין
 לה וסת אבל יש לה וסת אסור לשמש כלפי
 לייא אדרבה איפכא מסתברא אין לה וסת
 אימא חזאי יש לה וסת וסת קביע לה
 אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב הונא
 ל"ש אלא שלא הגיע שעת וסתה אבל הגיע
 שעת וסתה אסורה קסבר וסתות דאורייתא
 רבה בר בר חנה אמר אפילו הגיע שעת
 וסתה נמי מותרת קסבר וסתות דרבנן רב
 מתני' כל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן - בלא בדיקה שלא הוזכרה בדיקה אלא לעסוקה בטהרות:
 גמ' בתוך ימי עונתה - ל' יום לראייה אבל לאחר ל' בעיא בדיקה הואיל וסתם נשים חזיין לסוף
 עונה:
 לא שנו - דכי מצאה תוך ימי עונתה לא בעיא בדיקה:
 וסתות דרבנן - הצריכוה חכמים לבדוק ביום וסתה שמא תראה ומיהו היכא דלא הוה בעיר ולא
 ידעינן אי בדקה אי לא בדקה לא מספקינן לה בטומאה:
 מחשב ימי וסתה - אם שהה בדרך שבעה ימים אחר וסתה דעכשיו עומדת בימים שיכולה להטהר
 אפילו הגיע וסתה אמרינן טבלה ואין צריך לשואלה:
 דבזיוא - בושה היא לטבול עד שיפייסנה:
 ודאי ראתה מי א"ר יוחנן - שלא יהא צריך לשואלה ואפילו היא זקנה:
 הוי ספק - להיתר:
 והא הכא דודאי טבל - דהא חזינן שנגמרה מלאכתן וממורחין הן:

ספק אינו מעושר וקאתי ספק ומוציא מידי
 ודאי התם ודאי וודאי הוא כדרב חנינא
 חזוזה דאמר רב חנינא חזוזה חזקה על
 חבר שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו
 מתוקן ואיבעית אימא ספק וספק הוא
 וכדברי אושעיא דא"ר אושעיא מערים אדם
 על תבואתו ומכניסה במין שלה כדי שתהא
 בהמתו אוכלת ופטורה מן המעשר ואכתי
 אין ספק מוציא מידי ודאי והתניא מעשה
 בשפחתו של מסיק אחד ברימון שהטילה
 נפל לבור ובא כהן והציץ בו לידע אם זכר
 אם נקבה ובא מעשה לפני חכמים וטהרוהו
 מפני שחולדה וברדלס מצויים שם והא הכא
 דודאי הטילה נפל ספק גררוהו ספק לא
 גררוהו וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי לא
 תימא הטילה נפל לבור אלא אימא

דף טז

כמין נפל והא לידע אם זכר אם נקבה
 קתני ה"ק ובא כהן והציץ בו לידע אם
 נפל הפילה אם רוח הפילה ואת"ל נפל
 הפילה לידע אם זכר אם נקבה ואיבעית
 אימא כיון דחולדה וברדלס מצויים שם ודאי
 גררוהו בעו מיניה מרב נחמן וסתות
 דאורייתא או דרבנן אמר להו מדאמר
 הונא חברין משמיה דרב אשה שיש לה

איבעית אימא ספק וספק הוא - דכי היכי דמספקא לן אי מעשרי אי לא ה"נ מספקא לן דלמא לא
 טביל ולא איחייב במעשר דאימא כרבי אושעיא עיילה ומכניסה במין שלה דאין טבל מתחייב
 במעשר אלא בראיית פני הבית כשרואה את הפתח וכיון דבשעת ראיית פני הבית לא נגמרה
 מלאכתו למעשר תו לא מיחייבא אע"פ שהוא דשה וממרחא לאחר שהכניסה מידי דהוה אמכניס
 פירות דרך גגו וקרפיפו לבית אפילו היא ממורחת דקיימא לן דפטורה מן המעשר הואיל ולא
 ראתה את הפתח:

אם זכר הוא כו' - כהן חכם היה ומורה הוראות ומתכוין להורות לה ימי טומאה וטהרה. אי נמי
 שגורה אצלו בבית ונוגעת בתרומתו ורוצה להזהר ממנה כל ימי טומאתה. וי"א לידע אימתי יהא
 זמן הבאת קרבנה אם יארע במשמרתו אם לאו. ולא סבירא לי דבשביל תור עולה אחת לכולה
 משמרה לא עייל האי כהן נפשיה להכי ועוד שהרי היא יכולה לאחר קרבנה כל זמן שתרצה וגם
 לשון ראשון אינו נראה דאי חכם הוא כלום הוא בא להאחיל ולעבור על לאו דטומאת מת אלא
 כהן עם הארץ היה או קטן ושגרתו אשה להציץ ולראות:

וטהרוהו - מאהל המת:

ודאי גררוהו - הלכך ודאי וודאי הוא:

וסתות דאורייתא או דרבנן - הא דקיימא לן דבעי בדיקה בשעת וסתה דאורייתא היא דאם לא
 בדקה טמאה ואפילו בדקה אחר זמן ומצאתה טהורה דאורח בזמנו בא ודם חזאי ונפל לקרקע או
 דרבנן הוא דאצרכוה ואם לא בדקה טהורה:

ולבסוף ראתה - בבדיקה ראשונה שבדקה עצמה לאחר זמן ומצאתה טמאה:

טעמא דראתה - דכיון דבבדיקה ראשונה מצאתה טמאה אם בדקה נמי בשעת וסתה הוה משכחא:

וסת והגיע שעת וסתה ולא בדקה ולבסוף   יהושע אומר תבדק והני תנאי כי הני תנאי
 ראתה חוששת לוסתה וחוששת לראייתה   דתניא רבי מאיר אומר טמאה נדה וחכ"א
 אלמא וסתות דאורייתא   איכא דאמרי   תבדק   אמר אביי אף אנן נמי תנינא דתנן
 הכי קא"ל טעמא דראתה הא לא ראתה   ר"מ אומר אם היתה במחבא והגיע שעת
 אין חוששין אלמא וסתות דרבנן איתמר   וסתה ולא בדקה טהורה שחרדה מסלקת
 אשה שיש לה וסת והגיע שעת וסתה ולא   את הדמים טעמא דאיכא חרדה הא ליכא
 בדקה ולבסוף בדקה אמר רב בדקה ומצאת   חרדה טמאה אלמא וסתות דאורייתא לימא
 טמאה טמאה טהורה טהורה ושמואל אמר   הני תנאי בהא נמי פליגי דתניא הרואה דם
 אפילו בדקה ומצאת טהורה נמי טמאה מפני   מחמת מכה אפילו בתוך ימי נדתה טהורה
 שאורח בזמנו בא לימא בוסתות קמיפלגי   דברי רשב"ג   רבי אומר אם יש לה
 דמ"ס דאורייתא ומ"ס דרבנן   אמר ר'   וסת חוששת לוסתה מאי לאו בהא קמיפלגי
 זירא דכ"ע וסתות דאורייתא כאן שבדקה   דמר סבר וסתות דאורייתא ומר סבר וסתות
 עצמה כשיעור וסת כאן שלא בדקה עצמה   דרבנן   אמר רבינא לא דכ"ע וסתות
 כשיעור וסת ר"נ בר יצחק אמר בוסתות   דרבנן והכא במקור מקומו טמא קמיפלגי
 גופייהו קמיפלגי דמ"ס וסתות דאורייתא   רשב"ג סבר אשה טהורה ודם טמא דקאתי
 ומר סבר וסתות דרבנן   אמר רב ששת   דרך מקור ואמר ליה רבי אי חיישת לוסת
 כתנאי ר' אליעזר אומר טמאה נדה   ורבי   אשה נמי טמאה ואי לא חיישת לוסת מקור

דכ"ע - אפי' רב מודה דוסתות דאורייתא והא דקאמר דבמצאתה טהורה טהורה כשבדקה בשיעור
 וסת של וסתה דודאי אי הוה דם הוה משכחא ושמואל סבר אפי' הכי טמאה דאורח בזמנו בא
 הואיל ולא בדקה בשעת וסת ממש:

טמאה נדה - אם הגיע וסתה ולא בדקה. קסבר וסתות דאורייתא:

תבדק - לאחר וסתה מצאתה טמאה משעת וסתה טהורה טהורה:

אף אנן נמי תנינא - דלרבי מאיר וסתות דאורייתא:

הרואה דם מחמת מכה - שיש לה במעיה:

אם יש לה וסת חוששת לוסתה - כלומר כשאין לה וסת קבוע מדינא לך שאף על פי שעברה
 עונתה תולה במכה אבל אם יש לה וסת קבוע וראתה ביום וסתה אפי' מחמת מכה חיישין שמא
 טיפת נדה מעורבת בו:

מקומו טמא - וכל דם הבא דרך שם ואפילו אינו דם נדה הוי אב הטומאה לטמא אדם טומאת ערב
 ואם נגעה בטהרות טמאים. וקאמר ליה רבי כו' ולהקל על דבריו בא וה"ק אם יש לה וסת כלומר
 אם אתה אומר לטמאה מפני וסתה חוששת לוסתה כלומר יש לך לטמאה טומאת שבעה והואיל
 ואינך חושש לכך שהרי אתה אומר טהורה משום נדה שוב אין לה טומאה:

מתני' שני עדים - חדשים על כל תשמיש אחד לפניו ואחד לאחריו ולמחר תעיין בהם:

מקומו טהור הוא **מתני'** בית שמאי כדי שיאריכו ימיכם לעוה"ב אמר ר' אומרים צריכה ב' עדים על כל תשמיש ותשמיש או תשמש לאור הנר בית הלל אומרים דיה בשני עדים כל הלילה: **גמ'** ת"ר אע"פ שאמרו המשמש מטתו לאור הנר הרי זה מגונה בש"א צריכה שני עדים על כל תשמיש או תשמש לאור הנר ובה"א דיה בשני עדים כל הלילה תניא אמרו להם ב"ש לב"ה לדבריהם ליחוש שמא תראה טיפת דם כחרדל בביאה ראשונה ותחפנה שכבת זרע בביאה שניה א"ל ב"ה אף לדבריהם ליחוש עד שהרוק בתוך הפה שמא נימוק והולך לו אמרו להם לפי שאינו דומה נימוק פעם אחת לנימוק שתי פעמים תניא א"ר יהושע רואה אני את דברי ב"ש אמרו לו תלמידיו רבי כמה הארכת עלינו אמר להם מוטב שאאריך עליכם בעוה"ז

זו מוכיחה קיים וזו אין מוכיחה קיים
א"ר יוחנן אסור לאדם שישמש מטתו ביום
אמר רב המנונא מאי קרא שנאמר (איוב ג,
ג) יאבד יום אולד בו והלילה אמר הורה
גבר לילה ניתן להריון ויום לא ניתן להריון
ריש לקיש אמר מהכא (משלי יט, טז) בוזא

שמא תראה - בביאה ראשונה ויעמידוהו כותלי בית הרחם וכיון דלא מצריכיתו בדיקה בין תשמיש לתשמיש כי הדר משמש תחפנה שכבת זרע בביאה שניה וכי בדקה לאחר תשמיש אחרון לא מינכר למחר ונהי נמי דלדידן משמשא לאחר קינוח ואע"ג דלא ידעינן עד למחר מיהו בעינן מוכיחה קיים דאי לא הכי מה הועילו חכמים בתקנתם:

עד שהרוק בתוך הפה כו' - רוק דם. פה אותו מקום. כלומר אפילו כשהיתה בודקת לאחר תשמיש שמא ראתה טפה כחרדל וחפתה שכבת זרע באותה ביאה עצמה:

הארכת - החמרת:

בעל נפש - חסיד:

בד"א - דבעיא בדיקה:

בדקה בעד - בלילה לפני תשמיש:

זו מוכיחה קיים - הרי העד לפנינו ולמחר תראה בו ומהני לה לטהרות דכי אצרכוה רבנן לשמש בעדים משום טהרות הוא וגם אם ימצא דם באותו שלפני תשמיש תביא חטאת כפרתה:

בוזה דרכיו - תשמיש כמו (משלי ל"ט) דרך גבר בעלמה. והמשמש ביום בא לידי בזיון שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו:

דרכיו ימות ור"ל האי קרא דר' יוחנן מאי
 דריש ביה מבעי ליה לכדדריש רבי חנינא
 בר פפא דדריש ר' חנינא בר פפא אותו
 מלאך הממונה על ההריון לילה שמו ונוטל
 טפה ומעמידה לפני הקב"ה ואומר לפניו
 רבש"ע טפה זו מה תהא עליה גבור או חלש
 חכם או טיפש עשיר או עני ואילו רשע
 או צדיק לא קאמר כדר' חנינא דא"ר חנינא
 הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שנאמר
 (דברים י, יב) ועתה ישראל מה ה' אלהיך
 שואל מעמך כי אם ליראה וגו' ור' יוחנן
 א"כ נכתוב קרא גבר הורה מאי הורה גבר
 לילה ניתן להריון ויום לא ניתן להריון
 ור' יוחנן האי קרא דר"ל מאי דריש ביה
 מבעי ליה לכדכתיב בספר בן סירא שלשה
 שנאתי וארבעה לא אהבתי שר הנרגל בבית
 המשתאות ואמרי לה שר הנרגן ואמרי לה
 שר הנרגז והמושיב שבת במרומי קרת
 והאוחז באמה ומשתין מים והנכנס לבית
 חבירו פתאום אמר רבי יוחנן ואפילו לביתו
 אמר רבי שמעון בן יוחאי ארבעה דברים
 הקב"ה שונאן ואני איני אוהבן הנכנס לביתו
 פתאום ואצ"ל לבית חבירו והאוחז באמה
 ומשתין מים

דף יז

ומשתין מים ערום לפני מטתו והמשמש
 מטתו בפני כל חי אמר ליה רב יהודה
 לשמואל ואפי' לפני עכברים א"ל שינא
 לא אלא כגון של בית פלוני שמשמשין
 מטותיהן בפני עבדיהם ושפחותיהם ואינהו
 מאי דרוש (בראשית כב, ה) שבו לכם פה
 עם החמור עם הדומה לחמור רבה בר
 רב הונא מקרקש זגי דכילתא אביי באלי
 דידי רבא באלי פרוחי אמר ר"ש בן
 יוחי ה' דברים הן שהעושה אותן מתחייב
 בנפשו ודמו בראשו האוכל שום קלוף ובצל
 קלוף וביצה קלופה והשותה משקין מזוגין

הכל בידי שמים - כל מדותיו וקורותיו של אדם באין לו בגזרת מלך חוץ מזו:
 מאי הורה גבר - מדסמך הריון ללילה ש"מ למדרש הכי לילה ניתן להריון ולא יום מדאסמכיה
 קרא שמעינן לדר' יוחנן ומגופה דקרא שמעינן להא דר' חנינא בר פפא:
 מיבעי ליה כו' - והיינו בזה דרכיו שמגנה עצמו שמלעזין עליו בני המדינה במנהגו:
 והמושיב שבת - לתלמידים במרומי קרת אחת שנראה מגסי הרוח ועוד שמפסיקין אותו עוברי
 דרכים:
 מקרקש זגי - פעמונים התלויים בכילה שסביב מטתו מקשקשן בעת תשמיש לסור בני ביתו משם:
 דמו בראשו - נענש על עצמו וחובת דמו נדרשת ממנו לאחר מיתתו וראיה לדבר ודמו בראשו
 דמרגלים (יהושע ב' י"ט) חובת דמו יהא מוטל בראשו:

שעבר עליהן הלילה והלן בבית הקברות
והנוטל צפרניו וזורקן לרה"ר והמקיז דם
ומשמש מטתו האוכל שום קלוף כו' ואע"ג
דמנחי בסילתא ומציירי וחתמי רוח רעה
שורה עליהן ולא אמרן אלא דלא שייר בהן
עיקרן או קליפתן אבל שייר בהן עיקרן או
קליפתן לית לן בה והשותה משקין מזוגין
שעבר עליהן הלילה אמר רב יהודה אמר
שמואל והוא שלנו בכלי מתכות אמר רב
פפא וכלי נתר ככלי מתכות דמו וכן אמר
רבי יוחנן והוא שלנו בכלי מתכות וכלי נתר
ככלי מתכות דמו והלן בבית הקברות כדי
שתשרה עליו רוח טומאה זימנין דמסכנין
ליה והנוטל צפרניו וזורקן לרשות
הרבים מפני שאשה מעוברת עוברת עליהן
ומפלת ולא אמרן אלא דשקיל בגנוסטרי
ולא אמרן אלא דשקיל דידיה ודכרעיה ולא
אמרן אלא דלא גז מידי בתרייהו אבל גז
מידי בתרייהו לית לן בה ולא היא לכולה
מילתא חיישינן ת"ר ג' דברים נאמרו

בצפרנים שורפן חסיד קוברן צדיק זורקן
רשע והמקיז דם ומשמש מטתו דאמר
מר מקיז דם ומשמש מטתו הויין לו בנים
ויתקין הקיזו שניהם ושמשו הויין לו בנים
בעלי ראתן אמר רב ולא אמרן אלא דלא
טעים מידי אבל טעים מידי לית לן בה אמר
רב חסדא אסור לו לאדם שישמש מטתו
ביום שנאמר (ויקרא יט, יח) ואהבת לרעך
כמוך מאי משמע אמר אביי שמא יראה
בה דבר מגונה ותתגנה עליו אמר רב הונא
ישראל קדושים הם ואין משמשין מטותיהן
ביום אמר רבא ואם היה בית אפל
מותר ות"ח מאפיל בכסותו ומשמש תנן או
תשמש לאור הנר אימא תבדוק לאור הנר
ת"ש אע"פ שאמרו המשמש מטתו לאור
הנר הרי זה מגונה אימא תבדוק מטתו לאור
הנר הרי זה מגונה תא שמע ושל בית
מונבז המלך היו עושיין ג' דברים ומזכירין
אותן לשבח היו משמשין מטותיהם ביום
ובודקין מטותיהם במילא פרהבא ונוהגין

בסילתא - סל:

רוח טומאה - כמדת הלצים שקורין גרמנטי"ר האוחזים את העיניים:

בגנוסטרי - מספרים:

חסיד - עדיף מצדיק. כשקוברן איכא למיחש דהדרי ומגלו:

ויתקין - חלשים:

תלמיד חכם - דידע לאצטנועי נפשיה:

אף על פי שאמרו המשמש מטתו כו' - כדאיתא בברייתא דלעיל בריש שמעתין ומסקנא או תשמש
לאור הנר אלמא מגונה הוא דהוי אבל איסורא ליכא מדקתני או תשמש והשתא ליכא למימר תבדוק
דא"כ מאי אע"פ שאמרו כו':

מילא פרהבא - קוטו"ן. מתוך שהוא לבן נראית בו טיפה כחרדל. לישנא אחרינא צמר נקי ורך:

תומאה וטהרה בשלגים קתני מיהא משמשינ
 מטותיהן ביום אימא בודקין מטותיהם
 ביום הכי נמי מסתברא דאי ס"ד משמשינ
 מזכירין אותן לשבח אין ה"נ דאגב דאיכא
 אונס שינה מגניא באפיה ובודקין מטותיהן
 במילא פרהבא מסייע ליה לשמואל דאמר
 שמואל אין בודקין את המטה אלא בפקולין
 או בצמר נקי ורך אמר רב היינו דכי הואי
 התם בערבי שבתות הוו אמרי מאן בעי
 פקולי בנהמא ולא ידענא מאי קאמרי אמר
 רבא הני שחקי דכיתנא מעלי לבדיקה איני
 והא תנא דבי מנשה אין בודקין את המטה
 לא בעד אדום ולא בעד שחור ולא בפשתן
 אלא בפקולין או בצמר נקי ורך לא קשיא
 הא בכיתנא הא במאני דכיתנא ואיבעית
 אימא הא והא במאני דכיתנא הא בחדתי הא
 בשחקי נוהגין תומאה וטהרה בשלגין תנן

ומזכירין חכמים אותן לשבח - בתמיה. נהי אי הוה מותר בעלמא הוה תמיה לן וכ"ש שמזכירין
 לשבח ומה הוא שבחן:

פקולין - קטו"ן:

שחקי דכיתנא - בגדים בלויין של פשתן:

חישב עליו וכו' - דקרוב הוא להיות משקה יותר מאוכל:

לא נטמא כו' - דאינו חבור אלא כל קורט בפני עצמו חשוב ואינו טמא אלא מקום מגע תומאה:
 שהעבירו - לשלג:

מתני' החדר והפרוזדור - בגמ' מפרש היכי קיימי:

דם החדר טמא - והיינו מקור:

גמ' חדר מבפנים ופרוזדור מבחוץ - שניהם זה אצל זה בעובי גופה חדר לצד אחוריה ופרוזדור
 לפניו וכותלי רחם למטה באמצע פרוזדור ודרך שם דמים יוצאים:

ספקו טמא - דאי מעלייה אתא מן הלול ולחוץ איבעי ליה לאשתכוחי דהא כי נחית מן הלול
 לפרוזדור כלפי חוץ הוא יורד ויוצא דרך יציאה ואינו חוזר לצד אחוריה. ולקמן פריך ודאי טמא
 הוי ואמאי קתני ספקו טמא:

ספקו טמא - ולא ודאי מדקתני מן הלול ולחוץ ספקו טהור:

עלייה לפרוודור נמצא מן הלול ולפנים הוא ואי בתר חזקה אזלת מן הלול ולפנים
 ספקו טמא מן הלול ולחוץ ספקו טהור ודאי טמא מן הלול ולחוץ ודאי טהור תני
 אתא ואמר ליה לאבוה ספקו טמא אמרת רבי חייא דם הנמצא בפרוודור חייבין עליו
 לן מר והא אנן שחזקתו מן המקור תנן על ביאת מקדש ושורפין עליו את התרומה
 א"ל אנא הכי קאמינא מן הלול ולפנים ודאי ורב קטינא אמר אין חייבין עליו על ביאת
 טמא מן הלול ולחוץ ספקו טמא אמר מקדש ואין שורפין עליו את התרומה להך
 אביי מאי שנא מן הלול ולחוץ דספקו טמא לישנא דאמר אביי אי בתר חששא אזלת
 דדלמא שחתה ומחדר אתא מן הלול ולפנים מסייע ליה לרב קטינא ופליגא דרבי חייא
 נמי אימא אזדקרה ומעלייה אתא אלא אמר להך לישנא דאמרת אי בתר חזקה אזלת
 אביי אי בתר חששא אזלת אידי ואידי ספק מסייע ליה לרב חייא

דף יח

ופליגא דרב קטינא לרב הונא לא פליגי אלא לרמי בר שמואל ולרב יצחק בריה דרב
 כאן מן הלול ולפנים כאן מן הלול ולחוץ יהודה דאמרי מן הלול ולחוץ ספקו טהור מן

מן הלול ולפנים ודאי טמא - ומתניתין מן הלול ולפנים:

דספקו טמא - ולא אמרינן ודאי טהור:

אי בתר חששא אזלת - דלא מחזקת ליה לדם כמנהגו והילוכו אלא באת לחוש לקורות הנולדות
 כגון שחתה:

חייבין עליו - אם נכנסה למקדש דודאי טמאה. ולקמן מפרש אי מן הלול ולפנים אי לחוץ:

להך לישנא - דאי בתר חששא אידי ואידי ספקא הוא:

להך לישנא - דבתר חזקה מסייע ליה לר' חייא ומתוקמא במן הלול ולפנים:

לרב הונא - דאמר ליה לבריה מן הלול ולפנים ודאי מן הלול ולחוץ ספקא:

אלא לרמי בר שמואל ולרב יצחק - דאמרי מן הלול ולחוץ ספק טהור - על כרחך הני מתני'
 דר' חייא ודרב קטינא במאי מיתוקמי במן הלול ולפנים דהא מן הלול ולחוץ אפילו ספקא ליכא
 דהא טהור קאמרינן ודרב קטינא קיימא כוותייהו אלא רבי חייא דאמר טומאה ודאית לימא פליגא
 עלייהו דלדידהו ליכא טומאה ודאית:

ומשנינן לא פליגי הא דרבי חייא דאמר ודאי במן הלול ולפנים בקרקע פרוודור דהיינו כדרך
 יציאתו מן החדר ודרמי ורב יצחק דאמרי ספק טמא בגג פרוודור שקרוב לעלייה ולעולם בתר
 חזקה אזלי ומודו בקרקע פרוודור במתני' וכדרכי חייא אבל בגגו במן הלול ולפנים על כרחך יצא
 זה ממנהג הילוכו דהבא מן החדר היה לו לימצא בקרקע פרוודור שהחדר נמוך ושוה לפרוודור
 ואם מן העלייה בא הוה לו לימצא מן הלול ולחוץ הלכך איכא למיתליה בתרי ספיקי דילמא מעלייה
 אתא לפרוודור ואזדקרה או מחדר אתא לפרוודור וע"י שנזדקרה עלה הדם מלמטה למעלה כיון
 דרמי ורב יצחק לא יהבי טעמא למיתלייהו איכא לאוקמי בשינוי אבל לאביי ללישנא דבתר חששא

הלול ולפנים ספקו טמא הני במאי מתוקמא
מן הלול ולפנים לימא פליגא דרבי חייא
לא קשיא כאן כשנמצא בקרקע פרוזדור
וכאן שנמצא בגג פרוזדור אמר רבי יוחנן
בשלשה מקומות הלכו בו חכמים אחר הרוב
ועשאו כודאי מקור שליח חתיכה מקור הא
דאמרן שליח דתנן שליח בבית הבית
טמא ולא שהשליח וולד אלא שאין שליח
בלא וולד ר"ש אומר נמוק הולד עד שלא
יצא חתיכה דתנן המפלת יד חתוכה ורגל
חתוכה אמו טמאה לידה ואין חוששין שמא
מגוף אטום באת ותו ליכא והאיכא תשע
חנניות דתניא תשע חנויות כולן מוכרות
בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבלה ולקח
מאחת מהן ואינו יודע מאיזה מהן לקח ספקו

אסור ובנמצא הלך אחר הרוב טמאה
קאמרין אסור לא קאמרין והאיכא תשע
צפרדעין ושרץ אחד ביניהם ונגע באחד מהן
ואינו יודע באיזה מהן נגע ברה"י ספקו טמא
ברה"ר ספקו טהור ובנמצא הלך אחר
הרוב טמאה דאשה קאמרין טמאה בעלמא
לא קאמרין והאיכא הא דאמר רבי יהושע
בן לוי עברה בנהר והפילה מביאה קרבן
ונאכל הלך אחר רוב נשים ורוב נשים וולד
מעליא ילדן מתניתין קאמרין שמעתתא
לא קאמרין והא כי אתא רבין אמר מתיב
רבי יוסי בר רבי חנינא טועה ולא ידענא
מאי תיובתיה מאי לאו לא תיובתא אלא
סייעתא לא דלמא לא תיובתא ולא סייעתא

ליכא לשנויי הכי ופליג דר' חייא עליה דכיון דאביי תלי טעמא בחששא וכל היכא דאיכא למיחש
להאי ולהאי משוי ליה ספק אפילו בקרקע פרוזדור איכא לספקי בחדר ולעלייה הילכך דרבי חייא
פליג עליה:

ועשאו כודאי - משום דאזלינן בתר רובא:

הבית טמא - אף אם אין וולד נראה הבית טמא משום אהל המת:

יד חתוכה - מחותכת בצורתה בחיתוך אצבעות:

ספקו אסור - דכל קבוע כמחצה על מחצה דמיא וכיון שלקחה ממקום הקביעות מחזקין לה כמחצה
על מחצה:

ובנמצא - בקרקע דה"ל מופרש מהן ולא לקחו ממקום הקביעות:

ברשות היחיד כו' - דהוה ליה ספק ואע"ג דרובא צפרדעים ואין להם טמאה כיון דשרץ קבוע
ביניהם הוה ליה מחצה על מחצה:

ובנמצא - שפירש אחד מהן למקום אחר ונגע בו אדם שם טהור דהשתא לאו קבוע הוי ואמרין
כל דפריש מרובא פריש וצפרדע הוא:

שמעתתא - ר' יהושע בן לוי אמורא הוא ושלשה מקומות דאמר ר' יוחנן משנה או ברייתא הן:

והא כי אתא רבין אמר - בפ' המפלת (לקמן נדה דף כט.):

מאי לאו - ה"ק רבין דהא מתני' לאו תיובתא היא דרבי יהושע אלא סייעתא אלמא מתני' אמרה
כרבי יהושע ואשכחן ארבעה מקומות בטומאת נשים במתני' שהלכו אחר הרוב וקשיא לר' יוחנן
דלא קחשיב אלא תלת:

למעוטי מאי אילימא למעוטי רובא דאיכא חזקה בהדיה דלא שרפינן עליה את התרומה והא אמרה ר' יוחנן חדא זימנא דתנן תינוק הנמצא בצד העיסה ובצק בידו רבי מאיר מטהר וחכמים מטמאין שדרכו של תינוק לטפח ואמרינן מאי טעמא דר"מ קסבר רוב תינוקות מטפחין ומיעוט אין מטפחין ועיסה זו בחזקת טהורה עומדת סמוך מיעוטא לחזקה ואיתרע ליה רובא ורבנן מיעוטא כמאן דליתיה דמי ורובא וחזקה רובא עדיף ואמר ריש לקיש משום רבי אושעיא זו היא חזקה ששורפינן עליה

את התרומה ורבי יוחנן אמר אין זו חזקה ששורפינן עליה את התרומה רובא דרבי יהודה דתנן המפלת חתיכה אם יש עמה דם טמאה ואם לאו טהורה רבי יהודה אומר בין כך ובין כך טמאה ואמר רב יהודה אמר שמואל לא טימא רבי יהודה אלא בחתיכה של ארבע מיני דמים אבל שאר מיני דמים טהורה ורבי יוחנן אמר של ארבע מיני דמים דברי הכל טמאה ושל שאר דמים דברי הכל טהורה לא נחלקו אלא כשהפילה

דף יט

ואינה יודעת מה הפילה רבי יהודה סבר זיל בתר רוב חתיכות ורוב חתיכות של ארבע מיני דמים הויין ורבנן סברי זיל בתר רוב חתיכות לא אמרינן מתני' חמשה דמים טמאים באשה האדום והשחור וכקרבן כרכום וכמימי אדמה וכמזוג בש"א

למעוטי מאי - ג' מקומות דקאמר רבי יוחנן דמשמע הני ותו לא למעוטי מאי דמשום רובא לא נשוויה כודאי:

אילימא למעוטי רובא - בטומאת אשה:

לטפח - בשרצים:

סמוך מיעוטא לחזקה - והוה להו לטהר תרי ורובא לחודיה לטמא ואין א' עומד במקום שנים: זו היא חזקה כו' - חזקה זו שאנו מחזיקין סתם רוב תינוקות מטפחין חזקה גמורה החזיקוה לעשותה כודאי ולשרוף עליה תרומה:

אלא למעוטי רובא דרבי יהודה - דאע"ג דאמר זיל בתר רובא הכי גמר לה ר' יוחנן דטמא דקאמר רבי יהודה לתלות קאמר ולא לשרוף:

של ארבע כו' - שהחתיכה מארבע מראות דם טמא השנויין במתני' ואע"ג דחמשה תנן שחור אדום הוא אלא שלקה דכיון דמראה דם טמא יש בה אמרינן כולו דם הוא וטמאה נדה ורבנן סברי אין זה דם אלא בשר:

מתני' וכקרבן כרכום - כזוית גן שכרכום גדל בו:

אם אינו מטמא משום כתם כו' - מפרש בגמרא:

אף כמימי תלתן וכמימי בשר צלי וב"ה נמי בין דם נדה לדם זיבה וכולן טמאין האי
 מטהרים הירוק עקביא בן מהללאל מטמא מאי בשלמא התם איכא לאפלוגי בנגעי אדם
 וחכמים מטהרין אמר רבי מאיר אם אינו ובפלוגתא דרבי יהושע ורבנן דתנן אם
 מטמא משום כתם מטמא משום משקה רבי בהרת קודם לשער לבן טמא ואם שער לבן
 יוסי אומר לא כך ולא כך איזהו אדום כדם קודם לבהרת טהור ספק טמא ורבי יהושע
 המכה שחור כחרת עמוק מכן טמא דיהה מכן אומר כהה ואמר רבה כהה וטהור בנגעי
 טהור וכקרן כרכום ככרור שבו וכמימי בתים כי הא פלוגתא דרבי אלעזר ברבי
 אדמה מבקעת בית כרם ומיצף מים וכמזוג שמעון ורבנן דתנן ר"א בר"ש אומר לעולם
 שני חלקים מים ואחד יין מן היין השרוני אין הבית טמא עד שיראה כשני גריסין על
 גמ' מנלן דאיכא דם טהור באשה דלמא שני אבנים בשני כותלים בקרן זוית ארכו
 כל דם דאתי מינה טמא אמר רבי חמא בר כשני גריסין ורחבו כגריס מ"ט דר"א
 יוסף אמר רבי אושעיא אמר קרא (דברים בר"ש כתיב (ויקרא יד) קיר וכתיב קירות
 יז, ח) כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם איזהו קיר שהוא כשני קירות הוי אומר זה
 לדם בין דם טהור לדם טמא אלא מעתה קרן זוית בנגעי בגדים בפלוגתא דר'
 בין נגע לנגע הכי נמי בין נגע טמא לנגע יונתן בן אבטולמוס ורבנן דתניא ר' יונתן בן
 טהור וכי תימא ה"נ נגע טהור מי איכא וכי אבטולמוס אומר מנין לפריחת בגדים שהיא
 תימא (ויקרא יג, יג) כולו הפך לבן טהור טהורה נאמר ויקרא י"ג:ל"ט קרחת וגבחת
 הוא ההוא בוהק מקרי אלא בין נגעי אדם בבגדים ונאמר קרחת וגבחת באדם מה להלן
 לנגעי בתים ולנגעי בגדים וכולן טמאין הכא פרח בכולו טהור אף כאן נמי פרח בכולו

כדם המכה - מפרש בגמ':

בית כרם - מקום ומשם מביא אדמה ונותנה בכלי:

גמ' אלא מעתה כו' עד וכולן טמאין לשון קושיא הוא:

בשלמא התם - גבי נגעים אע"ג דכולהו לטמא איכא לאוקומי קרא דאיירי בפלוגתא דזקן ממרא
 וסנהדרין שבדורו דכתיב (דברים י"ז:י"ב) והאיש אשר יעשה בזדון כגון דמפלגי בנגעי אדם
 ובפלוגתא דרבי יהושע כו' דקאמר זקן ממרא כחד מינייהו וסנהדרין כחד מינייהו:

אם בהרת קודמת לשער לבן טמא - דשער לבן מסימני טומאה וכגון שקדמתו בהרת דכתיב (ויקרא
 י"ג:כ"ה) והנה נהפך שער לבן בבהרת:

שיעור נגע כגריס לאורך ולרוחב:

כתיב קיר - ומראהו של מן הקיר (שם):

פריחת - פריחת צרעת בכולהו:

טהור אלא הכא אי דם טהור ליכא במאי
פליגי וממאי דהני טהורין והני טמאין
אמר רבי אבהו דאמר קרא (מלכים ב:ג:כב)
ויראו מואב את המים אדומים כדם למימרא
דם אדום הוא אימא אדום ותו לא א"ר
אבהו אמר קרא ויקרא יב, ז דמיה ויקרא כ,
יח דמיה הרי כאן ארבעה והא אנן חמשה
תנן אמר רבי חנינא שחור אדום הוא אלא
שלקה תניא נמי הכי שחור כחרת עמוק
מכן טמא דיהא אפי' ככחול טהור ושחור
זה לא מתחלתו הוא משחיר אלא כשנעקר
הוא משחיר משל לדם מכה לכשנעקר הוא
משחיר בש"א אף כמימי תלתן ולית להו
לב"ש דמיה דמיה הרי כאן ארבעה אב"א
לית להו ואב"א אית להו מי לא א"ר חנינא
שחור אדום הוא אלא שלקה ה"נ מלקא הוא
דלקי וב"ה מטהרין היינו תנא קמא איכא
בינייהו לתלות הירוק עקביא בן מהללאל
טמא ולית ליה לעקביא דמיה דמיה הרי

כאן ארבעה אב"א לית ליה ואב"א אית
ליה מי לא א"ר חנינא שחור אדום הוא
אלא שלקה הכא נמי מלקא הוא דלקי
וחכמים מטהרין היינו ת"ק איכא בינייהו
לתלות א"ר מאיר אם אינו מטמא משום
כתם כו' א"ר יוחנן ירד ר"מ לשיטת
עקביא בן מהללאל וטימא וה"ק להו לרבנן
נהי דהיכא דקא משכחת כתם ירוק אמנא
לא מטמאיתו היכא דקחזיא דם ירוק מגופה
תטמא אי הכי אם אינו מטמא משום כתם
מטמא משום משקה משום רואה מבעיא
ליה אלא ה"ק להו נהי היכא דקא חזיא דם
ירוק מעיקרא לא מטמאיתו היכא דחזיא דם
אדום והדר חזיא דם ירוק תטמא מידי דהוה
אמשקה זב וזבה ורבנן דומיא דרוק מה
רוק שמתעגל ויוצא אף כל שמתעגל ויוצא
לאפוקי האי דאין מתעגל ויוצא אי הכי שפיר
קאמרי ליה רבנן לר' מאיר אלא ה"ק להו
להוי כמשקה להכשיר את הזרעים ורבנן

למימרא דם אדום הוא - ואלו כולם אדומין הן:
דמיה דמיה - והיא גלתה את מקור דמיה (שם כ) וטהרה ממקור דמיה (שם יב) הרי ד' מיני
אדמונית טמאה בה אבל שלמטה מהן לאו דם הוא:
דיהא מכן אפילו - הוא שחור ככחול טהור הואיל ואינו שחור כחרת:
היינו ת"ק - דאמר ה' דמים ותו לא:
ירד ר' מאיר כו' - ומטמא דם ירוק משום נדה:
תטמא משום משקה - כרוקה וכמי רגליה אם נוגעין בו אדם וכלים וטהרות באותו דם ירוק שראתה
בימי נדות שהיתה נדה מדם אדום ואמאי מטהריתו לגמרי:
שמתעגל ויוצא - שמתאסף תחלה ואח"כ יוצא לאפוקי דם בין טמא בין טהור כשהוא בא נוטף
ויוצא ראשון ראשון:
להוי כמשקה להכשיר זרעים - שאם יגע שרץ בהן יטמא ואמאי מטהריתו לגמרי:

בעי (במדבר כג:כד) דם חללים וליכא אי
 הכי שפיר קאמרי ליה רבנן לר' מאיר
 אלא הכי קאמר להו אלפיה בג"ש כתיב הכא
 (שיר השירים ד':י"ג) שלחך פרדס רמונים
 וכתיב התם (איוב ה, י) ושולח מים על פני
 חוצות ורבנן אדם דן ק"ו מעצמו ואין אדם
 דן ג"ש מעצמו רבי יוסי אומר לא כך וכו'
 היינו ת"ק הא קמ"ל מאן ת"ק רבי יוסי וכל
 האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם
 איזהו אדום כדם המכה מאי כדם המכה
 אמר רב יהודה אמר שמואל כדם שור שחוט
 ולימא כדם שחיטה אי אמר כדם שחיטה
 הוה אמינא ככולה שחיטה קמ"ל כדם המכה
 כתחילת הכאה של סכין עולא אמר כדם

צפור חיה איבעיא להו חיה לאפוקי שחוט או
 דלמא לאפוקי כחוש תיקו זעירי אמר רבי
 חנינא כדם מאכולת של ראש מיתיבי הרגה
 מאכולת הרי זה תולה בה מאי לאו דכוליה
 גופה לא דראשה אמי ורדינאה א"ר
 אבהו כדם אצבע קטנה של יד שנגפה וחייתה
 וחזרה ונגפה ולא של כל אדם אלא של בחור
 שלא נשא אשה ועד כמה עד בן עשרים
 מיתיבי תולה בבנה ובבעלה בשלמא בבנה
 משכחת לה אלא בעלה היכי משכחת לה
 אמר ר"נ בר יצחק כגון שנכנסה לחופה ולא
 נבעלה ר"נ אמר כדם הקזה מיתיבי מעשה
 ותלה ר"מ

דף כ

אלפיה בג"ש - להכשיר את הזרעים:
 אין אדם דן ג"ש מעצמו - אא"כ קבלה מרבו הל"מ דלמא קרא למילתא אחריתי איצטרך:
 שור - דמו אדום כדאמר בסדר יומא (דף נו:) האי חיור והאי סומק:
 דם שחיטה משתנה והולך:
 צפור חיה - דם היוצא מצפור חי ע"י מכה:
 הרגה מאכולת - אשה הרואה כתם בבגדה אם הרגה מאכולת תולה בה. ואי קשיא הא שיעור כתם
 כגריס ועוד ומאכולת כולי האי לא הוי כדאמר בפירקין בעינן כגריס ועוד לאפוקי מדם מאכולת
 לא קשיא ההיא לר' חנינא בן אנטיגנוס הא לרבנן בפרק הרואה כתם (לקמן נדה דף נח:) דלא
 בעי האי שיעור:
 אמי ורדינאה - נאה כורד ובגיטין (דף מא.) קרי ליה אמי שפיר נאה. ל"א ורדינאה מקום הוא
 ששמו ורדינא בעירובין (דף מט.):
 תולה - כתמה:
 רב נחמן - אמתני' קאי:
 ותלה רבי מאיר - כתם:

בקיילור ורבי תלה בשרף שקמה מאי לאו
אאדום לא אשאר דמים אממר ומר
זוטרא ורב אשי הוו יתבי קמיה אומנא שקלי
ליה קרנא קמייטא לאממר חזייה אמר להו
אדום דתנן כי האי שקלי ליה אחריתי אמר
להו אשתני אמר רב אשי כגון אנא דלא
ידענא בין האי להאי לא מבעי לי למחזי
דמא שחור כחרת אמר רבה בר רב
הונא חרת שאמרו דיו תניא נמי הכי שחור
כחרת ושחור שאמרו דיו ולימא דיו אי
אמר דיו הוה אמינא כי פכחותא דדיותא
קמ"ל כי חרותא דדיותא איבעיא להו
בלחה או ביבשתא תא שמע דרבי אמי פלי
קורטא דדיותא ובדיק בה אמר רב יהודה
אמר שמואל כקיר כדיו וכענב טמאה וזוהי
ששנינו עמוק מכן טמאה אמר רבי אלעזר
כזית כזפת וכעורב טהור וזוהי ששנינו דיהה
מכן טהור עולא אמר כלבושא סיואה
עולא אקלע לפומבדיתא חזייה לההוא טייעא
דלבוש לבושא אוכמא אמר להו שחור דתנן

כי האי מרטו מיניה פורתא פורתא יהבו
ביה ארבע מאה זוזי רבי יוחנן אמר
אלו כלים האוליירין הבאים ממדינת הים
למימרא דאוכמי נינהו והאמר להו רבי
ינאי לבניו בני אל תקברוני לא בכלים
שחורים ולא בכלים לבנים שחורים שמא
אזכה ואהיה כאבל בין החתנים לבנים שמא
לא אזכה ואהיה כחתן בין האבלים אלא
בכלים האוליירין הבאים ממדינת הים אלמא
לאו אוכמי נינהו לא קשיא הא בגלימא הא
בפתורא אמר רב יהודה אמר שמואל
וכולם אין בודקין אלא על גבי מטלית לבנה
אמר רב יצחק בר אבודימי ושחור על גבי
אדום אמר רב ירמיה מדפתי ולא פליגי הא
בשחור הא בשאר דמים מתקיף לה רב אשי
אי הכי לימא שמואל חוץ משחור אלא אמר
רב אשי בשחור גופיה קמיפלגי אמר
עולא כולן עמוק מכן טמא דיהה מכן טהור
כשחור ואלא מאי שנא שחור דנקט סד"א
הואיל ואמר רבי חנינא שחור אדום הוא

אומנא - מקיז דם בקרן:

חרת שאמרו דיו - כלומר לא כשחורוית חרת הניתן במים אלא שחורוית חרת הניתן בדיו:

בלחה - בדיו לחה כדמפרש:

קיר - שעה שחורה:

עולא אשחור דמתניתין קאי דקתני טמא:

אוליירין - בלנים מחממי מרחצאות. לשון אחר שם מקום:

וכולן - חמשה דמים:

כולם - הדמים:

אפי' דיהה מכן ליטמא - דהאי אדום הוה וע"י לקותא הושחר:

דיהה דדיהה - שנדחה ממראיתו יותר מדאי:

אלא שלקה הילכך אפילו דיהה מכן נמי
 ליטמא קמשמע לן רבי אמי בר אבא
 אמר וכולן עמוק מכן טמא דיהה מכן נמי
 טמא חוץ משחור אלא מאי אהני שיעוריה
 דרבנן לאפוקי דיהה דדיהה ואיכא דאמרי
 רמי בר אבא אמר וכולן עמוק מכן טהור
 דיהה מכן טהור חוץ משחור ולהכי מהני
 שיעוריה דרבנן בר קפרא אמר וכולן עמוק
 מכן טמא דיהה מכן טהור חוץ ממזג שעמוק
 מכן טהור דיהה מכן טהור בר קפרא אדיהו
 ליה ודכי אעמיקו ליה ודכי אמר רבי חנינא
 כמה נפיש גברא דלביה כמשמעיה וכקרן
 כרכום תנא לח ולא יבש תני חדא כתחתון
 ולא כעליון ותניא אידך כעליון ולא כתחתון
 ותניא אידך כעליון וכל שכן כתחתון ותניא
 אידך כתחתון וכל שכן כעליון אמר
 אביי תלתא דרי ותלתא טרפן הויין נקוט
 דרא מציעאה וטרפא מציעתא בידך כי

אתו לקמיה דרבי אבהו אמר להו בגושייהו
 שנינו וכמימי אדמה תנו רבנן כמימי אדמה
 מביא אדמה שמנה מבקעת בית כרם ומציף
 עליה מים דברי רבי מאיר רבי עקיבא אומר
 מבקעת יודפת רבי יוסי אומר מבקעת סכני
 רבי שמעון אומר אף מבקעת גנוסר וכיוצא
 בהן תניא אידך וכמימי אדמה מביא אדמה
 שמנה מבקעת בית כרם ומציף עליה מים
 כקליפת השום ואין שיעור למים משום דאין
 שיעור לעפר ואין בודקין אותן צלולין אלא
 עכורין צללו חוזר ועוכרן וכשהוא עוכרן
 אין עוכרן ביד אלא בכלי איבעיא להו
 אין עוכרין אותן ביד אלא בכלי דלא לרמיה
 בידה ולעכרינהו אבל במנא כי עכר ליה
 בידה שפיר דמי או דלמא דלא לעכרינהו
 בידה אלא במנא ת"ש כשהוא בודקן אין
 בודקן אלא בכוס ועדיין תבעי לך בדיקה
 בכוס עכירה במאי תיקו כי אתו לקמיה

עמוק מכן טהור - אם מאותו מראה הוא אבל אם האדים הרבה עד שבא לכלל אחד משאר המראות של מעלה הימנו הרי בא לחדא מהנך דמתני':

כתחתון - עלה תחתון:

תלתא דרי - דעלין הוו זו למעלה מזו:

נקוט דרא מציעא - לבדוק בה את הדם:

בגושייהו שנינו - לבדוק בהן ולא לאחר תלישתן:

ואין שיעור למים - משום דאין שיעור לעפר - אלא יביא עפר כמו שירצה אם רב אם מעט ויציף על מים כעובי קליפת השום למעלה מן העפר:

לא לרמיה בידה - לא יתן העפר אל תוך ידו ויעכור המים בעפר שבידו אע"פ שחוזר ונותנו בכלי לאחר עכירה:

אלא בכוס - של זכוכית. אלא לא לירמי עפר במים בכפו ויבדוק:

אמר להו במקומה שנינו - שאין האדמה דומה לדם אלא במקומה אבל הביאה במקום אחר נשתנה מראיתה:

דרבה בר אבוא אמר להו במקומה שנינו רבי
 חנינא פלי קורטא דגרגשתא ובדיק ביה לייט
 עליה רבי ישמעאל ברבי יוסי באסכרה רבי
 חנינא הוא דחכים כולי עלמא לאו חכימי
 הכי אמר רבי יוחנן חכמתא דרבי חנינא
 גרמא לי דלא אחזי דמא מטמינא מטהר
 מטהרנא מטמא אמר רבי אלעזר ענוותנותא
 דרבי חנינא גרמא לי דחזאי דמא ומה רבי
 חנינא דענותן הוא מחית נפשיה לספק וחזי
 אנא לא אחזי אמר רבי זירא טבעא דבבל
 גרמא לי דלא חזאי דמא דאמינא בטבעא לא
 ידענא בדמא ידענא למימרא דבטבעא תליא
 מלתא והא רבה הוא ידיע בטבעא ולא ידע
 בדמא כל שכן קאמר ומה רבה ידיע בטבעא
 לא חזא דמא ואנא אחזי עולא אקלע
 לפומבדיתא אייתו לקמיה דמא ולא חזא אמר
 ומה רבי אלעזר דמרא דארעא דישראל הוא
 כי מקלע לאתרא דר' יהודה לא חזי דמא
 אנא אחזי ואמאי קרו ליה מרא דארעא
 דישראל דההיא אתתא דאייתא דמא לקמיה

דמרא דארעא דישראל - בקי במראות דם מכל חכמי ארץ ישראל כדמפרש לקמן: פומבדיתא
 אתריה דרב יהודה בשילהי פ"ק דסנהדרין (דף יז:): סבי דפומבדיתא רב יהודה ורב עינא:
 ארציה - הריח בו:

איפרא הורמיז - נכרית היתה וכן שמה ואעפ"כ היתה משמרת עצמה מנדות וקרובה להתגייר ואף
 קרבנות היתה שולחת. ולשון יוני איפרא חן כמו אפריון נמטייה לרבי שמעון (ב"מ דף קיט.):
 שלח לה - משום דורון:

לא חזינא - דדילמא אשתני ואע"ג דמראה דם טהור יש לה דלמא אי אייתא טיפתא קמיייתא הוא
 מיחזי טמא:

בין טמאה לטהורה - כשכלין ימי טהר של זכר או של נקבה וראתה ביום ארבעים ואחד או ביום
 שמונים ואחד:

עביד הכי והתניא חכם שטימא אין חברו	לה רב יצחק בר יהודה אגמריה סמך
רשאי לטהר אסר אין חבריו רשאי להתיר	רבי ראה דם בלילה וטימא ראה ביום וטיהר
מעיקרא טמויי הוה מטמי לה כיון דא"ל	המתין שעה אחת חזר וטימא אמר אוי לי
דכל יומא הוה מדכי לי כי האי גונא והאידינא	שמא טעיתי שמא טעיתי ודאי טעה דתניא
הוא דחש בעיניה דכי לה ומי מהימני	לא יאמר חכם אילו היה לח היה ודאי טמא
אין והתניא נאמנת אשה לומר כזה ראיתי	אלא אמר אין לו לדיין אלא מה שענינו
ואבדתיו איבעיא להו כזה טיהר איש פלוני	רואות מעיקרא אחזקיה בטמא כיון דחזא
חכם מהו תא שמע נאמנת אשה לומר כזה	לצפרא דאשתני אמר (ליה) ודאי טהור הוה
ראיתי ואבדתיו שאני התם דליתיה לקמה	ובלילה הוא דלא אתחזי שפיר כיון דחזא
תא שמע דילתא אייתא דמא לקמיה דרבה	דהדר אשתני אמר האי טמא הוא ומפכח הוא
בר בר חנה וטמי לה לקמיה דרב יצחק בריה	דקא מפכח ואזיל רבי בדיק לאור הנר רבי
דרב יהודה ודכי לה והיכי עביד הכי והתניא	ישמעאל ברבי יוסף בדיק ביום המעונן ביני
חכם שטימא אין חבריו רשאי לטהר וכו'	עמודי אמר רב אמי בר שמואל וכולן אין
ואמרין טמויי הוה מטמי לה כיון דאמרה	בודקין אותן אלא בין חמה לצל רב נחמן
ליה דכל יומא מדכי לה כי האי גונא והאידינא	אמר רבה בר אבובא בחמה ובצל ידו וכמזוג
הוא דחש בעיניה דהדר דכי לה אלמא מהימנא	שני חלקים כו' תנא

דף כא

מעיקרא טמויי טמי לה - רב יצחק משום כבודו דרבה בר בר חנה:
 כזה ראיתי - מביאה דם אחר או שלה או של חברתה ואומרת כזה ראיתי ואבדתיו אם דם זה טהור
 לא מספקין ליה בטומאה משום דם האבוד דמהימנא למימר כזה ראיתי:
 כזה טיהר לי פלוני כו' מהו - שתסמוך עליה חברתה שהראתה דמה לזו ואמרה לה כדם זה שלך
 הראתי גם אני לפלוני חכם וטיהר:
 נאמנת אשה כו' - אלמא קים לה במראה דמים:
 אגמריה סמך - דפשיטא ליה דטהור והאי דהוה מטמא מעיקרא משום כבודו דרבה בר בר חנה
 אבל אי הוה מספקא ליה לא הוה סמך עלה:
 ראה ביום - לאותו דם עצמו:
 מעיקרא אחזקיה בטומאה - כלומר אמש לא מספק טימא אלא שפיר חזייה ואחזיק בטומאה דאמרי'
 לקמן רבי בדק לאור הנר:
 בין העמודים - היכא דגרסי ואע"ג דליכא נהורא כולי האי:

השרוני נידון ככרמלי חי ולא מזוג חדש ולא
ישן אמר רב יצחק בר אבודימי וכולן אין
בודקין אותן אלא בכוס טבריא פשוט מאי
טעמא אמר אביי של כל העולם כולו מחזיק
לוג עושין אותו ממנה שני לוגין עושין אותו
ממאתים כוס טבריא פשוט אפי' מחזיק שני
לוגין עושין אותו ממנה ואידי דקליש ידיע
ביה טפי

הדרן עלך כל היד

של שאר מיני דמים דברי הכל טהורה
לא נחלקו אלא שהפילה ואינה יודעת מה
הפילה רבי יהודה סבר זיל בתר רוב חתיכות
ורוב חתיכות של (מיני) ארבעת מיני דמים
הויין ורבנן סברי לא אמרינן רוב חתיכות
של ארבעת מיני דמים איני והא כי אתא
רב הושעיא מנהרדעא אתא ואייתי מתניתא
בידיה המפלת חתיכה אדומה שחורה ירוקה
ולבנה אם יש עמה דם טמאה ואם לאו
טהורה רבי יהודה אומר בין כך ובין כך

מתני' המפלת חתיכה אם יש עמה דם
טמאה ואם לאו טהורה ר' יהודה אומר בין
כך ובין כך טמאה המפלת כמין קליפה
כמין שערה כמין עפר כמין יבחושין אדומים
תטיל למים אם נמוחו טמאה ואם לאו טהורה
המפלת כמין דגים חגבים שקצים ורמשים
אם יש עמהם דם טמאה ואם לאו טהורה

בכוס טבריא של זכוכית פשוט - טנב"ש ואידי דקליש נראה בו אדמומית היין:

מתני' המפלת חתיכה אם יש עמה דם טמאה - משום נדה:

כמין שערה - שער:

מין דגים - נמי לאו ולד הוא וטעמא מפרש בגמרא הלכך אי איכא דם טמאה נדה ואם לאו טהורה:
תשב לזכר - ימי טומאת שבעה וימי טהרה ל"ג וכל דמים שתראה בהן טהורין:
לזכר ולנקבה - לחומרא ימי טומאה דנקבה שבועים וימי טוהר כלים לסוף ארבעים יום כזכר ולא
פ' כנקבה. ובגמרא מפרש מאי שנא דלחיה ועוף קרי ולד יותר מדגים:

גמ' של ד' מיני דמים - דקסבר היא גופה דם הלכך טמאה נדה אבל ולד לא הוי:

לא אמרינן כו' - דקסברי אין רוב חתיכות של ארבע מיני דמים דלא אתחזק לן האי רובא:
ירוקה ולבנה - לאו מארבע מיני דמים הן אלא אדום וכמימי אדמה וכקורן כרכום וכמזוג. ושחור
לא קא חשיב דהיינו אדום אלא שלקה:

למאן קתני לה - כלומר להודיע דבריו של מי בא:

טמאה קשיא לשמואל בחדא ולרבי יוחנן	מיני דמים דברי הכל טמאה הא קתני אדומה
בתרתי לשמואל בחדא דאמר שמואל לא	ושחורה ופליגי רבנן וכי תימא כי פליגי
טימא רבי יהודה אלא בחתיכה של ארבעת	רבנן אירוקה ולבנה אבל אדומה ושחורה
מיני דמים והא קתני ירוקה ולבנה ופליגי	לא אלא אדומה ושחורה למאן קתני לה
רבי יהודה וכי תימא כי פליגי רבי יהודה	אילימא רבי יהודה השתא ירוקה ולבנה
אדומה ושחורה ואירוקה ולבנה לא אלא	טמאה אדומה ושחורה מיבעיא אלא לאו
ירוקה ולבנה למאן קתני לה אילימא	רבנן ופליגי אלא אמר רב נחמן בר יצחק
רבנן השתא אדומה ושחורה מטהרי רבנן	באפשר לפתיחת הקבר בלא דם קמיפלגי
ירוקה ולבנה מיבעיא אלא לאו לרבי יהודה	ובפלוגתא דהני תנאי דתניא קשתה שנים
ופליגי ותו לרבי יוחנן דאמר של ארבעת	ולשלישי הפילה ואינה יודעת מה הפילה

פרק ג המפלת חתיכה

הרי זו ספק לידה ספק זיבה מביאה קרבן	רב הושעיא מנהרדעא אתא ואייתי מתניתא
ואינו נאכל רבי יהושע אומר מביאה קרבן	בידיה המפלת חתיכה אדומה ושחורה ירוקה
ונאכל שאי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם	ולבנה אם יש עמה דם טמאה ואם לאו
לישנא אחרינא אמרי לה אמר רב יהודה	טהורה ורבי יהודה אומר בין כך ובין כך
אמר שמואל לא טימא רבי יהודה אלא	טמאה קתני אדומה ושחורה ירוקה ולבנה
בחתיכה של ארבעה מיני דמים אבל של	ופליגי ר' יהודה וכי תימא כי פליגי ר' יהודה
שאר מיני דמים טהורה איני והא כי אתא	אדומה ושחורה אבל ירוקה ולבנה לא

אלא לר' יהודה - להודיע דאירוקה ולבנה נמי פליגי:

ותו לרבי יוחנן וכו' - כלומר הך קושיא דירוקה ולבנה לא איבעי לן לפרושי דכי היכי דקשיא ליה לשמואל קשיא ליה לרבי יוחנן דהא רבי יוחנן נמי אמר על שאר מינין לרבי יהודה טהורה והכא קתני ירוקה ולבנה ופליגי רבי יהודה ותו קשיא אחריתי לר' יוחנן דאמר של ארבעת מיני דמים דברי הכל כו':

הכי גרסינן וכי תימא כי פליגי רבנן אירוקה ולבנה אלא אדומה ושחורה למאן קתני לה כו' **אלא לאו רבנן ופליגי :**

פתיחת הקבר - הרחם:

שאי אפשר - הלכך מה נפשך אם ולד הוא הרי כאן לידה ואם אינו ולד הרי כאן זיבה דבשלישי חזאי:

אלא ירוקה ולבנה מאן קתני לה אילימא
 לרבנן השתא אדומה ושחורה קא מטהרי
 רבנן ירוקה ולבנה מיבעיא אלא לאו לר'
 יהודה ופליג אלא אמר רב יהודה באפשר
 לפתיחת הקבר בלא דם קמיפליג ובפלוגתא
 דהני תנאי דתניא קשתה שנים ולשלישי
 הפילה ואינה יודעת מה הפילה הרי זו ספק
 לידה ספק זיבה מביאה קרבן ואינו נאכל
 רבי יהושע אומר מביאה קרבן ונאכל לפי
 שאי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם ת"ר
 המפלת חתיכה סומכוס אומר משום רבי
 מאיר וכן היה רבי שמעון בן מנסיא אומר
 כדבריו קורעה אם יש דם בתוכה טמאה
 ואם לאו טהורה כרבנן ועדיפא מדרבנן
 כרבנן דאמרי אפשר לפתיחת הקבר בלא
 דם ועדיפא מדרבנן דאינהו סברי עמה אין
 בתוכה לא וסומכוס סבר אפילו בתוכה
 ותניא אידך המפלת חתיכה ר' אחא אומר
 קורעה אם תוכה מאדים טמאה ואם לאו
 טהורה כסומכוס ועדיפא מסומכוס

ותניא אידך המפלת חתיכה רבי בנימין אומר
 קורעה אם יש בה עצם אמו טמאה לידה
 אמר רב חסדא ובחתיכה לבנה וכן כי אתא
 זוגא דמן חדייב אתא ואייתי מתניתא בידיה
 המפלת חתיכה לבנה קורעה אם יש בה
 עצם אמו טמאה לידה אמר רבי יוחנן
 משום רבי שמעון בן יוחי המפלת חתיכה
 קורעה אם יש בה דם אגור טמאה ואם
 לאו טהורה כסומכוס וקילא מכולהו בעא
 מיניה רבי ירמיה מרבי זירא הוואה דם
 בשפופרת מהו (ויקרא טו:ז) בבשרה אמר
 רחמנא ולא בשפופרת או דלמא האי בבשרה
 מיבעי ליה שטמאה מבפנים כבחויז אמר
 ליה בבשרה אמר רחמנא ולא בשפופרת
 דאי בבשרה מבעי ליה שטמאה מבפנים
 כבחויז א"כ נימא קרא (בבשר) מאי בבשרה
 שמע מינה תרתי והא"ר יוחנן משום רבי
 שמעון בן יוחי המפלת חתיכה קורעה אם
 יש בה דם אגור טמאה ואם לאו טהורה
 הכי השתא התם דרכה של אשה לראות דם

ועדיפא - חמירא:

אם תוכה מאדים - הבשר מאדים ואפי' אין שם דם ממש:
 כסומכוס - דאמר תוכה כעמה ועדיפא מדסומכוס דאיהו בעי דם ממש:
 טמאה לידה - ויש לה ימי טוהר ותשב לזכר ולנקבה ימי טומאה דנקבה וימי טוהר דזכר:
 אגור - דם הרבה:

בשפופרת - הכניסה קנה חלול באותו מקום ונמצא בתוכו דם:
 אם יש בה דם אגור כו' - ומאי שנא משפופרת:
 דרכה של אשה לראות דם בחתיכה - הלכך בבשרה קרינא ביה דמין במינו לא חייץ:
 שפיר - עור הולד קודם שנבראו בתוכו גידים ועצמות ובשר:

בחתיכה הכא אין דרכה של אשה לראות דם בשפופרת לימא שפופרת תנאי היא דתניא המפלת חתיכה אף על פי שמלאה דם אם יש עמה דם טמאה ואם לאו טהורה רבי אליעזר אומר בבשרה ולא בשפיר ולא בחתיכה ר' אליעזר היינו תנא קמא אימא שרבי אליעזר אומר בבשרה ולא בשפיר ולא בחתיכה וחכמים אומרים אין זה דם נדה אלא דם חתיכה תנא קמא נמי טהורי מטהר אלא

דפלי פלווי איכא בינייהו תנא קמא סבר בבשרה ולא בשפיר ולא בחתיכה והוא הדין לשפופרת והני מילי היכא דשיעא אבל פלי פלווי טמאה מאי טעמיה בבשרה קרינא ביה ואתו רבנן למימר אף על גב דפלי פלווי אין זה דם נדה אלא דם חתיכה הא דם נדה ודאי טמא ואפילו בשפופרת נמי אמר אביי בשפופרת כולי עלמא לא פליגי דטהורה

דף כב

כי פליגי בחתיכה מר סבר דרכה של אשה לראות דם בחתיכה ומר סבר אין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה רבא אמר דכולי עלמא אין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה והכא באשה טהורה ומקור מקומו אשה טהורה ומקור מקומו טהור בעא מיניה רבה מרב הונא הוואה קרי בקיסם מהו ויקרא טו ממנו אמר רחמנא עד דנפיק מבשרו ולא בקיסם או דלמא האי ממנו עד שתצא טומאתו לחוץ ואפי' בקיסם נמי אמר ליה תיפוק ליה דהוא עצמו אינו מטמא אלא בחתימת פי האמה למימרא דנוגע

דפלי פלווי - שיש בה שורות שורות ביקועים מבחוץ והדם שם: דת"ק - לא מטהר לה אלא מגזרת הכתוב סבר האי דם טהור הוא ומשום חציצה היא טהורה ומשום גזרת הכתוב וה"ה לשפופרת כיון דטעמא משום חציצה הוא: כולי עלמא לא פליגי (דטהורה. דאין דרך הרואה בכך): אשה טהורה - דלאו ראייה היא ומיהו טיפת דם מטמאה טהרות אם נגעה בהן ואת האשה טומאת ערב משום דנגעה במקור דקרא מתורת ראייה מעטיה ולא טומאה: הרואה קרי בקיסם - הכניס קיסם בפי אמה והוציא בו זרעו: הוא עצמו - ואפילו בלא קיסם: למימרא דנוגע הוי - מדיהיב שיעורא מכלל דטומאת קרי לאו משום ראייה היא אלא משום דבשר האבר נוגע בשכבת זרע היוצא ממנו ומשום הכי בעי שיעורא כטומאת כל מגעות דבעי שיעורא כגון שרץ ונבלה ומת דאי ראייה חשיבא ליה בטומאת ראייה לא בעיא שיעורא דהא נדה רואה היא ולא בעיא שיעורא:

אלמה תניא זאת תורת הזב - הקיש הכתוב שכבת זרע לזיבה:

הוי אלא מעתה אל יסתור בזיבה אלמה
 תניא (ויקרא טו, לב) זאת תורת הזב ואשר
 תצא ממנו שכבת זרע מה זיבה סותרת אף
 שכבת זרע נמי סותר אמר ליה סתירה
 היינו טעמא דסותר לפי שאי אפשר לה
 בלא צחצוחי זיבה אלא מעתה תסתור כל
 שבעה אלמה תניא זאת תורת הזב וגו' מה
 זיבה סותרת אף שכבת זרע סותר אי
 מה זיבה סותרת כל ז' אף שכבת זרע נמי
 סותר כל ז' ת"ל (ויקרא טו, לב) לטמאה
 בה אין לך בה אלא מה שאמור בה סותרת
 יום אחד אמר ליה גזירת הכתוב היא זיבה
 גמורה דלא ערבה בה שכבת זרע סותרת
 כל שבעה צחצוחי זיבה דערבה בה שכבת
 זרע לא סותרת אלא יום אחד בעא מיניה
 ר' יוסי ברכי חנינא מרבי אלעזר דם יבש
 מהו (ויקרא טו, כה) כי יזוב זוב דמה אמר
 רחמנא עד דמידב דייב ליה לח אין יבש
 לא או דלמא האי כי יזוב זוב דמה אורחא
 דמילתא היא ולעולם אפילו יבש נמי
 א"ל תניתוה דם הנדה ובשר המת מטמאין
 לחים ויבשים אמר ליה לח ונעשה יבש לא
 קא מיבעיא לי כי מיבעיא לי יבש מעיקרא
 הא נמי תניתוה המפלת כמין קליפה כמין
 שערה כמין עפר כמין יבחושין אדומין תטיל
 למים אם נמוחו טמאה אי הכי בלא נמוחו
 נמי אמר רבה כי לא נמוחו בריה בפני
 עצמה היא ומי איכא כי האי גוונא אין
 והתניא א"ר אלעזר בר' צדוק שני מעשים
 העלה אבא מטבעין ליבנה מעשה באשה
 שהיתה מפלת כמין קליפות אדומות ובאו
 ושאלו את אבא ואבא שאל לחכמים וחכמים
 שאלו לרופאים ואמרו להם אשה זו מכה יש
 לה בתוך מעיה שממנה מפלת כמין קליפות
 תטיל למים אם נמוחו טמאה ושוב מעשה
 באשה שהיתה מפלת כמין שערות אדומות
 ובאה ושאלה את אבא ואבא שאל לחכמים
 וחכמים לרופאים ואמרו להם שומא יש
 לה בתוך מעיה שממנה מפלת כמין שערות
 אדומות תטיל למים אם נמוחו טמאה

לפי שאי אפשר - לראות שכבת זרע הבאה מן הזב בלא טיפת צחצוחי זיבה דהשתא קצת זיבה
 דאית בה קא סתר:

כל ז' - אם ראה בשביעי סותר כל אותן ימים שספר:

דם יבש - כגון שיצא מגופה חתיכה של דם יבש:

לח ונעשה יבש - דהא קתני מטמאין יבשין בנפל דם לח על הבגד ויבש ואחר כך נגע הדם בטהרות
 דומיא דיבש בשר המת דיבש מעיקרא בשר המת ליכא:

כי האי גוונא - מפלת כמין שערות וקליפות:

קליפות - גלדי המכה: דרך שומא להיות בה שער:

ובפושרין - דאי בדק בצונן ולא נימוח לא מטהרינן לה בהכי דדילמא אי היה בפושרין הוה נימוח:

אמר ריש לקיש ובפושרין תניא נמי הכי
 תטיל למים ובפושרין רשב"ג אומר ממעכתו
 ברוק על גבי הצפורן מאי בינייהו אמר
 רבינא מעוך על ידי הדחק איכא בינייהו
 התם תנן כמה היא שרייתן בפושרין מעת
 לעת הכא מאי מי בעינא מעת לעת או לא
 שרץ ונבלה דאקושי בעינן מעת לעת אבל
 דם דרכיך לא או דלמא לא שנא תיקו
 המפלת כמין דגים וליפלוג נמי רבי יהודה
 בהא אמר ריש לקיש במחלוקת שנויה
 ורבנן היא ורבי יוחנן אמר אפילו תימא
 רבי יהודה עד כאן לא קאמר רבי יהודה
 התם אלא גבי חתיכה דעביד דם דקריש
 והוי חתיכה אבל בריה לא הוי ולהך
 לישנא דא"ר יוחנן באי אפשר לפתיחת
 הקבר בלא דם קמיפלגי לפלוג נמי ר' יהודה

בהא מאן דמתני הך לישנא מתני הכי רבי
 יוחנן וריש לקיש דאמרי תרווייהו במחלוקת
 שנויה ורבנן היא המפלת כמין בהמה [וכו']
 אמר רב יהודה אמר שמואל מ"ט דר' מאיר
 הואיל ונאמרה בו יצירה כאדם אלא
 מעתה המפלת דמות תנין תהא אמו טמאה
 לידה הואיל ונאמר בו יצירה כאדם שנאמר
 (בראשית א, כא) ויברא אלהים את התנינים
 הגדולים אמרי דנין יצירה מיצירה ואין דנין
 בריאה מיצירה מאי נפקא מינה הא תנא
 דבי רבי ישמעאל (ויקרא יד:לט) ושם הכהן
 (ויקרא יד, מד) ובא הכהן זו היא שיבה זו
 היא ביאה ועוד נגמר בריאה מבריאה
 דכתיב (בראשית א:כז) ויברא אלהים את
 האדם בצלמו אמרי ויברא לגופיה וייצר
 לאפנויי ודנין יצירה מיצירה אדרבה וייצר

כמה היא שרייתן - בפ' דם הנדה השרץ והנבלה מטמאין לחין ואין מטמאין יבשין ואם יכולין
 להשרות ולחזור לכמות שהוא טמאין וכמה היא שרייתן כו':
 דאקושי - קשים:
 וליפלוג נמי ר' יהודה בהא - ונימא בין כך ובין כך טמאה דהא טעמא דר' יהודה אוקמינן דאי
 אפשר לפתיחת הקבר בלא דם:
 במחלוקת שנויה - משנה זו שנויה במחלוקת דלאו סתמא ודברי הכל היא אלא ר' יהודה פליג:
 ולהך לישנא כו' - כדאמרן לעיל בשמעתין:
 יצירה - ויצר ה' אלהים (את חית השדה ואת) עוף וגו' וכתוב באדם וייצר ה' אלהים את האדם
 עפר מן האדמה ורבנן לית להו גזירה שוה:
 תנין - דג גדול. ואמאי תנן המפלת מין דגים טהורה:
 זו היא שיבה זו היא ביאה - כלומר ילפינן גזרה שוה משיבה לביאה כמו דהו תרווייהו שיבה או
 תרווייהו ביאה מה שיבה חולץ וקוצה וטח כו':
 ועוד - גבי אדם נמי כתיב בריאה דכתיב ויברא אלהים את האדם בצלמו ונילף בריאת דגים
 מבריאת אדם:
 וייצר לאפנויי - לגזירה שוה ודנין ג"ש לחיה ולעוף דכתיב בהו יצירה דדמי מדדמי:
 מופנה - גבי אדם דהא כתיב ויברא:

לגופיה ויברא לאפנויי ודנין בריאה מבריא	אחד למופנה משני צדדין נפקא מינה
אלא וייצר מופנה משני צדדין מופנה גבי	דאמר רב יהודה אמר שמואל משום רבי
אדם ומופנה גבי בהמה ויברא גבי אדם	ישמעאל כל גזרה שוה שאינה מופנה כל
מופנה גבי תנינים אינו מופנה מאי מופנה	עיקר אין למדין הימנה מופנה מצד אחד
גבי בהמה אילימא מדכתיב (בראשית א:כה)	לרבי ישמעאל למדין ואין מושיבין לרבנן
ויעש אלהים את חית הארץ וכתוב בראשית	למדין ומשיבין מופנה משני צדדין דברי
ב ויצר [ה'] אלהים מן האדמה כל חית	הכל למדין ואין משיבין ורבי ישמעאל מאי
השדה גבי תנין נמי אפנויי מופנה דכתיב	איכא בין מופנה מצד אחד למופנה משני
(בראשית א:כה) ואת כל רמש האדמה	צדדין נפקא מינה דהיכא דאיכא מופנה מצד
וכתוב (בראשית א:כא) ויברא אלהים את	אחד ומופנה משני צדדין שבקינן מופנה מצד
התנינים הגדולים רמש דכתיב התם	אחד
דיבשה הוא ומאי נפקא מינה בין מופנה מצד	

דף כג

וילפינן מופנה משני צדדין ולהכי אפניה	ומשיבין מופנה משני צדדין דברי הכל
רחמנא לבהמה משני צדדין כי היכי דלא	למדין ואין משיבין ולרבנן מאי איכא בין
נגמר מן מופנה מצד אחד רב אחא	מופנה מצד אחד לשאינה מופנה כל עיקר
בריה דרבא מתני לה משמיה דרבי אלעזר	נ"מ היכא דמשכחת לה מופנה מצד אחד
לקולא כל גזרה שוה שאינה מופנה כל	ושאינה מופנה כל עיקר ולא להאי אית ליה
עיקר למדין ומשיבין מופנה מצד אחד לרבי	פירכא ולא להאי אית ליה פירכא שבקינן
ישמעאל למדין ואין משיבין לרבנן למדין	שאינה מופנה כל עיקר וגמרינן ממופנה מצד

ופרכינן גבי תנין נמי מופנה הוא - דכתיב בקרא דויעש ואת כל רמש האדמה:

ומאי נפקא מינה - דניחא לך למילף משני צדדין טפי:

כל ג"ש שאינה מופנה כל עיקר אין למדין הימנה - ואפילו אין להשיב:

לקולא - דלא בעינן מופנה כולי האי:

והכא מאי פירכא איכא - כלומר והכא בג"ש דתני אדם מה תשובה איכא דקאמרת דניחא לך למיגמר מחיה דהוי מופנה משני צדדין משום דאין משיבין ולא נגמר בריאה בריאה מתנין משום דמופנה מצד אחד הוא ומשיבין ומאי אית לך לאותובי:

וכן אמר רבי חייא כו' - אדרב יהודה אמר שמואל קאי:

אחד והכא מאי פירכא איכא משום דאיכא
למפרך מה לאדם שכן מטמא מחיים וכן
א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן היינו טעמא
דר"מ הואיל ונאמרה בו יצירה כאדם
א"ל רבי אמי אלא מעתה המפלת דמות הר
אמו טמאה לידה שנאמר (עמוס ד:יג) כי
הנה יוצר הרים ובורא רוח אמר ליה הר
מי קא מפלת אבן היא דקא מפלת ההוא
גוש איקרי אלא מעתה המפלת רוח תהא
אמו טמאה לידה הואיל ונאמרה בו בריאה
כאדם דכתיב עמוס ד ובורא רוח וכי תימא
לא מופנה מדהוה ליה למכתב יוצר הרים
ורוח וכתוב ובורא רוח ש"מ לאפנויי א"ל
דנין דברי תורה מדברי תורה ואין דנין
דברי תורה מדברי קבלה (אמר) רבה
בר בר חנה אמר רבי יוחנן היינו טעמא
דר"מ הואיל ועיניהם דומות כשל אדם אלא
מעתה המפלת דמות נחש תהא אמו טמאה
לידה הואיל וגלגל עינו עגולה כשל אדם
וכי תימא הכי נמי ליתני נחש אי תנא נחש

הר מי קמפלת - מי מפלת נפל גדול כהר:

הואיל ועיניהם - של חיה ובהמה:

והא גבי מומין תני לה - כלומר היכי אמרת דעין בהמה דומה לאדם והא גבי מומי הבכור קתני לה
בבכורות (דף מ.) ושגלגל עינו הוי מום ומדחשיב ליה מום נמצא שאין דרך בהמה להיות עיניה
כאדם:

לפניהם - לאפוקי דגים דעיניהם בצדיהם וכן נחש:

קריא וקיפופא - עוף הצועק בלילה ופניו דומה לחתול ועינו לפניו:

חסורי מיחסרה והכי קתני נראין דברי ר"מ בבהמה ובחיה והוא הדין לקריא וקיפופא - דעיניו
הולכו לפניו ואע"פ דפליגי רבנן עליה:

והתניא - בניחותא:

אבל בשאר עופות מודי להו והתניא א"ר
אלעזר בר' צדוק המפלת מין בהמה וחיה
לדברי ר"מ ולדברי חכמים אינו ולד
ובעופות תיבדק למאן תיבדק לאו לדברי
ר"מ דאמר קריא וקיפופא אין שאר עופות
לא אמר רב אחא בריה דרב איקא לא
תיבדק לרבנן דאמרי קריא וקיפופא אין
שאר עופות לא ומ"ש קריא וקיפופא
מבהמה וחיה הואיל ויש להן לסתות כאדם
בעא מיניה רבי ירמיה מר' זירא לר"מ
דאמר בהמה במעי אשה ולד מעליא הוא
קבל בה אביה קידושין מהו למאי נפקא
מינה לאיתסורי באחותה למימרא דחיי
והאמר רב יהודה אמר רב לא אמרה ר"מ
אלא הואיל ובמינו מתקיים אמר רב אחא
בר יעקב עד כאן הביאו רבי ירמיה לר'
זירא לידי גיחוך ולא גחין גופא אמר רב
יהודה אמר רב לא אמרה רבי מאיר אלא
הואיל ובמינו מתקיים אמר רב ירמיה מדפתי

אף אנן נמי תנינא המפלת כמין בהמה חיה
ועוף (ולד מעליא הוא) דברי ר"מ וחכ"א
עד שיהא בו מצורת אדם והמפלת סנדל
או שליא או שפיר מרוקם והיוצא מחותך
הבא אחריו בכור לנחלה ואינו בכור לכהן
ואי ס"ד דחיי הבא אחריו בכור לנחלה מי
הוי אמר רבא לעולם דחיי ושאני התם
דאמר קרא דברים כח ראשית אונו מי שלבו
דוה עליו יצא זה שאין לבו דוה עליו
בעא מיניה רב אדא בר אבהה מאביי לרבי
מאיר דאמר בהמה במעי אשה ולד מעליא
הוא אדם במעי בהמה מאי למאי נפקא מינה
לאשתרויי באכילה ותפשוט ליה מהא דר'
יוחנן דא"ר יוחנן השוחט את הבהמה ומצא
בה דמות יונה אסורה באכילה הכי השתא
התם לא פרסות איכא ולא פרסה איכא הכא
נהי דפרסות ליכא פרסה מיהא איכא
וחכ"א כל שאין בו כו' אמר רב ירמיה
בר אבא אמר רב הכל מודים גופו תייש

ומאי שנא קריא וקיפופא - דקאמר לרבנן דהוי ולד טפי משאר עופות אי משום דעיניהם הולכות
לפניהם הרי חיה ובהמה נמי דעיניהן הולכות לפניהם ופליגי רבנן:
למימרא דחיי - הא אחותה לא מיתסרא אלא בחייה דאין איסור אחות אשה אלא בחייה:
אין בכור לכהן - שהרי זה פטר את הרחם:
מי שלבו דוה עליו - לב אביו מתאבל על מותו הוא דחשיב לענין נחלה:
אדם במעי בהמה - שחטה ומצא בה דמות אדם מהו מי אמרינן כי היכי דאזיל ר"מ בתר אימיה
הכי נמי זיל בתר בהמה ושרי לאכילה:
עוף אין לו פרסה - אבל אדם נהי דפרסות ליכא שאין פרסותיו סדוקות שאין לו שני עקבים כמו
לבהמה:
גופו תייש ופניו אדם אדם הוא - דבתר צורת פנים אזלינן:
בעין אחד כבהמה - אחת מעיניו דומה לבהמה:

ופניו אדם אדם גופו אדם ופניו תייש ולא
 כלום לא נחלקו אלא שפניו אדם ונברא
 בעין אחת כבהמה שרבי מאיר אומר מצורת
 אדם וחכ"א כל צורת אדם אמר לו
 לרב ירמיה בר אבא והא איפכא תניא ר"מ
 אומר כל צורת וחכ"א מצורת אמר להו אי
 תניא תניא אמר ר' ירמיה בר אבא אמר
 רבי יוחנן מצח והגבינים והעינים והלסתות
 וגבות הזקן עד שיהו כולם כאחד רבא אמר
 חסא מצח והגבן והעין והלסת וגבת הזקן עד
 שיהו כולם כאחת ולא פליגי הא כמ"ד כל
 צורת הא כמ"ד מצורת מיתבי צורת פנים

דף כז

עד הארכובה רבי ינאי אומר עד לנקביו ר'
 יוחנן אומר משום רבי יוסי בן יהושע עד
 מקום טבורו בין רבי זכאי לרבי ינאי איכא
 ביניהו טרפה חיה מר סבר טרפה חיה ומר
 סבר טרפה אינה חיה בין ר' ינאי לר'
 יוחנן איכא ביניהו דר"א דאמר רבי אלעזר
 ניטל ירך וחלל שלה נבלה אמר רב
 פפא מחלוקת מלמטה למעלה אבל מלמעלה

והא איפכא תניא - שר"מ אומר כל צורת והאי כל צורת דר"מ הכי קאמר כל שהוא צורת אדם
 שבו הוי ולד ואפילו כל פניו תייש אלא שנברא בעין אחת או בלסת אחת הדומה לאדם:
 הגבינים - גבות עינים שורצי"ל. וגבות הזקן סנטר שקורין מנטוין:
 אפילו פרצוף אחד - אבר אחד כגון עינו או מצחו או לסת אחד דדומה לאדם הוי ולד:
 אמר אביי כי תניא ההיא לעכב תניא - כלומר צורת פנים שאמרו חכמים דמעכבים אפילו אבר אחד
 כבהמה מעכב חוץ מן האוזן דלא מעכבא וכמ"ד לרבנן כל צורת מתוקמא ואע"ג דמצי לאוקמי
 כדאיתא וכדר"מ דאמר כל דהו צורת ניהא ליה לאוקומי כרבנן:
 מן הצד - שעינו בצדו וירכו בצדו כשאר בני אדם:
 ושטו נקוב אמו טמאה - קסבר טרפה חיה:
 בין ר' ינאי לרבי יוחנן איכא ביניהו דר' אלעזר - ותרוייהו אית להו טרפה חיה:
 מלמעלה - שנחתך מגולגלתו:
 כמין אפקתא דדיקלא - שהדקל למטה יחיד ומתפצל מלמעלה כך היו ידיו ורגליו על כתפו ומלמטה

למטה אפי' כל דהו טהורה וכן אמר רב
 גידל אמר רבי יוחנן המפלת את שגולגלתו
 אטומה אמו טהורה ואמר רב גידל אמר
 רבי יוחנן המפלת כמין אפקתא דדיקלא אמו
 טהורה איתמר המפלת מי שפניו מוסמסים
 רבי יוחנן אמר אמו טמאה ר"ל אמר אמו
 טהורה איתיביה ר' יוחנן לריש לקיש
 המפלת יד חתוכה ורגל חתוכה אמו טמאה
 לידה ואין חוששין שמא מגוף אטום באתה
 ואם איתא ליתני שמא מגוף אטום או ממי
 שפניו מוסמסין אמר רב פפי בפניו
 מוסמסין כולי עלמא לא פליגי דטמאה כי
 פליגי בפניו טוחות ואיפכא איתמר רבי יוחנן
 אמר אמו טהורה וריש לקיש אמר אמו
 טמאה ולותביה ר"ל לרבי יוחנן מהא
 משום דשני ליה היינו גוף אטום היינו מי
 שפניו טוחות בני רבי חייא נפיק לקרייתא

הוא בלא צורה:

מוסמסין - מעוכין קצת ולא כל כך כפניו טוחות:

כי פליגי בפניו טוחות - שאין צורה בהן ניכרת לגמרי:

לותביה ריש לקיש לר' יוחנן מהא - דאם איתא ליתני או ממי שפניו טוחות:

היינו פניו טוחות - אבל בפניו מוסמסין ליכא לשנויי הכי דהא ניכרת בהן הצורה ולאו אטום הוא
 דאטום היינו חסר לגמרי:

לחומרא - שטמאתם אותה שבועים משום ספק נקבה:

בבהמה אסור באכילה - אם נשחטה אמו ונמצא במעיה וכל שכן יצא לאויר העולם דנפל הוא
 ונבלה:

השסועה - רחמנא אסרה דכתיב (דברים יד) את זה לא תאכלו וגו' השסועה:

רב סבר - האי דאסר רחמנא כשנמצאת במעי בהמה אסורה דהא בריה בעלמא בפני עצמה ליתא:
 ר' חנינא בן אנטיגנוס - בבכור קאי וקאמר דהוי מום ומדפסל ליה לקרבן מכלל דלהדיוט שרי
 וקשיא לתרוייהו דהא אפי' יצא לאויר העולם שרי ושמואל לא שרי אלא במעי אמו. והא דאקשי
 רב שימי טפי לרב מדשמואל משום דגביה הוה קאי ובר בריה הוה כדאמר בפרק כל הבשר (חולין
 קיא:) רב אקלע לבי רב שימי בר חייא בר בריה:

כל שיש לו ב' גבין ושני שדראות פסול
 לעבודה אלמא דחיי (וקשיא לרב) א"ל שימי
 את ששדרתו עקומה מיתיבי יש בעוברין
 שהן אסורין בן ארבעה לדקה בן שמנה לגסה
 הימנו ולמטה אסור יצא מי שיש לו שני גבין
 ושני שדראות מאי יצא לאו יצא מכלל
 עוברין שאפילו במעי אמן אסורין רב
 מתרץ לטעמיה ושמואל מתרץ לטעמיה רב
 מתרץ לטעמיה בן ארבעה לדקה בן ח' לגסה
 הימנו ולמטה אסור במה דברים אמורים
 כשיצא לאויר העולם אבל במעי אמו שרי
 יצא מי שיש לו שני גבין ושני שדראות
 דאפילו במעי אמו נמי אסור ושמואל מתרץ
 לטעמיה בן ארבעה לדקה בן שמנה לגסה
 הימנו ולמטה אסור במה דברים אמורים
 בשלא כלו לו חדשיו אבל כלו לו חדשיו
 מותר יצא מי שיש לו ב' גבין וב' שדראות

דאע"ג דכלו לו חדשיו אם יצא לאויר העולם
 אסור במעי אמו שרי תני תנא קמיה דרב
 המפלת בריית גוף שאינו חתוך ובריית ראש
 שאינו חתוך יכול תהא אמו טמאה לידה ת"ל
 (ויקרא יב, ב) אשה כי תזריע וילדה זכר
 וגו' וביום השמיני ימול וגו' מי שראוי
 לברית שמנה יצאו אלו שאינן ראויין לברית
 שמנה א"ל רב וסיים בה הכי ושיש לו שני
 גבין ושני שדראות רבי ירמיה בר אבא
 סבר למעבד עובדא כוותיה דשמואל אמר
 ליה רב הונא מאי דעתך לחומרא חומרא
 דאתי לידי קולא הוא דקיהבת לה דמי טוהר
 עביד מיהא כותיה דרב דקיימא לן הלכתא
 כרב באיסורי בין לקולא בין לחומרא
 אמר רבא הרי אמרו אשה יולדת לתשעה
 ויולדת לשבעה בהמה גסה יולדת לתשעה
 יולדת לשבעה או לא ילדה אמר רב נחמן

יש בעוברין - שיצאו לאויר העולם שאסורין משום נבלה:
 לאו יצא מכלל עוברין - דהני אע"ג דלא כלו חדשיהן כי נמצאו במעי אמן שרו אבל האי אפי'
 במעי אמן אסור וקשיא לשמואל:
 רב מתרץ לטעמיה - דרב לא צריך לתרוצי אלא משום היא גופה דלא משתמע שפיר דהא רישא
 כשיצאו לאויר העולם מיירי וסיפא דקתני יצא משמע דעלה קאי וכשיצא לאויר העולם משמע
 דמותר ואי אפשר לומר כן הלכך צריך להוסיף עליה אבל במעי אמו שרי דכתיב כל בבהמה תאכלו
 בפרק בהמה המקשה (חולין טז):
 יצא מי שיש לו שני גבין וכו' - דכי כתב רחמנא השוועה למיסר במעי אמו אסרה דהא מין בפני
 עצמה ליתא:

שאינו חתוך - כולו שלם כעין דף ואין בו חיתוך אברים וצורה אלא חלק כעין עיגול:
 א"ל רב - לתנא סיים בה נמי הכי ואימא יצאו אלו מי שיש לו שני גבין וכו':
 כוותיה דשמואל - בשני גבין דולד הוא וקאמר טמאה אפילו בלידה יבישתא דולד הוא:
 הרי אמרו אשה יולדת לט' ויולדת לז' - ואנא נמי אמינא כי היכי דבהמה לט' כדאמרי' לעיל בן
 ח' לגסה נפל הכא נמי יולדת לז' נפל או לאו נפל הוא ומותר:
 הימנו ולמטה - בברייתא דלעיל תניא:

בר יצחק ת"ש הימנו ולמטה אסור מאי לאו
 אגסה לא אדקה האי מאי אי אמרת בשלמא
 אגסה אצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל
 ובאשה חיי בבהמה נמי חיי קמ"ל דלא חיי
 אלא אי אמרת אדקה איתמר פשיטא בת
 תלתא ירחי מי קא חיי אצטריך סד"א כל
 בציר תרי ירחי חיי קמ"ל אמר רב יהודה
 אמר שמואל המפלת דמות לילית אמו טמאה
 לידה ולד הוא אלא שיש לו כנפים תנ"ה
 א"ר יוסי מעשה בסימוני באחת שהפילה
 דמות לילית ובא מעשה לפני חכמים ואמרו
 ולד הוא אלא שיש לו כנפים המפלת
 דמות נחש הורה חנינא בן אחיו של רבי
 יהושע אמו טמאה לידה הלך ר' יוסף וספר
 דברים לפני ר"ג שלח לו רבי יהושע הנהג
 בן אחיך ובא בהליכתך יצתה כלת (ר')
 חנינא לקראתו אמרה לו רבי המפלת כמין
 נחש מהו אמר לה אמו טהורה אמרה לו
 והלא משמך אמרה לי חמותי אמו טמאה
 ואמר לה מאיזה טעם הואיל וגלגל עינו עגול

אלא אי אמרת אדקה פשיטא - הואיל ובר תלתא הוא לא חיי:

כל בציר תרי ירחי - מכדרכו חיי כי היכי דבאשה ובבהמה גסה בר ז' חיי דהוי תרי ירחי בציר
 מכי אורחיה הכי נמי בר תלתא לדקה חיי אע"ג דבר ד' לא חיי:

דמות לילית - שידה. שד יש לו פרצוף אדם ויש לו כנפים:

הנהג בן אחיך ובא - כלומר הבא בן אחיך ובא עמו:

ה"ג בהליכתך יצתה כלת חנינא לקראת רבי יהושע:

מתני' מלא גנונים - גוונים:

גמ' שמא ולד היה ונימוח - כיון דלאו דם הוא ולא מים נינהו איכא למיחש לולד:

ה"ג רבא אמר מלא תנן:

סכוין - שחורין. שמעתי ל"א סכוין בלא מוח ומשיחה אלא יבשה:

כשל אדם מתוך דבריה נזכר רבי יהושע
 שלח לו לרבן גמליאל מפי הורה חנינא
 אמר אביי ש"מ צורבא מרבנן דאמר מילתא
 לימא בה טעמא דכי מדכרו ליה מדכר

מתני' המפלת שפיר מלא מים מלא דם
 מלא גנונים אינה חוששת לולד ואם היה
 מרוקם תשב לזכר ולנקבה המפלת סנדל או
 שליח תשב לזכר ולנקבה **גמ'** בשלמא
 דם ומים לא כלום היא אלא גנונים נחוש
 שמא ולד הוה ונימוח אמר אביי כמה יין
 חי שתת אמו של זה שנמחה עוברת בתוך
 מעיה רבא אמר מלא תנן ואם איתא
 דאתמוחי אתמח מחסר חסר רב אדא בר
 אהבה אמר גוונים תנן ואם איתא דאתמוחי
 אתמח כולה בחד גוונא הוי קאי תניא
 אבא שאול אומר קובר מתים הייתי והייתי
 מסתכל בעצמות של מתים השוטה יין חי
 עצמותיו שרופין מזוג עצמותיו סכוין כראוי
 עצמותיו משוחין וכל מי ששתייתו מרובה
 מאכילתו עצמותיו שרופין אכילתו מרובה

משתייתו עצמותיו סכויין כראוי עצמותיו
 משוחין תניא אבא שאול אומר ואיתימא
 רבי יוחנן קובר מתים הייתי פעם אחת רצתי
 אחר צבי ונכנסתי בקולית של מת ורצתי
 אחריו שלש פרסאות וצבי לא הגעתי וקולית
 לא כלתה כשחזרתי לאחריו אמרו לי של
 עוג מלך הבשן היתה תניא אבא שאול אומר
 קובר מתים הייתי פעם אחת נפתחה מערה
 תחתי ועמדתי בגלגל עינו של מת עד חוטמי
 כשחזרתי לאחריו אמרו עין של אבשלום
 היתה ושמא תאמר אבא שאול ננס הוה אבא
 שאול ארוך בדורו הוה ורבי טרפון מגיע
 לכתפו ור' טרפון ארוך בדורו הוה ור"מ
 מגיע לכתפו רבי מאיר ארוך בדורו הוה
 ורבי מגיע לכתפו רבי ארוך בדורו הוה
 ורבי חייא מגיע לכתפו ורבי חייא ארוך
 בדורו הוה ורב מגיע לכתפו רב ארוך בדורו
 הוה ורב יהודה מגיע לכתפו ורב יהודה ארוך
 בדורו הוה ואדא דיילא מגיע לכתפו

דף כה

פרשתבינא דפומבדיתא קאי ליה לאדא
 דיילא עד פלגיה וכולי עלמא קאי
 לפרשתבינא דפומבדיתא עד חרציה שאלו
 לפני רבי המפלת שפיר מלא בשר מהו אמר
 להם לא שמעתי אמר לפניו ר' ישמעאל
 בר' יוסי כך אמר אבא מלא דם טמאה נדה
 מלא בשר טמאה לידה א"ל אילמלי דבר
 חדש אמרת לנו משום אביך שמענוך עכשיו
 מדהא קמייטא כיחידאה קאמר כסומכוס
 שאמר משום ר"מ הא נמי שמא כרבי יהושע
 אמרה ואין הלכה כר' יהושע דתניא המפלת
 שפיר שאינו מרוקם ר' יהושע אומר ולד
 וחכ"א אינו ולד אמר ר"ש בן לקיש
 משום ר' אושעיא מחלוקת בעכור אבל
 בצלול דברי הכל אינו ולד ור' יהושע
 בן לוי אמר בצלול מחלוקת איבעיא להו
 בצלול מחלוקת אבל בעכור דברי הכל ולד
 או דלמא בין בזה ובין בזה מחלוקת תיקו
 מיתיבי את זו דרש ר' יהושע בן חנניא
 (בראשית ג, כא) ויעש ה' אלהים לאדם
 ולאשתו כתנות עור וילבישם מלמד שאין
 הקב"ה עושה עור לאדם אלא א"כ נוצר

קולית - עצם הירך:

דיילא - שמש דרבנן ואדא שמו:

כסומכוס - בריש פירקין דם שבתוך החתיכה מטמא משום נדה ויחידאה היא:

בעכור - מה שבתוכו עכור דאיכא למימר ולד היה ונימוח:

אלמא בעור תליא מילתא לא שנא עכור
 ול"ש צלול אי אמרת בשלמא בצלול
 מחלוקת היינו דאיצטריך קרא אלא אי
 אמרת בעכור מחלוקת למה לי קרא סברא
 בעלמא הוא אלא שמע מינה בצלול מחלוקת
 שמע מינה וכן אמר ר"נ אמר רבה בר אבوه
 מחלוקת בעכור אבל בצלול דברי הכל אינו
 ולד איתיביה רבא לר"נ אלא אמרו סימן
 ולד בבהמה דקה טינוף בגסה שליא באשה
 שפיר ושליא ואילו שפיר בבהמה לא פטר
 אי אמרת בשלמא בצלול מחלוקת משום הכי
 אשה דרבי בה קרא פטר בה שפיר בבהמה
 דלא רבי קרא לא פטר בה שפיר אלא אי
 אמרת בעכור מחלוקת מכדי סברא הוא מאי
 שנא אשה ומאי שנא בהמה מי סברת
 רבי יהושע מפשט פשיט ליה רבי יהושע
 ספוקי מספקא ליה ואזיל הכא לחומרא והכא
 לחומרא גבי אשה דממונא הוא ספק ממונא
 לקולא גבי בהמה דאיסורא הוא דאיכא לגבי
 גיזה ועבודה ספק איסורא לחומרא ה"נ גבי

אשה ספק טומאה לחומרא ומי מספקא ליה
 והא קרא קאמר מדרבנן וקרא אסמכתא
 בעלמא הוא א"ל רב חנינא בר שלמיא
 לרב הא רבי הא ר' ישמעאל בר' יוסי והא
 רבי אושעיא והא רבי יהושע בן לוי מר
 כמאן ס"ל א"ל אני אומר אחד זה ואחד
 זה אינה חוששת ושמאל אמר אחד זה
 ואחד זה חוששת ואזדא שמאל לטעמיה
 דכי אתא רב דימי אמר מעולם לא דכו
 שפיר בנהרדעא לבר מההוא שפירא דאתא
 לקמיה דשמאל דמנח עליה חוט השערה
 מהאי גיסא וחזיא מהאי גיסא אמר אם איתא
 דולד הואי לא הוה זיג כולי האי ואם היה
 מרוקם וכו' תנו רבנן איזהו שפיר מרוקם
 אבא שאול אומר תחלת ברייתו מראשו
 ושתי עיניו כשתי טיפין של זבוב תני רבי
 חייא מרוחקין זה מזה שני חוטמין כשתי
 טיפים של זבוב תני רבי חייא ומקורבין זה
 לזה ופיו מתוח כחוט השערה וגויתו כעדשה
 ואם היתה נקבה נדונה כשעורה לארכה

היינו דאיצטריך קרא - לרבי יהושע דמשום עור לחודיה הוי ולד:
 אלא אמרו - רישא בבכורות פרק הלוקח בהמה מן העובד כוכבים (דף יט): לענין לפטור את שבא
 אחריז מתורת בכור:

ספוקי מספקא ליה - בעכור גופיה אי ולד הוא אם לאו:

הא רבי - דאמר לעיל לא שמעת:

אחד זה ואחד זה - אחד עכור ואחד צלול:

לא דכו שפיר - לא טיהרו את המפלת שפיר משבועים ואפי' בלידה יבישתא:

טיפין של זבוב - עיני זבוב:

ופיו מתוח כחוט השערה - סדק קטן ונראה כאילו חוט השערה מתוח שם:

וחיתוך ידיים ורגלים - עדיין אין נראין כדאמרינן תחלת ברייתו מראשו:

וחתוך ידים ורגלים אין לו ועליו מפורש
 בקבלה (איוב י, י) הלא כחלב תתיכני
 וכגבינה תקפיאני עור ובשר תלבישני
 ועצמות וגידים תסוככני חיים וחסד עשית
 עמדי ופקודתך שמרה רוחי ואין בודקין
 אותו במים שהמים עזין וטורדין אותו אלא
 בודקין אותו בשמן שהשמן רך ומצחצחו
 ואין רואין אלא בחמה כיצד בודקין אותו
 כיצד בודקין אותו כדאמרינן אלא במה
 בודקין אותו לידע אם זכר הוא אם נקבה
 היא אבא שאול בר נש ואמרי לה אבא
 שאול בר רמש אומר מביא קיסם שראשו
 חלק ומנענע באותו מקום אם מסכסך בידוע
 שזכר הוא ואם לאו בידוע שנקבה היא
 א"ר נחמן אמר רבה בר אבוא ל"ש אלא
 מלמטה למעלה אבל מן הצדדין אימא כותלי
 בית הרחם נינהו א"ר אדא בר אהבה
 תנא אם היתה נקבה נדונה כשעורה סדוקה
 מתקיף לה ר"נ ודילמא חוט של ביצים נינהו
 אמר אבבי השתא ביצים גופיהו לא ידיעי

חוט של ביצים ידיע א"ר עמרם תנא ב'
 ירכותיו כב' חוטין של זהורית וא"ר עמרם
 עלה כשל ערב ושני זרועותיו כב' חוטין של
 זהורית וא"ר עמרם עלה כשל שתי א"ל
 שמואל לרב יהודה שיננא לא תעביד עובדא
 עד שישעיר ומי אמר שמואל הכי והאמר
 שמואל אחת זו ואחת זו חוששת אמר
 רב אמי בר שמואל לדידי מפרשא לי מיניה
 דמר שמואל לחוש חוששת ימי טהרה לא
 יהבינן לה עד שישעיר למימרא דמספקא
 ליה לשמואל והא ההוא שפירא דאתאי
 לקמיה דמר שמואל אמר הא בר ארבעין וחד
 יומא וחשיב מיומא דאזלא לטבילה עד ההוא
 יומא ולא הוה אלא ארבעין יומין ואמר להו
 האי בנדה בעל כפתיה ואודי שאני שמואל
 דרב גובריה המפלת סנדל וכו' ת"ר סנדל
 דומה לדג של ים מתחלתו ולד הוא אלא
 שנרצף רשב"ג אומר סנדל דומה ללשון
 של שור הגדול משום רבותינו העידו סנדל
 צריך צורת פנים א"ר יהודה אמר שמואל

בר רמש:

מלמטה למעלה - שהרי בסדק השעורה אין עיכוב לארכה:
 תנא אם היתה נקבה נידונת כשעורה סדוקה - לאוסופי ולפרושי אתא דלעיל תני נידונת כשעורה
 ולא תני סדוקה:

שתי ירכותיו - כשהוא מתחיל להבראות בחיתוך ידיים ורגלים:

לא תעביד עובדא - לעשותו ולד עד שיהא לו שערות בראשו:

לחוש חוששת - להחמיר ולישב שבועים:

כפתיה ואודי - אלמא היה בקי ביצירת הולד:

דג של ים - דג יש בים ושמו סנדל:

שסטר - הכהו על לחיו:

הלכה סנדל צריך צורת פנים ... א"ר אדא   בה   למה הזכירו סנדל והלא אין סנדל
 א"ר יוסף א"ר יצחק סנדל צריך צורת פנים   שאין עמו ולד   אי דאתילידא נקבה בהדיה
 ואפי' מאחוריו משל לאדם שסטר את חבירו   ה"נ הכא במאי עסקין דאתיליד זכר בהדיה
 והחזיר פניו לאחוריו בימי רבי ינאי בקשו   מהו דתימא הואיל ואמר רב יצחק בר אמי
 לטהר את הסנדל שאין לו צורת פנים אמר   אשה מזרעת תחילה יולדת זכר איש מזריע
 להם ר' ינאי טיהרתם את הוולדות והתניא   תחלה יולדת נקבה מדהא זכר הא נמי זכר
 משום רבותינו העידו סנדל צריך צורת   קמ"ל אימא שניהם הזריעו בבת אחת האי
 פנים אמר רב ביבי בר אבבי אמר רבי יוחנן   זכר והאי נקבה   דבר אחר שאם תלד נקבה
 מעדותו של רבי נחוניא נשנית משנה זו   לפני שקיעת החמה וסנדל לאחר שקיעת
 אמר רבי זעירא זכה בה רב ביבי בשמעתיה   החמה מונה תחלת נדה לראשון ותחלת נדה
 דאנא והוא הוינא יתבינן קמיה דרבי יוחנן כי   לאחרון סנדל דתנן
 אמרה להא שמעתא וקדם איהו ואמר וזכה

דף כו

גבי בכורות למאי הלכתא לבא אחרי' בכור   אסנדל   ולרבי שמעון דאמר יוצא דרך
 לנחלה ואין בכור לכהן   סנדל דתנן גבי   דופן ולד מעליא הוא מאי איכא למימר אמר
 כריתות למאי הלכתא   שאם תלד ולד   רבי ירמיה שאם תלד ולד בהיותה עובדת
 דרך דופן וסנדל דרך רחם דמייתא קרבן   כוכבים וסנדל לאחר שנתגיירה דמייתא

משנה זו - דקתני צריך צורת פנים מעדותו של רבי נחוניא נשנית הוא העיד עליה בבית המדרש
 ויחידאה היא:

והלא אין סנדל שאין עמו ולד - ובלא סנדל נמי הוא טמאה לידה:
 אי דאתיליד נקבה בהדיה ה"נ - דלא היה צריך להזכירו דיש לה ימי טומאה וטהרה דנקבה שאפילו
 הוא זכר גמור כי איכא נקבה בהדיה יושבת לנקבה ימי טומאה וטהרה ושל זכר מובלעים בתוכן:
 האי נמי זכר - ולא תשב אלא לזכר קמ"ל כו':

ד"א - אפי' ילדה עמו נקבה צריך להזכיר ספק סנדל:
 גבי כריתות - בפ"ק (כריתות דף ז:): לענין חיוב קרבן:
 ולד יוצא דרך דופן - ע"י סם לא מיחייבה קרבן דכתיב גבי קרבן (ויקרא יב) אשה כי תזריע וילדה
 זכר עד שתלד ממקום שמזרעת:

ולר' שמעון כו' - לקמן בפ' יוצא דופן (נדה דף מ.):
 כשהן יוצאין - סנדל וולד שעמו:

קרבן אסנדל אמרוה רבנן קמיה דרב
 פפא ומי איתנהו להני שינויי והא תניא כשהן
 יוצאין אין יוצאין אלא כרוכין אמר
 רב פפא שמע מינה מכרך כריך ליה ולד
 לסנדל אפלגיה ומשלחיה ליה כלפי רישיה
 גבי בכורות כגון שיצאו דרך ראשיהם
 דסנדל קדים ונפיק גבי כריתות שיצאו
 דרך מרגלותיהם דולד קדים ונפיק
 רב הונא בר תחליפא משמיה דרבא אמר
 אפילו תימא מצומצמין ואיפוך שמעתתא
 גבי בכורות שיצאו דרך מרגלותיהם ולד
 דאית ביה חיותא סריך ולא נפיק סנדל דלית
 ביה חיותא שריק ונפיק גבי כריתות שיצאו
 דרך ראשיהם ולד דאית ביה חיותא מדנפיק
 רישיה הויא לידה סנדל עד דנפיק רוביה
מתני' שליא בבית הבית טמא לא שהשליא
 ולד אלא שאין שליא בלא ולד רבי שמעון

אומר נימוק הולד עד שלא יצא 22' תנו
 רבנן שליא תחלתה דומה לחוט של ערב
 וסופה דומה כתורמוס וחלולה כחצוצרת
 ואין שליא פחותה מטפח רבי שמעון בן
 גמליאל אומר שליא דומה לקורקבן של
 תרנגולין שהדקין יוצאין ממנה תניא רבי
 אושעיא זעירא דמן חבריא חמשה שיעורן
 טפח ואלו הן שליא שופר שדרה דופן סוכה
 והאזוב שליא הא דאמרן שופר דתניא
 כמה יהא שיעור שופר פירש רבי שמעון
 בן גמליאל כדי שיאחזנו בידו ויראה לכאן
 ולכאן טפח שדרה מה היא דא"ר פרנך
 אמר רבי יוחנן שדרו של לולב צריך שיהא
 יוצא מן ההדס טפח דופן סוכה דתניא שתיים
 כהלכתן שלישית אפילו טפח אזוב דתני רבי
 חייא אזוב טפח אמר רבי חנינא בר פפא
 דריש שילא איש כפר תמרתא תלת מתניתא

שמע מינה - מדהוזכר סנדל גבי כריתות משום גירות וכגון שיצא ולד תחלה ואחר כן סנדל וגבי
 בכורות כגון שיצא סנדל תחלה כדאוקמינן לעיל דפטר ולד מחמש סלעים ותניא דבבת אחת
 יוצאין שמע מינה אין שוכבין זה אצל זה דא"כ לא משכחת לה שיצא זה קודם זה אלא האי כרוכין
 דקתני הכי הוא מכרך כריך ליה ולד לסנדל אפלגיה דראש הולד תחוב כנגד טיבורו של סנדל:
 מצומצמין - שוכבין זה אצל זה:

מתני' הבית טמא - משום אהל המת דולד הוה בה ומת:
 נימוק הולד - ונעשה דם ונתערב בדם הלידה ובטל ברוב:
 גמ' וסופה - כשהיא הולכת ורווחת היא רחב כתורמוס. לישנא אחרינא גרסינן בתוספתא וראשה
 דומה כתורמוס:

שיאחזנו בידו - אחיזה אית בה טפח שהטפח ארבע אצבעות בגודל:
 שדרו של לולב צריך שיהא יוצא מן ההדס טפח - לבד אורך העליון. שדרה קרי כל זמן שהעליון
 הולכין ומתחברין ומוסיפין ואחר שכלתה השדרה גבוהין אורך העליון למעלה:
 חדא היא - דליכא שמעתתא אלא האי דשדרה דאמר ר' יוחנן:
 טפח על טפח על רום טפח - אהל קטן שהוא טפח אורך וטפח רוחב ורום חללו טפח:

ותרתי שמעתתא שיעורא טפח תרתי חדא
 היא אמר אביי אימא אמר רבי חייא אזוב
 טפח ותו ליכא והאיכא טפח על טפח על
 רום טפח מרובע מביא את הטומאה וחוצץ
 בפני הטומאה טפח קאמרינן טפח על טפח
 לא קאמרינן והא איכא אבן היוצא מן
 התנור טפח ומן הכירה שלש אצבעות חבור
 כי קאמרינן היכא דבציר מטפח לא חזי
 אבל הכא כ"ש דבציר מטפח יד תנור הוא
 והאיכא תנורי בנות טפח דתניא תנור תחלתו
 ארבעה ושיריו ד' דברי רבי מאיר וחכמים
 אומרים במה דברים אמורים בגדול אבל
 בקטן תחלתו כל שהוא משתגמר מלאכתו
 ושיריו ברובו וכמה כל שהוא אמר
 רבי ינאי טפח שכן עושין תנורי בנות טפח
 בפלוגתא לא קמיירי השתא דאתית
 להכי הא נמי פלוגתא היא דקתני סיפא אמר

ר' יהודה לא אמרו טפח אלא מן התנור
 ולכותל והאיכא מסגרת טפח בדכתיבן לא
 קא מיירי והאיכא כפורת טפח בקדשים לא
 קמיירי והאיכא דיה לקורה שהיא רחבה
 טפח בדרכבן לא קמיירי אלא בדכתיבן ולא
 מפרשי שיעורייהו יתיב רב יצחק בר
 שמואל בר מרתא קמיה דרב כהנא ויתיב
 וקאמר אמר רב יהודה אמר רב כל שלשה
 ימים הראשונים תולין את השליא בולד
 מכאן ואילך חוששין לולד אחר אמר
 ליה ומי אמר רב הכי והאמר רב אין הולד
 מתעכב אחר חבירו כלום אישתיק אמר ליה
 דלמא כאן בנפל כאן בבן קיימא אמר ליה
 את אמרת לשמענתיה דרב בפירוש אמר
 רב הכי הפילה נפל ואחר כך הפילה שליא
 כל שלשה ימים תולין את השליא בולד
 מכאן ואילך חוששין לולד אחר ילדה ואח"כ

תנור - מקום שפיתת שתי קדרות. כירה מקום שפיתת קדרה אחת:
 ה"ג תחלתו כל שהוא משתגמר מלאכתו ושיריו ברובו ומקשה בהעור רובו דטפח למאי
 חזי ומשני האי ושיריו אגדול קאי וה"ק שירי גדול ברובו ומותבין בגדול והא קאמר שיריו ד'
 ומשנינן ההוא בתנור בר ז' דד' היו רובו והא בתנור בר ט':
 בפלוגתא - כגון הכא דלר"מ לא היו שיעורא בטפח:
 לא אמרו טפח אלא בין תנור ולכותל - דהתם יותר מטפח עומדת ליקצץ מפני שמעכב את התנור
 מלקרבו לכותל ודוחקת את הכותל הילכך יותר מטפח עומדת לינטל היא אבל לצד הבית אפי'
 גדולה הרבה יד הוא לתנור:
 בדכתיבן - ששיעורו מפורש מן התורה:
 דיה לקורה - לגבי מבו:
 כל ג' ימים - כגון יצא ולד תחלה ושליא אחריו בתוך ג' ימים:
 בנפלים - מתעכב:
 את אמרת לשמענתיה דרב - בתמיה. כלומר את אתית לפרושי מדידך:
 באלי ואתי - שהיה ממחר לבא כמו (לעיל נדה דף יז.) באלי דידי פי' מגרש:

הפילה שליא אפילו מכאן ועד עשרה ימים
 אין חוששין לולד אחר שמואל ותלמידי
 דרב ורב יהודה הוו יתבי חליף ואזיל רב
 יוסף בריה דרב מנשיא מדויל לאפייהו באלו
 ואתי אמר אתי לן גברא דרמינן ליה בגילא
 דחטתא ומרמי ומדחי אדהכי אתא אמר
 ליה שמואל מאי אמר רב בשליא א"ל הכי
 אמר רב אין תולין את השליא אלא בדבר
 של קיימא שיילינהו שמואל לכל תלמידי
 דרב ואמרי ליה הכי הדר חזייה לרב יהודה
 בישות בעא מיניה רבי יוסי בן שאול מרבי
 המפלת דמות עורב ושליא מהו אמר ליה אין
 תולין אלא בדבר שיש במינו שליא קשורה
 בו מהו אמר ליה דבר שאינו שאלת איתיביה
 המפלת מין בהמה חיה ועוף ושליא עמהן
 בזמן שהשליא קשורה עמהן אין חוששין
 לולד אחר אין שליא קשורה עמהן חוששין
 לולד אחר הריני מטיל עליהן

דף כז

חומר שני ולדות שאני אומר שמא נמוח
 שפיר של שליא ונמוח של שפיר
 תיובתא אמר רבה בר שילא אמר רב
 מתנה אמר שמואל מעשה ותלו את השליא
 בולד עד עשרה ימים ולא אמרו תולין אלא
 בשליא הבאה אחר הולד אמר רבה בר בר
 חנה אמר רבי יוחנן מעשה ותלו את השליא
 בולד עד כ"ג ימים אמר ליה רב יוסף עד כ"ד
 אמרת לן אמר רב אחא בריה דרב עזירא
 א"ר יצחק מעשה ונשתהה הולד אחר חבירו
 ל"ג יום א"ל רב יוסף ל"ד אמרת לן הניחא
 למאן דאמר יולדת לתשעה יולדת למקוטעין
 משכחת לה אחד נגמרה צורתו לסוף שבעה
 ואחד נגמרה צורתו לתחלת תשעה אלא
 למ"ד יולדת לתשעה אינה יולדת למקוטעין
 מאי איכא למימר איפוך שמעתתא ל"ג
 לשליא כ"ג לולד א"ר אבין בר רב אדא
 אמר רב מנחם איש כפר שערים ואמרי לה
 בית שערים מעשה ונשתהה ולד אחד אחר
 חבירו ג' חדשים והרי הם יושבים לפנינו

אלא בדבר של קיימא - שכיוצא בו מתקיים אם היום היו חדשיו כלו למעוטי שאם הפילה דבר
 שאין ראוי לבריית נשמה כגון בירך אחד באמצע או גוף אטום או מפלת מין בהמה וחיה ועוף
 ואח"כ הפילה שליא אפי' בתוך ג' חוששת לולד אחר:
 המפלת עורב ושליא מהו - מי תלינן שליא בעורב ולא נחוש לולד אחר או לא תלינן:
 אחר הולד - אבל יצתה שליא קודם חוששין לאחר:
 הניחא למ"ד כו' - פלוגתייהו לקמן בפ' בנות כותים (נדה דף לח:):
 איפוך שמעתא - דר' יוחנן:
 האמר מר כו' - קס"ד בג' חדשים לא משכחת לה אא"כ נתעברה זה אחר זה:

בבית המדרש ומאן נינהו יהודה וחזקיה
 בני רבי חייא והא אמר מר אין אשה
 מתעברת וחוזרת ומתעברת אמר אבבי טיפה
 אחת היתה ונתחלקה לשנים אחד נגמרה
 צורתו בתחלת ז' ואחד בסוף ט' שליא בבית
 הבית טמא תנו רבנן שליא בבית הבית טמא
 לא שהשליא ולד אלא שאין שליא שאין
 ולד עמה דברי רבי מאיר רבי יוסי ורבי
 יהודה ורבי שמעון מטהרין אמרו לו לרבי
 מאיר אי אתה מודה שאם הוציאווהו בספל
 לבית החיצון שהוא טהור אמר להן אבל
 ולמה לפי שאינו אמרו לו כשם שאינו
 בבית החיצון כך אינו בבית הפנימי אמר
 להן אינו דומה נמוק פעם אחת לנמוק ב'
 פעמים יתיב רב פפא אחורי דרב ביבי
 קמיה דרב המנונא ויתיב וקאמר מאי טעמא
 דרבי שמעון קסבר כל טומאה שנתערב בה
 ממין אחר בטלה אמר להו רב פפא
 היינו נמי טעמייהו דרבי יהודה ורבי יוסי

לבית החיצון - לבית אחר שהבית טהור:

אמרו לו למה - מאי שנא בית ראשון דמטמית ליה אמר להו לפי שאינו הואיל וטלטלוהו נמוק;
 מ"ט דר"ש - נהי דנמוק מ"מ כל גופו של מת כאן הוה וה"ל כרקב וכנצל [בשר המת שנימוח
 ונעשה ליחה סרוחה]:

אחיכו עליה - אמרו ליה פשיטא מאי שנא טעמייהו מטעמיה כולה חדא מילתא אמרי:
 אפי' כי האי מילתא - דאתיא לידי חוכא:

מלא תרוד - כף:

א"א - אף על גב דרובא רבא אי אפשר למקום שנפל העפר שלא תהא גרגר של רבב בין שני
 גרגרים של עפר ובטל הרקב ובציר לו שיעורא דתרוד:
 סופו - של רבב כתחלתו:

מאי היא - דאמר תחלתו ד"א נעשה לו גנגילון:

נקבר בכסותו - דאיכא רקבובית או אפילו ערום בארון של עץ דאיכא רקבובית:

שאיין לו רקב נקבר בכסותו או בארון של
עץ או ע"ג רצפה של לבנים זהו מת שאין לו
רקב ולא אמרו רקב אלא למת בלבד למעוטי
הרוג דלא גופא מלא תרוד רקב שנפל
לתוכו עפר כל שהוא טמא ור' שמעון מטהר
מלא תרוד רקב שנתפזר בבית הבית טמא
ורבי שמעון מטהר וצריכא דאי אשמעינן
קמייתא בההיא קאמרי רבנן משום דמכניף
אבל נתפזר אימא מודו לו לרבי שמעון דאין
מאהיל וחוזר ומאהיל ואי אשמעינן בהא
בהא אמר רבי שמעון דאין מאהיל וחוזר
ומאהיל אבל בהא אימא מודה להו לרבנן
צריכא תניא אידך מלא תרוד ועוד עפר
בית הקברות טמא ורבי שמעון מטהר מאי
טעמייהו דרבנן לפי שא"א למלא תרוד ועוד
עפר בית הקברות שאין בו מלא תרוד רקב
השתא דאמרת טעמא דרבי שמעון משום
סופו כתחלתו גבי שליא מאי טעמא אמר רבי

יוחנן משום בטול ברוב נגעו בה ואזדא רבי
יוחנן לטעמיה דאמר רבי יוחנן רבי שמעון
ור"א בן יעקב אמרו דבר אחד רבי שמעון
הא דאמרן רבי אליעזר דתניא רבי אליעזר
בן יעקב אומר בהמה גסה ששפעה חררת
דם הרי זו תקבר ופטורה מן הבכורה
ותני רבי חייא עלה אינה מטמאה לא במגע
ולא במשא ומאחר שאינה מטמאה לא במגע
ולא במשא אמאי תקבר כדי לפרסמה שהיא
פטורה מן הבכורה אלמא ולד מעליא
הוא ואמאי תני רבי חייא אינה מטמאה לא
במגע ולא במשא אמר רבי יוחנן משום בטול
ברוב נגעו בה א"ר אמי אמר רבי יוחנן
ומודה רבי שמעון שאמו טמאה לידה
אמר ההוא סבא לרבי אמי אסברא לך טעמא
דרבי יוחנן דאמר קרא (ויקרא יב, ב) אשה
כי תזריע וילדה זכר וגו' אפילו לא ילדה
אלא כעין שהזריעה טמאה לידה ריש

שנתפזר בתוך הבית [הבית] טמא - משום אהל:

דאין מאהיל וחוזר ומאהיל - גג שכנגד זה מאהיל על חצי שיעור ושכנגד זה מאהיל על חצי שיעור
ושני אהלות הן ואין מצטרפין:

מלא תרוד ועוד - יותר ממלא תרוד עפר בית הקברות. ל"א רקב ממש של מת אלא כגון שנקבר
בכסותו או בקרקע בלא ארון של שיש ויש כאן מלא תרוד ועוד מאותו עפר דהוה מעורבין רקב
ועפר:

בטל ברוב - שדם הלידה נתרבה על מיחוץ הולד ומבטלו:

אמרו דבר אחד - ולקמן מוקמינן דר"א בן יעקב משום בטול ברוב:

אינה מטמאה - אותה חררה:

ופרכינן מדפטורה מן הבכורה אלמא ולד מעליא היא אמאי אינה מטמאה:

ומודה ר"ש - במתני' בשליא אע"ג שהבית טהור אמו טמאה לידה:

כעין שהזריעה - כלומר דנימוח כורע:

שטרפוהו - כמו (חולין סד.) ביצים טרופות בקערה. שמחקהו ובלבלוהו:

לקיש אמר שפיר שטרפוהו במימיו נעשה   אמר ר' יצחק מגדלאה ואמרי לה א"ר יצחק
 כמת שנתבלבלה צורתו   אמר ליה רבי
 יוחנן לריש לקיש מת שנתבלבלה צורתו   קיימת טמא מעשה היה וטמאו לו פתחים
 מנלן דטהור אילימא מהא דאמר רבי שבתאי   גדולים

דף כח

וטהרו לו פתחים קטנים וקא דייקת מינה   אמר כגון דאיחרכי אחרוכי ת"ר המפלת
 טעמא דשלדו קיימת הא לאו הכי טהור   יד חתוכה ורגל חתוכה אמו טמאה לידה
 אדרבה דוק מינה להאי גיסא שלדו קיימת   ואין חוששין שמא מגוף אטום באו רב
 הוא דטהרו לו פתחים קטנים הא לאו הכי   חסדא ורבה בר רב הונא דאמרי תרוייהו
 פתחים קטנים נמי טמאין דכל חד וחד חזי   אין נותנין לה ימי טהור מ"ט אימא הרחיקה
 לאפוקי חד חד אבר   א"ל רבינא לרב
 אשי ר' יוחנן דאמר כמאן כר' אליעזר דתנן   ידוע מה הפילה תשב לזכר ולנקבה ואי
 אפר שרופין ר"א אומר שיעור' ברובע   ס"ד כל כהאי גוונא אימא הרחיקה לידתה
 היכי דמי מת שנשרף ושלדו קיימת אמר   לתני ולנדה   אמר אביי אי תנא לנדה
 אביי כגון ששרפו על גבי קטבלא רבא   הוה אמינא מביאה קרבן ואינו נאכל קמ"ל
 אמר כגון ששרפו על גבי אפודרים רבינא   דנאכל   אמר רב הונא הוציא עובר את ידו

שנתבלבלה - נמחק כולו כמו שרוף שנתפור ואין שלדו קיימת:
 ר' יוחנן - דפליג עליה דריש לקיש דבעי למימר דמת שנתבלבלה צורתו טמא דאמר כמאן כר' אליעזר:

קטבלא - עור שלוק וקשה ואינה נשרפת עם המת:
 אין נותנין לה ימי טהור - דאע"ג דפשיטא לן דולד הוא:
 ניתני ולנדה - שכל דמים שתראה יהיו טמאים שלא יהיו לה ימי טהור והכי איבעי ליה למיתני
 תשב לזכר ולנקבה ולנדה כלומר שבועיים דנקבה מטמאה בלא שום ראייה דדלמא נקבה הואי
 יומי טהור לא יהיה לה שהרי כמה ימים שהתחילה לילד ויצא הרוב והיינו לנדה. ולקמן בהאי
 פירקא (נדה דף ל.) מפרש למה הוזכר זכר שאם תראה לסוף ל"ד ותחזור ותראה ליום מ"א תהא
 מקולקלת עד יום מ"ח:

הוה אמינא מביאה קרבן ואינו נאכל - דכיון דתני לנדה משמע דמספקא ליה אי ולד הוא אי לא
 קמ"ל מדלא תני לנדה אלא לזכר ולנקבה דודאי פשיטא לן דולד הוא ומביאה קרבן ונאכל ומיהו
 ימי טהור לית לה אימר הרחיקה לידתה:
 ויתן יד - אלמא לידת יד קרויה לידה:

והחזירה אמו טמאה לידה שנאמר (בראשית
 לח, כח) ויהי בלדתה ויתן יד מתיב רב
 יהודה הוציא עובר את ידו אין אמו חוששת
 לכל דבר אמר רב נחמן לדידי מיפרשא לי
 מיניה דרב הונא לחוש חוששת ימי טוהר
 לא יהבינן לה עד דנפיק רוביה והא
 אין אמו חוששת לכל דבר קאמר אמר אביי
 אינה חוששת לכל דבר מדאורייתא אבל
 מדרבנן חוששת והא קרא קאמר מדרבנן
 וקרא אסמכתא בעלמא **מתני'** המפלת
 טומטום ואנדרוגינוס תשב לזכר ולנקבה
 טומטום וזכר אנדרוגינוס וזכר תשב לזכר
 ולנקבה טומטום ונקבה אנדרוגינוס ונקבה
 תשב לנקבה בלבד יצא מחותך או
 מסורס משיצא רובו הרי הוא כילוד יצא
 כדרכו עד שיצא רוב ראשו ואיזהו רוב
 ראשו משיצא פדחתו **ג'** השתא טומטום
 לחודיה ואנדרוגינוס לחודיה אמר תשב
 לזכר ולנקבה טומטום וזכר אנדרוגינוס וזכר

מיבעיא איצטריך מהו דתימ' הואיל וא"ר
 יצחק אשה מזרעת תחל' יולדת זכר איש
 מזריע תחלה יולדת נקבה אימא מדהאי זכר
 האי נמי זכר קמ"ל אימא שניהם הזריעו
 בבת אחת זו זכר וזה נקבה אמר ר"נ
 אמר רב טומטום ואנדרוגינוס שראו לובן
 או אודם אין חייבין על ביאת מקדש ואין
 שורפין עליהם את התרומה ראו לובן
 ואודם כאחד אין חייבין על ביאת מקדש
 אבל שורפין עליהם את התרומה שנאמר
 במדבר ה'ג' מזכר ועד נקבה תשלחו זכר
 ודאי נקבה ודאית ולא טומטום ואנדרוגינוס .
 לימא מסייע ליה טומטום ואנדרוגינוס שראו
 לובן או אודם אין חייבין על ביאת מקדש
 ואין שורפין עליהם את התרומה ראו לובן
 ואודם כאחת אין חייבין על ביאת מקדש
 אבל שורפין עליהם את התרומה מ"ט
 לאו משום שנאמר (במדבר ה, ג) מזכר ועד
 נקבה תשלחו זכר ודאי נקבה ודאית ולא

והא קרא קאמר - רב הונא אלמא לידה דאורייתא קרי ליה:
 מתני' לזכר ולנקבה - ימי טוהר לזכר וימי טומאה דנקבה:
 תשב לנקבה בלבד - אפי' הוי טומטום זכר בתר נקבות אזלינן דכל ימי זכר בין לטומאה בין
 לטהרה מובלעים תוך של נקבה:
 מסורס - דרך מרגלותיו ולשון היפוך הוא כמו סרס המקרא ודרשהו:
 גמ' איצטריך - אע"ג דטומטום לחודיה מספקינן בזכר ובנקבה היכא דאיתיליד זכר בהדיא נימא
 זכר הוא דמוכחא מילתא דהיא הזריעה תחילה קמ"ל:
 לובן - דומה לקרי:
 ראו אודם ולובן כאחד - דממ"נ טמא אפ"ה לענין טומאת ביאת מקדש פטירי מקרבן כדמפרש
 טעמא:
 תשלחו - היינו שילוח טמאים ממקדש:

טומטום ואנדרוגינוס אמר עולא לא הא מני ר' אליעזר היא דתנן רבי אליעזר אומר השרץ (ויקרא ה, ב) ונעלם ממנו על העלם שרץ הוא חייב ואינו חייב על העלם מקדש רבי עקיבא אומר ונעלם ממנו והוא טמא על העלם טומאה הוא חייב ואינו חייב על העלם מקדש ואמרינן מאי בינייהו ואמר חזקיה שרץ ונבלה איכא בינייהו דרבי אליעזר סבר בעינן עד דידע אי בשרץ איטמי אי בנבילה איטמי ור' עקיבא סבר לא בעינן לאו אמר רבי אליעזר התם בעינן דידע אי בשרץ איטמי אי בנבלה איטמי הכא נמי בעינן דידע אי בלובן איטמי אי באודם איטמי אבל לרבי עקיבא דאמר משום טומאה מיחייב הכא נמי משום טומאה מיחייב ורב מאי שנא ביאת מקדש דלא דכתיב מזכר ועד נקבה תשלחו זכר ודאי נקבה ודאית ולא

טומטום ואנדרוגינוס אי הכי תרומה נמי לא נשרוף דכתיב (ויקרא טו, לג) והזב את זובו לזכר ולנקבה זכר ודאי נקבה ודאית ולא טומטום ואנדרוגינוס ההוא מבעי ליה לכדרכי יצחק דאמר רבי יצחק לזכר לרבות את המצורע למעיותיו ולנקבה לרבות את המצורעת למעיותיה האי נמי מבעי ליה במי שיש לו טהרה במקוה פרט לכלי חרס דברי רבי יוסי אם כן נכתוב רחמנא אדם וכי תימא אי כתב רחמנא אדם הוה אמינא כלי מתכות לא מכל טמא לנפש נפקא זכר ונקבה למה לי לכדרכי ואימא כוליה לכדרכי הוא דאתא אם כן נכתוב זכר ונקבה מאי מזכר ועד נקבה עד כל דבר שיש לו טהרה במקוה אי הכי כי איטמי בשאר טומאות לא לישלחו אמר קרא מזכר מוטמאה הפורשת מן הזכר וכל היכא דכתיב מזכר עד נקבה

השרץ ונעלם - או בנבלת שרץ ונעלם ממנו: שרץ ונבלה - לפניו וידע שנגע באחד מהם ואינו יודע באיזה מהם נגע וכשבא למקדש שכח אותו ומשיצא נזכר:

ר' אליעזר - דאזכר שם שרץ סבר דבעינן עד דידע אם בשרץ איטמי כו': הזב את זובו לזכר ולנקבה - ולדרוש נמי זכר ודאי נקבה ודאית מטמא בזיבה ולא טומטום: לזכר לרבות מצורע - שהוא מוקש לזב להיות מעיותיו אב הטומאה לטמא אדם וכלים כזב דכתיב ביה (ויקרא ט"ז: ח') וכי ירוק הזב וגו':

פרט לכלי חרס - טמא שאין טעון שילוח מן העזרה: הוה אמינא כלי מתכות לא - טעון שילוח ולהכי שני בדיבוריה למדרש כל שיש לו דין הנוהג בזכר ובנקבה דהיינו טהרה במקוה:

עד נקבה - משמע כל מי שיש לו דין שהוא מזכר עד נקבה שיש להן טהרה: אי הכי - לעיל קאי. כיון דאמר רב לענין שילוח זכר ודאי ולא טומטום בשאר טומאות נמי כגון טומטום שנטמא במת או בשרץ ונכנס למקדש יפטר: תלמוד לומר הזכר - ה"א דריש:

למעוטי טומטום ואנדרוגיניס הוא דאתא
והא גבי ערכין דכתיב ויקרא כז הזכר
ותניא הזכר ולא טומטום ואנדרוגיניס יכול
לא יהא בערך איש אבל יהא בערך אשה
תלמוד לומר הזכר ואם נקבה זכר ודאי נקבה
ודאית ולא טומטום ואנדרוגיניס טעמא
דכתיב הזכר ואם נקבה הא מזכר ונקבה לא
ממעט ההוא מבעי ליה

דף כט

לחלק בין ערך איש לערך אשה
יצא מחותך או מסורס וכו' א"ר אלעזר
אפילו הראש עמהן ור' יוחנן אמר לא שנו
אלא שאין הראש עמהן אבל הראש עמהן
הראש פוטר לימא בדשמואל קמיפלגי
דאמר שמואל אין הראש פוטר בנפלים
בשלם דכולי עלמא לא פליגי כי פליגי
במחותך דמר סבר בשלם הוא דקחשיב
במחותך לא קחשיב ומר סבר במחותך
נמי חשיב לישנא אחרינא טעמא דיצא
מחותך או מסורס הא כתקנו הראש פוטר
תרווייהו לית להו דשמואל דאמר שמואל
אין הראש פוטר בנפלים איכא דמתני

לה להא שמעתתא באפי נפשה א"ר אלעזר
אין הראש כרוב אברים ורבי יוחנן אמר
הראש כרוב אברים וקמיפלגי בדשמואל תנן
יצא מחותך או מסורס משיצא רובו הרי
הוא כילוד מדקאמר מסורס מכלל דמחותך
כתקנו וקאמר משיצא רובו הרי זה כילוד
קשיא לרבי יוחנן אמר לך רבי יוחנן אימא
יצא מחותך ומסורס והא או קתני הכי קאמר
יצא מחותך או שלם וזה וזה מסורס משיצא
רובו הרי זה כילוד אמר רב פפא כתנאי
יצא מחותך או מסורס משיצא רובו הרי
הוא כילוד רבי יוסי אומר משיצא כתקנו
מאי קאמר אמר רב פפא הכי קאמר

ההוא מיבעי ליה - למכתב זכר ונקבה:
ואפילו הראש עמהם - אמוחותך קאי דהיכא דיצא מחותך אפי' יצא הראש אין חשוב ולד עד שיצא
רובו:

אין הראש פוטר בנפלים - יצא ראש הנפל כגון יולדת תאומים לשבעה אחד נגמרה צורתו ואחד
לא נגמרה צורתו ויצא ראש הנפל והחזירו ואח"כ יצא אחיו הוי בכור לכהן שאין ראש הנפל פוטר
את הבא אחריו מן הבכורה ורבי אלעזר אית ליה דשמואל:

באנפי נפשיה - ולא אמתניתין. ואיכא בינייהו מאן דמתני לה אמתניתין משמע דאמוחותך קא פליגי
ואיכא למימר כדאמרן דבשלם אפי' ר' אלעזר מודה דלית ליה דשמואל ומאן דמתני לה באנפי
נפשיה משמע דאשלם נמי פליגי ובדשמואל:

כתקנו - ראש יצא תחלה וקאמר דבעינן רובא וקשיא לר' יוחנן:
מחותך ומסורס - מחותך ודרך מרגלותיו:

יצא מחותך ומסורס משיצא רובו הרי הוא
כילוד הא כתקנו הראש פוטר רבי יוסי אומר
משיצא רובו כתקנו מתקיף לה רב זביד
מכלל דבמסורס רובו נמי לא פוטר הא קי"ל
דרובו ככולו אלא אמר רב זביד הכי
קאמר יצא מחותך ומסורס משיצא רובו הרי
זה כילוד הא כתקנו הראש פוטר רבי יוסי
אומר משיצא כתקנו לחיים תניא נמי
הכי יצא מחותך (או) מסורס משיצא רובו
הרי זה כילוד הא כתקנו הראש פוטר ר'
יוסי אומר משיצא כתקנו לחיים ואיזהו
כתקנו לחיים משיצא רוב ראשו ואיזהו
רוב ראשו ר' יוסי אומר משיצאו צדעיו
אבא חנן משום ר' יהושע אומר משיצא
פדחתו וי"א משיראו קרני ראשו **מתני'**
המפלת ואין ידוע מהו תשב לזכר ולנקבה
אין ידוע אם ולד היה אם לאו תשב לזכר
ולנקבה ולגדה **גמ'** א"ר יהושע בן

לוי עברה נהר והפילה מביאה קרבן ונאכל
הלך אחר רוב נשים ורוב נשים ולד מעליא
ילדן תנן אין ידוע אם ולד היה תשב
לזכר ולנקבה ולגדה אמאי תשב לגדה לימא
הלך אחר רוב נשים ורוב נשים ולד מעליא
ילדן מתני' בשלא הוחזקה עוברה וכי קאמר
ריב"ל כשהוחזקה עוברה ת"ש בהמה
שיצאה מלאה ובאה ריקנית הבא אחריו
בכור מספק ואמאי הלך אחר רוב בהמות
ורוב בהמות ולד מעליא ילדן והאי פשוט
הוא אמר רבינא משום דאיכא למימר
רוב בהמות יולדות דבר הפוטר מבכורה
ומעוטן יולדות דבר שאינו פוטר מבכורה
וכל היולדות מטנפות וזו הואיל ולא טנפה
אתרע לה רובא אי כל היולדות מטנפות
הא מדלא מטנפה בכור מעליא הוא אלא
אימא רוב יולדות מטנפות וזו הואיל ולא
טנפה אתרע לה רובא כי אתא רבין אמר

מתקיף לה רב זביד - לתירוץ דמתרצינן אליבא דרבי יוסי:

אלא אמר רב זביד - רבי יוסי אדיוקא דת"ק קאי דאמר הא כתקנו הראש פוטר ואע"ג דמחותך
וקאמר ר' יוסי אין הראש פוטר אלא שיצא כתקנו וכשאר ולדות שיוצאין לחיים אבל מחותך
אפילו כתקנו אין הראש פוטר:

מי שיצא כתקנו לחיים - הוא דראש פוטר אבל מחותך אפילו כתקנו בעינן רובו:
צדעיו - טנפלי"ש:

מתני' ואין ידוע מהו - אם זכר אם נקבה אבל יודעת היא שהוא ולד:

גמ' והפילה - ואינה יודעת מה אם נפל אם רוח שהרי נפל למים:

אמאי תשב לגדה - ניתב לה מיהא ימי טוהר דזכר:

שיצאה מלאה - כשהיתה מעוברת יצתה לאפר:

והאי פשוט הוא - ויאכל בלא מום:

מטנפות - יום אחד קודם לידה כעין גלייר"א:

מתיב רבי יוסי - אדר' יהושע בן לוי:

מתיב רבי יוסי ברבי חנינא טועה ולא ידענא	משמשת אימר יולדת זכר היא שבוע שני
מאי תיובתא מאי היא דתניא אשה שיצתה	אימר יולדת נקבה היא שבוע שלישי
מלאה ובאה ריקנית והביאה לפנינו שלשה	אימר יולדת נקבה בזוב היא אלא שבוע
שבועין טהורין ועשרה שבועות אחד טמא	רביעי אע"ג דקא חזיא דם תשמש דהא
ואחד טהור משמשת לאור שלשים וחמש	דם טהור הוא לאו משום דלא אזלינן בתר
ומטבילין אותה תשעים וחמש טבילות דברי	רובא אלא מאי לא ידענא מאי תיובתא
ב"ש וב"ה אומרים שלשים וחמש רבי	אימר הרחיקה לידתה הך שבוע חמישי
יוסי בר' יהודה אומר דיה לטבילה שתהא	דטהור הוא תשמש הך שבוע רביעי כל
באחרונה בשלמא שבוע ראשון לא	יומא ויומא מספקין בסוף לידה ובתחלת נדה

משמשת לאור שלשים וחמש - שהוא ליל סוף שבוע חמישי והוא ליל כניסת שלשים וחמש ויציאת יום ל"ד ושוב אינה משמשת. וטעמא דכולן מפרש לקמן ואמאי נקט הכי י"ג שבועים: בשלמא שבוע ראשון כו' - השתא מפרש תיובתא:

בזוב - שמא מתוך י"א יום דימי זיבה ילידה וראתה ג' רצופין ובלא צער דהוה שופי סמוך ללידה ובעיא שבעה נקיים לזיבתה. ואע"ג דקא יתבא י"ד נקיים הואיל ואיכא לספקינהו בימי לידה לא סלקא לה דקסבר ימי לידה שאינה רואה בהן אין עולין לה לספירת זיבתה:

אלא שבוע רביעי - אי אמרין רוב נשים ולד מעליא ילדן האי ולד הוא שהרי הוחזקה עוברת: אימר הרחיקה לידתה - האי דלא יהינן לה ימי טהור לאו משום ספק דלאו ולד הוא אלא אימר הרי ימים רבים קודם שבת לפנינו ילידה וכלו לה ימי טהרתה אבל לענין קרבן מביאה קרבן ונאכל בין קרבה ובין הרחיקה בת קרבן היא מאחר דקפדינן ארובא:

שבוע חמישי דטהור הוא תשמש כו' - ואמאי לא משמשת עד ליל שביעי: ומשנינן שבוע רביעי - שראתה בכל יום כל יומא איכא לספקוי לסוף לידה סוף ימי טהור כלומר אתמול כל ימי טהור והיום היא תחלת נדה הילכך יום כ"ח שהוא סוף שבוע רביעי מספקין לה בתחלת נדה ובעיא למנני משבוע חמישי ששה ימים להשלים שבעת ימי נדות ובליל שביעי טובלת ומשמשת שהוא אור לשלשים וחמש משבאת לפנינו וליל שמיני שהוא תחלת שבוע ששי נמי לא משמשת שהשבוע ששי טמא הוא דמוקמינן לה לקמן שהיא רואה מבערב בכל ימי ראייתה מכאן ואילך לא משמשת לעולם דדילמא שבוע רביעי תחלת נדה היא והששי בימי זיבה והרי היא זבה ושבוע שביעי שהוא טהור תספור לנקיים ואם לא שרואה מבערב היתה משמשת ליל תחלת שבוע שמיני ואע"ג דיכולה לטבול ביום שביעי שמקצת היום ככולו לענין ספירה אפ"ה לא משמשת ביום דמוקמינן לה כר"ש דאסר וכן לעולם י"ל בכל שבועים טמאים שלה זהו בימי זיבה וצריכה ז' נקיים וכל שבוע טהור תספור לנקיים אבל שבוע רביעיית ממ"נ אין אתה יכול לספקו ביבה שאין זיבה אלא לאחר נדות והרי זו יושבה ג' שבועים טהורים והרביעי הוא דראתה הילכך בתחלת נדה הוא דאיכא לספקוי ולא בעיא למיתב בשבוע חמישי אלא ששה ימים משום ספק יום אחרון של רביעי דמספקין לה בתחלת נדה:

בעשרים וחד - שהוא סוף שבוע שלישית תשמש דהא אפי' קרבה לידתה לילד בו ביום שבאת לפנינו כבר כלו ימי טומאה והיום שביעי לנקיים של ספירה וקי"ל דטבילת זב וזבה ביום בפ"ק דיומא (דף ו.) דמקצת היום ככולו הילכך ביום כ"א תשמש: ר"ש היא דאמר - בת"כ אסור לעשות כן לשמש זבה ביום טבילתה:

ועשרין ותמניא גופיה אימר תחלת נדה היא שני מטבילין אותה בלילות אימר יולדת ובעיא למיתב שבעה לנדתה בעשרים נקבה היא ביממא אימר יולדת זכר בזוב וחד תשמש רבי שמעון היא דאמר אסור היא שבוע שלישי מטבילין לה ביממא לעשות כן שמא תבא לידי ספק לאורתא אימר יולדת נקבה בזוב היא בלילות תשמש כשראתה בערב ומטבילין אותה ב"ש לטעמיהו דאמרי טבולת יום ארוך בעי טבילה טבילין קמא מטבילין תשעים וחמש טבילות שבוע קמא מטבילין אותה בלילות אימר יולדת זכר היא שבוע

דף ל

מכדי ימי טהרה כמה הוו שתין ושיתא דל הויין תשעין וחמש מאי עבידתייהו אמר שבוע ג' דאטבילין לה פשו להו שתין נכי רב ירמיה מדפתי כגון שבאת לפנינו בין חדא שתין נכי חדא ותלתין וה' תשעין וד' השמשות דיהבינן לה טבילה יתירתא

בלילות - בכל לילה ולילה דבכל לילה מספקין לה [שמא] השתא סוף שבעה ללידתה הוא וטבילה בזמנה מצוה:

בלילות אימור יולדת נקבה הואי - וכל לילה איכא לספוקי האידינא סוף שבועים וליל אחרון מספקין שמא ביום שבאתה ילדה והשתא כלין:

שבוע שלישי מטבילין לה ביממא אימר יולדת נקבה בזוב היא - וכל יומא איכא לספוקי השתא כלין ימי ספירה יום ראשון דלמא ששה ימים קודם שבאת לפנינו ילדה ושבועים הרי עשרים יום והיום הוי כ"א שסוף ספירה הוא ולמחר אמרי' ה' ימים קודם ביאתה ילדה והיום כלים ויום אחרון אימר ביום שבאתה ילדה והיום כלים:

בלילות - דשבוע שלישי מטבילין לה ואף ע"ג דליכא לספוקי בשבוע שלישי בסוף לידת נקבה: טבילה יתירתא - עד השתא הוה ס"ד דבאת לפנינו ביום כגון ביום ר"ח ניסן ואטבלוה לאורתא ומשכו פ' דילה ל' מניסן וכ"ט דאייר וכ"א דסיון כלים פ' יום הרי פ' טבילות בלילות וי"ד בימים של ב' שבועות הראשונות הרי צ"ד והשתא מוקמינן שבאת לפנינו בין השמשות לילה שהוא ר"ח ואטבלה בהדיא ליליא משום ספק סוף טומאה ומשכי נמי פ' שלה עד כ"א בסיון כאילו באתה ביום ראש חדש דאיכא לספוקי דילמא באותו בין השמשות ילדה והוא מר"ח וההיא טבילה דליל ראש חדש איתוספא לה נמצאו לה ח' טבילות בשבוע ראשונה וכ"ח דב' וג' הרי ל"ו. וקשיא לי אמאי נקט בין השמשות ה"ל לאוקמא שבאת לפנינו בלילה ומסתברא דלהכי נקט בין השמשות דדק בלישנא דמתני' דנקט ג' שבועים טהורים הילכך כי איכא בין השמשות איכא למיקרי יום זה טהור דשמא בין השמשות יממא הוא ומיום שעבר הוא והיום הזה כולו טהור ומיהו טבילותיה משכי עד שמנים לבד מהך משום דבין השמשות ספק ליליא:

ל"ה - דקאמרי ב"ה מאי עבידתייהו. ומשני עשרין ותמניא הויין:

כדאמר - י"ד בימים וי"ד בלילות וכולן משום ספק סוף ימי טומאה. והוא הדין דלכ"ה הוו להו עשרין ותשע דכיון דאוקמינן שבאה בין השמשות איכא ט"ו טבילות בלילה משום ספק בין השמשות והאי דלא מותבינן ליה לקמיה משום דאותבינן אחריתי ומשנינן חד בשבוע לא קמיירי והך נמי חדא בשבוע היא:

ולב"ה דאמרי טבולת יום ארוך לא בעי
טבילה ל"ה מאי עבדיתיהו עשרים
ותמניא כדאמרן הך שבוע ה' מטבלינן כל
ליליא וליליא אימר סוף נדה היא י'
שבועין למה לי בתמניא ופלגא סגי אידי
דתנא פלגא דשבוע מסיק ליה ואידי דתנא
שבוע טמא תנא נמי שבוע טהור והאיכא
טבילת זבה דלפני תשמיש קחשיב דלאחר
תשמיש לא קחשיב ולב"ש דחשיב דלאחר
תשמיש נחשוב נמי טבילת זבה בלידה
קמייירי בזיבה לא קמייירי והאיכא יולדת
בזוב יולדת בזוב קחשיב זיבה גרידתא לא
קחשיב שבועתא קמא דאתיא לקמן ליטבלה
ביומא דילמא כל יומא ויומא שלימו לה
ספורים דידה הא מני ר"ע היא דאמר
בעינן ספורים בפנינו סוף שבוע קמא
ליטבלה חד בשבוע לא קמייירי יומא קמא

דאתיא לקמן ליטבלה דילמא שומרת יום
כנגד יום היא בזבה גדולה קמייירי בזבה
קטנה לא קמייירי ש"מ תלת ש"מ ר"ע
היא דאמר בעינן ספורים בפנינו וש"מ
ר"ש היא דאמר אבל אמרו חכמים אסור
לעשות כן שמא תבא לידי ספק וש"מ טבילה
בזמנה מצוה ורבי יוסי בר' יהודה אומר
דיה לטבילה באחרונה ולא אמרינן טבילה
בזמנה מצוה **מתני'** המפלת ליום מ'
אינה חוששת לולד ליום מ"א תשב לזכר
ולנקבה ולנדה רבי ישמעאל אומר יום
מ"א תשב לזכר ולנדה יום פ"א תשב לזכר
ולנקבה ולנדה שהזכר נגמר למ"א והנקבה
לפ"א וחכ"א אחד בריית הזכר ואחד בריית
הנקבה זה וזה מ"א **ג'** למה הוזכר זכר
אי לימי טומאה הא קתני נקבה ואי לימי
טהרה הא קתני נדה שאם תראה יום ל"ד

בתמניא ופלגא סגיא - לבד הג' שבועות דטהורה דהא כלין ימי טבילה בסוף שמונים והוא באמצע
שבוע תשיעי של י' שבועים:
שבוע - תשיעי טמא הוא:
טבילת זבה - דכל שבוע טמא איכא לספוקי בזיבה לבד משבוע רביעי שאי אתה יכול לספקו בכך
כדפרישית לעיל שאין זבה אלא לאחר נדות וזו לא ראתה כלום עד הרביעי וכל שבוע טהור איכא
לספוקי בימי ספירת זיבתה ובעיא למטבל ביום ז' של כל שבוע טהור:
ר"ע - דפרק אחרון (לקמן נדה דף טז.):
סוף שבוע ראשון - ביום השביעי ליטבלה ביום דילמא בין השמשות יום הוא ויום ראשון שבאתה
לפנינו טהור ואיכא ז' ספורים לפנינו:
מתני' המפלת - שליא:
תשב לזכר - ז' ימי טומאה ואפילו בלידה יבשתא אבל שבועים דנקבה ליכא לספוקי כדקתני טעמא
שיצירת נקבה לפ"א:
גמ' הא קתני נקבה - דה"ל שבועים ויש בכלל מאתים מנה:
וכן לענין נקבה - כלומר וספקא דנקבה נמי מקלקלא לה האי קלקולא:

ותחזור ותראה יום מ' ואחד תהא מקולקלת
עד מ"ח וכן לענין נקבה שאם תראה
יום ע"ד ותחזור ותראה יום פ"א תהא
מקולקלת עד פ"ח רבי ישמעאל אומר
יום מ"א תשב לזכר ולגדה כו' תניא רבי
ישמעאל אומר טימא וטיהר בזכר וטימא
וטיהר בנקבה מה כשטימא וטיהר בזכר
יצירתו כיוצא בו אף כשטימא וטיהר בנקבה
יצירתה כיוצא בה אמרו לו אין למדין יצירה
מטומאה אמרו לו לר' ישמעאל מעשה
בקליאופטרא מלכת אלכסנדרוס שנתחייבו
שפחותיה הריגה למלכות ובדקן ומצאן זה
וזה למ"א אמר להן אני מביא לכם ראייה מן
התורה ואתם מביאין לי ראייה מן השוטים
מאי ראייה מן התורה אילימא טימא וטיהר
בזכר וטימא וטיהר בנקבה כו' הא קאמרי

טימא וטיהר בזכר - מ' יום בין שתיהן ז' לטומאה ול"ג יום לימי טוהר:
נתחייבו הריגה - ומתוך שעומדות ליהרג ניסו בהם ויחדום לביאה וקראו שתייהם לסוף מ' ונמצא
אחד זכר ואחד נקבה:
תלד - דאם נקבה תלד (ויקרא י"ב:ה') קרא יתירא הוא דמצי למכתב ואם נקבה וטמאה שבועים
דהא כתיב לעיל וילדה זכר:
מקמי זכר - ואף ע"ג שיחדום לבעול ביום אחד שמא מעוברת היתה קודם לכן:
סמא דנפצא - סמ שמפלת בו ומנפצא כל זרע שבמעיים קודם לכן:
לשומר מסרינהו - שלא בא אדם עליהן אלא אותו היום:
ודילמא אי קרעוה כו' - לרבי ישמעאל פריך נהי נמי דלשומר מסרינהו אפ"ה מגלן שלא נוצרה
נקבה עד פ"א דילמא אי קרעוה להך ליום מ"א הוה משתכחא:
היינו ת"ק - דתנא לעיל ליום מ"א תשב לזכר ולנקבה ולגדה אלמא בריית נקבה ליום מ"א:
וכי תימא - רישא להכי תנא ליה לאשמועינן סתמא דתנתיין כרבנן ונשמע מינה דהלכתא כוותייהו
ולא נהירא לי גירסא ופירושה דה"ל סתם ואח"כ מחלוקת ואין הלכה כסתם. ונ"ל דהכי גרס וכי
תימא למסתמא כרבנן ויחיד ורבים הלכה כרבים פשיטא מהו דתימא כו'. והכי פירושה וכי תימא
תנא הך סיפא לאשמועינן דסתמא דלעיל סתמא דרבנן היא ויחיד ורבים הלכה כרבים פשיטא
דסתמא דרבים היא הואיל וסתמא תנייה רבי ולא אשכחן יחידא דאמר הכי דנימא פלוני היא:

ואחד בריית נקבה וכו' חכמים היינו ת"ק
וכי תימא למסתמא רישא כרבנן ויחיד
ורבים הלכה כרבים פשיטא מהו דתימא
מסתברא טעמא דרבי ישמעאל דקמסייע
ליה קראי קמ"ל דרש רבי שמלאי למה
הולד דומה במעי אמו לפנקס שמקופל ומונח
ידיו על שתי צדעיו שתי אציליו על ב'
ארכובותיו וב' עקביו על ב' עגבותיו וראשו
מונח לו בין ברכיו ופיו סתום וטבורו פתוח
ואוכל ממה שאמו אוכלת ושותה ממה שאמו
שותה ואינו מוציא רעי שמא יהרוג את
אמו וכיון שיצא לאויר העולם נפתח הסתום
ונסתם הפתוח שאלמלא כן אינו יכול לחיות
אפילו שעה אחת ונר דלוק לו על ראשו
וצופה ומביט מסוף העולם ועד סופו שנאמר
(איוב כט, ג) בהלו נרו עלי ראשי לאורו
אלך חשך ואל תתמה שהרי אדם ישן כאן
ורואה חלום באספמא ואין לך ימים שאדם
שרוי בטובה יותר מאותן הימים שנאמר
(איוב כט, ב) מי יתנני כירחי קדם כימי
אלוה ישמרני ואיזהו ימים שיש בהם ירחים
ואין בהם שנים הוי אומר אלו ירחי לידה

ומלמדין אותו כל התורה כולה שנאמר
(משלי ד ד) ויורני ויאמר לי יתמך דברי
לבך שמור מצותי וחייה ואומר (איוב כט,
ד) בסוד אלוה עלי אהלי מאי ואומר וכי
תימא נביא הוא דקאמר ת"ש בסוד אלוה
עלי אהלי וכיון שבא לאויר העולם בא מלאך
וסטרו על פיו ומשכחו כל התורה כולה
שנאמר (בראשית ד, ז) לפתח חטאת רובץ
ואינו יוצא משם עד שמשביעין אותו שנאמר
(ישעיהו מה, כג) כי לי תכרע כל ברך
תשבע כל לשון כי לי תכרע כל ברך זה
יום המיתה שנאמר (תהלים כב, ל) לפניו
יכרעו כל יורדי עפר תשבע כל לשון זה יום
הלידה שנאמר (תהלים כד, ד) נקי כפים
ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשו ולא
נשבע למרמה ומה היא השבועה שמשביעין
אותו תהי צדיק ואל תהי רשע ואפילו כל
העולם כולו אומרים לך צדיק אתה היה
בעיניך כרשע והוי יודע שהקב"ה טהור
ומשרתיו טהורים ונשמה שנתן בך טהורה
היא אם אתה משמרה בטהרה מוטב ואם לאו
הריני נוטלה ממך תנא דבי ר' ישמעאל משל

מהו דתימא כו' - קמשמע לן מדמהדר רבי ושנאה בלשון חכמים שמע מינה דהלכה כסתם ראשון
ואף על פי שמחלוקת ר' ישמעאל בצדו:

פנקס - לוחין שכותבין בהן הגלחים:

ת"ש בסוד אלוה עלי אהלי - והא אוקמיה בירחי לידה מדכתוב כירחי קדם:

ולא נשבע למרמה - שקיים שבועתו לשמור את התורה דאי בשבועה בעלמא אטו משום דלא
נשבע למרמה חשיב להו בעולין בהר ה':

לכהן שמסר תרומה לעם הארץ ואמר לו אם
אתה משמרה בטהרה מוטב ואם לאו הריני

דף לא

מאי קרא (תהלים עא, ו) ממעי אמי אתה גוזי
מאי משמע דהאי גוזי לישנא דאשתבועי הוא
דכתיב (ירמיהו ז, כט) גזי נזרך והשליכי
ואמר רבי אלעזר למה ולד דומה במעי אמו
לאגוז מונח בספל של מים אדם נותן אצבעו
עליו שוקע לכאן ולכאן תנו רבנן שלשה
חדשים הראשונים ולד דר במדור התחתון
אמצעיים ולד דר במדור האמצעי אחרונים
ולד דר במדור העליון וכיון שהגיע זמנו
לצאת מתהפך ויוצא וזהו חבלי אשה והיינו
דתנן חבלי של נקבה מרובין משל זכר
ואמר רבי אלעזר מאי קרא (תהלים קלט,
טו) אשר עשיתי בסתר רקמתי בתחתיות
ארץ דרתי לא נאמר אלא רקמתי מאי שנא
חבלי נקבה מרובין משל זכר זה בא כדרך
תשמישו וזה בא כדרך תשמישו זו הופכת

למה ולד דומה:

רקמתי - היינו יצירה ראשונה וכתוב בתחתיות דהיינו מדור תחתון:

חבלי - צערה:

קשה לאשה וקשה לולד - מפני שדר במדור התחתון. קשה לאשה לא ידענא למאי: זרע מלבן את
הולד מגיעוליו:

ליום תשעים - לשליש ימים הוי חיותו:

קלסתר - זיו:

פוז מילחא - השלך המלח מן הבשר ושוב אינו ראוי אלא לכלבים כך הנשמה היא מלח לגוף
לקיימו כיון שהלכה אז מסריח הגוף:

נוטל חלקו וחלק אביו ואמו מניח לפניהם	עולין לצבע אחד ואילו הקב"ה צר העובר
אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי פוץ מלחא	במעז אשה כל אחת ואחת עולה למינו
ושדי בשרא לכלבא דרש רב חנינא בר פפא	דרש רב יוסף מאי דכתיב (ישעיהו יב, א)
מאי דכתיב (איוב ט, י) עושה גדולות עד אין	אודך ה' כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני
חקר ונפלאות עד אין מספר בא וראה שלא	במה הכתוב מדבר בשני בני אדם שיצאו
כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם	לסחורה ישב לו קוץ לאחד מהן התחיל
נותן חפץ בחמת צרורה ופיה למעלה ספק	מחרף ומגדף לימים שמע שטבעה ספינתו
משתמר ספק אין משתמר ואילו הקב"ה	של חבירו בים התחיל מודה ומשבח לכך
צר העובר במעז אשה פתוחה ופיה למטה	נאמר ישוב אפך ותנחמני והיינו דאמר
ומשתמר דבר אחר אדם נותן חפציו	רבי אלעזר מאי דכתיב (תהלים עב, יח)
לכף מאזנים כל זמן שמכביד יורד למטה	עושה נפלאות (גדולות) לבדו וברוך שם
ואילו הקב"ה כל זמן שמכביד הולד עולה	כבודו לעולם אפילו בעל הנס אינו מכיר
למעלה דרש רבי יוסי הגלילי מאי דכתיב	בנסו דריש רבי חנינא בר פפא מאי
תהילים קל"ט: י"ד אודך (ה') על כי נוראות	דכתיב (תהלים קלט, ג) ארחי ורבעי זרית
נפילתי נפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאד	וכל דרכי הסכנת מלמד שלא נוצר אדם מן
בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם	כל הטפה אלא מן הברור שבה תנא דבי רבי
מדת בשר ודם אדם נותן זרעונים בערוגה	ישמעאל משל לאדם שזורה בבית הגרנות
כל אחת ואחת עולה במינו ואילו הקב"ה	נוטל את האוכל ומניח את הפסולת כדרכי
צר העובר במעז אשה וכולם עולין למין	אבהו דרבי אבהו רמי כתיב (שמואל ב כב,
אחד דבר אחר צבע נותן סמנין ליורה כולן	מ) ותזרני חיל וכתיב (תהלים יח, לג) האל

עולה למעלה - כדתי לעיל אחרונים דר במדור העליון:

כולין עולין למין אחד - זרע האב והאם נעשין בריה אחת:

צבע - כמה סממנין צריך לצבע שחור קליפת עץ וטחינת ריחיים של נפחים וכמה דברים וכולן נעשין שחור ואינו יכול לצובעו ביורה אחת משנים ושלשה גוונים בשנים ושלשה מקומות:

כי אנפת בי - מפני שכעסת עלי אני מודה לך שלטובתי היה:

ישב לו קוץ - ברגלו לאחד מהם ולא יכול לצאת:

לבדו - הוא לבדו יודע שהוא נס אבל בעל הנס אינו מכירו:

ארחי - תשמיש כמו דרך גבר בעלמה (משלי ל: י"ט):

ותזרני - חסר א' לשון מזרה:

רביעיותיהם - עונת תשמישן:

המאזרני חיל אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע
 זיריתני וזרזתני דרש רבי אבהו מאי
 דכתיב (במדבר כג, י) מי מנה עפר יעקב
 ומספר את רובע ישראל מלמד שהקב"ה
 יושב וסופר את רביעיותיהם של ישראל
 מתי תבא טיפה שהצדיק נוצר הימנה ועל
 דבר זה נסמית עינו של בלעם הרשע אמר
 מי שהוא טהור וקדוש ומשרתיו טהורים
 וקדושים יציץ בדבר זה מיד נסמית עינו
 דכתיב (במדבר כד, ג) נאם הגבר שתום
 העין והיינו דאמר רבי יוחנן מאי דכתיב
 (בראשית ל, טז) וישכב עמה בלילה הוא
 מלמד שהקב"ה סייע באותו מעשה שנאמר
 (בראשית מט, יד) יששכר חמור גרם חמור
 גרם לו ליששכר אמר רבי יצחק אמר רבי
 אמי אשה מזרעת תחילה יולדת זכר איש
 מזריע תחילה יולדת נקבה שנאמר (ויקרא
 יג, כט) אשה כי תזריע וילדה זכר תנו רבנן
 בראשונה היו אומרים אשה מזרעת תחילה
 יולדת זכר איש מזריע תחילה יולדת נקבה
 ולא פירשו חכמים את הדבר עד שבא רבי

צדוק ופירשו (בראשית מו, טו) אלה בני
 לאה אשר ילדה ליעקב בפדן ארם ואת דינה
 בתו תלה הזכרים בנקבות ונקבות בזכרים
 (דברי הימים א ח, מ) ויהיו בני אולם אנשים
 גבורי חיל דורכי קשת ומרבים בנים ובני
 בנים וכי בידו של אדם להרבות בנים ובני
 בנים אלא מתוך שמשהין עצמן בבטן כדי
 שיזריעו נשותיהן תחלה שיהיו בניהם זכרים
 מעלה עליהן הכתוב כאילו הם מרבים בנים
 ובני בנים והיינו דאמר רב קטינא יכולני
 לעשות כל בני זכרים אמר רבא הרוצה
 לעשות כל בניו זכרים יבעול וישנה
 ואמר רבי יצחק אמר רבי אמי אין אשה
 מתעברת אלא סמוך לוסתה שנאמר (תהלים
 נא, ז) הן בעון חוללתי ורבי יוחנן אמר
 סמוך לטבילה שנאמר (תהלים נא, ז) ובחטא
 יחמטני אמי מאי משמע דהאי חטא לישנא
 דדכווי הוא דכתיב (ויקרא יד, מט) וחטא
 את הבית ומתרגמינן וידכי ית ביתא ואי
 בעית אימא מהכא (תהלים נא, ט) תחטאני
 באזוב ואטהר ואמר רבי יצחק אמר רבי

הוא - קודשא בריך הוא סייעה שנטה חמורו של יעקב לאהל לאה ואותו הלילה של האחרות היה:
 ולא פירשו - את הדבר מנלן:

בעון - על ידי דם נדה שהוא סימן להריון כדקיימא לן (כתובות דף י:) כל אשה שדמיה מרובין
 בניה מרובין והוא מביאו לידי עון וקדייק ר' יצחק בעון שסמוך לעון נדות שהוא מוזהר לפרוש
 הימנה:

ובחטא - לשון טבילה וטהרה כדמפרש. וה"ק על ידי דם נדות שהוא מביא לידי עון חוללתי שהוא
 גרם לי שנבראתי וכשנתחטאת אמי ממנו יחמטני:

כר - מנחה דהיינו סימן שלום:

אמי כיון שבא זכר בעולם בא שלום בעולם
שנאמר (ישעיהו טז, א) שלחו כר מושל
ארץ זכר זה כר ואמר ר' יצחק דבי רבי
אמי בא זכר בעולם בא ככרו בידו זכר זה
כר דכתיב (מלכים ב ו, כג) ויכרה להם
כירה גדולה נקבה אין עמה כלום נקבה
נקייה באה עד דאמרה מזוני לא יהבי לה
דכתיב (בראשית ל, כח) נקבה שכרך עלי
ואתנה שאלו תלמידיו את רבי שמעון
בן יוחי מפני מה אמרה תורה יולדת מביאה
קרבן אמר להן בשעה שכורעת לילד קופצת
ונשבעת שלא תזקק לבעלה לפיכך אמרה
תורה תביא קרבן מתקיף לה רב יוסף
והא מזידה היא ובחרטה תליא מילתא ועוד
קרבן שבועה בעי איתויי ומפני מה אמרה
תורה זכר לשבעה ונקבה לארבעה עשר זכר
שהכל שמחים בו מתחרטת לשבעה נקבה
שהכל עצבים בה מתחרטת לארבעה עשר
ומפני מה אמרה תורה מילה לשמונה שלא

יהו כולם שמחים ואביו ואמו עצבים תניא
היה ר"מ אומר מפני מה אמרה תורה נדה
לשבעה מפני שרגיל בה וקץ בה אמרה תורה
תהא טמאה שבעה ימים כדי שתהא חביבה
על בעלה כשעת כניסתה לחופה שאלו
תלמידיו את רבי דוסתאי ברבי ינאי מפני
מה איש מחזור על אשה ואין אשה מחזרת על
איש משל לאדם שאבד לו אבידה מי מחזור
על מי בעל אבידה מחזיר על אבידתו ומפני
מה איש פניו למטה ואשה פניה למעלה
כלפי האיש זה ממקום שנברא וזו ממקום
שנבראת ומפני מה האיש מקבל פיוס
ואין אשה מקבלת פיוס זה ממקום שנברא
וזו ממקום שנבראת מפני מה אשה קולה
ערב ואין איש קולו ערב זה ממקום שנברא
וזו ממקום שנבראת שנאמר שיר השירים ב
כי קולך ערב ומראך נאוה

הדרן עלך המפלת חתיכה

נקיה - חסרה כמו (ב"ק דף מא.) יצא פלוני נקי מנכסיו:
לפיכך תביא קרבן - שבועת ביטוי חטאת:
מזידה היא - ואין כאן קרבן דהא ונעלם כתיב בשבועת ביטוי:
מתחרטת לשבעה - ומתאוה לתשמיש בעלה כדי שתחזור ותתעבר זכר:
מפני מה מילה לשמונה - ולא לשבעה:
נדה שבעה - לאו ביולדת קאי:
מחזור על האשה - אדם פנוי מבקש ומחזר עד שנושא:
פניו למטה - בשעת תשמיש:
מקבל פיוס - נוח לרצות:
עצם - כשמכין בו קולו נשמע אבל קרקע כשמכין בו אין קולו נשמע:
מתני' בנות כותים נדות מעריסות - מקטנות. ובגמרא מפרש טעמא:

שטומאתן ספק **ג** ה"ד אי דקא חזיין
 אפילו דידן נמי ואי דלא קחזיין דידהו נמי
 לא אמר רבא בריה דרב אחא בר רב הונא
 אמר רב ששת הכא במאי עסקינן בסתמא
 דכיון דאיכא מיעוטא דחזיין חיישינן ומאן
 תנא דחייש למיעוטא

מתני' **בנות** כותים נדות מעריסתן
 והכותים מטמאים משכב תחתון כעליון מפני
 שהן בועלי נדות והן יושבות על כל
 דם ודם ואין חייבין עליהן על ביאת
 מקדש ואין שורפין עליהם את התרומה מפני

פרק ד בנות כותים

דף לב

ר"מ היא דתניא קטן וקטנה לא חולצין
 ולא מיבמין דברי ר"מ אמרו לו לר"מ
 יפה אמרת שאין חולצין איש כתוב בפרשה
 ומקשינן אשה לאיש ומה טעם אין מיבמין
 אמר להן קטן שמא ימצא סריס קטנה
 שמא תמצא אילונית ונמצאו פוגעין בערוה
 שלא במקום מצוה ורבנן זיל בתר רובא
 דקטנים ורוב קטנים לאו סריסים נינהו
 זיל בתר רובא דקטנות ורוב קטנות לאו
 אילונית נינהו אימר דשמעת ליה לר"מ

והן יושבות על כל דם ודם - כלומר להכי הוו בועלי נדות משום דכל דם שרואות בין אדום בין
 ירוק יושבות עליו ימי נדות וזו תקלה היא להם שאם רואה דם ירוק היום מתחלת למנות ששה
 והוא אם תראה באותם ימי נדות דם אדום אינה מונה אלא מיום ראייה ראשונה ואותו דם ירוק
 טהור היה ומראייה שניה היא צריכה למנות:

אין חייבין עליה - הלוכח או מתכסה באותן בגדים ונכנס למקדש פטור מקרבן או אם נגעו אותן
 בגדים של משכב בתרומה תולין דלא ידעינן אי נדה היא אי לא והא דאמר דמסתמא טמאות גזירה
 דרבנן היא:

גמ' אפילו דידן נמי - אי חזיא בעריסתן טמאה דתניא לקמן (נדה דף לב.) בת יום אחד לנדה מנין
 תלמוד לומר ואשה:

דאיכא מיעוטא דחזיין - בקטנותן:

איש כתוב בפרשה - (דברים כ"ה:ז') ואם לא יחפוץ האיש איש פוטרה בחליצה ולא קטן. אלא
 מה טעם אין מיבמין ויגדלו יחד:

סריס - לאו בר הקמת שם הוא ואינו מצווה ליבם וכן אילונית וכיון דמייבם בלא מצוה נושא אשת
 אחיו בחנם וערוה היא ובכרת:

בעין בול - מקום:

משום תרומת א"י - דמיפסלא בנגיעה:

מיעוטא דשכיח אבל מיעוטא דלא שכיח מי
שמעת ליה הא נמי מיעוטא דשכיח הוא
דתניא א"ר יוסי מעשה בעין בול והטבילוה
קודם לאמה ואמר רבי מעשה בבית שערים
והטבילוה קודם לאמה וא"ר יוסף מעשה
בפומבדיתא והטבילוה קודם לאמה
בשלמא דר' יוסי ודרבי משום תרומת א"י
אלא דרב יוסף למה לי והא אמר שמואל
אין תרומת חו"ל אסורה אלא במי שטומאה
יוצאה מגופו והני מילי באכילה אבל בנגיעה
לא אמר מר זוטרא לא נצרכה אלא
לסוכה שמן של תרומה דתניא (ויקרא כב,
טו) ולא יחללו את קדשי בני ישראל אשר
ירימו לה' לרבות את הסך ואת השותה
שותה למה לי קרא שתיה בכלל אכילה
אלא לרבות את הסך כשותה ואיבעית אימא
מהכא (תהלים קט, יח) ותבא כמים בקרבו
וכשמן בעצמותיו אי הכי דידן נמי
אנן דדרשינן אשה ואשה וכי חזיין מפרשי

להו לא גזרו בהו רבנן אינהו דלא דרשי
אשה ואשה וכי חזיין לא מפרשי להו גזרו
בהו רבנן מאי אשה ואשה דתניא אשה
אין לי אלא אשה תינוקת בת יום אחד לנדה
מנין ת"ל ואשה אלמא כי מרבי קרא
בת יום אחד מרבי ורמינהו אשה אין לי
אלא אשה תינוקת בת ג' שנים ויום אחד
לביאה מנין ת"ל ואשה אמר רבא הלכתא
נינהו ואסמכינהו רבנן אקראי הי קרא והי
הלכתא אילימא בת יום אחד הלכתא בת
שלוש שנים ויום אחד קרא קרא סתמא כתיב
אלא בת ג' שנים ויום אחד הלכתא בת יום
אחד קרא ומאחר דהלכתא קרא ל"ל למעוטי
איש מאודם והא דתניא אשה אין לי אלא
אשה בת י' ימים לזיבה מנין ת"ל ואשה
למה לי ליגמר מנדה צריכא דאי כתב רחמנא
בנדה הוה אמינא נדה משום דכי חזאי חד
יומא בעיא למיתב ז' אבל זבה דאי חזאי
חד יומא בשומרת יום כנגד יום סגי לה

לסוכה שמן של תרומה - דסיכה כאכילה ובאכילה קאמרינן דתרומת חו"ל אסורה לנדה:
ותבא כמים וגו' - בקללה גבי רשע קאי:

א"ה - דחייש למיעוטא:

אשה ואשה - לרבות קטנה כדמפרש:

ואשה כי תהיה זבה וגו' - בנדה משתעי קרא דכתיב (ויקרא טו:י"ט) שבעת ימים תהיה בנדתה:
ורמינהו אשה - ואשה אשר ישכב איש אותה שכבת זרע:

הלכתא נינהו - לענין נדה בת יום אחד ולענין ביאה בת ג' דברים הללו הלכה למשה מסיני הם
כדמפרש ואזיל דחדא מינייהו הלכתא:

אלא בת ג' - לענין ביאה הלכתא דמקרא לא משתמע ורבנן אסמכתא בעלמא אסמכוה ובת יום א'
לנדה משתמעא מקרא:

והא דתניא אשה - לענין זבה כתיב ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים ימים ב' רבים ג':

ואלא קרא - ואשה דכתיב גבי נדה למה לי:

אימא לא צריכא וליכתוב רחמנא בזבה
 ולא בעי בנדה ואנא ידענא דאין זבה בלא
 נדה אין ה"נ ואלא קרא למה לי למעוטי
 איש מאודם הא מיעטתיה חדא זימנא חד
 למעוטי משכבת זרע וחד למעוטי מדם
 וכן לענין זכרים דתניא (ויקרא טו, ב) איש
 איש מה ת"ל איש איש לרבות תינוק בן יום
 אחד שהוא מטמא בזיבה דברי רבי יהודה
 רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה
 אומר אין צריך הרי הוא אומר (ויקרא טו,
 לג) לזכר ולנקבה לזכר כל שהוא זכר בין
 שהוא גדול בין שהוא קטן ולנקבה כל שהיא
 נקבה בין גדולה בין קטנה א"כ מה ת"ל איש
 איש דברה תורה כלשון בני אדם אלמא כי
 מרבי קרא בן יום אחד מרבי ורמינהו איש
 אין לי אלא איש בן תשע שנים ויום אחד
 מנין ת"ל ויקרא טו ואיש אמר רבא הלכתא
 נינהו ואסמינהו רבנן אקראי הי הלכתא והי
 קרא אילימא בן יום אחד הלכתא ובן ט'
 שנים ויום אחד קרא קרא סתמא כתיב
 אלא בן ט' שנים ויום אחד הלכתא ובן יום
 א' קרא וכי מאחר דהלכתא היא קרא למה
 לי למעוטי אשה מלובן למה לי למכתב
 בזכרים ולמה לי למכתב בנקבות צריכי
 דאי כתב רחמנא בזכרים משום דמטמא
 בראיות כבימים אבל נקבות דלא מטמא
 בראיות כבימים אימא לא ואי כתב רחמנא
 בנקבות משום דקמטמו באונס אבל זכרים
 דלא מטמא באונס אימא לא צריכא הכותים
 מטמאין משכב תחתון כעליון מאי משכב
 תחתון כעליון אילימא דאי איכא י' מצעות
 ויתייב עלייהו מטמו להו פשיטא דהא דרס
 להו אלא שיהא תחתונו של בועל נדה
 כעליונו של זב מה עליונו של זב אינו מטמא
 אלא אוכלין ומשקין אף תחתונו של בועל
 נדה אינו מטמא אלא אוכלין ומשקין עליונו
 של זב מנלן דכתיב (ויקרא טו, י) וכל הנוגע
 בכל אשר יהיה תחתיו יטמא מאי תחתיו

והא מיעטתיה - לעיל:

וכן לענין זכרים - מרבי בן יום אחד:

איש אין לי אלא איש - ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע:

ה"נ גרסינן ומאחר דהלכתא קרא למה לי - ואבן תשעה לשכבת זרע קמהדר:

למה לי למיכתב בזכרים - איש איש לרבות קטן בן יומו ולמה לי למיכתב בנקבות ואשה לרבות
 בת יום אחד לנדה ובת י' לזיבה:

בראיות כבימים - בין שרואה ג' ביום אחד בין שרואה שלש בשלשה ימים רצופין הוי זב כדילפינן
 בב"ק בפרק כיצד (דף כד.) לזכר ולנקבה מה נקבה בימים אף זכר בימים וראיות בגופיה כתיב
 מנה הכתוב שלש וקראו טמא אבל זבה שראתה שלש ביום אחד לא הויא זבה:

זב לא מיטמא באונס דכתיב מבשרו ולא מחמת אונסו. זבה מיטמאה באונס בהאי פירקא (לקמן
 נדה דף לו:) כשהוא אומר כי יזוב זוב דמה הרי אונס אמור:

דף לג

אילמא תחתיו דזב ויקרא ט"ז: מואיש
 אשר יגע במשכבו נפקא אלא הנוגע בכל
 אשר יהיה הזב תחתיו ומאי ניהו עליון של
 זב והנושא נמי יטמא ומאי ניהו נישא
 מ"ט והנשא כתיב נתקו הכתוב מטומאה
 חמורה והביאו לידי טומאה קלה לומר לך
 שאינו מטמא אלא אוכלין ומשקין אימר
 נתקו הכתוב מטומאה חמורה דלא מטמא
 אדם לטמא בגדים אבל אדם או בגדים
 ליטמא אמר קרא יטמא טומאה קלה משמע
 ותחתונו של בועל נדה מנלן דתניא (ויקרא
 טו, כד) ותהי נדתה עליו יכול יעלה
 לרגלה ת"ל יטמא ז' ימים ומה ת"ל
 ותהי נדתה עליו שיכול לא יטמא אדם וכלי
 חרס ת"ל ותהי נדתה עליו מה היא מטמאה

אדם וכלי חרס אף הוא מטמא אדם וכלי
 חרס אי מה היא עושה משכב ומושב לטמא
 אדם לטמא בגדים אף הוא עושה משכב
 ומושב לטמא אדם לטמא בגדים ת"ל וכל
 המשכב אשר ישכב עליו יטמא שאין
 ת"ל וכל המשכב אשר ישכב עליו יטמא ומה
 ת"ל וכל המשכב אשר וגו' נתקו הכתוב
 מטומאה חמורה והביאו לידי טומאה קלה
 לומר לך שאינו מטמא אלא אוכלין ומשקין
 פריך רב אחאי אימא נתקו הכתוב מטומאה
 חמורה והביאו לטומאה קלה דלא ליטמא
 אדם לטמוי בגדים אבל אדם ובגדים ליטמא
 אמר רב אסי יטמא טומאה קלה משמע
 אימא ותהי נדתה עליו כלל וכל המשכב
 פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט

ומאי ניהו נישא - בגד הנישא על הזב. מאי טעמא והנושא והנישא כתיב לא ידענא מאי היא ונראה
 בעיני שהוא פי' משובש:
 נתקו הכתוב מטומאה חמורה - מדכתיב וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו יטמא והנושא אותם
 יכבס בגדיו ומדלא ערבינהו ונכתוב וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו והנושא אותם יכבס בגדיו
 ואפסקינהו ביטמא מכלל דהאי יטמא לאו באדם ובגדים קמייירי אלא באוכלין ומשקין והנושא
 אותם נדרש בתורת כהנים לנושא משכבו ומושבו של זב:
 אימא - להכי אפסקינהו קרא דלא יטמא אדם לטמא בגדים שעליו להכי כתב יטמא דאדם לחודיה
 טמא או אם נגעו בגדים יהו בגדים טמאים ולא הוא:
 יעלה לרגלה - יעלה לסופה. כגון בא עליה בששי שלה יטבול לבילי המחרת כמותה:
 מה היא מטמאה אדם - לטמא בגדים שעליו דאתי בקל וחומר ממשכבה אף הוא מטמא אדם לטמא
 בגדים שעליו:
 שאין ת"ל וכל המשכב אשר ישכב עליו יטמא - שהרי כבר נאמר ותהי נדתה עליו ובדידה כתיב
 וכל הנוגע במשכבה יכבס בגדיו:
 אבל אדם ובגדים - או אדם אם תגע בו או בגדים אם תגע בהם:
 מידי אחרינא לא - כגון אדם וכלי חרס:

משכב ומושב אין מידי אחרינא לא אמר   אותו לדם ירוק   דבר אחר יום שפוסקת
אביי יטמא ז' ימים מפסיק הענין הוי כלל   בו סופרתו למנין שבעה מתקיף לה רמי בר
ופרט המרוחקין זה מזה וכל כלל ופרט   חמא ותספרנו ואנן נמי ניספריה דקיימא לן
המרוחקין זה מזה אין דנין אותו בכלל ופרט   מקצת היום ככולו   אמר רבא אם כן
רבא אמר לעולם דנין וכל ריבויא הוא   שכבת זרע דסתר בזיבה היכי משכחת לה
מתקיף לה רבי יעקב אימא כהיא מה היא   והא מקצת היום ככולו   אי דחזאי בפלגא
לא חלקת בה בין מגעה למשכבה לטמא אדם   דיומא ה"נ הכא במאי עסקינן דחזאי סמוך
ולטמא בגדים לחומרא אף הוא לא תחלוק בו   לשקיעת החמה   וליקום ולימא ליה לקרא
בין מגעו למשכבו לטמא אדם ולטמא בגדים   כי כתיבא סמוך לשקיעת החמה כתיבא
לקולא   אמר רבא עליו להטעינו משמע   אין על כרחך שבקיה לקרא דאיהו דחיק
מפני שהן בועלי נדות וכו' אטו כולהו בועלי   ומוקי אנפשיה   בעי רמי בר חמא פולטת
נדות נינהו א"ר יצחק מגדלאה בנשואות   שכבת זרע מהו שתסתור בזיבה רואה היתה
שנו   והן יושבות על דם וכו' תניא אר"מ   וסותרת או דילמא נוגעת היתה ולא סתרה
אם הן יושבות על כל דם ודם תקנה גדולה   אמר רבא לפום חורפא שבשתא נהי נמי
היא להן אלא שרואות דם אדום ומשלימות   דסתרה כמה תסתור תסתור שבעה דיה

וכל המשכב ריבויא הוא ולא פרטא:

אימא כהיא - בועלה כמותה דהא אקשינהו קרא:

עליו - להחמיר משמע ולא להקל:

אטו כולהו בועלי נדות נינהו - והא איכא פנויים:

אם הן יושבות על כל דם ודם - שהן רואות בין טמא בין טהור יושבת עליו ז' ימי נדתה שהתחיל מנינה משנשתנה מראה דם ותמנה ז' ימים:

יום שפוסקת בו - כשהיא רואה ג' רצופים לאחר ז' ימי הנדה והוא זבה ופוסקת באמצע היום סופרת אותו קצת היום שעד הערב למנין שבעה נקיים ואנן ז' נקיים שלמים בעינן לזבה:
א"כ - דלענין נקיים מקצת היום ככולו זב שפסק והתחיל לספור וראה קרי וקיי"ל דסותר אותו היום ותו לא בהמפלג בשמעתא קמייא (לעיל נדה דף כב.) ואי מקצת היום ככולו מאי סותר הא איכא קצת היום לבא:

אי דחזאי בפלגא דיומא כו' - קושיא היא. ומשני ולימא ליה לקרא כו' בתמיה:

וקא מהדר לאוקמי אתקפתיה **אין על כרחיך שבקיה לקרא כו'** - דכיון דקיי"ל בכל דוכתי מקצת היום ככולו איהו דחיק ומוקים אנפשיה בסמוך לשקיעת החמה:

פולטת - כגון ששמשא בזוב ופסקה והתחילה למנות ופלטת מהו שתסתור מנינה הא דקיי"ל דפולטת טמאה משום רואה היא וסתרה:

דיה כבועלה - זב המונה וראה קרי אינו סותר אלא יום אחד:

תסתור יום אחד - אם כן לא הוו רצופין ורחמנא אמר ואחר תטהר אחר אחר לכולן כלומר זמן אחד לכולן שיהו רצופין טהרתן:

כבועלה	תסתור יום אחד (ויקרא טו,	תרומה ורמינהי על ששה ספקות שורפין
כח) ואחר תטהר אמר רחמנא אחר אחר	את התרומה על ספק בגדי עם הארץ אמר	
לכולן שלא תהא טומאה מפסקת ביניהם	רב פפא יהא רעוא דלתאכיל האי תורא	
וליתעמיך זב גופיה היכי סתר לטהרתו אמר	לשלמא הכא במאי עסקינן בכותי חבר כותי	
רחמנא שלא תהא טומאה מפסקת ביניהן	חבר בועל נדה משוית ליה שבקיה	
אלא מאי אית לך למימר שלא תהא טומאת	ואתא לקמיה דרב שימי בר אשי אמר ליה	
זיבה מפסקת ביניהן הכא נמי שלא תהא	מאי טעמא לא משנית ליה בכותי שטבל	
טומאת זיבה מפסקת ביניהן ואין חייבין	ועלה ודרס על בגדי חבר ואזלו בגדי חבר	
עליהן על ביאת מקדש וכו' רב פפא איקלע	ונגעו בתרומה דאי משום טומאת עם	
לתואך אמר אי איכא צורבא מרבנן הכא	הארץ הא טביל ליה ואי משום בועל נדה	
איזיל אקבל אפיה אמרה ליה ההיא סבתא	ספק בעל בקרוב ספק לא בעל בקרוב ואם	
איכא הכא צורבא מרבנן ורב שמואל שמיה	תמצי לומר בעל בקרוב ספק השלימתו ירוק	
ותני מתניתא יהא רעוא דתהוי כוותיה	ספק לא השלימתו והוי ספק ספיקא ואספק	
אמר מדקמברכי לי בגוויה ש"מ ירא שמים	ספיקא לא שרפינן תרומה ותיפוק ליה	
הוא אזל לגביה רמא ליה תורא רמא ליה	משום בגדי עם הארץ דאמר מר בגדי עם	
מתני' אהדדי תנן אין חייבין עליהן על ביאת	הארץ מדרס לפרושין אמר ליה בכותי ערום	
מקדש ואין שורפין עליהן את התרומה מפני	מתני' בנות צדוקין בזמן שנהגו ללכת	
שטומאתה ספק אלמא מספיקא לא שרפינן	בדרכי אבותיהן הרי הן ככותיות פרשו	

לטהרתו אמר רחמנא - שבעת ימים לטהרתו משמע טהרה אחת שלא תהא הפסקה ביניהם והיכי סתר קרי יום א' ולא הוה רצופין:

אלא מאי אית לך למימר שלא תהא טומאת זיבה מפסקת ביניהן - שאם רואה זוב סותר את כל מה שמנה אבל קרי לא הוה הפסקה:

לתואך - מקום:

רמא ליה תורא - רב שמואל שחט שור לכבוד רב פפא:

על ספק בגדי עם הארץ - כלומר על בגדי עם הארץ אם נגעו בה נשרפת משום שמא טמא היה והאי כותי נמי תיפוק ליה אם נגע משכבו בתרומה דתהא נשרפת משום דעם הארץ הוא והוה ליה בגדי עם הארץ:

שבקיה - רב פפא לאושפיזיה משום דכספיה ואזל לגבי רב שימי:

לא בעל בקרוב - כבר עברו ימי טומאתו וסלקא ליה טבילה:

משום בגדי עם הארץ מדרס לפרושים - כלומר כשם שמדרס מטמא אדם ובגדים כך בגדי עם הארץ מדרס לפרושים:

ללכת בדרכי ישראל הרי הן כישראליות
 רבי יוסי אומר לעולם הן כישראליות עד
 שיפרשו ללכת בדרכי אבותיהן **גמ'**
 איבעיא להו סתמא מאי ת"ש בנות צדוקין
 בזמן שנוהגות ללכת בדרכי אבותיהן הרי
 הן ככותיות הא סתמא כישראליות אימא
 סיפא פרשו ללכת בדרכי ישראל הרי הן
 כישראליות הא סתמא ככותיות אלא מהא
 ליכא למשמע מיניה ת"ש דתנן ר' יוסי
 אומר לעולם הן כישראליות עד שיפרשו
 ללכת בדרכי אבותיהן מכלל דת"ק סבר
 סתמא ככותיות ש"מ תנו רבנן מעשה

דף לד

רגל הוה וטומאת עם הארץ ברגל כטהרה
 שוינהו רבנן דכתיב (שופטים כ, יא) ויאסף
 כל איש ישראל אל העיר כאיש אחד חברים
 הכותב עשאן כולן חברים **מתני'** דם
 עובדת כוכבים ודם טהרה של מצורעת ב"ש
 מטהרים ובית הלל אומרים כרוקה וכמימי
 רגליה דם היולדת שלא טבלה ב"ש
 אומרים כרוקה וכמימי רגליה וב"ה אומרים

סתמא מאי - לתנא קמא דאמר נהגו ללכת בדרכי אבותיהן הרי אלו ככותיות פרשו ללכת בדרכי
 ישראליות הרי אלו כישראליות סתמא מאי:
 עד שיפרשו - אבל סתמא כישראליות מכלל דלת"ק סתמא ככותיות:
 והוריקן פניו - חרה לו שנטמא בגדיו וקדם כהן גדול אצל אשתו של צדוקי לשואלה אם השלימה
 לדם ירוק או לא:

בקיאיין אנו בהן - אני מכיר בנשי צדוקים ששכן היה להן:
 ותיפוק ליה - דאפילו עם הארץ ישראל דאינו בועל נדה קי"ל צינורא דע"ה מטמאה כל זמן שהיא
 לחה:

מתני' בית שמאי מטהרין - בדם עובדת כוכבים אע"ג דברוקה ובמימי רגליה מודו דחכמים גזרו
 עליהם להיות כזבין לכל דבריהם אפי' הכי דמה טהור. וטעמא מפרש בגמרא דשיירו בה רבנן
 למיהוי היכרא דטומאתה מדרבנן:

דם היולדת - שעברו ימי טומאת לידה ולא טבלה:
 גמ' גזרו עליהן שיהו כזבין לכל דבריהן - משום שלא יהא תינוק ישראל רגיל אצלו במשכב זכור:

מטמא לח ויבש ומודים ביולדת בזוב שהיא מטמאה לח ויבש **ג'** ולית להו לב"ש (ויקרא טו, ב) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש איש כי יהיה זב בני ישראל מטמאין בזיבה ואין העובדי כוכבים מטמאין בזיבה אבל גזרו עליהן שיהו כזבין לכל דבריהם אמרי לך ב"ש (ההוא בזכרים איתמר דאי בנקבות) היכי לעביד ליטמא לח ויבש עשיתו כשל תורה ליטמי לח ולא ליטמי יבש חלקת בשל תורה אי הכי רוקה ומימי רגליה נמי כיון דעבדינן היכרא בדמה מידע ידיע דרוקה ומימי רגליה דרבנן ולעביד היכרא ברוקה ומימי רגליה ולטמוי לדמה רוקה ומימי רגליה דשכיחי גזרו בהו רבנן דמה דלא שכיחא לא גזרו ביה רבנן אמר רבא זובו טמא אפילו לב"ש קריו טהור אפילו לב"ה זובו טמא אפילו לב"ש דהא איכא למעבד היכרא בקריו קריו טהור אפי' לב"ה עבוד ביה רבנן היכרא כי היכי עשיתו כשל תורה - דכיון דליכא היכרא אתי למשרף עליה תרומה וקדשים: אי הכי רוקה ומימי רגליה נמי - דלגבי ישראלית לח ולא יבש כי מטמית להו בעובדת כוכבים עשיתו כשל תורה דקיי"ל בפ' דם הנדה (לקמן נדה דף נד:) רוקו וניעו מטמאין לחין ולא יבשין ונעביד היכרא ברוקה דעובדת כוכבים ומימי רגליה לטהרן לגמרי: דם לגבי רוק לא שכיח חשיב ליה: זובו - של עובד כוכבים: קריו תלוי במעשה - אין קרי בא אלא ע"י חימום: עובדת כוכבים שפלטתה כו' טמאה - השכבת זרע אבל בעובדת כוכבים לא שייכא בה טומאה כבהמה דעלמא: כי מיבעיא ליה לאחר ג' - דלגבי ישראלית טהורה כדאמר במסכת שבת בפרק ר"ע: דדייגי - יראים וחרדים במצות ומתוך דאגתן מתחממין:

דלא לשרוף עליה תרומה וקדשים ולעביד היכרא בזובו ולטמוי לקריו זובו דלא תלי במעשה גזרו ביה רבנן קריו דתלי במעשה לא גזרו ביה רבנן לימא מסייע ליה עובדת כוכבים שפלטתה שכבת זרע מישראל טמאה ובת ישראל שפלטתה שכבת זרע מן העובד כוכבי' טהורה מאי לאו טהורה גמורה לא טהורה מדאורייתא טמאה מדרבנן ת"ש נמצאת אומר שכבת זרע של ישראל טמאה בכל מקום ואפי' במעי עובדת כוכבים ושל עובד כוכבים טהור' בכל מקום ואפי' במעי ישראלית חוץ ממי רגלים שבה וכי תימא ה"נ טהור' מדאורייתא אבל טמאה מדרבנן אטו מי רגליה מדאורייתא מי מטמאו אלא ש"מ טהורה אפילו מדרבנן ש"מ אמר מר שכבת זרע של ישראל טמאה בכ"מ אפי' במעי עובדת כוכבים תפשוט דבעי רב פפא דבעי רב פפא שכבת זרע של ישראל במעי עובדת כוכבים מהו בתוך ג' לא קמיבעיא

ליה לרב פפא כי קמיבעיא ליה לאחר ג' מאי ישראל דדייגי במצות חביל גופייהו ומסריח עובדי כוכבים דלא דייגי במצות לא חביל גופייהו ולא מסריח או דילמא כיון דאכלי שקצים ורמשים חביל גופייהו ומסריח תיקו דם טהרה של מצורעת ב"ש כו' מאי טעמא דב"ה אמר ר' יצחק לזכר לרבות מצורע למעינותיו ולנקבה לרבות מצורעת למעינותיה מאי מעינותיה אילימא שאר מעינותיה מזכר נפקא אלא לדמה לטמא דם טהרה שלה וב"ש נקבה מזכר לא אתיא דאיכא למיפרך מה לזכר שכן עוון פריעה ופרימה ואסור בתשמיש המטה תאמר בנקבה דלא וב"ה לכתוב רחמנא בנקבה ולא בעי זכר ואנא אמינא ומה נקבה שאינה טעונה פריעה ופרימה ואינה אסורה בתשמיש המטה רבי רחמנא שאר מעינותיה - כגון רוקה ומימי רגליה דאתו מזב דכתיב ביה (ויקרא ט"ו:ח') וכי ירוק הזב ומיניה נפקי שאר מעינות: ואסור בתשמיש המטה - בשבעת ימי ספירו דכתיב וישב מחוץ לאהלו ואין אהלו אלא אשתו שנאמר (דברים ה':כ"ז) שובו לכם לאהליכם: ואם אינו ענין לשאר מעינותיה - דנפקי מלנקבה: שכן מטמאה באונס - לגבי זיבה: ופרכי מילי דזב - בתמיה: ה"ג ואי בעית אימא אמרי לך ב"ש האי לזכר מיבעי ליה כל שהוא זכר כו' - ול"ג נקבה כל שהיא נקבה כו' דא"כ מעינות למצורע מנא להו אלא לנקבה לרבות מצורעת למעינותיה ויליף זכר מנקבה למעינות והאי לזכר דמיתר להו לב"ה דרשי ליה ב"ש לזב קטן שמטמא בזיבה בן יומו ולא נפקא להו מאיש איש דסבירא להו דברה תורה כלשון בני אדם ותינוקת קטנה נפקא להו מאשה ואשה כדילפינן בריש פירקא ואיתר להו לנקבה דהכא לרבות מצורעת למעינותיה וב"ה נמי לא דרשי איש איש מיהו נפקא להו מזאת תורת הזב בין גדול בין קטן מטמא בזיבה: כי פשיט - כי דריש: מטמא - נמי כשל גדול טומאת ערב בקרי:

לא תטמא או דילמא כיון דאילו איהו חזי	של מצורע מהו שתטמא במשא מקום זיבה
תרתני מצטרפא מטמא אמר רבא ת"ש זאת	מעין הוא ומטמא או דילמא לאו מעין הוא
תורת הזב בין גדול בין קטן מה גדול ראייה	אמר רבא ת"ש (ויקרא טו, ב) זובו טמא הוא
ראשונה שלו מטמא אף קטן ראייה ראשונה	לימד על הזוב שהוא טמא במאי אילימא בזב
נמי מטמא בעי רב יוסף ראייה ראשונה	גרידא

דף לה

לאחרים גורם טומאה לעצמו לא כל שכן	לך בזב גרידא ודקאמרת לאחרים גורם
אלא פשיטא בזב מצורע ומדאיצטריך	טומאה לעצמו לא כל שכן שער המשתלח
קרא לרבוויי בראייה שניה שמע מינה מקום	יוכיח שגורם טומאה לאחרים והוא עצמו
זיבה לאו מעין הוא אמר ליה רב יהודה	טהור אמר אביי מאי תבעי ליה והא
מדסקרתא לרבא ממאי דילמא לעולם אימא	הוא דאמר זאת תורת הזב בין גדול בין

ראייה ראשונה של מצורע מהו שתטמא במשא - של איש טהור לא תבעי לך דודאי לא מטמא במשא דאיתקש לקרי וקרי לא מטמא במשא כדתנן בפ"ק דמסכת כלים ושניה נמי לא תבעי לך דאפילו באדם טהור מטמא במשא כדאמר לקמן בפרק דם הנדה (נדה דף נה.) זוב מטמא במשא ויליף לה מזובו טמא הוא וההוא בראייה שניה כתיב דמנה הכתוב שתיים זוב בעל שתי ראיות זב גמור הוא לטומאה אלא שאין טעון קרבן כי תיבעי לן ראשונה דבאדם דעלמא לא מטמא אלא במגע הכא במצורע מאי מקום זיבה מעיין הוא ואיתרבי מלזכר לרבות מצורע למעיינותיו ומעיינות מטמא במשא כדאמר בפרק דם הנדה (לקמן נדה דף נה:) וכי ירוק הזב בטהור במה שביד טהור: זובו טמא - היינו ראייה שניה שהרי מנה הכתוב שתיים זב מבשרו זובו טמא: ומדאיצטריך קרא לרבוויי לשניה ש"מ - בראשונה דלאו מעיין הוא דאי מעיין הוא ראשונה מטמאה שניה לא כל שכן:

לעולם אימא לך בזב גרידא - דאי במצורע לא איצטריך קרא לרבוויי דאפילו ראשונה מטמא משום מעיין:

מאי תיבעי ליה - לרב יוסף:

ואיתקש מצורע לזב גמור - בעל שתי ראיות דהא בהאי קרא דהיקשא דמצורע תרתני כתיבי והזב את זובו הרי שתיים וכתביב ביה לזכר לרבות מצורע כדין זב גמור מה זב גמור זובו מטמא במשא אף מצורע זובו מטמא במשא ואפילו ראשונה דבשלמא אי מפיק ליה האי לזכר לזב קטן ויליף מצורע זכר ממצורעת נקבה איכא למבעי ראייה ראשונה מהו מי הוי מתעגל ויוצא ומתרבי עם שאר מעיינות או לאו דבנקבה ליכא זוב לזכר למילפיה מהיקשא דזב גמור אי לאו מעיין הוי אבל השתא דמצורע זכר איתקש לזב גמור לא צריך תו למבעי: ואית דמפרשי בעיא דרב יוסף הכי ראייה ראשונה של מצורע מהו שתטמא במשא בזב גרידא לא תבעי לך דודאי מטמא כדאמר לקמן לימד על הזוב שהוא טמא ומוקמינן בדם הנדה דקרא למשא אתא כי תבעי לך במצורע דאיכא למימר בזב גרידא הוא דמטמא משום דגורמת לו טומאה אבל במצורע כבר טמא הוא ואינה גורמת לו טומאה לא מטמא הטיפה אי לא אמרינן מעיין הוא כרוקו או מימי רגליו מאי מעיין הוא או

קטן וכיון דנפקא ליה מהתם אייתר ליה	לקרבן ת"ש בשניה בודקין אותו למאי
לזכר לרבות מצורע למעינותיו נקבה לרבות	אילימא לקרבן אבל לטומאה לא אקרי כאן
מצורעת למעינותיה ואקשיה רחמנא	מבשרו ולא מחמת אונסו אלא לאו לטומאה
מצורע לזב גמור מה זב גמור מטמא במשא	ומדסיפא לטומאה רישא נמי לטומאה מידי
אף ראייה ראשונה של מצורע מטמא במשא	איריא הא כדאיתא והא כדאיתא תא שמע
א"ר הונא ראייה ראשונה של זב מטמאה	רבי אליעזר אומר אף בשלישי בודקין אותו
באונס שנאמר (ויקרא טו, לב) זאת תורת	מפני הקרבן מכלל דתנא קמא מפני הטומאה
הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע מה שכבת	קאמר לא דכולי עלמא לקרבן והכא
זרע מטמא באונס אף ראייה ראשונה של	באתים קא מיפלגי רבנן לא דרשי אתים
זב מטמאה באונס תא שמע ראה ראייה	ורבי אליעזר דריש אתים רבנן לא דרשי
ראשונה בודקין אותו מאי לאו לטומאה לא	אתים הזב חדא זובו תרתי לזכר בשלישי

לא. לימד על הזוב ומוקמין לה בראייה ראשונה והכי משמע כי יהיה זב מבשרו אותו הזב טמא. לאחרים לבעלה. ומדאיצטריך לרבווי לראייה ראשונה ש"מ לאו מעיין הוא. ושיבוש הוא מפני כמה תשובות חדא דקא פשיט ליה מקום זיבה לאו מעיין הוא והא למשא רבייה קרא כדאמר בדם הנדה מה לי מעיין ומה לי לאו מעיין ועוד מי איכא לאוקמי להאי קרא בראייה ראשונה והא מהכא נפקא לן בכל דוכתי מנה הכתוב שתיים וקראו טמא ועוד מי איכא למימר בראייה ראשונה בזב גרידא לאחרים גורם טומאת משא הא זב בעל ראייה אחת אינו אלא כרואה קרי כדאמר בכמה מקומות שתיים לטומאת זיבה ושלש לקרבן ועוד ראייה ראשונה הא אקשיה לעיל לקרי וקרי לא מטמא במשא ומשום שכתוב בספרים מדאיצטריך קרא בראייה ראשונה מפרשי ליה הכי ולא מילתא היא דהאי בראייה ראשונה פירוש היה בספרים ולקמיה קאי והכי קאמר מדאיצטריך קרא לרבווי לשניה ש"מ ראשונה מקום זיבה לאו מעיין הוא וה"ג בשלחי שמעתתא מה זב גמור מטמא זובו במשא אף מצורע כו' אלמא זב גמור הוא דמטמא טיפת זובו במשא אבל זב בעל ראייה אחת לא:

מטמא באונס - אותה טומאה קלה האמורה בה מגע וטומאת ערב בקרי ולהצטרף לשניה לטמא כזב גמור והא דכתיב מבשרו ולא מחמת אונסו על כרחך אראייה שניה דכתיב בתרה קאי ולא אראשונה דהא איתקש לשכבת זרע ושכבת זרע כל עצמא מחמת אונס חימום בא:

בודקין אותו - בשבעה דרכים במאכל במשתה בקפיצה ובמשאוי כו':

אילימא לקרבן אבל לטומאה - האמורה בו דהיינו טומאה חמורה לא בעי בדיקה:

אתים - והזב את זובו לזכר ולנקבה (ויקרא ט"ו:ל"ג):

זב חדא זובו תרתי לזכר - כלומר עד כאן יש לו דין זכר שאינו מטמא באונס מכאן ואילך דהיינו שלישית לנקבה כתיב כלומר יש לו דין נקבה שמטמאה באונס כדילפינן בפירקין (לקמן נדה דף לו:) מכי יזוב זוב ואיה נמי מייאת ליה לידי קרבן:

ברביעית - אז אקשיה רחמנא לנקבה דאפילו באונס. ולא לענין טומאה דהא מכי חזיא תרתי איטמי ליה ולקרבן נמי לא דמשלשה איחייב ליה אלא לסתירה כגון דפסק והתחיל לספור שבעה נקיים וראה ראייה רביעית אפילו באונס סותר:

והלא זב בכלל בעל קרי היה - כדמפרש לקמיה ואזיל דאיתקוש לשכבת זרע:

אקשיה רחמנא לנקבה ורבי אליעזר דריש
 אתים הזב חדא את תרתי זובו תלת ברביעי
 אקשיה רחמנא לנקבה תא שמע רבי יצחק
 אומר והלא זב בכלל בעל קרי היה ולמה
 יצא להקל עליו ולהחמיר עליו להקל עליו
 שאין מטמא באונס ולהחמיר עליו שהוא
 עושה משכב ומושב אימת אילימא בראייה
 שניה היכא הוה בכלל בעל קרי אלא פשיטא
 בראייה ראשונה וקתני להקל עליו שאינו
 מטמא באונס ותסברא להחמיר עליו שהוא
 עושה משכב ומושב בראייה ראשונה בר
 משכב ומושב הוא אלא הכי קאמר רבי יצחק
 אומר והלא זב בכלל בעל קרי היה בראייה
 ראשונה ולמה יצא בראייה שנייה להקל
 עליו ולהחמיר עליו להקל עליו שאינו מטמא
 באונס ולהחמיר עליו שהוא עושה משכב
 ומושב אמר רב הונא זב דומה למי בצק

אלא פשיטא בראייה ראשונה - דהוי בכלל קרי כדאקשינן לעיל הזב ואשר תצא ממנו וכו'.

דיהה - כלומר מתמקמק ונפרד ואינו קשור:

יולדת בזוב תוכיח שאם טבלה - לאחר שמנתה ז' נקיים לבד ימי טומאת לידה:

אמרו להם בית שמאי הוא הדין כו' - כלומר כי היכי דאמרין ביולדת גמורה גרידא שלא טבלה וראתה טהורה כך יולדת בזוב שעברו עליה ימי לידה ושבעה נקיים ולא טבלה וראתה טהורה:

כאן שספרה - בראיותה בספרה ז' נקיים. מתניתין דמודו בית שמאי כשעברו ימי לידה ועדיין לא ספרה אחריהם שבעה נקיים והכי קאמר אף על גב דאמרין בית שמאי ביולדת גרידא כרוקה וכמימי רגליה מודים ביולדת בזוב שלא ספרה דכל זמן שלא ספרה זבה היא ואם ראתה לא הוי כרוקה וכמימי רגליה דאילו רוק מטמא לח ולא יבש כדאמר בדם הנדה (לקמן נדה נו.) וכי ירוק כעין רקיקה דהיינו לח אבל דמה מטמא לח ויבש כשאר דם הנדה כדילפינן בדם הנדה (שם דף נד:):

והתניא - בניחותא:

מעין אחד הוא - דם הבא בימי לידה ודם הבא בימי טהרה ממעין אחד הן באין:

נסתם הטמא - לאחר שבועים ונפתח הטהור:

וב"ה לשיטתן איתמר רב אמר מעין אחד הוא התורה טמאתו והתורה טהרתו ולוי אמר שני מעינות הם נסתם הטמא נפתח הטהור נסתם הטהור נפתח הטמא מאי בינייהו איכא בינייהו שבעה לאחר שבעה ומתוך ארבעה עשר לאחר ארבעה עשר ומתוך ארבעים לאחר ארבעים ומתוך שמנים לאחר שמנים לרב רישא לקולא וסיפא לחומרא ללוי רישא לחומרא וסיפא לקולא מיתבי דם היולדת שלא טבלה בית שמאי אומרים כרוקה וכמימי רגליה וב"ה אומרים מטמא לח ויבש קא ס"ד דפסקה בשלמא לרב דאמר מעין אחד הוא משום הכי מטמא לח ויבש אלא ללוי דאמר שני מעינות הן אמאי מטמא לח ויבש אמר לך הכא נמי בשופעת אי בשופעת למאי איצטריך לב"ש איצטריך אף על גב דקאמרי בית שמאי מעין אחד הוא וביומי תלה רחמנא הני מילי ביולדת גרידתא דשלימו להו יומי אבל יולדת בזוב שני מעינות הן אמאי מטמא לח ויבש

לרב רישא - דשופעת מתוך ימי טומאה לימי טהרה לקולא וטהורה ואף על גב דלא פסק דהא התורה טהרתו:

ללוי רישא לחומרא - כיון דלא פסקה לא נסתם מעין טמא:

קס"ד דפסקה - יום או שנים לאחר שבועים ומשום הכי מטמא לח ויבש דממעין טמא בא והתורה לא טהרתו לב"ה אלא ביומי וטבילה:

בשופעת - מתוך ימי טומאה לימי טהרה ולא פסקה:

בשלמא ללוי - דאמר לב"ה ב' מעינות הן:

ביומי וטבילה - לא שנה שופעת לא שנה פוסקת כל זמן שלא טבלה הוי דמה טמא בימי לידתה: ומודים ביולדת בזוב שטמאה - ואוקימנא כשעברו ימי לידתה ולא ספרה אחריהן ז' נקיים וקס"ד הכא נמי דפסקה אחר שבועים ומשום הכי מטמא דממעין טמא אותו והתורה לא טהרתו עד שתשב ז' נקיים כדין זבה:

אמאי מטמאה - דהא ממקום טהור הוא בא והרי הוא כדם מגפתה וכרוקה שטמא לח משום מעין הזב ולא יבש:

לב"ש איצטריך - דקאמר מעין אחד הוא ומטהרי לה ביולדת גרידתא אחר ימי לידתה מיד דביומי תלא רחמנא איצטריך ביולדת בזוב לאשמועינן דמטמאה:

דוהה טמא - קרא יתירא הוא דה"ל למכתב וטמאה ז' ימים כימי נדה ולשתוק:

משום הכי בעיא - הפסקה שבעה נקיים דממעין דמים טמאים אתי והתורה לא טהרתו עד שתספור שבעה נקיים כדכתיב דוהה טמא:

דבעי ספירה לא   תא שמע (ויקרא יב),   היולדת בזוב שצריכה שתשב שבעה ימים
(ב) דותה תטמא לרבות את בועלה   דותה   נקיים בשלמא לרב דאמר מעין אחד הוא
תטמא לרבות הלילות דותה תטמא לרבות   משום הכי בעיא שבעה ימים נקיים

דף לו

אלא ללוי דאמר שני מעינות הן למה לי   בשלמא לרב דאמר מעין אחד הוא משום
שבעה במשהו סגיא   הכי קאמר צריכה   הכי בעי הפסק שלש עונות אלא ללוי דאמר
שתפסוק משהו שיעלו לה לשבעה נקיים   שני מעינות הן למה לי הפסק שלש עונות
ת"ש ימי עיבורה עולים לה לימי מניקותה   במשהו סגי   הכי קאמר צריכה שתפסוק
וימי מניקותה עולים לה לימי עיבורה כיצד   משהו כדי שיעלו לה לשלש עונות   ת"ש
הפסיקה שתים בימי עיבורה ואחת בימי   ושיוין ברואה אחר דם טוהר שדיה שעתה
מניקותה שתים בימי מניקותה ואחת בימי   בשלמא ללוי דאמר שני מעינות הן משום
עיבורה אחת ומחצה בימי עיבורה ואחת   הכי דיה שעתה אלא לרב דאמר מעין אחד
ומחצה בימי מניקותה עולין לה לג' עונות   הוא אמאי דיה שעתה תטמא מעת לעת

שתפסוק משהו - לאחר שבועים דנקבה דאי בתוך שבועים לאו הפסק היא דכיון דחוזרת ורואה
בתוך שבועים חזר הטמא להפתח:
ימי עיבורה עולין לה - בפ"ק (לעיל נדה דף י'): אמרי' מעוברת ומניקה שעברו עליה ג' עונות
וראתה דיה שעתה:
עולין לה - כלומר מצטרפים לימי מניקותה כגון היתה מניקה והתחילה לפסוק ונתעברה והשלימה
ג' עונות מצטרפין ימי עיבורה לימי מניקותה:
בשלמא לרב דאמר מעין אחד הוא משום הכי - מעוברת שהתחילה להפסיק וילדה צריכה להשלים
ג' עונות שלא תראה אחר לידה כלום ודם לידה לא מפסיק לשלש עונות כדתרצינן בפ"ק דם נדה
לחוד ודם לידה לחוד אבל אחר לידה אי חזאי לא השלימה ג' עונות ומטמאה מעת לעת שאין דמיה
מסולקין:
שיעלו לה - ימי טהרה:
ושיוין - שמאי והלל דפליגי במעת לעת:
בשלמא ללוי דאמר שני מעינות הן משום הכי דיה שעתה - שהרי דמיה מסולקין שכמה ימים
שעברו ולא ראתה דם ממעין זה והוא לא ראייה ראשונה ודיה שעתה ומניקה מארבע נשים היא
דדיין שעתן בראייה ראשונה:
דליכא שהות - כגון שראתה ביום שמונים ואחד מיד דליכא למימר מעת לעת דאפי' הוה מאתמול
כי האידנא בבית החיצון דם טוהר הוא:
ותטמא מפקידה לפקידה - כגון אם בדקה שחרית ומצאתה טמאה תטמא טהרות של ערבית והכא
ליכא למימר דליכא שהות דאי אפילו מפקידה לפקידה ליכא צריכא למימר דדיה שעתה:

דליכא שהות ותטמא מפקידה לפקידה לרב אשי אמר לן רב שמן מסכרא אקלע כיון דמעת לעת ליכא מפקידה לפקידה נמי מר זוטרא לאתרין ודרש הילכתא כוותיה לא גזרו בה רבנן תא שמע יולדת בזוב שספרה ולא טבלה וראתה הלכו ב"ש לשיטתן ובית הלל לשיטתן בשלמא לרב דאמר מעין אחד הוא משום הכי מטמא לח ויבש אלא ללוי דאמר שני מעינות הן אמאי מטמא לח ויבש אמר לך לוי אנא דאמרי כתנא דשוין ואיבעית אימא בשופעת והא ספרה קתני הכא ביולדת נקבה בזוב עסקינן דשבוע קמא פסקה שבוע בתרא לא פסקה וקסבר ימי לידתה שאין רואה בהן עולין לה לספירת זיבתה אמר ליה רבינא

לרב אשי אמר לן רב שמן מסכרא אקלע מר זוטרא לאתרין ודרש הילכתא כוותיה דרב לחומרא והלכתא כוותיה דלוי לחומרא רב אשי אמר הלכתא כוותיה דרב בין לקולא בין לחומרא דריש מרימר הלכתא כוותיה דרב בין לקולא בין לחומרא והלכתא כוותיה דרב בין לקולא בין לחומרא **מתני'** המקשה נדה קשתה שלשה ימים בתוך י"א יום ושפתה מעת לעת וילדה הרי זו יולדת בזוב דברי רבי אליעזר רבי יהושע אומר לילה ויום כלילי שבת ויומו ששפתה מן הצער ולא מן הדם כמה היא קישויה ר' מאיר אומר אפילו ארבעים וחמשים יום רבי

וב"ה לשיטתן - דכל זמן שלא טבלה מטמא לח ויבש והא כיון דספרה אחר ימי לידה ודאי פסק וקשיא ללוי:

כתנא דשוין - דאמר לעיל ושוין ברוואה אחר דם טוהר שדיה שעתה ואנא אוקימנא בדאיכא שהות ואפ"ה דיה שעתה אלמא שני מעינות הן:

והא ספרה קתני - ואי לא פסק היכי ספרה. ומשני לעולם בשופעת מימי טומאה לימי טוהר וספירה הכי הואי כגון שהיתה יולדת נקבה בזוב וימי טומאת לידה שני שבועים ופסקה שבוע קמא וזו היא ספירתה דקסבר ימי לידתה שאינה רואה בהן עולין לה לספירת זיבתה ושבוע שני לא פסקה וחזר ונפתח מעין טמא ושופעת מתוכו בתוך שבוע שלישי ומש"ה מטמא לח ויבש לב"ה דהא ממעין טמא אתא ותורה לא טהרתו אלא ביומי וטבילה ולב"ש טהור דביומי תליא רחמנא והא שלמו להו ולהכי נקט יולדת נקבה דאי ילדה זכר אי אפשר לה לספור שבועה שלא תפסוק משהו אחר ימי לידה דלא הוה אלא שבועה:

כוותיה דרב לחומרא - בשופעת מתוך שמונים לאחר שמונים דמטמאה ולא אמרי' ממעין טהור אתא:

בין לקולא - כגון שופעת מתוך י"ד לאחר י"ד דהוה ליה רב לקולא דאמר מעין אחד הוא והתורה טהרתו ולא בעי הפסקה:

לילה ויום - דאם שפתה בחצי יום שלישי וילדה יום רביעי דשפתה מעת לעת אין זו שופי אלא אם כן שפתה לילה ויום שלאחר הלילה כלילי שבת ויומו:

כמה הוא קישויה - דלא אתיא לידי זיבה בכל דמים שתראה:

גמ' אטו כל המקשה נדה היא - אילו קשתה בימי זיבה מי הויה נדה והא אין נדות בימי זוב: אמר רב נדה ליומא - וה"ק המקשה ורואה דם בימי זיבה אע"ג דלא אתיא ביה לידי זיבה מיהו באותו היום אסורה לשמש אבל לערב טובלת ואינה צריכה לשמור יום כנגד יום דרחמנא טהריה

יהודה אומר דיה חדשה ר' יוסי ור' שמעון
אומרים אין קישוי יותר משתי שבתות
221 אטו כל המקשה נדה היא אמר רב נדה
ליומא ושמואל אמר חיישין שמא תשפה
ור' יצחק אמר המקשה אינה כלום והקתני
המקשה נדה אמר רבא בימי נדה נדה בימי
זיבה טהורה והתניא המקשה בימי נדה נדה
בימי זיבה טהורה כיצד קשתה יום אחד
ושפתה שנים או שקשתה שנים ושפתה יום
אחד או ששפתה וקשתה וחזרה ושפתה הרי
זו יולדת בזוב אבל שפתה יום אחד וקשתה
שנים או ששפתה שנים וקשתה יום אחד
או שקשתה ושפתה וחזרה וקשתה אין זו
יולדת בזוב כללו של דבר קושי סמוך ללידה
אין זו יולדת בזוב שופי סמוך ללידה הרי
זו יולדת בזוב חנניא בן אחי ר' יהושע
אומר כל שחל קישויה בשלישי שלה אפילו
כל היום כולו בשופי אין זו יולדת בזוב

כללו של דבר לאתווי מאי לאתווי דחנניא
מה"מ דת"ר דמה דמה מחמת עצמה ולא
מחמת ולד אתה אומר מחמת ולד או אינו
אלא מחמת אונס כשהוא אומר (ויקרא טו,
כה) ואשה כי יזוב זוב דמה הרי אונס אמור
הא מה אני מקיים דמה דמה מחמת עצמה
ולא מחמת ולד ומה ראית לטהר את
הולד ולטמא באונס מטהר אני בולד שיש
טהרה אחריו ומטמא אני באונס שאין טהרה
אחריו אדרבה מטהר אני באונס שכן
אונס בזב טהור השתא מיהא באשה קיימין
ואונס באשה לא אשכחן ואיבעית אימא מאי
דעתך לטהורי באונס ולטמוי בולד אין לך
אונס גדול מזה אי הכי נדה נמי נימא זובה
זובה מחמת עצמה ולא מחמת ולד אתה אומר
ולד או אינו אלא אונס כשהוא אומר (ויקרא
טו, יט) ואשה כי תהיה זבה הרי אונס אמור
הא מה אני מקיים זובה זובה מחמת עצמה

לדם קושי:

אינה כלום - ואפילו באותו היום משמשת:

בימי נדה - בימים הראוים לנדות:

ושפתה - שנים מן הצער ולא מן הדם:

כל שחל קישויה - לאו לשון התחלה הוא אלא הכי קאמר כל שקשתה בשלישי אפי' שעה אחת
בליל כניסת שלישי אפילו כל היום כולו בשופי ושפתה מליל ד' שעה אחת להשלמת מעת לעת
אין זו יולדת בזוב דבעינן שופי כל יום ג' המביאה לידי זבה:

וכי יזוב זוב - זוב משמע זוב מ"מ ואפי' באונס:

שיש טהרה אחריו - דם טהור:

ואונס באשה לא אשכחן - דטהור:

זובה - דם יהיה זובה ובנדה משתעי דפרשה ראשונה נאמרה בנדה ושניה בזבה כדכתיב בשניה
בלא עת נדתה:

תשב על דמי טהרה - דהוה ליה למכתב וששים יום וששת ימים דמי טהרה:

ולא מחמת ולד אמר ר"ל אמר קרא תשב
 יש לך ישיבה אחרת שהיא כזו ואיזו זו זו
 קושי בימי זיבה ואימא זו קושי בימי נדה
 אלא אמר אבוא דשמואל אמר קרא (ויקרא
 יב, ה) וטמאה שבועים כנדתה ולא כזיבתה
 מכלל דזיבתה טהור ואיזו זו זו קושי בימי
 זיבה והשתא דכתיב וטמאה שבועים
 כנדתה דמה למה לי אי לאו דמה הוא אמינא
 כנדתה ולא כזיבתה ואפילו בשופי קמ"ל
 שילא בר אבינא עבד עובדא כוותיה דרב כי
 קא נח נפשיה דרב א"ל לרב אסי זיל צנעיה
 ואי לא ציית גרייה הוא סבר גדייה א"ל

בתר דנח נפשיה דרב א"ל הדר בך דהדר
 ביה רב א"ל אם איתא דהדר ביה לדידי הוה
 אמר לי לא ציית גדייה א"ל ולא מסתפי מר
 מדליקתא א"ל אנא איסי בן יהודה דהוא
 איסי בן גור אריה דהוא איסי בן גמליאל
 דהוא איסי בן מהללאל אסינא דנחשא דלא
 שליט ביה רקבא א"ל ואנא שילא בר אבינא
 בוכנא דפרזלא דמתבר אסינא דנחשא
 חלש רב אסי עייליה בחמימי אפקוה מקרירי
 עייליה בקרירי אפקוה מחמימי נח נפשיה
 דרב אסי

דף לז

אזל שילא אמר לדביתהו צבית לי זוודתא
 דלא ליזיל ולימא ליה לרב מילי עילואי
 צביתה ליה זוודתא נח נפשיה דשילא חזו
 דפרחא אסא מהאי פוריא להאי פוריא אמרי

ש"מ עבדו רבנן פייסא בעי רבא קושי
 מהו שתסתור בזיבה דבר המטמא סותר
 והאי נמי מטמא כימי נדה הוא או דילמא
 דבר הגורם סותר והאי לאו גורם הוא

ואפי' בשופי - ואפי' הפסיק שופי בין קושי ללידה נימא טהורה הואיל ודם בקושי בא:
 כוותיה דרב - נדה ליומא:

לדידי הוה אמר לי - דתלמידיה אנא:

אסינא - משום דשמיה הכי דריש לשמיה הכי:

עייליה בחמימי - חולי חם:

קושי מהו שתסתור בזיבה - כל מה שספרה:

דבר הגורם - לידי זיבה אם ראתה שלש והאי לאו גורם הוא דלא אתיא בה לידי זיבה. ואי קשיא
 והרי קרי שאינו גורם כדקי"ל וסותר ההיא לאו סתירה היא דחד יומא הוא דסותר וכי קא בעי
 רבא לסתור הכל:

שאינו גורם - כדקי"ל ולא מחמת אונסו:

לאיי - באמת אונס נמי גורם הוא לידי זוב שאם ראה שתיים שלא באונס ושלישית באונס מצטרפין
 לקרבן דתנן שלישית אין בודקין אותו:

א"ל אב"י אונס בזיבה יוכיח שאינו גורם
וסותר אמר ליה לאי האי נמי גורם
הוא דתנן ראה ראייה ראשונה בודקין אותו
שניה בודקין אותו שלישית אין בודקין אותו
ולרבי אליעזר דאמר אף בשלישי בודקין
אותו ה"נ כיון דלא גרים לא סתר אמר ליה
לרבי אליעזר ה"נ ת"ש רבי אליעזר אומר
אף בשלישית בודקין אותו ברביעית אין
בודקין אותו מאי לאו לסתירה לא לטמויה
להדיא טיפה במשא ת"ש בשלישית רבי
אליעזר אומר בודקין אותו ברביעית אין
בודקין אותו לקרבן אמרתי ולא לסתירה
אלא לר"א תפשוט דדבר שאינו גורם סותר
לרבנן מאי ת"ש דתני אבוא דרבי אבין מה
גרם לו זובו שבעה לפיכך סותר שבעה מה
גרם לו קריו יום אחד לפיכך סותר יום אחד
מאי שבעה אילימא דמטמא שבעה האי מה
זובו טמא שבעה מבעי ליה אלא לאו דבר
הגורם סותר דבר שאינו גורם אינו סותר
ש"מ אמר אב"י נקטינן אין קושי סותר

בזיבה ואי משכחת תנא דאמר סותר ההוא
ר"א היא תניא רבי מרינוס אומר אין לידה
סותרת בזיבה איבעיא להו מהו שתעלה אב"י
אמר אינה סותרת ואינה עולה רבא אמר
אינה סותרת ועולה אמר רבא מנא אמינא
לה דתניא (ויקרא טו, כח) ואחר תטהר
אחר אחר לכולן שלא תהא טומאה מפסקת
ביניהם אי אמרת בשלמא עולה היינו דלא
מפסקת טומאה אלא אי אמרת אינה עולה
אפסיק ליה לידה ואב"י אמר לך שלא תהא
טומאת זיבה מפסקת ביניהם אמר רבא
מנא אמינא לה דתניא מזובה מזובה ולא
מנגעה מזובה ולא מלידתה ואב"י אמר לך
תני חדא מזובה ולא מנגעה ולא תתני ולא
מלידתה ורבא האי מאי אי אמרת בשלמא
מזובה ולא מלידתה אידי דאצטריך ליה
לידה תנא נגעה אטו לידה אלא אי אמרת
מזובה ולא מנגעה האי ויקרא ט"ו:י"ג מוכי
יטהר הזב מזובו נפקא מזובו ולא מנגעו
ואב"י חד בזב וחד בזבה וצריכי דאי כתב

לקרבן אמרתי - דבעי בדיקה ולא לסתירה:

אלא - לא תוקי כדתרצה לטמוי במשא אלא ודאי לסתירה ובעיין לא תפשוט דאנן לרבנן בעינן
ואת פשטת מדר"א:

ש"מ - מדנקט לשון גרמא מכלל דקיימא ליה דבר הגורם סותר:

רבי אליעזר היא - דאמר אונס סותר ואינו גורם:

מהו שתעלה - אם ילדה בזוב ובימי לידתה לא ראתה מהו שיעלה לה לנקיים ולא תצטרך לספור
אחריהן:

מזובה - וספרה לה מזובה:

זב מטמא בין בשלש ראיות ביום אחד בין בשלש ראיות בג' ימים רצופין אבל זבה אינה מטמאה
אלא בשלשה ימים כדכתיב בה ימים. בב"ק (דף כד.) מרבינן זב לימים:

רחמנא בזב משום דלא מטמא באונס אבל אפשר אמר רב אחדבוי בר אמי ר' אליעזר
 זבה דמטמא באונס אימא לא צריכא היא דאמר דנין אפשר משאי אפשר ורב
 ואי כתב רחמנא בזבה משום דלא מטמא ששת אמר על כרחך הקישן הכתוב איכא
 בראיות כבימים אבל זב דמטמא בראיות דאמרי אמר רב אחדבוי בר אמי אמר רב
 כבימים אימא לא צריכא אמר אביי מנא ששת רבי אליעזר היא דאמר דנין אפשר
 אמינא לה דתניא (ויקרא יב, ב) דותה תטמא משאי אפשר ורב פפא אמר על כרחך הקישן
 לרבות את בועלה דותה תטמא לרבות את הכתוב קשתה שלשה ימים וכו' איבעיא
 הלילות דותה תטמא לרבות את היולדת להו שפתה מזה ומזה מהו רב חסדא אמר
 בזוב שצריכה שתשב שבעה נקיים מאי טמאה רבי חנינא אמר טהורה א"ר חנינא
 לאו נקיים מלידה לא מדם ואמר אביי משל למלך שיצא וחיילותיו לפניו בידוע
 מנא אמינא לה דתניא כימי נדתה כך ימי שחיילותיו של מלך הן ורב חסדא אמר
 לידתה מה ימי נדתה אין ראויין לזיבה ואין כל שכן דבעי נפיש חיילות טפי תנן רבי
 ספירת שבעה עולה מהן אף ימי לידתה יהושע אומר לילה ויום כלילי שבת ויומו
 שאין ראויין לזיבה אין ספירת שבעה עולה ששפתה מן הצער ולא מן הדם טעמא דמן
 מהן ורבא הא מני רבי אליעזר היא דאמר הצער ולא מן הדם הא מזה ומזה טהורה
 מסתר נמי סתרה וכי דנין אפשר משאי תיובתא דרב חסדא אמר לך רב חסדא לא

נקיים מלידה - שלא תהא לידה ביניהם דאע"ג דלא חזיא כמאן דחזיא דמי דהא ימי לידה טמאין
 בלא דם:

מה ימי נדתה אין ראויין לזיבה - דאין זבה אלא אחר נדה ואין ספירת שבעה לזיבה עולה מהן
 דהא מכי הויא זבה לא חיילא ימי נדה לעולם עד שתשב שבעה נקיים וכל דם שרואה אינה אלא
 סותרת אבל נדה לא הויא הילכך לא משכחת ימי ספירה בימי נדה ולא ימי נדה בימי ספירה:
 מסתר נמי סתרה - וכ"ש דלא סלקא כי היכי דס"ל באונס בזב שאינו גורם וסותר ימי לידה נמי
 אע"ג דלא גרמי סתר וכי קאמינא אנא לרבנן דאמרי דבר שאינו גורם אינו סותר אינה סותרת
 ועולה:

וכי דנין אפשר - כגון לידה דאפשר לה ללדת בימי ספירה:

ר' אליעזר היא - במסכת מנחות בפ' התודה דיליף פסח דורות מפסח מצרים שלא יביא אלא
 מן החולין אמר לו ר"ע וכי דנין אפשר משאי אפשר במצרים אכתי לא הוה מעשר אבל לדורות
 דאיכא מעות מעשר שני נייתי מנייהו אמר לו אף ע"פ שאי אפשר ראייה גדולה היא ונלמד הימנה:
 רב חסדא אמר טמאה - דהא איכא שופי:

לפניו - יום אחד או שנים קודם ביאתו:

דמפיש חיילות טפי - סמוך לביאתו:

דפסקו להו חיילות לגמרי - דהשתא ודאי קמאי לא מחמתיה אתו דאי מחמתיה אתו כל שכן דמפיש
 חיילות:

מבעיא מזה ומזה דטמאה דפסקי להו חיילות
לגמרי אבל מן הצער ולא מן הדם אימר כי
היכי דמדם לא פסקה מקושי נמי לא פסקה
והא תונבא בעלמא הוא דנקט לה קמ"ל תנן
קשתה שלשה ימים בתוך אחד עשר יום
ושפתה מעת לעת וילדה הרי זו יולדת בזוב
היכי דמי אילימא כדקתני למה לי שלש
בתרי בקושי וחד בשופי סגי אלא לאו
הכי קאמר קשתה שלשה ושפתה מזה ומזה
או שקשתה שנים ושפתה מעת לעת הרי זו
יולדת בזוב ותיובתא דר' חנינא אמר לך
רבי חנינא לא לעולם כדקתני והא קא משמע
לן דאע"ג דמתחיל קישוי בשלישי ושפתה
מעט לעת טמאה לאפוקי מרבי חנינא כמה
היא קשויה ר"מ אומר וכו' השתא חמשים
מקשיא ארבעים מיבעיא אמר רב חסדא ל"ק
כאן לחולה כאן לבריאה א"ר לוי אין הולד
מטהר אלא ימים הראויין להיות בהן זבה
ורב אמר אפי' בימים הראויין לספירת זבה
אמר רב אדא בר אהבה ולטעמיה דרב

דף לח

אפי' ימים הראויין לספירת סתירת זבה
תנן כמה הוא קשויה ר"מ אומר ארבעים
וחמשים יום בשלמא לרב משכחת לה כרב
אדא בר אהבה אלא ללוי קשיא אמר לך
לוי מי קתני טהורה בכולן בימי נדה נדה
בימי זיבה טהורה לישנא אחרינא אמרי
א"ר לוי אין הולד מטהר אלא ימים הראויין
להיות בהן זבה גדולה מ"ט (ויקרא טו, כה)

אי נמי כי קתני - שלשה בקושי וא' בשופי ובכולן ראתה למה לי כולי האי:

או שקשתה שנים ושפתה מעת לעת - בשלישי מן הצער ולא מן הדם:

כדקתני - שלשה בקושי ומקצת שלישי ומקצת רביעי בשופי:

בריא - ארבעים:

אין הולד מטהר אלא ימים הראויין להיות בהן זבה - דהיינו י"א יום שבין נדה לנדה אבל ראתה
אחריהן טמאה נדה כדאמר לעיל בימי נדה נדה:

ועוד ארבעים וחמשים יום - קס"ד לגמרי מטהר לה ר"מ מזוב ומנדות:

בימי נדה נדה - וה"ק ר"מ כמה הוא קשויה שלא חבא להתחייב בקרבן ולספירת נקיים ארבעים
וחמשים יום ומיהו בכל הני ארבעים כי שלמי ימי זוב ומטו ימי נדות טמאה נדה וכי הדרי שלמי
ז' ימי נדות ומטו ימי זוב טהורה:

זבה גדולה - ראתה שלשה רצופין בתוך י"א יום טהורה מספירת נקיים ומקרבן אבל לא ראתה אלא
יום אחד צריכה לשמור יום כנגד יום דכי כתיב דמה דדרשינן ולא מחמת ולד בזבה גדולה כתיב
דכתיב בההוא קרא ימים רבים ואם משך קשויה יותר מאחד עשר יום שנכנסה לימים שראויים
לנדה טמאה:

ימי וכל ימי זוב טומאתה וגו' - ומינייהו נפקא לן זבה קטנה בשילהי מכילתין בשמעתא בתרייתא:
קשיא לתרווייהו - דאמרי זבה גדולה וקטנה הוא דמטהר ולד אבל אם יאריך אחריהן טמא:

דמה ימים רבים כתיב אבא שאול משמיה
 דרב אמר אפילו ימים הראויין להיות בהן
 זבה קטנה מ"ט ימי וכל ימי התם כתיבי תנן
 כמה הוא קשויה ר"מ אומר אפי' ארבעים
 וחמשים יום קשיא לתרויהו מי קתני טהורה
 בכלול קשתה בימי נדתה נדה בימי זיבתה
 טהורה תניא היה ר"מ אומר יש מקשה
 ק"נ יום ואין זיבה עולה בהן כיצד שנים בלא
 עת ושבעה נדה ושנים של אחר הנדה
 וחמשים שהולד מטהר ושמונים של נקבה
 ושבעה נדה ושנים של אחר הנדה אמרו
 לו א"כ יש מקשה כל ימיה ואין זיבה עולה
 בהן אמר להן מאי דעתיכו משום נפלים
 אין קושי לנפלים ת"ר יש רואה מאה
 יום ואין זיבה עולה בהן כיצד שנים בלא עת

יש מקשה - שהיא רואה:

וחמשים שהולד מטהר - הנך חמשים של קושי לפני השמונים:

א"כ - דקחשבת שמונים של נקבה:

אמר להן - ר"מ מאי דעתיכו משום נפלים כדפרשין:

יש רואה - בלא קושי:

קמ"ל דאפשר לפתיחת הקבר בלא דם - דאי לא אפשר הוא לה זבה כשילדה אחר שנים שלאחר
 הנדה דהוה ליה יום לידה שלישי ואי הוא חזיא קודם לידה בפתיחת הקבר הרי היא זבה הואיל
 ובלא קושי ראתה:

להקל ולהחמיר - פעמים שאינו מטהר כלום פעמים שהוא מטהר חדש ויום אחד:

הרי זו יולדת בזוב - הואיל ורוב זיבה בשמיני הואי שאין הולד מטהר שדינן חד יומא בתר תרין
 והרי היא זבה:

ואפי' בסוף תשיעי לידה - ואע"ג דתשיעי כולו בשופי חוץ משני ימים אין זו יולדת בזוב בלבד
 שלא תראה דם בימי השופי ולא אמרינן כיון דשופי סמוך ללידה נטמאנה בדם הקושי דקסבר ר'
 יהודה שיפורא גרים כלומר החדש של תשיעי גורמת לידת הולד דמכי עייל הוה זמן לידה הילכך
 כל הדמים שרואה בו בקושי אינו אלא מחמת הולד אע"ג דאיכא שופי בתרייהו ואפי' בתחלת
 תשיעי הוי מחמת ולד דקסבר יולדת לט' יולדת למקוטעין:

שיפורא - שופר שתוקעין בו ב"ד בקדוש החדש:

[הוא] - שמואל דאמר כחסידיהם:

למאתים ושבעים ושנים יום או למאתים
ושבעים ושלשה הוא דאמר כחסידיהם
הראשונים דתניא חסידים הראשונים לא היו
משמשין מטותיהן אלא ברביעי בשבת שלא
יבואו נשותיהן לידי חלול שבת ברביעי ותו
לא אימא מרביעי ואילך אמר מר זוטרא מאי
טעמייהו דחסידיהם הראשונים דכתיב רות
ד': י"ג ויתן [ה'] לה הריון הריון בגימטריא
מאתן ושבעים וחד הו' אמר מר זוטרא
אפי' למ"ד יולדת לתשעה אינה יולדת
למקוטעים יולדת לשבעה יולדת למקוטעים
שנאמר (שמואל א א, כ) ויהי לתקופות
הימים ותהר חנה ותלד בן מיעוט תקופות
שנים מיעוט ימים שנים רבי יוסי ור"ש
אומרים אין קושי יותר מב' שבתות אמר
שמואל מאי טעמייהו דרבנן דכתיב (ויקרא
יב, ה) וטמאה שבועים כנדתה כנדתה ולא
כזיבתה מכלל דזיבתה טהורה וכמה שבועים
ת"ר יש מקשה עשרים וחמשה יום ואין

זיבה עולה בהן כיצד שנים בלא עת ושבעה
נדה וב' שלאחר נדה וארבעה עשר שהולד
מטהר ואי אפשר שתתקשה עשרים וששה
יום בלא ולד ולא תהא יולדת בזוב בלא
ולד בתלתא נמי סגי אמר רב ששת אימא
במקום שיש ולד אמר ליה רבא והא בלא ולד
קתני אלא אמר רבא הכי קאמר אי אפשר
שתתקשה עשרים וששה יום במקום שיש
ולד ולא תהא יולדת בזוב ובמקום שאין
ולד אלא נפל בתלתא נמי הויה זבה מ"ט
אין קושי לנפלים **מתני'** המקשה בתוך
שמונים של נקבה כל דמים שהיא רואה
טהורין עד שיצא הולד ורבי אליעזר מטמא
אמרו לו לרבי אליעזר ומה במקום שהחמיר
בדם השופי היקל בדם הקושי מקום שהיקל
בדם השופי אינו דין שנקל בדם הקושי
אמר להן דיו לבא מן הדין להיות כנדון
ממה היקל עליה מטומאת זיבה אבל טמאה
טומאת נדה **גמ'** תנו רבנן תשב לרבנות

לתקופות הימים - כתיב:

מכלל דזיבתה טהורה - ומהכא גמרינן לעיל קושי בימי זיבה:

יש מקשה - שרואה כ"ה יום בין קושי ובין שופי:

בלא ולד - לקמן פריך משמע שאין שם ולד א"כ לאו קושי הוא ולמה לי כ"ו בתלתא לאחר הנדה
סגי:

מתני' המקשה תוך שמונים - שנתעברה בימי טוהר או שנשתתה ולד אחר חבירו ב' חדשים וחצי
אחד נגמרה צורתו באמצע שבועי ואחד נגמרה צורתו לסוף תשיעי כמעשה דיהודה וחזקיה בני
ר' חייא (לעיל נדה דף כז.):

שהחמיר בדם השופי - כגון שאר יולדת שרואה ג' בשופי וילדה הרי זו יולדת בזוב:

דיו לבא מן הדין - כגון קושי של תוך מלאת שאתם למדין מקושי דעלמא:

גמ' תשב - על דמי טהרה:

המקשה בתוך שמונים של נקבה שכל דמים	שלאחר הולד אינו דין שנקל בקושי שעמו
שהיא רואה טהורין עד שיצא הולד ור"א	אמר להם אפילו אתם משיבין כל היום כולו
מטמא אמרו לו לר"א ומה במקום שהחמיר	דיו לבא מן הדין להיות כנדון ממה היקל
בשופי שלפני הולד היקל בשופי שלאחר	עליה מטומאת זיבה אבל מטמאה טומאת
הולד מקום שהיקל בקושי שלפני הולד אינו	נדה אמר רבא בהא זכינהו ר"א לרבנן לאו
דין שנקל בקושי שלאחר הולד אמר להם דיו	אמריתו דמה דמה מחמת עצמה ולא מחמת
לבא מן הדין להיות כנדון ממה היקל עליה	ולד ה"ג (ויקרא יב, ז) וטהרה ממקור דמיה
מטומאת זיבה אבל מטמאה טומאת נדה	דמיה מחמת עצמה ולא מחמת ולד אימא
אמרו לו הרי אנו משיבין לך לשון אחר	בימי נדה נדה בימי זיבה טהורה אמר קרא
ומה במקום שהחמיר בשופי שלפני הולד	תשב ישיבה אחת לכולן מתני' כל אחד
היקל בקושי שעמו מקום שהיקל בשופי	עשר יום בחזקת טהרה

דף לט

ישבה לה ולא בדקה שגגה נאנסה הזידה	היתה במחבא והגיע שעת וסתה ולא בדקה
ולא בדקה טהורה הגיע שעת וסתה	הרי זו טהורה מפני שחרדה מסלקת את
ולא בדקה הרי זו טמאה ר"מ אומר אם	הדמים אבל ימי הזב והזבה ושומרת יום

הרי אנו משיבין אותך לשון אחר - שלא נלמד קושי שלאחר מקושי שלפני כדאמר' לעיל מקום שהיקל בקושי שלפני הולד אינו דין שנקל בקושי שלאחריו דהכא הוא דאיכא למימר דיו לקושי שלאחריו להיות כקושי שלפניו שהרי ממנו אנו למדים אלא הכי גמרינן מקום שהיקל בשופי שלאחריו אינו דין שנקל בקושי שעמו ששם השופי דהשתא יליף קושי של אחריו וטהור לגמרי וליכא למימר ממה היקל מטומאת זיבה כדקאמר:

דיו לבא כו' - שהרי ק"ו אינו נידון אלא מכח קושי שלפניו כדקתני ומה במקום שהחמיר בשופי שלפני הולד היקל בקושי שעמו:

זכינהו - תשובה נצחת יכול להשיבן:

אימא בימי נדה נדה - לר"א פריך כיון דאית ליה דיו לודי מיהא דבימי זיבה טהורה כקושי שלפניו כגון ראתה בקושי שבעה ימים ראשונים תהא טמאה ואם ראתה יותר יהא הדם טהור ותטבול לאחר שבעה ראשונים של קושי:

מתני' כל אחד עשר יום - אחר הנדות אשה עומדת בחזקת טהרה. ובגמרא מפרש למאי הלכתא:

טמאה - דאורח בזמנו בא:

ימי הזב - ימי ספיר:

גמ' לומר שאינה צריכה בדיקה - שחרית וערבית ומשעברו צריכה לבדוק כדאיתא בפ"ק (לעיל נדה דף יא.):

כנגד יום הרי אלו בחזקת טומאה **ג'**
למאי הלכתא אמר רב יהודה לומר שאינה
צריכה בדיקה והא מדקתני סיפא ישבה ולא
בדקה מכלל דלכתחלה בעיא בדיקה סיפא
אתאן לימי נדה וה"ק כל י"א בחזקת טהרה
ולא בעיא בדיקה אבל בימי נדתה בעיא
בדיקה ישבה ולא בדקה שגגה נאנסה הזידה
ולא בדקה טהורה רב חסדא אמר לא
צריכא אלא לר"מ דאמר אשה שאין לה
וסת אסורה לשמש ה"מ בימי נדתה אבל
בימי זיבתה בחזקת טהרה קיימא א"ה
אמאי א"ר מאיר יוציא ולא יחזיר עולמית
דלמא אתיא לקלקולא בימי נדה הא מדקתני
סיפא הגיע שעת וסתה ולא בדקה מכלל
דבאשה שיש לה וסת עסקין חסורי מחסרא
והכי קתני כל י"א בחזקת טהרה ושריא
לבעלה ובימי נדה אסורה בד"א באשה שאין
לה וסת אבל יש לה וסת מותרת וצריכה
בדיקה ישבה ולא בדקה שגגה נאנסה הזידה
ולא בדקה טהורה הגיע שעת וסתה ולא

בדקה טמאה הא מדסיפא ר"מ רישא לאו
ר"מ כולה ר"מ היא וה"ק אם לא היתה
במחבא והגיע שעת וסתה ולא בדקה טמאה
שר"מ אומר אם היתה במחבא והגיע שעת
וסתה ולא בדקה טהורה שחרדה מסלקת את
הדמים רבא אמר לומר שאינה מטמאה
מעת לעת מיתבי הנדה והזבה והשומרת
יום כנגד יום והיולדת כולן מטמאות מעת
לעת תיובתא רב הונא בר חיאי אמר
שמואל לומר שאינה קובעת לה וסת בתוך
ימי זיבתה אמר רב יוסף לא שמיע לי הא
שמעתתא א"ל אביי את אמרת ניהלן
ואהא אמרת לן היתה למודה להיות רואה
יום ט"ו (יום) ושינתה ליום כ' זה וזה
אסורין לשמש שינתה פעמים ליום כ' זה
וזה אסורין ואמרת לן עלה אמר רב יהודה
אמר שמואל ל"ש אלא ט"ו לטבילתה שהן
כ"ב לראיתה דהתם בימי נדתה קאי לה אבל
ט"ו לראיתה דבימי זיבתה קאי לא קבעה
אמר רב פפא אמריתא לשמעתא קמיה רב

לימי נדה - לימים שראויין לנדה כגון אחר י"א שבין נדה לנדה:
לא נצרכא - הא דקתני כל י"א בחזקת טהרה אלא לר"מ בסוף פרק ראשון בגמרא:
אמאי יוציא - תשמש כל י"א:
רבא אמר - מתני' דקתני כל י"א בחזקת טהרה:
הנדה - כלומר אשה שרואה דם מטמאה מעת לעת בראיית תחלת נדותה:
חיאי בר רב הונא - פי' אמתני' מהדר:
את אמרת ניהלן - קודם חולייך:
לא שנו - דליום ט"ו וסת קבוע דליבעי תלתא זימני למיעקריה:
מקבע לא קבעה - בתוך ימי זיבה דתבעי ג' זימני למיעקריה דבחזא זימנא הוא דעקר לה ואם
ישבה ולא בדקה טהורה:

יהודה מדסקרתא מקבע לא קבעה מיחש מהו
 דניחוש לה אישתיק ולא א"ל ולא מידי אמר
 רב פפא נחזי אנן היתה למודה להיות רואה
 ליום ט"ו ושינתה ליום כ' זה וזה אסורין
 ואמר רב יהודה אמר שמואל ל"ש אלא ט"ו
 לטבילתה שהן כ"ב לראייתה ושינתה ליום
 כ"ז דכי הדרי ואתו עשרין ותרתין קיימא
 לה בתוך ימי זיבתה וקתני זה וזה אסורין
 אלמא דחיישינן לה וקסבר רב פפא עשרין
 ותרתין מעשרין ותרתין מנינן נדה ופתחה
 מעשרין וז' מנינן א"ל רב הונא בריה
 דרב יהושע לרב פפא ממאי דלמא עשרין

וקתני אסורה - דכי הדר אתו כ"ב לחשבון יום שהיתה ראויה לראות בו כשדילגה בה קיימא לה
 בימי זיבה לחשבון ראייתה כדפרישית. וקסבר רב פפא יום עשרין ותרתין דאסרינן עלה מיום
 כ"ב מנינן כלומר לאו כ"ב לראיית דילוגה שהיה בכ"ז אלא כ"ב מיום שהיתה ראויה לראות
 לימודה. ומדקרי להו רב פפא ימי זיבה קסבר נדה ופתחה ימי נדותה וזוהי מעשרין וז' מנינן
 דהיינו מיום ראיית דילוגה ומיום ראיית כ"ז עד השתא לא הוה לה י"ז דאי ליום שראויה לראות
 כשדילגה מנינן ימי נדות וזוהי לא הוה קרי להו ימי זיבה דהא חפלו להו כ"ב מההוא יומא:

פתחה - קרי חשבון הנדה לימי הנדה וזוהי:

ממאי - דהאי יום כ"ב דאסרינן ליה מנינן מיום כ"ב שהיתה ראויה לראות כשדילגה דמטי ליה
 בימי זיבה לחשבון ראייה שראתה בכ"ז:

והכי מסתברא - דהא משום דחיישינן שמא תחזור לקדמותה לראות מכ"ב לכ"ב אסרינן לה
 דהשתא הוי כ"ב לראייה אבל ליום כ"ב לחשבון יום שהיתה ראויה לראות לא מצי אסרינן משום
 הא חששא דאפי' חוזרת לקדמותה לא תראה היום שהוא י"ז לראייתה דההיא לא היתה למודה
 לראות אלא לכ"ב לראייה ואי משום שהוא כ"ב ליום הראוי לה אין זה דרך החזרת לוסתה לקצר
 ימי טהרתה ולמהר ימי ראייתה כדי שיבא לפי חשבון של תחלה אלא חוזרת וקובעת כ"ב ליום
 שראתה:

כדלקמיה נקטה - מעכשיו היא חוזרת למנות כגון שעומדת יום ז' שאחר יום ו' שהטילה ומטלת
 יום שמיני:

א"ל רב פפא אלא הא דאמר כו' אין אשה קובעת לה וסת תוך ימי נדותה - בימים שהיא נדה
 כדבעינן לפרושי מילתא דרבי יוחנן דחזאי ריש ירחא וה' בירחא וריש ירחא וה' בירחא והשתא
 חזאי בה' בירחא דהוה להו ג' זימני בה' בירחא ומעכשיו יהיה לה וסת בה' בחדש. לריש לקיש
 לא הוה וסת דהא תרי זימני קמאי דה' בירחא הוי תוך ימי נדותה ממש דהא נדה הויא מריש ירחא
 ופעם ג' הוה ימי נדה לפי חשבון הראוי שהיתה ראויה לראות ריש ירחא ומדקרי לפעם ג' תוך
 ימי נדה אלמא לפי חשבון הראוי מנינן:

בירחא וריש ירחא וחמשא בירחא והשתא
 חזאי בחמשא בירחא וביריש ירחא לא חזאי
 ועשרין וחמשה בירחא וריש ירחא דאמרינן
 דמי יתירי הוא דאתוספו בה וכן כי אתא
 רבין וכל נחותי ימא אמרוה כרב הונא בריה
 אלמא מריש ירחא מנינא א"ל לא הכי
 דרב יהושע
 א"ר יוחנן כגון דחזאי ריש ירחא וריש ירחא

הדרן עלך בנות כותים

פרק ה יוצא דופן

דף מ

מתני' **יוצא** דופן אין יושבין עליו ימי
 טומאה וימי טהרה ואין חייבין עליו קרבן
 בכל שהוא אפילו כעין החרדל ובפחות מכן
 גמ' א"ר מני בר פטיש מאי טעמייהו
 ר"ש אומר הרי זה כילוד כל הנשים
 מטמאות בבית החיצון שנאמר (ויקרא טו,
 יט) דם יהיה זובה בבשרה אבל הזב ובעל
 מזרעת ור"ש ההיא דאפילו לא ילדה
 אלא כעין שהזריעה אמו טמאה לידה ור"ש
 מאי טעמיה אמר ר"ל אמר קרא תלד לרבות
 יוצא דופן ורבנן האי מבעי ליה לרבות
 יוצא דופן ומטמאין

א"ל לא אלא הכי א"ר יוחנן כגון דחזאי - תרי זימני בריש ירחא ופעם שלישית בכ"ה ורביעית
 בר"ה דה"ל הך ראייתה בתרייתא שהיא שלישית לראייה של ר"ה בתוך ימי נדותה ממש שהיא
 נדה מיום כ"ה ומש"ה קרי להו תוך ימי נדותה דהא נדה היא. וטעמא מאי הוי קביעות הא אורחה
 בהכי שנפתח מעיינה משום דאמר הך ראייה דראש חדש ראיית וסתה היא והיום זמנה והאי
 דאקדים וחזאי בכ"ה דמים יתירי איתוספו בה:

אמרוה - להא דרבי יוחנן:

כל הנשים - לענין נדה:

שנזדעזעו אבריו - נעקר שכבת זרע מגופו:

גמ' אלא כעין שהזריעה - כגון נימוק הולד כדאמר בהמפלת (לעיל נדה כו.) שליא בבית הבית
 טמא כו' רבי שמעון אומר הולד נימוק ואמר בגמרא מודה רבי שמעון שאמו טמאה לידה ויליף
 טעמא מהכא אבל רבנן לא צריך להו קרא להכי דהא לדידהו כיון דאמרי הבית טמא לית להו
 נימוק ופשיטא דאמו טמאה לידה:

תלד - ואם נקבה תלד דמצי למכתב ואם נקבה וטמאה שבועים:

טומטום ואנדרוגיניס דסלקא דעתך אמינא
 זכר ונקבה כתיב זכר ודאי נקבה ודאית ולא
 טומטום ואנדרוגיניס קמ"ל ורבי שמעון
 נפקא ליה מדתני בר ליואי דתני בר ליואי
 לבן לבן מכל מקום לבת לבת מ"מ
 ורבנן האי מבעי ליה לחייב על כל בן ובן
 ולחייב על כל בת ובת ורבי שמעון נפקא
 ליה מדתני תנא קמיה דרב ששת (ויקרא יב,
 ז) זאת תורת היולדת מלמד שמביאה קרבן
 אחד על ולדות הרבה יכול תביא על לידה
 ועל זיבה כאחת אלא יולדת דאכלה דם
 ויולדת דאכלה חלב בחד קרבן תסגי לה
 אלא יכול תביא על לידה שלפני מלאת ועל
 לידה שלאחר מלאת כאחת ת"ל זאת ורבנן
 אע"ג דכתיב זאת איצטריך לבן או לבת
 סד"א בתרי עיבורי (דחד הוי נפל) אבל בחד
 עיבורי מיעוטי

לחייב על כל בן ובן - שאם טבלה לאחר י"ד לנקבה ושמשה ונתעברה וילדה לאחר שמונים מביאה שני קרבנות:

תורת היולדת - משמע תורה אחת ליולדת ולדות הרבה:
 שלפני מלאת - ילדה עכשיו וילדה לאחר שמונים קמא הוי לפני מלאת ובתרא הוי לאחר מלאת:
 בתרי עיבורי - שילדה וחזרה ונתעברה בתוך ימי טוהר וילדה לאחר שמונים:
 מודה ר"ש - ביוצא דופן:

מאדם - לענין טומאה וטהרה דכתיב וילדה זכר:
 אמו מאמו - בבכור כתיב (שמות כב) שבעת ימים יהיה עם אמו ובקדשים כתיב (ויקרא כב) והיה שבעת ימים תחת אמו:

שכן אם בהמת קדשים פיגול נותר וטמא - אם בתרווייהו כתיב אמו ותרווייהו בהמת קדשים ופיגול ונותר וטמא נוהג בהם לאפוקי אדם דליתיה בכל הני:

פשוט - אדם משתעי בין בפשוט בין בבכור וכן קדשים הוו פשוטים. ובין באדם ובין בקדשים לא משתעו בזכרים לחודייהו טפי מבנקבות לאפוקי בכור דליתיה אלא בזכרים. ותרווייהו בין אדם בין קדשים לא הוו קדושין מאליהם אבל בכור קדושתו מאליו. ובין קדשים ובין אדם לא הוו מתנות כהונה כגון שלמים לבעלים הן לאפוקי בכור דהוי ממתנות כהונה:
 דמסייע ליה לרבי יוחנן - דאמר דמודה ר"ש ביוצא דופן דקדשים:

פרק ה יוצא דופן

פרט לנשחטה בלילה ושנשפך דמה ושיצא	והנתנין בפנים שנתנן בחוץ והפסח והחטאת
דמה חוץ לקלעים שאם עלתה תרד רבי	ששחטן שלא לשמן מנין ת"ל (ויקרא ו,
שמעון אומר עולה אין לי אלא עולה כשרה	(ב) זאת תורת העולה ריבה תורה אחת לכל
מנין לרבות שנשחטה בלילה ושנשפך דמה	העולין שאם עלו לא ירדו יכול שאני מרבה
ושיצא דמה חוץ לקלעים והלן והיוצא	את הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד ואתנן
והטמא והנותר ושנשחט חוץ לזמנו וחוץ	והמחיר והכלאים והטרפה ויוצא דופן ת"ל
למקומו ושקבלו פסולין וזרקו את דמן	זאת ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את
והנתנין למעלה שנתנן למטה והנתנין למטה	אלו
שנתנן למעלה והנתנין בחוץ שנתנן בפנים	

דף מא

אחר שריבה הכתוב ומיעט אמרת מרבה אני	דבכור בכור מפטר רחם נפקא אלא
את אלו שהיה פסולין בקדש ומוציא אני	מאי דקדשים מאמו אמו נפקא האי מאי
את אלו שלא היה פסולין בקדש קתני מיהת	אי אמרת בשלמא דקדשים היינו דאצריכי
יוצא דופן דלא מאי לאו יוצא דופן דקדשים	תרי קראי חד לבהמת חולין דאוליד דרך
אמר רב הונא בריה דרב נתן לא יוצא דופן	דופן ואקדשה וחד לבהמת קדשים דאוליד

שנשחטה בלילה ושנשפך דמה - לארץ ולא נזרק:
ושקבלו פסולין את דמו וזרקוהו - כגון בעל מום או שאר פסולין. ולהכי נקט קבלו פסולין ולא
נקט ששחטוהו פסולין שהשחיטה כשרה בפסולין כדתנן (זבחים דף לא): כל הפסולין ששחטו
שחיטתן כשרה:

הרובע והנרבע מוקצה ונעבד - פסולין ליקרב כדיליף לקמן בשמעתין:
מפטר רחם נפקא - דלא קדיש וכיון דחולין הוא למה לי למעוטי פשיטא אם עלה ירד:
מאמו אמו נפקא - נמי דלא קדיש דגמר מבכור:
תרי קראי - אמו אמו וזאת:

וקסבר ולדות קדשים בהוייתן הן קדושין - נראה בעיני דלא גרסי' ליה ופירוש משובש הוא דכל
שכן למאן דאמר משעת יצירה הן קדושים דהיינו במעי אמו דאיצטריך למעוטי מזאת:
הכי נמי מסתברא - דכל הני פסולין דהכא בבהמות קדשים קאמר. ורובע ונרבע כגון שהקדישן
ולבסוף נרבעו. ומוקצה ונעבד נמי בקדשים קלים ואליבא דרבי יוסי הגלילי דאמר ממון בעלים
הן ויכול לאוסרן והכי נמי מוקמינן בפרק בתרא דזבחים (דף קיד.). ואתנן ומחיר כשנתנן לה עובר

דרך דופן וקסבר ולדות קדשים בהוייתן הן שמעון מטהר בשלמא רישא רבי שמעון קדושים אלא אי אמרת דבכור מפטר רחם לטעמיה ורבנן לטעמייהו אלא סיפא במאי נפקא הכי נמי מסתברא מדקתני הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד והכלאים הני מהכא נפקא מהתם נפקא (ויקרא א, ב) מן הבהמה להוציא הרובע והנרבע מן הבקר להוציא את הנעבד מן הצאן להוציא את המוקצה ומן הצאן להוציא את הנוגח ותו כלאים מהכא נפקא מהתם נפקא (ויקרא כב, כז) שור או כשב או עז שור פרט לכלאים או עז פרט לנדמה אלא אצטריכו תרי קראי חד לבהמת חולין וחד לבהמת קדשים הכא נמי איצטריך תרי קראי ת"ר המקשה שלשה ימים ויצא ולד דרך דופן הרי זו יולדת בזוב ורבי שמעון אומר אין זו יולדת בזוב ודם היוצא משם טמא ורבי בהמת קדשים קלים באתנן וקסבר בהוייתן הם קדושים ולא קודם לכן לפיכך איסור אתנן ומחיר חל עליהם וקדושה דממילא נמי חיילא עליהו והרי הם קדושים. וכלאים וטרפה ויוצא דופן נמי בולדות קדשים:

מן הבהמה - אדם כי יקריב מכם מן הבהמה ולא כל בהמה להוציא את הרובע והנרבע: כלאים - מן העז ומן הכבש: לבהמה דחולין - ואקדשה: המקשה ג' ימים - בימי זיבה וראתה דם כל שלשה דרך רחם: ר"ש לטעמיה - דאמר במתניתין יושבין עליו ימי טומאה אפילו בלידה יבשתא וימי טהרה אלמא ולד הוא הלכך לענין קושי נמי ולד הוא ומטהר את קישוריו: שיצא ולד ודם דרך דופן - ופלוגתא אחריתי היא ולא אקושי קאי דרישא איירי כשיצא דם דרך רחם קודם לידה:

רבנן סברי מקור מקומו טמא - הלכך טיפת דם מטמאה. ואע"ג דדרך דופן לאו ראייה היא לטמא את האשה טומאת שבעה מיהו טיפה עצמה מטמאה במגע משום דנגע במקור ומקור מקומו טמא. ורבי שמעון סבר מקור מקומו טהור מלטמא טיפה הנוגעת בו הלכך כי אתא דם דרך דופן טהור מלטמא וכדם מכה דמי וכי אתא נמי דרך רחם טהור כל ימי זיבה היכא דליכא שופי סמוך ללידה דולד מטהרו ואע"ג דולד דרך דופן נפק:

מטמא באשה - טומאת שבעה משום ראיית גדה ואע"ג דבא דרך דופן:

את ערותה את מקורה הערה מלמד שאין
 אשה טמאה עד שיצא מדוה דרך ערותה
 אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה
 מקור שנעקר ונפל לארץ טמאה שנאמר
 (יחזקאל טז, לו) יען השפך נחושתיך ותגלי
 ערותך למאי אילימא לטומאת שבעה
 דם אמר רחמנא ולא חתיכה אלא לטומאת
 ערב אמר רבי יוחנן מקור שהזיע כשתי
 טיפי מרגליות טמאה למאי אילימא לטומאת
 שבעה חמשה דמים טמאין באשה ותו לא
 אלא לטומאת ערב ודווקא תרתי אבל חדא
 אימא מעלמא אתיא כל הנשים מטמאין
 בבית החיצון הי ניהו בית החיצון אמר ריש
 לקיש כל שתינוקות יושבת ונראת א"ל רבי
 יוחנן אותו מקום גלוי הוא אצל שרץ אלא
 אמר רבי יוחנן עד בין השינים איבעיא להו
 בין השינים כלפנים או כלחוץ ת"ש דתני

שנעקר - חתיכת בשר:

לטומאת ערב - מפני שנגעה בו ביציאתה:

טיפי מרגליות - דם לבן וצלול:

כשהתינוקת יושבת - נפתח רחמה קצת:

א"ר יוחנן - לשון קושיא הוא:

שהשמש - אבר:

תלמוד לומר זובה בבשרה - ואע"ג דבנדה כתיב מדאפקיה בלשון זובה ילפינן זיבה:

יהיה - זובה בבשרה:

ה"ג בתורת כהנים מה בא זה ללמדנו אם לענין הנוגע בשכבת זרע הרי כבר אמור למטה אלא מפני כו':

אלא - בא ללמדנו שאפי' לא נגע בשרה מבחוץ בקרי טמאה מפני טיפת תשמיש והוצרך להשמיענו שטמא דאי לא אשמעי' לא הוה קיימא לן מפני שהיא טומאת בית הסתרים ואינה מטמאה אלא מפני שגזירת הכתוב הוא. אלמא לא אמרינן דדיה כבועלה:

במשמשת - גזרת הכתוב ולא בפולטת:

פולטת תיפוק ליה - דקודם יציאתו חוץ טמאה היא דהא שמשוה:

פולטת תיפוק ליה דהא שמשוה בשטבלה   שלא תפלוט   הכא במאי עסקינן שהטבילוה
לשמושה   למימרא דמשמשת בטומאת ערב   במטה מכלל דכי קאמר רבא דאזלה איהי
סגי לה והא אמר רבא משמשת כל שלשה   בכרעה וטבלה דילמא בהדי דקאזלה שדיתא
ימים אסורה לאכול בתרומה שאי אפשר לה

דף מב

וכי תימא דילמא אשתייר אי הכי חיישינן   בתרומה שאי אפשר לה שלא תפלוט
שמא נשתייר מבעי ליה   אלא לרבא נמי   בעא מיניה רב שמואל בר ביסנא מאביי
שהטבילוה במטה ולא קשיא כאן במתהפכת   פולטת שכבת זרע רואה הוא או נוגעת
כאן בשאינה מתהפכת   ורבא אקרא קאי   הוא   נפקא מינה לסתור ולטמא במשהו
והכי קאמר כי כתב רחמנא ורחצו במים   ולטמא בפנים כבחויץ   מה נפשך אי שמיע
וטמאו עד הערב בשאינה מתהפכת אבל   ליה מתניתין לרבנן רואה הוא ולר' שמעון
במתהפכת כל שלשה ימים אסורה לאכול   נוגעת היא   ואי לא שמיע ליה מתניתין

כל שלשה כו' - וכיון דכל שלשה אסורה משום תשמישה דיה כבועלה היכי משכחת לה אי לאחר
שלשה אפי' יצא נמי טהורה דהא שכבת זרע מסרחת היא:
הכא במאי עסקינן - הא דקאמר ר"ש דטהורה בטבלה לתשמישה שהטבילוה במטה דכיון דלא זזה
ממקומה אפשר לה בלא פליטה:
אלא לרבא נמי - דלא אזלה הילכך כל שעה פלטה והא דר' שמעון דיכולה לטבול לשמושה כגון
שלא נתהפכה לאחר הטבילה ודרבא במתהפכת:
ורבא - לפרושי לן קרא אתא דכי כתיב ורחצו במים דמשמע דיכולה לטבול בו ביום כשאינה
מתהפכת. ל"א מתהפכת בשעת תשמיש ואין הזרע נקלט ברחם יחד הילכך פולטת והולכת מעט
מעט אינה מתהפכת בשעת תשמיש נקלט הזרע יחד ויוצא בבת אחת:
רואה הוא - משום ראייה טמיה קרא ומשום נוגעת בשכבת זרע דעד השתא הוא נגיעת בית
הסתרים ולא הוא טמא אלא ביום תשמיש ומגזרת הכתוב וכי פלטה נגעה לבראי ומטמא:
לסתור - בזיבה בימי ספירה אי רואה הוא סותרת אבל נוגעת לא שאם נגעה בשום טומאה אינה
סותרת דהא וספרה לה כתיב והאיכא:
אי שמיע ליה - לרב שמואל:

ואי לא שמיע ליה - אמאי מספקא ליה מסברא נוגעת היא דהא לא מגופה חזיא אלא מה שקבלה
היא פולטת:

ואליבא דרבנן לא קמיבעיא ליה - דכיון דלרבנן מטמא בפנים כבחויץ אלמא רואה הוא וכ"ש
דמטמא במשהו ולענין סתירה נמי סתרה דהא בתורת זיבה מרבי ליה מיהיה זובו:
כי קא מבעיא ליה לסתור ולטמא במשהו - מהו מי אמרי' כי אמר ר' שמעון דיה כבועלה לטמא
בפנים כבחויץ מה בועלה לא מטמא איהי נמי לא מטמא אבל לסתור ולטמא במשהו לא משוי לה
כנוגעת דהא א"נ אמר דיה כבועלה סתרה ומטמא במשהו כבועלה או דילמא לא שנא דכי היכי

מסתברא נוגעת הויה לעולם שמיע ליה	דאביי א"ל כולכו ברוקא חדא תפיתו אמר
מתניתין ואליבא דרבנן לא קמיבעיא ליה כי	ליה שפיר אמרי לך עד כאן לא קאמר ר"ש
קא מיבעיא ליה אליבא דר"ש ולטמא	דיה כבועלה אלא לטמא בפנים כבחוך אבל
בפנים כבחוך לא קמיבעיא ליה כי קמיבעיא	לסתור ולטמא בכל שהוא רואה הויה
ליה לסתור ולטמא בכל שהוא מאי כי קאמר	ת"ר הנדה והזבה והשומרת יום כנגד יום
רבי שמעון דיה כבועלה הני מילי לטמוי	והיולדת כולן מטמאות בפנים כבחוך
בפנים כבחוך אבל לסתור ולטמא בכל שהוא	בשלמא כולהו לחיי אלא יולדת אי בימי נדה
רואה הויה או דילמא לא שנא איכא דאמרי	נדה אי בימי זיבה זיבה לא צריכא שירדה
לעולם לא שמיע ליה מתניתא והכי קמיבעיא	לטבול מטומאה לטהרה וכי הא דאמר
ליה מדאחמיר רחמנא אבעלי קריין בסיני	רבי זירא א"ר חייא בר אשי אמר רב יולדת
רואה הויה או דילמא לא גמרינן מסיני	שירדה לטבול מטומאה לטהרה ונעקר ממנה
חדוש הוא דהא זבין ומצורעים דחמירי ולא	דם בירידה טמא בעלייה טהורה א"ל
אחמיר בהו רחמנא א"ל רואה הויה אתא	רבי ירמיה לר' זירא בירידה אמאי טמא
שייליה לרבא א"ל רואה הויה אתא לקמיה	טומאה בלועה היא א"ל זיל שייליה לרבי
דרב יוסף א"ל רואה הויה הדר אתא לקמיה	אבין דאסברית ניהליה וכרכיש לי ברישיה

דלענין טומאת פנים משוי לה נוגעת לענין משהו וסתירה נמי משוי לה נוגעת:
לעולם לא שמיע ליה מתני' - ודקאמרינן מסברא נוגעת הויה לא היא מסברא לא מיפשט לן דאיכא
למימר מדאחמיר רחמנא בבעלי קריין בסיני דכתיב (שמות י"ט:ט"ו) אל תגשו אל אשה ולא הזהיר
על טמא שרץ רואה הויה:

כולכו ברוקא חדא תפיתו - כולכם שמעתם שמועה אחת. תפיתו לשון רוק וחבירו בכתובות תוף
שדי בפרק אף על פי (כתובות דף סא:):

אמר ליה - אביי שפיר אמר לך:

הזבה ושומרת יום - הכי קאמר בין שראתה ג' ימים בין שראתה יום אחד מטמאה בבית החיצון
בראייה ראשונה:

אי בימי נדה - ילדה וראתה הא תני ליה ואי בימי זיבה הא תני ליה לזיבה:
מטומאה לטהרה - לאחר שבועים וקיימא לן כבית הלל דאמרי בבנות כותים (לעיל נדה דף לה:):
ביומי וטבילה תלא רחמנא דלא הוי דם טוהר אלא לאחר טבילה:

ונעקר דם - לבית החיצון ועמד שם יום או יומים:

טומאה בלועה היא - וקיימא לן בפרק בהמה המקשה (חולין דף עא.) טומאה בלועה אינה מטמאה
לא במגע ולא במשא והכא הא טומאה בלועה היא ולא דמיא לכל הנשים שמטמאות בבית החיצון
דהתם משום ראייה דמאתמול היא וטומאת שבעה ורחמנא אמר בבשרה מצי אתא בבית החיצון
הויה ראייה אבל הכא משום משא ונגיעה היא וטומאת ערב דאי משום ראייה מאתמול איעקר
ומאתמול הויה ראייה וראייה דמאתמול לא מהניא לה האידנא דמאתמול הוה להו ימי טומאה
והשתא הוה להו ימי טוהר וטומאה בלועה לא מטמא במגע ובמשא:

בי מדרשא   אזל שייליה א"ל עשאוה
 כנבלת עוף טהור שמטמאה בגדים בבית
 הבליעה מי דמי התם אין לה טומאה בחוץ
 הכא כי נפיק לבראי ליטמי הכא נמי כשיצא
 לחוץ   אי יצא לחוץ מאי למימרא מהו
 דתימא מגו דמהני טבילה לדם דאיכא גואי
 תהני נמי להאי קמ"ל   שמעתין איפריק
 אלא יולדת אי בימי נדה נדה אי בימי זיבה
 זיבה   הכא במאי עסקינן בלידה יבשתא
 לידה יבשתא מאי מטמא בפנים כבחוץ איכא
 כגון שהוציא וולד ראשו חוץ לפרוזדור
 וכדרב אושעיא דאמר רב אושעיא גזרה
 שמא יוציא הולד ראשו חוץ לפרוזדור
 וכי ההוא דאתא לקמיה דרבא אמר ליה מהו
 לממהל בשבתא אמר ליה שפיר דמי בתר
 דנפק אמר רבא ס"ד דההוא גברא לא ידע
 דשרי לממהל בשבתא אזל בתריה אמר ליה

בגדים בבית הבליעה - בגדים שהוא לבוש בהן בשעה שנוגע בה אינן טמאין שאין להן טומאת מגע
 דאמר רחמנא לא יאכל לטמאה בה (ויקרא כ"ב:ח') אין לך אלא מה שאמור בה אכילה ולא מגע
 ומה היא מטמאה בגדים שהוא לבוש בשעת בליעה כדכתיב (שם יז) [וכל] נפש אשר תאכל נבלה
 וטריפה באזרח ובגר וכבס בגדיו וטהר ובנבלת עוף טהור כתיב דנבלת בהמה לא מטמאה בבית
 הבליעה כדאמר בשמעתין ונבלת עוף טמא נמי לא מטמאה כדאמר בתורת כהנים מי שאיסורו
 משום כל תאכל נבלה יצא עוף טמא שאין איסורו משום כל תאכל נבלה אלא משום כל תאכל
 טמא:

מאי למימרא - הא דם טמא הוא דקודם טבילה נעקר:

שמעתין - דרבי זירא דהוה קשיא לן טומאה בלועה היא:

בלידה יבשתא - דליכא לא נדה ולא זיבה:

כגון שהוציא וולד ראשו חוץ לפרוזדור - ואוליד וקאמר דאע"ג דאכתי ראשו בפנים הוא דהיינו
 בבית החיצון הוי כילוד וטמאה לידה וכרב אושעיא דאמר חוץ לפרוזדור וולד הוי:

וכי ההוא דאתא כו' - כלומר מדרבא נמי שמעינן דראשו חוץ לפרוזדור הוי כילוד:

דצוץ - שמעתי את הולד צועק בתוך המעיים מבעוד יום של ערב שבת:

טומאה בלועה לא מטמאה - דהרי היא כמי שאינה ואין בה לא מגע ולא משא וטהורה אשה זו:

תמצי לומר טומאת בית הסתרים היא אינה מטמאה אלא שגזרת הכתוב היא איבעיא להו מקום נבלת עוף טהור בלוע הוי או בית הסתרים הוי למאי נפקא מינה כגון שתחב לו חבריו כזית נבלה לתוך פיו אי אמרת בלוע הוי טומאה בלועה לא מטמא (אלא אי) אמרת בית הסתרים הוי נהי נמי דבמגע לא מטמא במשא מיהא מטמא אביי אמר בלוע הוי ורבא אמר בית הסתרים הוי אמר אביי מנא אמינא לה דתניא יכול תהא נבלת בהמה מטמאה בגדים אבית הבליעה ת"ל (ויקרא כב, ח) נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה מי שאין לה טומאה אלא אכילתה יצתה זו שטמאה קודם שיאכלנה ותייתי בק"ו

מנבלת עוף טהור ומה נבלת עוף טהור שאין לה טומאה בחוץ יש לה טומאה בפנים זו שיש לה טומאה בחוץ אינו דין שיש לה טומאה בפנים אמר קרא בה בה ולא באחרת אם כן מה תלמוד לומר ויקרא יא והאוכל ליתן שיעור לנוגע ולנושא כאוכל מה אוכל בכזית אף נוגע ונושא בכזית אמר רבא שרץ בקומטו טהור נבלה בקומטו טמא שרץ בקומטו טהור שרץ בנגיעה הוא דמטמא ובית הסתרים לאו בר מגע הוא נבלה בקומטו טמא נהי דבמגע לא מטמא במשא מיהא מטמא שרץ בקומטו והכניסו לאויר התנור טמא פשיטא מהו דתימא תוכו אמר רחמנא

דף מג

ולא תוך תוכו קמ"ל אמר ר"ל קנה בקומטו של זב והסיט בו את הטהור טהור קנה בקומטו של טהור והסיט בו את הזב טמא מאי טעמא דאמר קרא (ויקרא טו, יא) וכל אשר יגע בו הזב וידיו לא

שטף במים זהו הסיטו של זב שלא מצינו לו טומאה בכל התורה כולה ואפקיה רחמנא בלשון נגיעה למימרא דהיסט ונגיעה כידיו מה התם מאבראי אף הכא מאבראי אבל הזב ובעל קרי אינן מטמאין וכו' זב דכתיב

מקום נבלת עוף טהור - בית הבליעה של אדם שאין לנבלת עוף טהור טומאה אלא שם: שתחב לו חבריו - דאי תחב הוא לעצמו איטמי ליה במגע: בה - בגדים טמאים בבית הבליעה ולא באחרת: קומטו - כגון בין אציליו או שאר קמטים פרוצ"ש בלע"ז: והסיט בו את הטהור טהור - כדמפרש טעמא לקמן: מאי טעמא - טהור הניסט בקנה של קומטו של זב טהור: כאילו מביא מבויל - שמחמם את אבריו ומביא לידי קרי וזהו קלקול דור המבויל שנאמר (בראשית

(ויקרא טו, ב) כי יהיה זב מבשרו עד שיצא
 זובו מבשרו בעל קרי דכתיב (ויקרא טו,
 טז) ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע היה
 אוכל בתרומה והרגיש וכו' אוחוזה והתניא
 ר"א אומר כל האוחז באמה ומשתין כאילו
 מביא מבול לעולם אמר אביי במטלית עבה
 רבא אמר אפילו תימא במטלית רכה כיון
 דעקר עקר ואביי חייש דילמא אתי לאוסופי
 ורבא לאוסופי לא חייש והתניא למה זה
 דומה לנותן אצבע בעין שכל זמן שאצבע
 בעין מדמעת וחוזרת ומדמעת ורבא כל
 אחמומי והדר אחמומי בשעתא לא שכיח
 אמר שמואל כל שכבת זרע שאין כל גופו
 מרגיש בה אינה מטמאה מ"ט שכבת זרע
 אמר רחמנא בראויה להזריע מיתבי היה
 מהרהר בלילה ועמד ומצא בשרו חם טמא
 תרגמא רב הונא במשמש מטתו בחלומו

דאי אפשר לשמש בלא הרגשה לישנא
 אחרינא אמר שמואל כל שכבת זרע שאינו
 יורה כחץ אינה מטמאה מאי איכא בין האי
 לישנא להאי לישנא איכא ביניהו נעקרה
 בהרגשה ויצאה שלא בהרגשה מילתא
 דפשיטא ליה לשמואל מיבעיא ליה לרבא
 דבעי רבא נעקרה בהרגשה ויצתה שלא
 בהרגשה מהו ת"ש בעל קרי שטבל ולא
 הטיל מים לכשיטיל מים טמא שאני התם
 דרובה בהרגשה נפק לישנא אחרינא אמרי
 לה אמר שמואל כל שכבת זרע שאינו יורה
 כחץ אינה מזרעת אזורעי הוא דלא מזרעא
 הא טמויי מטמאי שנאמר (דברים כג, יא)
 כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה
 אפילו קרי בעולם בעי רבא עובד כוכבים
 שהרהר וירד וטבל מהו אם תמצי לומר
 בתר עקירה אזלינן הני מילי לחומרא אבל

ו'י"ב) כי השחית כל בשר:

במטלית עבה - שאינה מחממת:

לא שכיח - והא דתניא כל זמן שאצבע בעין מדמעת ה"מ היכא דמתחלה ממשמש וחיים את עצמו
 ויוצא כל שעה מעט אבל זה שנודעו אבריו נעקר כל הזרע ביחד ושוב אינו חוזר ומתחמם לעקור
 עוד מיד בשעה אחת:

בשרו חם - אברו:

ויצתה בלא הרגשה - דאינו יורה כחץ:

לכשיטיל מים טמא - דנשתייר מן הקרי ויוצא עכשיו ואע"ג דלא נפיק בהרגשה הואיל ומעיקרא
 איעקר בהרגשה:

עובד כוכבים שהרהר - ונעקר ולא יצא:

או דילמא לא שנא - לחומרא כגון לגבי עקירה דהרגשה דישאל ולא שנא לקולא כי הכא אזלינן
 בתר עקירה:

שנעקרו מימי רגליה - דהוי מעין אב הטומאה:

דלא מצי נקיט לה - מלצאת הילכך מכי עקר חשיב ליה צורך יציאה:

הכא דלקולא לא אמרינן או דילמא לא שנא
 תיקו בעי רבא זבה שנעקרו מימי רגליה
 וירדה וטבלה מהו אם תמצא לומר בתר
 עקירה אזלינן הני מילי שכבת זרע דלא מצי
 נקיט לה אבל מימי רגליה דמצי נקיט לה לא
 או דילמא לא שנא תיקו בעי רבא עובדת
 כוכבים זבה שנעקרו מימי רגליה וירדה
 וטבלה מהו אם תמצא לומר בתר עקירה
 אזלינן אע"ג דמצי נקיט להו ה"מ ישראלית
 דטמאה דאורייתא אבל עובדת כוכבים זבה
 דטמאה דרבנן לא או דילמא לא שנא תיקו
 ומטמאין בכל שהן אמר שמואל זב צריך
 כחתימת פי האמה שנאמר (ויקרא טו, ג) או
 החתים בשרו מזובו והאנן תנן מטמאין בכל
 שהן הוא דאמר כרבי נתן דתניא רבי נתן
 אומר משום רבי ישמעאל זב צריך כחתימת
 פי האמה ולא הוודו לו מ"ט דרבי ישמעאל
 דאמר קרא או החתים בשרו מזובו ורבנן
 ההוא מבעי ליה לח מטמא ואינו מטמא יבש
 ורבי ישמעאל ההוא מרר נפקא ורבנן

[עובדת כוכבים] - סתם עובדת כוכבים מי רגליה מטמאין דחכמים גזרו עליהן שיהו כזבין לכל דבריהם:

לח מטמא - דהחתים משמע לח שהיבש אינו חותם פי האמה דנפיל:

רר - משמע לח כמו (שמואל"ל א כא) ויורד רירו:

או החתים - לח:

שתיים וקראו טמא - כי יהיה זב מבשרו חדא זובו טמא תרי טמא:

על הזוב - שהטיפה עצמה טמאה:

לנוגע בכעדשה - דמנגיעה דשרץ נפקא לן נגיעה דש"י לקמן מאו איש אשר יגע וגו':

אין לו חלוקת טומאה - דשרץ קטן מטמא כגדול אבל קטן פחות מבן ט"א אין לו קרי:

שום שרץ קתני - אין לך שרץ מטמא במשהו אבל ש"י יש מטמא במשהו כגון לרואה:

שהשכבת זרע מטמא בכל שהוא מה שאין	באתרא למ"ד דון מינה ומינה מה שרץ
כן בשרץ מאי לאו לנוגע לא לרואה	בנגיעה אף שכבת זרע בנגיעה ומינה מה
והא דומיא דשרץ קתני מה שרץ בנגיעה אף	שרץ בכעדשה אף ש"ז בכעדשה ולמ"ד דון
שכבת זרע בנגיעה אמר רב אדא בר אהבה	מינה ואוקי באתרא מה שרץ בנגיעה אף
שום שרץ קתני ושום שכבת זרע קתני ושרץ	ש"ז בנגיעה ואוקי באתרא מה ש"ז לרואה
לא מטמא במשהו והא אנן תנן האברים	במשהו אף לנוגע במשהו א"ל רב הונא
אין להם שיעור פחות מכזית בשר המת	בריה דרב נתן לרב פפא ממאי דמאז איש
ופחות מכזית בשר נבלה ופחות מכעדשה	דשרץ קמרבי ליה דילמא מאז איש אשר
מן השרץ שאני אבר דכוליה במקום	תצא ממנו שכבת זרע קמרבי ליה ודכ"ע
עדשה קאי דהא אילו חסר פורתא אבר מי	דון מינה ומינה שיילינהו לתנאי איכא
קמטמא שכבת זרע דחלוקה טומאתו	דתני כרב פפא ואיכא דתני כרב הונא בריה
מאי היא אילימא בין ישראל לדנכרים ה"נ	דרב נתן מתני' תנוקת בת יום אחד מטמאה
איכא עכבר דים ועכבר דיבשה אלא בין	בנדה בת י' ימים מטמאה בזיבה תנוק
קטן לגדול אמר רב פפא כתנאי מנין	בן יום אחד מטמא בזיבה ומטמא בנגעים
לרבות נוגע בש"ז ת"ל (ויקרא כב, ד) או	ומטמא בטמא מת וזוקק ליבום ופוסר מן
איש ופליגי תנאי בעלמא דאיכא דאמרי	היבום ומאכיל בתרומה ופוסל (את) [מן]
דון מינה ומינה ואיכא דאמרי דון מינה ואוקי	התרומה

דף מד

דכוליה במקום כעדשה קאי - כלומר מתוך חשיבותיה שהוא אבר הוי חשוב במקום כעדשה:
עכבר דים - אינו מטמא כדתניא בהעור והרוטב (חולין דף ככו): דעל הארץ כתיב:
כתנאי - נוגע אי במשהו אי בכעדשה:

ושמע' בעלמא תנאי דפליגי בכמה דוכתי בדון מינה ומינה ובדון מינה ואוקי באתרא הילכך הנהו
תנאי על כרחך פליגי בנוגע בקרי למ"ד דון מינה ומינה דון ש"ז משרץ דהא מקרא דשרץ ילפינן
לה דמה שרץ מטמא בנגיעה אף ש"ז בנגיעה ומינה מה שרץ בכעדשה כו':
דילמא מאז איש אשר תצא ממנו כו' ילפינן לה - ואפי' למ"ד דון מינה ומינה הוה במשהו דהא
נגיעה מראיה יליף ודכ"ע דון מינה ומינה הוה דהכא ליכא פלוגתא דאוקי באתרא דהא מיניה וביה
יליף:

איכא דתני כרב פפא - מאז איש אשר יגע בכל שרץ:
מתני' וזוקק ליבום - אם נולד יום אחד קודם מיתת אחיו אבל נולד לאחר מיתת אחיו אינו זוקק
דכתיב (דברים כ"ה:ה') כי ישבו אחים יחדו:

ונוחל ומנחיל וההורגו חייב והרי הוא לאביו
 ולאמו ולכל קרוביו כחתן שלם גמ'
 מנהני מילי דת"ר אשה אין לי אלא אשה
 בת יום אחד לנדה מנין ת"ל ואשה בת
 י' ימים לזיבה מנא ה"מ דת"ר אשה אין
 לי אלא אשה בת י' ימים לזיבה מנין ת"ל
 ואשה תינוק בן יום אחד כו' מנא הני מילי
 דת"ר (ויקרא טו, ב) איש איש מה ת"ל
 איש איש לרבות בן יום אחד שמטמא בזיבה
 דברי רבי יהודה רבי ישמעאל בנו של רבי
 יוחנן בן ברוקא אומר אינו צריך הרי הוא
 אומר (ויקרא טו, לג) והזב את זובו לזכר
 ולנקבה לזכר כל שהוא בין גדול בין קטן
 לנקבה כל שהיא בין גדולה בין קטנה אם
 כן מה ת"ל איש איש דברה תורה כלשון
 בני אדם ומטמא בנגעים דכתיב (ויקרא
 יג, ב) אדם כי יהיה בעור בשרו אדם כל
 שהו ומטמא בטמא מת דכתיב (במדבר
 יט, יח) ועל הנפשות אשר היו שם נפש כל
 דהו וזוקק ליבום דכתיב (דברים כה, ה) כי

ישבו אחים יחדיו אחים שהיה להם ישיבה
 אחת בעולם ופוסר מן היבום (דברים כה, ה)
 ובן אין לו אמר רחמנא והא אית ליה ומאכיל
 בתרומה דכתיב (ויקרא כב, יא) ויליד ביתו
 הם יאכלו בלחמו קרי ביה יאכילו בלחמו
 ופוסל מן התרומה (ויקרא כב, יג) וזרע אין
 לה אמר רחמנא והא אית לה מאי איריא
 זרע אפילו עובר נמי דכתיב כנעוריה פרט
 למעוברת צריכי דאי כתב רחמנא וזרע אין
 לה משום דמעיקרא חד גופא והשתא תרי
 גופי אבל הכא דמעיקרא חד גופא והשתא
 חד גופא אימא תיכול כתב רחמנא כנעוריה
 ואי כתב רחמנא כנעוריה משום דמעיקרא
 גופה סריקא והשתא גופה מליא אבל הכא
 דמעיקרא גופה סריקא והשתא גופה סריקא
 אימא תיכול צריכא קראי אתרוץ אלא
 מתניתין מאי אריא בן יום אחד אפי' עובר
 נמי אמר רב ששת הב"ע בכהן שיש לו שתי
 נשים אחת גרושה ואחת שאינה גרושה ויש
 לו בנים משאינה גרושה ויש לו בן יום אחד

גמ' אשה - ואשה כי תהיה זבה וגו' והאי קרא בנדה משתעי:

בת עשרה ימים כו' - ואשה כי תזוב זוב דמה קא דריש:

אדם - משמע כל שהוא מין אדם אפילו קטן כדכתיב (במדבר ל"א:ל"ה) ונפש אדם מן הנשים וגו'
 ובקטנות משתעי קרא:

נפשות - כל שיש בו נפש:

כנעוריה - ושבח אל בית אביה כנעוריה כלומר אם דומה לימי נעורים ושבח ואם לאו לא תשוב:
 קראי אתרוץ - דתרוייהו צריכי:

ולאפוקי מדר' יוסי - דאמר במסכת יבמות בפרק אלמנה לכהן גדול (יבמות דף סז.) יש לו זכייה
 ואפילו הוא במעי אשה זרה הכשרה לכהונה פוסלה דקסבר כל זמן שהוא במעי זרה זר הוא וכל
 שכן האי דבמעי גרושה הוא דאפילו כשילוד לא יהא ראוי:

מן הגרושה דפוסל בעבדי אביו מלאכול
 בתרומה ולאפוקי מדר' יוסי דאמר עובר נמי
 פוסל קמ"ל בן יום אחד אין עובר לא
 נוחל ומנחיל נוחל ממאן מאביו ומנחיל למאן
 לאחיו מאביו אי בעי מאבוא לירתי ואי בעי
 מיניה לירתי אמר רב ששת נוחל בנכסי
 האם להנחיל לאחיו מן האב ודוקא בן יום
 אחד אבל עובר לא מ"ט דהוא מיית ברישא
 ואין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחיו
 מן האב איני והא הוה עובדא ופרכס
 עד תלת פרכסי אמר מר בריה דרב אשי
 מידי דהוה אונב הלטאה דמפרכסת מר
 בריה דרב יוסף משמיה דרבא אמר לומר
 שממעט בחלק בכורה ואמר מר בריה דרב
 יוסף משמיה דרבא בן שנולד אחר מיתת
 האב אינו ממעט בחלק בכורה מאי טעמא
 (דברים כא, טו) וילדו לו בעיני בסורא
 מתנו הכי בפומבדיתא מתנו הכי אמר מר
 בריה דרב יוסף משמיה דרבא בכור שנולד
 לאחר מיתת אביו אינו נוטל פי שנים מאי
 טעמא דברים כ"א:י"ז יכיר בעיני והא ליכא
 והלכתא ככל הני לישיני דמר בריה דרב יוסף
 משמיה דרבא וההורגו חייב דכתיב (ויקרא
 כד, יז) ואיש כי יכה כל נפש מ"מ והרי הוא
 לאביו ולאמו ולכל קרוביו כחתן שלם למאי
 הלכתא אמר רב פפא לענין אבלות כמאן
 דלא כרשב"ג דאמר כל ששהה שלשים יום
 באדם אינו נפל הא לא שהה ספק הוי הכא
 במאי עסקינן דקים ליה שכלו לו חדשיו
מתני' בת שלש שנים ויום אחד מתקדשת

לאחיו מן האב - דהא אין ירושה אלא לקרובי האב:

נוחל בנכסי האם - אם מתה אמו ביום שנולד הרי הוא יורשה וכשמת הוא באין אחיו מאביו ויורשין
 הימנו נכסי אמו דאי לאו איהו הווי שקלי ליה קרובי האם דבן נוחל את אמו. אבל האם אינה נוחלת
 את בנה וכל שכן קרובי האם שאין נוחלין אותו דכתיב (במדבר א':ב') למשפחתם לבית אבותם
 משפחת האם אינה קרויה משפחה:

ופרכס - עובר שבמעט אמו אחר מיתתה תלתא פרכסי. אלמא היא מייתה ברישא:
 לומר שממעט כו' - מתניתין דקתני נוחל ומנחיל לומר שממעט בחלק בכורה כגון אם היה בן יום
 אחד כשמת אביו והיה לו אח בכור ואח פשוט ומת הוא אחר אביו נוחל הוא מאביו את חלק רביעי
 שבנכסיו ומנחילו לשני אחיו וחולקין הבכור והפשוט את חלקו של זה בשוה ונמצא ממעט בחלק
 הבכור דאי לאו איהו הווי שקיל בכור תרי תילתי כגון מששה זהובים ארבעה ופשוט נוטל ב'
 זהובים ועכשיו נוטל הבכור ג' זהובים כנגד שני אחין ומחלקו של זה ג' רבעי זהוב נמצאו ביד
 בכור ד' זהובים חסר רביעי וביד פשוט ב' זהובים ורביעי. ודוקא בן יום א' אבל עובר אינו ממעט
 כדאמר לקמן בן שנולד לאחר מיתת אביו אינו ממעט בחלק הבכורה ונוטל הבכור שליש בכורתו
 ובין שלשתן יחלקו ב' שלישים:

בכור שנולד אחר מיתת אביו - כגון מת אביו והאשה מעוברת תאומים אין היוצא ראשון נוטל פי
 שנים. בלאו תאומים לא משכחת לה דכיון דבכור לא נולד עד מות אביו פשוט מהיכן בא. אי נמי
 שהניח ב' נשים מעוברות:

כמאן דלא כר' שמעון - אכולה מתני' קאי דקא חשיב בן יום אחד בן קיימא:

מתני' בת ג' שנים - ביאתה ביאה לכל דבר:

בביאה ואם בא עליה יבם קנאה וחייבין עליה משום אשת איש ומטמאה את בועלה לטמא משכב תחתון כעליון נשאת לכהן תאכל בתרומה בא עליה אחד מן הפסולין פסלה מן הכהונה בא עליה אחד מכל העריות האמורות בתורה מומתין עליה והיא פטורה פחות מכן כנותן אצבע בעין 22' ת"ר בת ג' שנים מתקדשת בביאה דברי רבי

מאיר וחכ"א בת ג' שנים ויום אחד מאי בינייהו אמרי דבי רבי ינאי ערב ראש השנה איכא בינייהו ור' יוחנן אמר ל' יום בשנה חשובין שנה איכא בינייהו מיתבי בת ג' שנים ואפי' בת שתי שנים ויום אחד מתקדשת בביאה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים בת שלשה שנים ויום אחד

דף מה

בשלמא לר' יוחנן כי היכי דאיכא תנא דקאמר יום אחד בשנה חשוב שנה הכי נמי איכא תנא דאמר ל' יום בשנה חשובין שנה אלא לר' ינאי קשיא קשיא פחות מכאן כנותן אצבע בעין איבעיא להו הני בתולין מיזל אזלי ואתו או דלמא אתצודי הוא דלא

מתצדי עד לאחר ג' למאי נפקא מינה כגון שבעל בתוך ג' ומצא דם ובעל לאחר שלש ולא מצא דם אי אמרת מיזל אזלי ואתו שהות הוא דלא הואי להו אלא אי אמרת אתצודי הוא דלא מתצדי עד לאחר ג' הא אחר בא עליה מאי מתקיף לה

ומטמאה את בועלה - אם היא נדה. אבל פחות מכן אע"ג שמתמאה במגע אינה מטמאה את בועלה משום בועל נדה לטומאת ז' אלא משום נוגע ולטומאת ערב: מן הפסולין - כגון חלל נתין וממזר ועבד ועובד כוכבים: גמ' ערב ראש השנה - של שנה רביעית לרבי מאיר גופיה לא הוי בת ביאה עד יום אחרון של שלישית דהוא ערב ראש השנה ולרבנן עד למחר דמיקלע יום ראשון ברביעית: שלשים יום איכא בינייהו - לרבי מאיר מכי איקלע שלשים יום בשנה שלישית הואי בת ביאה ולרבנן עד דמיקלע שנה רביעית ואיכא בינייהו טובא: אלא לרבי ינאי - דאמר לר"מ עד סוף שנה שלישית לאו בת ביאה היא קשיא: הני בתולין - בתוך ג' שנים: אי אמרת מיזל אזלי - בביאה בתוך ג' לגמרי והדר אתו לא מחזקין לה כזונה דהא דלא הדור שהות הוא דלא הואי להו מתוך בעילה שבעל תדיר: אלא אי אמרת - לא אזלי בביאה תוך ג' הוה ליה למיתי דם לאחר ג' וכיון דלא חזיא אחר בא עליה לאחר ג' וזונה היא ופסולה לכהונה: ומאן לימא לן - כלומר אפי' אם תמצוי לומר מיזל אזלי בביאה תוך ג' מי איכא למימר שהות לא הוה להו מאן לימא לן דלא הדרי לאלתר: האי דם נדה הוא - האי דתוך ג':

רב חייא בריה דרב איקא ומאן לימא לן
 דמכה שבתוך ג' אינה חוזרת לאלתר שמא
 חוזרת לאלתר והא אחר בא עליה אלא
 נפקא מינה כגון שבעל בתוך ג' ומצא דם
 ובעל לאחר ג' ומצא דם אי אמרת מיזל אזלי
 ואתו האי דם בתולין הוא אלא אי אמרת
 אתצודי הוא דלא מתצדי אלא עד לאחר
 ג' האי דם נדה הוא מאי אמר רב חסדא
 ת"ש פחות מכאן כנותן אצבע בעין למה לי
 למתני כנותן אצבע בעין לתני פחות מכאן
 ולא כלום מאי לאו הא קמ"ל מה עין מדמעת
 וחוזרת ומדמעת אף בתולין מיזל אזלי ואתי
 ת"ר מעשה ביוסטני בתו של אסורוס בן
 אנטונינוס שבאת לפני רבי אמרה לו רבי
 אשה בכמה ניסת אמר לה בת ג' שנים ויום
 אחד ובכמה מתעברת אמר לה בת י"ב
 שנה ויום אחד אמרה לו אני נשאתי בשש
 וילדתי בשבע אוי לשלש שנים שאבדתי
 בבית אבא ומי מעברה והתני רב ביבי
 קמיה דרב נחמן ג' נשים משמשות במוך
 קטנה מעוברת ומניקה קטנה שמא תתעבר

יוסטני:

אוי לשלש שנים שאבדתי - משנראיתי לביאה:
 משמשות במוך - תקנתן הוה לשמש במוך שלא יתעברו:
 סנדל - כשמתעברת תאומים פעמים שאחד דוחק את חבירו ופוחת את צורתו כדאמרין במכילתין
 אין סנדל שאין עמו ולד:
 פחות מכן - אינה צריכה לשמש במוך דודאי לא תתעבר:
 מצצה - כלומר אף אני טעמתי טעם זנות:
 לא אמרה - הא דקאמר פסולה לכהונה אלא לחדד:

מסיני ואף רבי עקיבא לא אמרה אלא לחדד
בה את התלמידים **מתני'** בן תשע שנים
ויום אחד שבא על יבמתו קנאה ואין נותן
גט עד שיגדיל ומטמא בנדה לטמא משכב
תחתון כעליון ופוסל ואינו מאכיל בתרומה
ופוסל את הבהמה מע"ג המזבח ונסקלת על
ידו ואם בא על אחת מכל העריות האמורות
בתורה מומתין על ידו והוא פטור **גמ'**
ולכשיגדיל בגט סגי לה והתניא עשו ביאת
בן ט' כמאמר בגדול מה מאמר בגדול
צריך גט למאמרו וחליצה לזיקתו אף ביאת
בן ט' צריך גט למאמרו וחליצה לזיקתו
אמר רב הכי קאמר לכשיגדיל יבטל ויתן
גט **מתני'** בת אחת עשרה שנה ויום א'
נדריה נבדקין בת שנים עשרה שנה ויום א'
נדריה קיימין ובודקין כל שנים עשרה בן
שנים עשרה שנה ויום אחד נדריה נבדקין

מתני' קנאה - וזכה בנכסי אחיו ואע"ג שאין קנין לקטן הרי קנויה לו ועומדת:
ומטמא בנדה - אם בא עליה דביאתו ביאה לכל דבר:
ופוסל - כגון בן ט' שנים כותי או ממזר שבא על הכהנת פסלה מתרומת אביה אבל בבן תשע
ישראל שבא על בת כהן ליכא למימר דפוסל מן התרומה דאי משום ביאת זנות לא פסלה זנות
דכשר מן התרומה ואי משום קדושין למהוי בת כהן לישראל לאו קדושין ניהו דקטן דקדיש אין
קדושי קדושין:
גמ' בגט סגי לה - בתמיה אם בא לגרשה:
מאמר - קידושי יבמה:
מתני' נבדקין - אם ידעה לשם מי נדרה ולשם מי הקדישה:
קודם הזמן הזה - כגון בתינוקת קודם שיבא ראש השנה של שנים עשרה ובתינוק קודם ראש
השנה של שלש עשרה:
גמ' למה לי - ממילא ידענא דמכאן ואילך לא בעי בדיקה:
בודקין כל י"ב למה לי - הא תנא דמיום א' בשנים עשרה מתחילין לבדוק ואינן קיימין בלא
בדיקה עד יום אחד ב"ג אלא כל י"ב הוי זמן בדיקה:
בת י"א כו' למה לי - מדתנן ליה בודקין כל י"ב שמעינן דמקמי הכי לא:

נדריה נבדקין למה לי איצטריך סד"א סתמא
 בשתים עשרה בעיא בדיקה באחת עשרה לא
 בעיא בדיקה והיכא דחזינן לה דחריפא טפי
 מיבדקה באחת עשרה קמ"ל קודם הזמן
 הזה ואחר הזמן הזה למה לי סד"א הנ"מ
 היכא דלא קאמרי אינהו אבל היכא דקאמרי
 אינהו נסמוך עלייהו קמ"ל ת"ר אלו דברי
 רבי ר"ש בן אלעזר אומר דברים האמורים
 בתינוקת בתינוק אמורים דברים האמורים
 בתנוק בתנוקת אמורים א"ר חסדא מ"ט
 דרבי דכתיב בראשית ב' כ"ב ויבן ה'
 [אלהים] את הצלע מלמד שנתן הקב"ה
 בינה יתירה באשה יותר מבאיש ואידך ההוא
 מבעי ליה לכדריש לקיש דאמר ריש לקיש
 משום ר"ש בן מנסיא ויבן ה' [אלהים] את
 הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויביאה אל
 האדם מלמד שקלעה הקב"ה לחוה והביאה
 אצל אדם הראשון שכן בכרכי הים קורין

הני מילי - דמקמי הכי מוחזקין קטנים ולאחר זמן מוחזקין גדולים:
 דברים האמורים כו' - דתינוק ממחר להתחכם יותר מתינוקת:
 לעונשין - וכגון דאיתי שתי שערות תוך הזמן דאי לא איתי אפילו לאחר זמן לאו בר עונשין הוא
 ולאחר זמן אי איתי ב' שערות הוי גדול ובר עונשין:
 וזאת לפנים - וזאת לשון נקבה כלומר רב חנינא דשמיא לשון נקבה אמר לפנים כלומר לפני זמן
 ולא תטעה להחליף דבריהם. ל"א שמו של רב דאמר כלפני הזמן מובלע בתיבת בישראל:
 מתיב רב המנונא - קס"ד כדאמר לקמן דרב המנונא משנה יתירה דייק דלא איצטריך למתנייה
 כדפרכינן לעיל והא דתני ליה תנא דמתני' למידק מינה לענין עונשין הא תוך הזמן כלפני הזמן
 דאי לענין נדרים לא כלפני זמן ולא כלאחר זמן:
 מגופא דמתני' דייק - דלא מתוקמא אלא כשהביא שתי שערות ואפ"ה לא חשיב ליה גדול עד
 לאחר זמן. והשתא ליכא למיפרך לידוק מרישא דהא לא דייק מידי דבין רישא ובין סיפא לגופא
 איצטריך לענין נדרים דלא תימא הני מילי היכא דלא קאמרי אינהו אבל היכא דאמרי אינהו כו'
 כדאמר לעיל ומיהו מגופא דסיפא שמעינן דעד דמטו לאחר זמן בעינן יודע להפלות ואם אינו יודע

רב המנונא ממשנה יתירה קדייק ואדדייק   דמי אי דלא אייתי שתי שערות קטן הוא אלא
מסיפא לידוק מרישא   ולא היא רב המנונא   לאו דאייתי שתי שערות
מגופא דמתניתין קא דייק הא לאחר זמן היכי

דף מו

וטעמא דלאחר זמן הוא דגמר' לה למילתיה   ויום אחד סימן הא י"ג שנה גופא שומא
הא תוך זמן כלפני זמן ועוד מתיב רבי זירא   מאי לאו תנאי היא דמר סבר תוך זמן
במדבר ו איש כי יפליא לנדור נדר מה ת"ל   כלאחר זמן ומר סבר תוך זמן כלפני זמן
איש לרבות בן י"ג שנה ויום אחד שאע"פ   לא דכ"ע תוך זמן כלפני זמן ואידי ואידי
שאינו יודע להפליא נדריו קיימין   בתינוקת ורישא רבי וסיפא ר"ש בן אלעזר
אי דלא אייתי שתי שערות קטן הוא אלא   ואיבעית אימא הא והא בתינוק ורישא ר"ש
לאו דאייתי שתי שערות וטעמא דבן י"ג   בן אלעזר וסיפא רבי ואיבעית אימא הא
ויום אחד הוא דהוה ליה איש הא תוך זמן   והא רבי הא בתינוק הא בתינוקת ואב"א
כלפני זמן תיובתא   אמר ר"נ כתנאי בן
ט' שנים שהביא ב' שערות שומא מבן ט'   הא והא ר"ש בן אלעזר הא בתינוק הא
ועד י"ב שנה ויום אחד שומא רבי יוסי ברבי   בתינוקת רבי יוסי ברבי יהודה אומר סימן
יהודה אומר סימן בן י"ג שנה ויום אחד   א"ר כרוספדאי בריה דרבי שבתאי והוא
דברי הכל סימן   הא גופא קשיא אמרת
מבן ט' ועד י"ב שנה ויום אחד שומא הא   י"ב שנה ויום אחד ועוד בן שומא ר' יוסי
י"ג שנה גופא סימן והדר תני בן י"ג שנה   בר' יהודה אומר סימן   אמר רבא הילכתא

להפלות ואפילו הביא ב' שערות לאו איש הוא דניהוי נדר נדר מחמת אישות בלא הפלאה:
וטעמא - דחשיבי להו שערות דלאחר זמן הוא דגמרו למלתיה בין בשערות בין בשנים הא תוך
הזמן חשבינן להו שומא דקטן הוא ולא מצית לרבווי מאיש:
בן ט' שנים שהביא שערות שומא - ואפי' לר' יוסי ברבי יהודה ומבן ט' ועד בן י"ב ויום אחד
פלוגתא:

הא י"ג גופיה סימן - ואפי' לרבנן והדר תני כו':
מאי לאו תנאי היא - ואליבא דרבנן י"ג הוי תוך זמן לתינוק כדקתני במתני':
ורישא - דמשוית י"ג סימן:
והוא שעודן בו - כשהגדיל אבל נשרו בינתיים איגלאי מילתא דשומא הוי:
מתני לשמעטא דרבא בהאי לישנא - דשמעת מיניה נמי תוך זמן כלפני זמן:

תוך זמן כלפני זמן רב שמואל בר זוטרא
מתני לה לשמעטא דרבא בהאי לישנא אמר
רבא קטנה כל י"ב שנה ממאנת והולכת
מכאן ואילך אינה ממאנת ואינה חולצת
הא גופא קשיא אמרת אינה ממאנת אלמא
גדולה היא אי גדולה היא תחלוץ וכי תימא
מספקא ליה ומי מספקא ליה והאמר רבא
קטנה שהגיעה לכלל שנותיה אינה צריכה
בדיקה חזקה הביאה סימנין ה"מ בסתמא
אבל הכא דבדקו ולא אשכחו לא אי הכי
תמאן חוששין שמא נשרו הניחא למ"ד
חוששין אלא למ"ד אין חוששין מאי איכא
למימר דאיתמר רב פפא אמר אין חוששין
שמא נשרו רב פפי אמר חוששין הני מילי
לענין חליצה אבל לענין מיאון חוששין

מכלל דמ"ד חוששין חולצת והא חוששין
בעלמא קאמר אלא לעולם דלא בדקה
ולענין חליצה חיישין וכי קאמר רבא חזקה
למיאון אבל לחליצה בעיא בדיקה אמר
רב דימי מנהרדעא הלכתא חוששין שמא
נשרו והני מילי היכא דקדשה בתוך זמן
ובעל לאחר זמן דאיכא ספיקא דאורייתא
אבל מעיקרא לא אמר רב הונא הקדיש
ואכל לוקה שנאמר במדבר ויב' איש
כי יפליא לנדור (במדבר ל, ג) ולא יחל
דברו כל שישנו בהפלאה ישנו בכל יחל וכל
שאינו בהפלאה אינו בכל יחל מתיב רב הונא
בר יהודה (לרבא) לסיועי לרב הונא לפי
שמצינו שהשוה הכתוב הקטן כגדול לזדון
שבועה ולאיסר ולכל יחל יכול יהא חייב על

אינה ממאנת - שמא הביאה ועכשיו הוי סימן דהא לאחר זמן הוא ואם יבמה היא לא חשבינן לה
גדולה לענין חליצה ואינה חולצת:
וכי תימא מספקא ליה - אם הביאה אם לא הביאה הלכך מיאון לא דלמא הביאה וחליצה נמי לא
שמא לא הביאה:
ה"מ לענין - דאי אתיא למיחלץ לאחר זמן ובדקנו ולא אשכחן ליה חיישין למימר גדולה היא
ותחלוץ שהסימנין נשרו:
והא חיישין קאמר - ולא ודאי נשרו וחיישין לחומרא משמע:
אלא לעולם - אינה ממאנת דרבא בדלא בדקנוה הלכך מסתמא אמרינן כיון שהגיעה לכלל שנותיה
ודאי אית לה ואינה צריכה בדיקה ובעיא גט:
חוששין שמא נשרו - ואם הגיעה לכלל שנותיה ובדקו ולא אשכחו לא ממאנת:
דקדשה תוך זמן - יתומה מדעת אמה ואחיה לדעתה:
הקדיש - תוך הזמן תינוק היודע להפליא:
כי יפליא - מיניה מרבינן מופלא סמוך לאיש. מופלא יודע לפרש לשם מי נדר. סמוך לאיש שהוא
סמוך לבא לכלל גדול דהיינו שנה אחת קודם זמן שהוא ראוי להביא שערות והיינו בתינוקות כל
י"ב ובתינוק כל י"ג:
זה הדבר אשר צוה וגו' - כלומר לאיסר ולא יחל אמרתי שיהא איסרו ונדרו בכל יחל ולא
לקרבן מעילה וכל יחל היינו מלקות ומסייע ליה לרב הונא:
אימא לאיסור כל יחל - כלומר איסורא בעלמא ולא מלקות:

הקדשו קרבן ת"ל (במדבר ל, ב) זה הדבר
 קתני מיהת לאיסר ולבל יחל חייב אימא
 לאיסור בל יחל איסור בל יחל מה נפשך
 אי מופלא סמוך לאיש דאורייתא מילקא נמי
 לילקי ואי מופלא סמוך לאיש לאו דאורייתא
 איסור נמי ליכא לאותן המזהרים עליו
 שמע מינה קטן אוכל נבלות ב"ד מצווין עליו
 להפרישו הכא במאי עסקינן כגון שהקדיש
 הוא ואכלו אחרים הניחא למ"ד הקדיש
 הוא ואכלו אחרים לוקין אלא למ"ד אין
 לוקין מאי איכא למימר דאיתמר הקדיש הוא
 ואכלו אחרים רב כהנא אמר אין לוקין רבי
 יוחנן ור"ל דאמרי תרווייהו לוקין מדרבנן
 וקרא אסמכתא בעלמא גופא הקדיש ואכלו
 אחרים רב כהנא אמר אין לוקין רבי יוחנן
 ור"ל דאמרי תרווייהו לוקין במאי קמיפלגי
 מר סבר מופלא סמוך לאיש דאורייתא ומר
 סבר מופלא סמוך לאיש מדרבנן מתיב
 רב ירמיה יתומה שנדרה בעלה מפר לה אי
 אמרת בשלמא מופלא סמוך לאיש דרבנן

אתו נשואין דרבנן ומבטלי נדרא דרבנן
 אלא אי אמרת דאורייתא אתו נשואין דרבנן
 ומבטלי נדרא דאורייתא אמר רב יהודה אמר
 שמואל בעלה מפר לה ממה נפשך אי דרבנן
 דרבנן הוא אי דאורייתא קטן אוכל נבלות
 הוא ואין ב"ד מצווין עליו להפרישו והא
 כי גדלה אכלה בהפרה קמייתא אמר רבה
 בר ליואי בעלה מפר לה כל שעה ושעה
 והוא שבעל והא אין בעל מפר בקודמין
 כדבר פינחס משמיה דרבא דאמר רב פנחס
 משמיה דרבא כל הנודרת על דעת בעלה היא
 נודרת אמר אביי ת"ש קטן שלא הביא
 ב' שערות רבי יהודה אומר אין תרומתו
 תרומה רבי יוסי אומר עד שלא בא לעונת
 נדרים אין תרומתו תרומה משבא לעונת
 נדרים תרומתו תרומה סברוה קסבר ר'
 יוסי תרומה בזמן הזה דאורייתא אי אמרת
 בשלמא מופלא סמוך לאיש דאורייתא אתי
 גברא דאורייתא ומתקן טבלא דאורייתא
 אלא אי אמרת דרבנן אתי גברא דרבנן

אי מופלא סמוך לאיש דאורייתא - מכי יפליא לנדור נדר:
 ש"מ כו' - פלוגתא היא בפרק חרש שנשא פקחת ביבמות (דף קיד.):
 מדרבנן - כלומר מ"ד אין לוקין מוקים להא דקתני לאיסור ולבל יחל כדאוקמינן לאיסור בל יחל
 איסורא בעלמא ומדרבנן ומקרא דכי יפליא דקתני שהשוה הכתוב אסמכתא בעלמא:
 יתומה - שהשיאתה אמה דבת מיאון היא דנשואין דידה מדרבנן:
 והא לכי גדלה אכלה - בההיא הפרה דלאו הפרה היא ונמצא גדול אוכל נבלות:
 כל שעה - ואף משגדלה:
 אין הבעל מפר - נדרים הקודמין לנישואין במסכת נדרים והאי נדר קדם להך בעילה דאורייתא:
 לעונת נדרים - היינו מופלא הסמוך לאיש שנדריו נבדקין:
 סברוה - רבנן בני הישיבה דבעו לאותובי לרב כהנא מהכא:

ומתקן טבלא דאורייתא לא קסבר רבי יוסי
 תרומה בזמן הזה דרבנן וסבר ר' יוסי
 תרומה בזמן הזה דרבנן והתניא בסדר עולם
 (דברים ל, ה) אשר ירשו אבותיך וירשתה
 ירושה ראשונה ושניה יש להן שלישית

וא"ר יוחנן מאן תנא סדר
 עולם ר' יוסי ר' יוסי תני לה ולא סבר
 לה ה"נ מסתברא דתניא עיסה שנדמעה או
 שנתחמצה בשאור של תרומה

דף מז

חייבת בחלה ואינה נפסלת בטבול יום דברי
 ר"מ ור' יהודה ר' יוסי ור"ש פוטרין מן
 החלה סברו מאן דאמר תרומה דאורייתא
 חלה דאורייתא מאן דאמר תרומה דרבנן
 חלה דרבנן אי אמרת בשלמא קסבר רבי
 יוסי חלה בזמן הזה דרבנן אתי דמוע דרבנן
 ומפקע חלה דרבנן אלא אי אמרת חלה
 דאורייתא אתי דמוע דרבנן ומפקע חלה
 דאורייתא ודלמא קסבר רבי יוסי תרומה
 בזמן הזה דאורייתא וחלה דרבנן וכדאדהר
 רב הונא בריה דרב יהושע דאמר רב הונא

בריה דרב יהושע אשכחתינהו לרבנן דבי
 רב דיתבי וקאמרי אפילו למ"ד תרומה בזמן
 הזה דרבנן חלה דאורייתא שהרי שבע
 שכבשו ושבע שחלקו נתחייבו בחלה ולא
 נתחייבו במעשר ואמינא להו אנא אפילו
 למ"ד תרומה בזמן הזה דאורייתא חלה
 דרבנן דתניא אי בבואכם יכול משנכנסו לה
 שנים ושלשה מרגלים ת"ל בבואכם בביאת
 כולכם אמרתי ולא בביאת מקצתכם וכי
 אסקינהו עזרא לא כולהו סלוק **מתני'**
 משל משלו חכמים באשה פגה בוחל וצמל

אבל שלישית - לעתיד לבא:

ירושה ראשונה - של יהושע:

ואמר רבי יוחנן - בעלמא:

תני ולא סבר לה - להא דרשא דקתני שלישית אין להן אלא ודאי בטלה קדושת הארץ ותרומתה
 דהשתא דרבנן:

ודלמא - אע"ג דקא חזית מהכא לר' יוסי חלה דרבנן אפ"ה סבירא ליה תרומה דאורייתא וליכא
 הכי נמי מסתברא דקא בעית לאתויי:

נתחייבו בחלה - דכתיב בחלה (במדבר ט"ו:י"ח) בבואכם אל הארץ והרי באו:

מתני' פגה - סמדר כך באשה עודה תינוקת קרו לה פגה כל זמן שאין לה סימן לא בדדים ולא
 בשערות:

בזו ובזו - אפי' כשהיא נערה אביה זכאי כו' דכתיב (במדבר ל"ז:י"ז) בנעוריה בית אביה כל שבח
 נעוריה לאביה:

פגה עודה תנוקת בוחל אלו ימי נעוריה בזו
 ובזו אמרו אביה זכאי במציאתה ובמעשה
 ידיה ובהפרת נדריה צמל כיון שבגרה שוב
 אין לאביה רשות בה איזהו סימנין ר'
 יוסי הגלילי אומר משיעלה הקמט תחת הדד
 ר"ע אומר משיטו הדדים בן עזאי אומר
 משישחיר הפיטומת רבי יוסי אומר כדי
 שיהא נותן ידו על העוקץ והוא שוקע ושוהא
 לחזור 22 פגה עודה תנוקת כדכתיב שיר
 השירים ב' י"ג התאנה חנטה פגיה בוחל
 אלו ימי הנעורים כדתנן התאנים משיבחו
 ואמר רבה בר בר חנה אמר רב משילבין
 ראשיהן ואיבעית אימא מהכא (זכריה
 יא, ח) ותקצר נפשי בהם וגם נפשם בחלה
 בי צמל כמ"ד יצתה מלאה ואיזהו סימנים
 ר' יוסי הגלילי אומר משיעלה הקמט אמר
 שמואל לא משיעלה הקמט ממש אלא כדי

שתחזיר ידיה לאחוריה ונראית כמי שיעלה
 הקמט תחת הדד שמואל בדק באמתיה ויהב
 לה ד' זוזי דמי בושתה שמואל לטעמיה
 דאמר שמואל (ויקרא כה, מו) לעולם בהם
 תעבדו לעבודה נתתם ולא לבושה
 שמואל מייחד להן רב נחמן מחליף להן רב
 ששת מסר להן לערבי ואמר להן אזדהרו
 מישראל רבי יוסי אומר כו' מאי עוקץ אמר
 שמואל עוקצו של דד ת"ר אלו הן סימני
 בגרות ר"א בר' צדוק אומר משיקשקשו
 הדדין ר' יוחנן בן ברוקה אומר משיכסיף
 ראש החוטם משיכסיף אזקונה לה אלא א"ר
 אשי משיפציל ראש החוטם ר' יוסי אומר
 משתקיף העטרה ר"ש אומר משנתמעך הכף
 וכן היה רבי שמעון (בן יוחי) אומר שלשה
 סימנין נתנו חכמים באשה מלמטה וכנגדן
 מלמעלה פגה מלמעלה בידוע שלא הביאה

איזו היא סימנין - אצמל קאי:

גמ' משיבחו - חייבין במעשר:

בחלה בי - גדלה עלי. אדם הקץ בדבר נראה לו כגדול. אנקישנ"ץ בלע"ז:

מייחד להו - שפחותיו מייחד לאנשים עבדיו ואינו מפקירן משום בושת:

משיקשקשו - כמו (סוטה דף ט:) מקשקשת לפניו כזוג בטנ"ט בלע"ז. כלומר גדולים הרבה:

מלמעלה - בדדין:

להחמיר - איזה מאלו שתביא שוב אין אביה מפר נדריה דמחזקין לה בבוגרת נתקשקשו ואע"ג
 דלא הכסיף הכסיף אע"ג דלא התקשקשו וכן כולם. אית דאמרי להחמיר אינה ממאנת משעה
 שנראה בה אחד מן הסימנין הללו ואינה חולצת עד שיהו כולם ולאו מילתא היא דאפילו לא
 הביאה אחד מהן גדולה היא ואינה ממאנת וחולצת שהרי כל הסימנים הללו בבגרות נאמרו ומימי
 נערות היא גדולה למיאון ולחליצה שהרי הביאה שתי שערות. ל"א הלכה כדברי כולן להחמיר
 הביאה אחד מן הסימנים הללו ואפילו הקודם שבכולן ולא הביאה את כולן בבגרת ואינה בוגרת
 ואם קבל אביה בה קדושין וקדשה היא את עצמה לאחר צריכה גט משניהם דכיון שהביאה אחד
 מן הסימנין הללו יצתה לה במקצת מרשות אביה דאיכא למימר בבגרת הוא ואין כח בקדושי אביה

שתי שערות בוחל מלמעלה בידוע שהביאה	כל שנכנסים לה ואין אומרים לו מה אתה
שתי שערות צמל מלמעלה בידוע שנתמעך	מבקש פטורה ר' יהודה אומר שתי חצרות זו
הכף מאי כף אמר רב הונא מקום	לפנים מזו הפנימית חייבת והחיצונה פטורה
תפוח יש למעלה מאותו מקום כיון שמגדלת	שאלו את רבי הלכה כדברי מי אמר להו
מתמעך והולך שאלו את רבי הלכה כדברי	הלכה כדברי כולן להחמיר מתני' בת
מי שלח להו כדברי כולן להחמיר רב	עשרים שנה שלא הביאה שתי שערות תביא
פפא ורב חנינא בריה דרב איקא חד מתני	ראיה שהיא בת עשרים שנה והיא איילונית
אהא וחד מתני אחצר צורית דתנן איזוהי	לא חולצת ולא מתיבמת בן עשרים שנה
חצר צורית שחייבת במעשר ר"ש אומר	שלא הביא שתי שערות יביאו ראיה שהוא
חצר הצורית שהכלים נשמרים בתוכה	בן עשרים שנה והוא סריס לא חולץ ולא
מאי חצר הצורית אמר רבה בר בר חנה	מיבם אלו דברי בית הלל בית שמאי אומרים
א"ר יוחנן שכן בצור מושיבין שומר על פתח	זה וזה בן שמונה עשרה ר' אליעזר אומר
החצר ר"ע אומר כל שאחד פותח ואחד נועל	הזכר כדברי בית הלל והנקבה כדברי בית
פטורה ר' נחמיה אומר כל שאין אדם	שמאי שהאשה ממחרת לבא לפני האיש
בוש לאכול בתוכה חייבת רבי יוסי אומר	221 ורמינהי אחד לי בן תשע שנים ויום

להפקיע קדושין שלה וגם בה אין כח להפקיע קדושין אביה עד שתביא את כולם:

שחייבת במעשר - שקובעת תבואה למעשר דק"ל חצר קובעת במסכת ביצה (דף לד):

שאחד פותח ואחד נועל - שאין השומר קבוע לפתוח ולנועל אלא זה פותח וזה נועל לאו בת שימור היא ופטורה דלאו שמה חצר:

כל שנכנסין לה כו' פטורה - ואע"ג דאין אדם בוש לאכול בתוכה:

כדברי כולן להחמיר - דאם יש בה אחד מכל אלו חייבת אם יש שם שומר חייבת כו' ישמעאל אע"ג דאחד פותח ואחד נועל ואי ליכא פותח ונועל חייבת כו' ואע"ג דליכא שומר ואי אין אדם בוש לאכול בתוכה חייבת ואע"ג דליכא שומר ואיכא פותח ונועל ואם אמר לו מה אתה מבקש חייבת ואפי' לית בה חד מכל הני. ל"א הלכה כדברי כולן להחמיר כיון שאין אדם בוש לאכול בתוכה קובעת למעשר שאין אוכלין מפירות הנכנסים לה עד שיתעשרו ולהפריש מהן על טבל אחר אסור עד שיהיה לה שומר קבוע:

מתני - לא חולצת ולא מתיבמת. ונשאת לכל שתרצה דרחמנא פטרה דכתיב (דברים כ"ה:ו') והיה הבכור אשר תלד פרט לאילונית שאינה יולדת:

סריס - לאו בר חליצה הוא דכתיב (דברים כ"ה:ז') להקים לאחיו שם בישראל והאי לאו בר הכי הוא:

גמ' ורמינהי אחד לי בן תשע שנים וכו' - שניהם דין אחד להם וביאתו כמאמר בגדול כדאמרין לעיל אלמא קטן הוא ובעיא אמתוני:

אמר רב שמואל - מתני' כגון שנולדו בו סימני סריס המפורשים בהערל כל שאין בשרו מוציא

אחד ואחד לי בן עשרים שלא הביא שתי
שערות אמר רב שמואל בר רב יצחק
אמר רב והוא שנולדו בו סימני סריס אמר
רבא דיקא נמי דקתני והוא סריס ש"מ וכי
לא נולדו לו סימני סריס עד כמה תני ר'
חייא עד רוב שנותיו כי אתו לקמיה
דרבי חייא אי כחיש אמר להו אבריוה אי
בריא אמר להו אכחשוה דהני סימנים זימנין
דאתו מחמת כחישותא זימנין דאתו מחמת
בריאותא אמר רב הלכתא בכולי פרקא
מעט לעת ועולא אמר דתנן תנן ודלא תנן
לא תנן בשלמא לעולא היינו דקתני הכא יום
אחד והכא לא קתני אלא לרב ליתני ועוד תני
רבי יוסי בן כיפר אומר משום רבי אליעזר
שנת עשרים שיצאו ממנה שלשים יום הרי
היא כשנת עשרים לכל דבריה וכן הורה
אמר קרא ויקרא כה במספר

דף מח

הבל כשהוא רוחץ ושערו לקוי ובשרו מחליק:
כי אתו לקמיה דר' חייא - בן עשרים שנה שלא הביא:
בכוליה פרקא מעט לעת - חשבינן לה שנה ולא בתר מנין עולם שיהא יום אחד של שנת עשרים
חשוב שנה דאף על גב דלא תנן במתניתין בן עשרים שנה ויום אחד כמאן דתנן יום אחד דמי
וצריך להשלים את כולה:
בשלמא דרבי ודר' יוסי בן כיפר לא קשיין - אהדדי למהוי מתני' משבשתא דמר כב"ש ודמר
כב"ה דמתני':
בקדשים - היכא דכתיב כבש בן שנתו:
מעט לעת - מיום ליום ולא אמרינן למנין עולם שתכלה שנתו ערב ר"ה:
שתי שנים שבשדה אחוזה - המוכר שדה אחוזה לחבירו אינו מותר לגאולה בפחות משתי שנים
שיאכלנה לוקח שתי שנים כדכתיב (ויקרא כה) במספר שני תבואות ימכר לך ומכאן ואילך אם
בא לגאול גואל ומחשב לו פירות של שתי שנים לפי חשבון הדמים שמכרה לו לפי שנים הבאים
עד היובל שהלוקח שדה מחבירו יודע שיחזירו לו ביובל ואם היו עד היובל עשר שנים ומכרה
לו בעשרה ליטרין נמצא קונה פירות של כל שנה בליטרא:

שני תבואות ימכר לך פעמים שאתה מוכר
שלושה תבואות בשתי שנים שש שנה
שבעבד עברי מנלן אמר קרא (שמות כא,
ב) שש שנים יעבוד ובשביעית ובשביעית
נמי יעבוד שבבן ושבת למאי הלכתא
אמר רב גידל אמר רב לענין ערכין ורב
יוסף אמר לפרקין דיוצא דופן א"ל אביי מי
פליגת א"ל לא הוא אמר חדא ואנא אמינא
חדא ולא פליגינן והכי נמי מסתברא דאי ס"ד
פליגי מאן דאמר לערכין לא אמר ליוצא
דופן והאמר רב הלכתא בכולה פרקין מעת
לעת אלא למ"ד לערכין מ"ט לא אמר
ליוצא דופן דומיא דהנך מה הנך דכתיבן
אף הני נמי דכתיבן ואידך האי שבבן
ושבת שבזכר ושבתקבה מבעי ליה אמר
רב יצחק בר נחמני א"ר אלעזר הלכה כר'

הדרן עלך יוצא דופן

מתני' בא סימן התחתון עד שלא בא העליון
או חולצת או מתיבמת בא העליון עד
שלא בא התחתון אף על פי שאי אפשר
ר' מאיר אומר לא חולצת ולא מתיבמת
וחכ"א או חולצת או מתיבמת מפני שאמרו
אפשר לתחתון לבא עד שלא בא העליון

בשביעית נמי יעבוד - כגון נמכר בניסן וכשיגיע תשרי של שביעית עברו שש למנין עולם והוא
יעבוד עד ניסן:

לערכין - דהיכא דכתיב (ויקרא כ"ז:ז) מבן ששים שנה ומעלה פשיטא לן דשנת ששים כלמטה
דהא ומעלה כתיב אבל בן חמש שנים דלא כתיב אלא (שם) מבן חמש שנים ועד בן עשרים שנה
ולא כתיב מבן חמש שנים ומעלה אי לא אשמועינן הכא מעת לעת הוה אמינא שנת חמש כלמעלה
להכי אשמועינן הכא דבעינן ה' שנים מלאים בכלל ערך הראשון שהוא מועט:

מ"ט לא אמר ליוצא דופן - הואיל וס"ל נמי בהנך מעת לעת:

שבזכר ושבתקבה מיבעי ליה - לישנא דקרא דכתיב (שם) ולנקבה עשרת שקלים אלא בן ובת
לישנא דמתניתין היא בן עשרים ובת עשרים:

אזכה ואיסק - לארעא דישאל לאתריה דרבי אלעזר בן פדת:

מתני' בא סימן התחתון - שתי שערות סימן נערות:

אע"פ שאי אפשר - פרכינן בגמרא והלא בא:

אבל אי אפשר כו' - דהא ודאי מדאתא עליון תחתון נמי אתא אלא שנשרו:

גמ' בא לר"מ - דכיון דאמר ר"מ לא חולצת דקטנה היא מכלל דס"ל אפשר לעליון לבא קודם
לתחתון:

וליתני בא העליון - עד שלא יבא התחתון ולא ליתני אע"פ שאי אפשר:

אבל אי אפשר לעליון לבא עד שלא בא	אימר מודו ליה רבנן לר"מ דעליון קדים
התחתון גמ' אע"פ שאי אפשר והלא	קמ"ל דאי אפשר ודאי אתי ומנתר הוא
בא בא לר' מאיר אע"פ שאי אפשר לרבנן	דנתר בשלמא לר"מ היינו דכתיב (יחזקאל
ולתני בא העליון ר"מ אומר לא חולצת	טז, ז) שדים נכוננו ושערך צמח אלא לרבנן
ולא מתיבמת וחכ"א או חולצת או מתיבמת	איפכא מבעי ליה ה"ק כיון ששדים נכוננו
ואנא ידענא משום דאי אפשר הוא אי	בידוע ששערך צמח בשלמא לר"מ היינו
לא תנא אע"פ שאי אפשר הוה אמינא רוב	דכתיב (יחזקאל כג, כא) בעשות ממצרים
נשים תחתון אתי ברישא ומיעוט עליון אתי	דדיך למען שדי נעוריק אלא לרבנן איפכא
ברישא ורבי מאיר לטעמיה דחייש למיעוטא	מבעי ליה ה"ק כיון שבאו דדיך בידוע שבאו
ורבנן לטעמיהו דלא חיישי למיעוטא והני	נעוריק ואיבעית אימא מאי שדי כולה בדדי
מילי בסתמא אבל היכא דבדקן ולא אשכחן	כתיב וה"ק הקב"ה לישראל

פרק ו בא סימן

איכרפו דדיך לא הדרת בכ אישתדו דדיך	האדם השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין
נמי לא הדרת בכ דכולי עלמא מיהא אתחתון	שבתורה מה איש בסימן אחד אף אשה
סמכינן מנלן אמר רב יהודה אמר רב וכן	בסימן אחד ואימא או האי או האי כאיש
תנא דבי ר' ישמעאל אמר קרא (במדבר	מה איש תחתון ולא עליון אף אשה תחתון
ה, ו) איש או אשה כי יעשו מכל חטאות	ולא עליון תניא נמי הכי א"ר אליעזר

רוב נשים תחתון אתי ברישא ומיעוט עליון - והאי דקאמר ר"מ קטנה היא משום דחייש למיעוטא שהעליון בא בקטנותה ורבנן אזלו בתר רובא הלכך מכי אתא עליון לא בעיא בדיקה דמסתמא תחתון אתא. וכיון דטעמיהו דרבנן משום רובא הוא ה"מ בסתמא היכא דלא בדקו:

אבל היכא דבדקו ולא אשכחו - תחתון:

שדים נכוננו - והדר ושערך צמח אלמא עליון זימנין דקדים:

בעשות ממצרים דדיך - שהיו מצרים משחקים ביך וממעכין דדיך:

ומאי שדי - דמשמע דעדיין היו לצאת:

איש - אין בו סימן עליון שאין בו סימן דדים משתנים:

תניא נמי הכי - דאתחתון סמכינן:

שטחנות ברחים - ומתוך שמנידות זרועותיהן תדיר מתפשטים דדיהן:

שנישוף - פריי"ר בלע"ז כמו (יומא דף ל.) מצוה לשפשוף:

בר' צדוק כך היו מפרשין ביבנה ואמרו
 כיון שבא תחתון שוב אין משגיחין על עליון
 תניא רשב"ג אומר בנות כרכים תחתון
 ממנה לבא מפני שרגילות במרחצאות בנות
 כפרים עליון ממנה לבא מפני שטוחנות
 ברחים ר"ש בן אלעזר אומר בנות עשירים
 צד ימין ממנה לבא שנישוף באפקריסותן
 בנות עניים צד שמאל ממנה לבא מפני
 ששואבות כדי מים עליהן ואיבעית אימא
 מפני שנושאין אחיהן על גססיהן ת"ר צד
 שמאל קודם לצד ימין רבי חנינא בן אחי ר'
 יהושע אומר מעולם לא קדם צד שמאל לצד
 ימין חוץ מאחת שהיתה בשכונתי שקדם צד
 שמאל לצד ימין וחזר לאיתנו ת"ר כל
 הנבדקות נבדקות על פי נשים וכן היה רבי
 אליעזר מוסר לאשתו ורבי ישמעאל מוסר
 לאמו רבי יהודה אומר לפני הפרק ולאחר
 הפרק נשים בודקות אותן תוך הפרק אין
 נשים בודקות אותן שאין משיאין ספקות על
 פי נשים ר"ש אומר אף תוך הפרק נשים
 בודקות אותן ונאמנת אשה להחמיר אבל לא
 להקל כיצד גדולה היא שלא תמאן קטנה היא
 שלא תחלוץ אבל אין נאמנת לומר קטנה
 היא שתמאן וגדולה היא שתחלוץ אמר ר' רבי
 יהודה אומר לפני הפרק ולאחר הפרק
 נשים בודקות אותן בשלמא לפני הפרק בעי
 בדיקה דאי משתכחי לאחר הפרק שומא
 ניהו אלא לאחר הפרק למה לי בדיקה
 והאמר רבא קטנה שהגיעה לכלל שנותיה
 אינה צריכה בדיקה חזקה הביאה סימנין כי
 אמר רבא חזקה למיאון אבל לחליצה בעיא
 בדיקה תוך הפרק אין נשים בודקות אותן
 קסבר תוך הפרק כלאחר הפרק (דמי)
 ולאחר הפרק דאיכא חזקה דרבא סמכינן
 אנשים ובדקי תוך הפרק דליכא חזקה דרבא
 לא סמכינן אנשים ולא בדקי נשים

לפני הפרק - קודם עונת נדרים שאפילו הביאה שומא ניהו וקטנה היא:
 דאי משתכחי - השתא אמרינן נמי לאחר הפרק שומא ניהו ולא חלצה אי לא אתו בה אחריני
 ולהכי הוא דמהימני למיאון להחמיר שלא תמאן:
 אבל לחליצה בעיא בדיקה - ואשה נאמנת עליה הואיל ולאחר הפרק הוה ואורחא למהוי לה
 כדפרשין לקמן לאחר הפרק דאיכא חזקה דרבא סמכינן אנשים:
 ה"ג קסבר תוך הפרק כלאחר הפרק (דמי) ולאחר הפרק דאיכא חזקה כו' - והכי פירושא תוך
 הפרק להכי לא מהימנא דקסבר רבי יהודה תוך הפרק אם הביאה אמרינן סימן הם וגדולה היא
 הלכך אתי למשרי מידי דלאו אורחא ע"פ נשים דלאו כהלכתא דאע"ג שנאמנות הן לאחר הפרק
 התם הוא דאיכא חזקה דרבא אבל תוך הפרק כו':
 ר"ש אומר כלפני הפרק דמי - ושומא ניהו הלכך לאו עלייהו סמכינן למימר גדולה היא או קטנה
 היא ולהכי הוא דמהני דאי משתכחי לאחר הפרק שומא ניהו:
 הא מאן קתני לה - דהא אדר"ש לא מתוקמא דכיון דאמר תוך הפרק כלפני הפרק אי בדקו לה
 תוך הפרק מאי גדולה היא שלא תמאן איכא והא אמרת אפי' משתכחי שומא ניהו:

ר"ש אומר אף תוך הפרק נשים בודקות   וניהו ונאמנת אשה להחמיר אבל לא להקל
 אותן קסבר תוך הפרק כלפני הפרק ובעיא   האי מאן קתני לה איבעית אימא רבי יהודה
 בדיקה דאי משתכחי לאחר הפרק שומא   ואתוך הפרק

דף מט

ואיבעית אימא רבי שמעון ולאחר הפרק   פסול למי חטאת ופסול משום גסטרא מוציא
 ולית ליה חזקה דרבא מפני שאמרו אפשר   כשר למי חטאת ופסול משום גסטרא
 כו' הא תו למה לי הא תנא ליה רישא   אמר רב אסי שויןן כלי חרס שיעורו בכונס
 וכי תימא משום דקא בעי למסתמה כרבנן   משקה ולא אמרו מוציא משקה אלא לענין
 פשיטא יחיד ורבים הלכה כרבים מהו   גסטרא בלבד מאי טעמא אמר מר זוטרא
 דתימא מסתברא טעמא דר"מ דקא מסייע   בריה דרב נחמן לפי שאין אומרים הבא
 ליה קראי קמ"ל ואיבעית אימא משום דקא   גסטרא לגסטרא תנו רבנן כיצד בודקין
 בעי למתני כיוצא בו **מתני'** כיוצא בו כל   כלי חרס לידע אם ניקב בכונס משקה אם
 כלי חרס שהוא מכניס מוציא ויש שמוציא   לאו יבאי עריבה מלאה מים ונותן קדרה
 ואינו מכניס כל אבר שיש בו צפורן יש בו   לתוכה אם כנסה בידוע שכונס משקה ואם
 עצם ויש שיש בו עצם ואין בו צפורן כל   לאו בידוע שמוציא משקה רבי יהודה אומר
 המטמא מדרס מטמא טמא מת ויש שמטמא   כופף אזני קדרה לתוכה ומציף עליה מים
 טמא מת ואינו מטמא מדרס **גמ'** מכניס   ואם כונס בידוע שכונס משקה ואם לאו

למסתמה כרבנן - דהא מפני שאמרו סתמא היא וקמ"ל סתם משנה כרבנן דאמרי אי אפשר:
 קראי - שדים נכוננו בעשות מצרים דדיך:

מתני' שהוא מכניס - משקה. כשמניחו על המים יש בו נקב גדול שהמים נכנסין לתוכו:
 כל אבר - אצבע יתרה:

כל המטמא במדרס הזב מטמא במת - כדמפרש בגמרא שאין לך כלי הראוי למושב הזב שאין שם
 כלי עליו וראוי לקבל כל טומאות. והא דנקט טמא מת משום דומיא דמדרס הוא דאב הטומאה
 הוא והכי קאמר כל הראוי להיות אב הטומאה במדרס הזב ראוי להיות אב הטומאה אם נגע במת
 או נטמא באהל המת:

גמ' למי חטאת - לקדש בו מי חטאת דרחמנא אמר (במדבר י"ט:י"ז) מים חיים אל כלי והאי לאו
 כלי הוא:

שוין - הלכה למשה מסיני:

אם כנסה - אם נכנס משקה לתוכה:

אם האור מעמידה - שלא יצא המשקה בידוע שנקב קטן הוא ואינו ראוי להכניס משקה:

בידוע שמוציא משקה או שופתה על גבי האור אם האור מעמידה בידוע שמוציא משקה ואם לאו בידוע שמכניס משקה ר' יוסי אומר אף לא שופתה על גבי האור מפני שהאור מעמידה אלא שופתה על גבי הרמץ אם רמץ מעמידה בידוע שמוציא משקה ואם לאו בידוע שכונס משקה היה טורד טיפה אחר טיפה בידוע שכונס משקה מאי איכא בין ת"ק לר' יהודה אמר עולא כינוס על ידי הדחק איכא ביניהו כל אבר שיש בו צפורן וכו' יש בו צפורן מטמא במגע ובמשא ובאהל יש בו עצם ואין בו צפורן מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל אמר רב חסדא דבר זה רבינו הגדול אמרו המקום יהיה בעזרו אצבע יתרה שיש בו עצם ואין בו צפורן מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן וכשאינה נספרת על גב היד

כל המטמא מדרס וכו' כל דחזי למדרס מטמא טמא מת ויש שמטמא טמא מת ואין מטמא מדרס לאתווי מאי לאתווי סאה ותרקב דתניא (ויקרא טו, ו) והיושב על הכלי יכול כפה סאה וישב עליה או תרקב וישב עליו יהא טמא ת"ל (ויקרא טו, ו) אשר ישב עליו הזב מי שמיוחד לשיבה יצא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו **מתני'** כל הראוי לדון דיני נפשות ראוי לדון דיני ממונות ויש שראוי לדון דיני ממונות ואינו ראוי לדון דיני נפשות **ג'** אמר רב יהודה לאתווי ממזר תנינא חדא זימנא הכל כשרין לדון דיני ממונות ואין הכל כשרין לדון דיני נפשות והוינן בה לאתווי מאי ואמר רב יהודה לאתווי ממזר חדא לאתווי גר וחדא לאתווי ממזר וצריכי דאי אשמעינן גר משום דראוי לבא בקהל אבל ממזר דאין ראוי לבא בקהל

שהאור מעמיד - אפילו נקב גדול:
ה"ג מאי איכא בין תנא קמא לר' יהודה כינוס ע"י הדחק איכא ביניהו - לת"ק הוי כינוס כדפרישית:
יש בו צפורן - ואפי' היא יתרה כגון אצבע ששית:
רבינו הגדול - רב:
על גב היד - שאינה עומדת בשורת האצבעות:
לאתווי סאה ותרקב - שאינן מדרס הזב לטמא אדם וכלים אבל טמאין הם טומאת מגע הזב להיות ראשונים ובמת נעשין אב הטומאה:
מי שמיוחד לשיבה - הוא דהו אב הטומאה דכתיב וכבס בגדיו וגו':
מתני' כל הראוי לדון דיני נפשות - כ"ש שהוא כשר לדיני ממונות:
גמ' לאתווי ממזר - דכשר לדיני ממונות ופסול לדיני נפשות כדכתי' (בסנהדרין דף לו:) כולך יפה רעיתי:
גר - נמי כשר לדיני ממונות:

אימא לא ואי אשמעינן ממזר משום דקאמי
 להעיד ויש שכשר להעיד ואינו כשר לדון
 גמ' לאתווי מאי א"ר יוחנן לאתווי סומא
 מטפה כשרה אבל גר דקאמי מטפה פסולה
 אימא לא צריכא מתני' כל הכשר לדון כשר
 באחת מעיניו ומני

דף נ

רבי מאיר היא דתניא היה רבי מאיר אומר
 קדיין דינא ולא קאמר ליה ולא מידי היכי
 מה ת"ל (דברים כא, ה) על פיהם יהיה כל
 עביד הכי והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם
 ריב וכל נגע וכי מה ענין ריבים אצל נגעים
 משנה ותנן כל הכשר לדון כשר להעיד ויש
 מקיש ריבים לנגעים מה נגעים ביום דכתיב
 כשר להעיד ואין כשר לדון ואמרינן לאתווי
 (ויקרא יג, יד) וביום הראות בו אף ריבים
 מאי ואמר רבי יוחנן לאתווי סומא באחת
 מעיניו רבי יוחנן סתמא אחרינא אשכח
 ביום ומה נגעים שלא בסומא דכתיב
 דתנן דיני ממונות דנין ביום וגומרין בלילה
 (ויקרא יג, יב) לכל מראה עיני הכהן אף
 ומאי אולמיה דהאי סתמא מהאי סתמא
 ריבים שלא בסומא ומקיש נגעים לריבים
 איבעית אימא סתמא דריבים עדיף ואיבעית
 מה ריבים שלא בקרובים אף נגעים שלא
 אימא משום דקתני לה גבי הלכתא דדיני
 בקרובים אי מה ריבים בשלשה אף נגעים
 בשלשה ודין הוא ממונו בשלשה גופו לא
 מתני' כל שחייב במעשרות מטמא טומאת
 כ"ש ת"ל (ויקרא יג, ב) והובא אל אהרן
 אוכלין ויש שמתמא טומאת אוכלין ואינו
 חייב במעשרות גמ' לאתווי מאי לאתווי
 הכהן או אל אחד מבניו הכהנים הא למדת
 בשר ודגים וביצים מתני' כל שחייב בפאה
 שאפילו כהן אחד רואה את הנגעים ההוא
 חייב במעשרות ויש שחייב במעשרות ואינו
 סמיא דהוה בשבבותיה דרבי יוחנן דהוה

לאתווי סומא באחת מעיניו - דכשר להעיד ואינו כשר לדון אבל בשתי עיניו אפילו לעדות פסול
 דכתיב (ויקרא ה) או ראה:
 שלא בסומין - אפילו סומא באחת מעיניו:
 וגומרין בלילה - אלמא לא מקשינן ריבים לנגעים דכתיב וביום הראות בו בשר וכי היכי דלענין
 לילה לא מקיש לענין סומא נמי לא מקיש:
 סתמא דריבים עדיף - ההיא דלעיל אוקמינן כר"מ דיחיד הוא:
 מתני' כל שחייב במעשרות מטמא טומאת אוכלין - דאין לך חייב במעשר אלא אוכל:
 גמ' - בפאה כתיב (ויקרא י"ט ט') ובקוצרכם את קציר וגו' דומיא דקציר דמכניסו לקיום ואיכא
 כל הני:

חייב בפאה גמ' לאתויי מאי לאתויי צריכות מחשבה לכשיתלשו קסבר מחשבת
 תאנה וירק שאינו חייב בפאה דתנן כלל חבור לא שמה מחשבה אמר רבא אף
 אמרו בפאה כל שהוא אוכל ונשמר וגידולו אנן נמי תנינא י"ג דברים נאמרו בנבלת
 מן הארץ ולקטתו כאחד ומכניסו לקיום עוף טהור וזה אחד מהן צריכה מחשבה
 חייב בפאה אוכל למעוטי ספיחי סטים ואינה צריכה הכשר אלמא מחשבת חיים
 וקוצה ונשמר למעוטי הפקר וגידולו מן לא שמה מחשבה הכא נמי מחשבת חבור
 הארץ למעוטי כמהים ופטירות ולקטתו לא שמה מחשבה רבי זירא אמר הכא
 כאחד למעוטי תאנה ומכניסו לקיום למעוטי בגזול שנפל מן הרום עסקינן דלא הוה קמן
 ירק ואילו גבי מעשר תנן כל שהוא אוכל דלחשוב עליה א"ל אביי תרנגולת שביבנה
 ונשמר וגידולו מן הארץ חייב במעשרות מאי איכא למימר א"ל תרנגול ברא הוה
 ואילו לקטתו כאחד ומכניסו לקיום לא קתני אחיכו עליה תרנגול ברא עוף טמא הוא
 אם היו בהם שומים ובצלין חייבין דתנן ועוף טמא מי קמטמא אמר להו אביי גברא
 מלבנות בצלים שבין הירק ר' יוסי אומר רבה אמר מילתא לא תחיכו עליה בתרנגולת
 פאה מכל אחת ואחת וחכ"א מאחת על הכל שמרדה ומאי ברא דאיבראי ממרה רב
 אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן עולשין פפא אמר תרנגולתא דאגמא הואי רב פפא
 שזרען מתחילה לבהמה ונמלך עליהן לאדם לטעמיה דאמר רב פפא תרנגול דאגמא

למעוטי ספיחי סטים וקוצה - דאין אוכל אלא מין צבע:

ואילו לקטתו כאחד - דממעט תאנה ומכניסו לקיום דממעט ירק:

שומים ובצלים - מכניסין לקיום לפיכך חייבים בפאה:

עולשין - עשב ושמו קרישפלי"א:

ואינה צריכה הכשר - כדיליף לקמן בשמעתין כל שסופו לטמא טומאה חמורה אין צריך הכשר
 לא שום הכשר ירית טומאה לא הכשר מים ולא הכשר שרץ אלא מאיליה בלא שום נגיעה:

מן הרום - עוף הבר פורח באויר דלא הוה קמן מחיים דליחשביה:

תרנגולת שביבנה - דאמרינן לקמן כותים היו שם וחשבו עליה והא תרנגולת עוף מזומן הוה והוא
 קמן מחיים ואפילו הכי בעי מחשבה לטומאת מגע:

עוף טמא מי מטמא - בבית הבליעה והא קיימא לן (חולין דף ק:): מי שאיסורו משום בל תאכל
 נבלה יצא זה שאיסורו משום בל תאכל טמא לא ותרנגולת שביבנה מטמא בבית הבליעה הואי
 מדקא מייתי לה רבי יוחנן בן נורי לקמן סייעתא למילתיה דפליג בגזול שנפלה בגת אלמא דומיא
 דגזול הוא:

תרנגולתא - נקבה דאגמא הואי דההוא עוף טהור הוא אליבא דרב פפא:

חזיוה רבנן דדרסה - מקבלת ברגליה מה שאוכלת. ואני אומר שדורסת על מאכלה ברגליה לאחזו
 שלא יבא כולו לפיה ואין עוף טהור עושה כן:

אסור תרנגולת דאגמא שריא וסימניך	עסקינן אילימא בכרכים למה לה מחשבה
עמוני ולא עמונית דרש מרימר תרנגולתא	והתנן נבלת בהמה טהורה בכל מקום ונבלת
דאגמא אסירא חזיוה רבנן דדרסה ואכלה	עוף טהור והחלב בכרכים אין צריכין לא
והיינו גירותא ת"ר גוזל שנפל לגת	מחשבה ולא הכשר אלא בכפרים ומי איכא
וחשב עליו להעלותו לכותי טמא לכלב טהור	למ"ד דלא בעיא מחשבה והתנן נבלת בהמה
ר' יוחנן בן נורי אומר אף לכלב טמא	טמאה בכל מקום ונבלת עוף טהור בכפרים
א"ר יוחנן בן נורי ק"ו אם מטמא טומאה	צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר א"ר
חמורה שלא במחשבה לא יטמא טומאה קלה	זעירא בר חנינא לעולם בכרך וגתו מאסתו
שלא במחשבה אמרו לו לא אם אמרת	ועשאתו ככפר א"ר יוחנן בן נורי קל וחומר
בטומאה חמורה שכן אינה יורדת לכך תאמר	אם מטמאה טומאה חמורה שלא במחשבה
בטומאה קלה שכן יורדת לכך אמר	לא תטמא טומאה קלה שלא במחשבה אמרו
להן תרנגולת שביבנה תוכיח שיורדת לכך	לו לא אם אמרת בטומאה חמורה שכן אינה
וטמאה שלא במחשבה אמרו לו משם ראייה	יורדת לכך מאי אינה יורדת לכך אמר רבא
כותים היו שם וחשבו עליה לאכילה במאי	הכי קאמרי ליה לא אם אמרת

דף נא

גוזל - טהור:
 טומאה חמורה - כגון האוכלה מטמא בגדים בבית הבליעה ואפילו לא חשב עליו כגון שלא ידע שזה הוא:
 אינה יורדת לכך - אינה יורדת לדין מחשבה. ולקמן מפרש מה היא:
 תרנגולת שביבנה תוכיח - שמתה תרנגולת ביבנה ובא מעשה לפני חכמים וטמאה שלא במחשבה ואף על פי שיורדת לכך כלומר דלטומאה קלה טמאה שלא במחשבה ובטומאה קלה אמרת יורדת לכך:
 בכל מקום - ואפילו בכפרים דליכא אוכלין מרובין סתמא לאכילה:
 נבלת בהמה טמאה בכל מקום - סתמא לאו לאכילה הלכך בעיא מחשבה. ונהי דאי איכא כזית בלא מחשבה מטמא אפילו אדם וכלים וכל שכן אוכלין ומשקין אלא להכי מהניא מחשבתה דאי איכא פחות מכביצה שאר אוכלין ופחות מכזית נבלה משלים לכביצה אי חשיב ליה מצטרפא בהדיהו ומקבלת טומאה במגע שרץ ואי לא לא:
 לעולם בכרך - והיינו טעמא דרבנן בעיא מחשבה דגת שנפל לתוכה מאסתו ואינו הגון לאכילה כל כך:

בטומאה חמורה שכן אינה עושה כיוצא בה	צריכין הכשר אף כל שאין סופן לטמא
תאמר בטומאה קלה שעושה כיוצא בה אמר	טומאה חמורה צריכין הכשר יצתה נבלת
ליה אביי כל דכן הוא ומה טומאה חמורה	עוף טהור שסופה לטמא טומאה חמורה
דקילא דאינה עושה כיוצא בה מטמאה	שאין צריך הכשר אלא אמר רבא ואיתימא
שלא במחשבה טומאה קלה דחמירא דעושה	רב פפא שום טומאה חמורה בעולם שום
כיוצא בה אינו דין שמתמאה שלא במחשבה	טומאה קלה בעולם אמר רבא ומודה
אלא אמר רב ששת הכי קאמר לא אם	רבי יוחנן לענין מעשר דמחשבת חיבור
אמרת בטומאה חמורה שכן אינה צריכה	שמה מחשבה אמר רבא מנא אמינא לה
הכשר תאמר בטומאה קלה שצריכה הכשר	דתנן הסיאה והאזוב והקורנית שבחצר אם
ומי צריכה הכשר והתנן שלשה דברים	היו נשמרין חייבין היכי דמי אילימא
נאמרו בנבלת עוף טהור צריכה מחשבה	דזרעינהו מתחלה לאדם צריכא למימר אלא
ואינה מטמאה אלא בבית הבליעה ואינה	לאו דזרעינהו מתחלה לבהמה וקתני אם היו
צריכה הכשר נהי דהכשר שרץ לא	נשמרין חייבין אמר רב אשי הכא בחצר
בעיא הכשר מים בעיא מאי שנא הכשר	שעלו מאיליהן עסקינן וסתמא לאדם קיימי
שרץ דלא בעיא כדתנא דבי רבי ישמעאל	והכי קאמר אם החצר משמרת פירותיה
הכשר מים נמי לא תבעי כדתנא דבי רבי	חייבין ואם לאו פטורין מתיב רב אשי כל
ישמעאל דתנא דבי רבי ישמעאל (ויקרא	שחייבין במעשרות מטמאין טומאת אוכלין
יא, לז) על כל זרע זרוע אשר יזרע	ואם איתא הא איכא הני דקחייבין במעשר
מה זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה	ואין מטמאין טומאת אוכלין אמר רבא הכי

הכשר שרץ - שיכשירו שרץ להביאו לידי טומאה:

שאין סופן לטמא טומאה חמורה - אין לך אוכל מטמא אדם:

שום טומאה חמורה שום טומאה קלה - לא אם אמרת בטומאה חמורה דין הוא שמטמא בלא מחשבה שלא מצינו שום טומאה ששמה טומאה חמורה שתהא צריכה הכשר תאמר בטומאה קלה דאוכלין שאע"פ שזו אינה צריכה הכשר הרי כל אוכלין יש עליהם שום טומאה קלה וצריכין הכשר הלכך הכא נמי בעיא מחשבה:

לענין מעשר - דהואיל ונמלך עליהן לאדם הויא מחשבה וחייבין במעשר:

אלא לאו דזרען לבהמה וקתני - אם חזר ושמרן לאדם חייבין:

לאדם קיימי - וכיון דסתמייהו לאדם מאי אם היו נשמרין הכי קאמר אם החצר משמרת פירותיה

דלא הוי הפקר חייבין:

מתיב רב אשי - לרבא:

קאמר כל מין שחייב במעשר מטמא טומאת
אוכלין ה"נ מסתברא מדקתני סיפא
כל שחייב בראשית הגז חייב במתנות ויש
שחייב במתנות ואין חייב בראשית הגז
ואם איתא האיכא טרפה דחייבת בראשית
הגז ואינה חייבת במתנות אמר רבינא הא
מני רבי שמעון היא דתנן ר"ש פוטר את
הטרפה מראשית הגז אמר רב שימי בר
אשי תא שמע המפקיר את כרמו והשכים
בבקר ובצרו חייב בפרט ובעוללות ובשכחה
ובפאה ופטור מן המעשר והא אנן תנן כל
שחייב בפאה חייב במעשרות אלא לאו שמע
מינה מין קתני שמע מינה תנן התם
מודים חכמים לר' עקיבא בזורע שבת או
חרדל בשנים ושלשה מקומות שנותן פאה
מכל אחד ואחד והא שבת דמיחייב בפאה
ומיחייב במעשר דתנן כל שחייב בפאה חייב

במעשר ומדחייב במעשר מטמא טומאת
אוכלין אלמא כל מילי דעביד לטעמא מטמא
טומאת אוכלין דהאי שבת לטעמא עבידא
ורמינהי הקושט והחימום וראשי בשמים
והתיאה והחלתית והפלפלים וחלת חריע
נקחין בכסף מעשר ואין מטמאין טומאת
אוכלין דברי רבי עקיבא אמר לו רבי יוחנן
בן נורי אם נקחין בכסף מעשר מפני מה אין
מטמאין טומאת אוכלין ואם אינן מטמאין אף
הם לא ילקחו בכסף מעשר וא"ר יוחנן בן
נורי נמנו וגמרו שאין נקחין בכסף מעשר
ואין מטמאין טומאת אוכלין אמר רב
חסדא כי תניא ההיא בשבת העשויה לכמך
אמר רב אשי אמריתה לשמעתי קמיה דרב
כהנא (אמר) לא תימא בשבת העשויה לכמך
הא סתמא לקדרה אלא סתם שבת לכמך
עשויה דתנן השבת משנתנה טעם בקדרה

ראשית הגז - הגוזז צאנו חייב ליתן בכל שנה מן הגז מעט לכהן ובשחיטת חולין מפרש שיעורא:
ת"ש - דמין קתני במתני':
תנן התם כו' - האי דנקט לה הכא משום דאותיב עלה ממתני' ודר' יוחנן נמי עולשין שזרען כו'
משום דאותיב עליה ממתני' נקט לה הכא:
לטעמא - למתק הקדרה:
והחימום - פיטטר"א:
אף הם לא ילקחו בכסף מעשר - דרחמנא אמר ונתת הכסף וגו' ואכלת לפני וגו' והני לדידן לאו
אוכל נינהו:
נמנו וגמרו כו' - אלמא כל מידי דלא עביד לאוכלו אלא להטעים הקדירה לא מטמא דהא פלפלין
וכרכום לטעמא עבידי:
לכמך - דכותשין אותו ונותנין אותו בכותח ועיקרו שבתוכו מטבילין כל אוכל דהאי לאו לטעמא
עביד דהוה עיקר:
אמריתה לשמעתי כו' - הך שמעתא דפרישית לקמיה לא תימא כו':
כי לא נתנה נמי סתמא לקדרה - ואמאי מטמאה הא אמרינן לעיל דמידי דעביד לטעמא לא מטמא:

מתנ"י כל שיש לו ביעור - שהוא מצווה לבערו מן הבית בשביעית כשכלה לחיה מן השדה:
גמ' לוף שוטה - שם לוי הוא ועשבים הם:
מתנ"י קשקשת - מלבושין של דג:
גמ' דג טמא - איכא דיש לו סנפיר:

דמברך אירקא - לאחריו בורא נפשות רבות כי היכי דמברכינן אכל מיני מאכל ועל כל פרי העץ חוץ משבעת המינים דבעינן ברכה אחת מעין ג':

מצות - ציצית ולולב ושאר מצות שמברכין עליהן עובר לעשייתו:

לאתויי מאי לאתויי מצות ולבני מערבא   במצותיו וצונו לשמור חוקיו לאתויי מאי
דמברכי בתר דסליקו תפיליהו אשר קדשנו   לאתויי

דף נב

ריחני **מתני'** תינוקת שהביאה שתי שערות   וכיון דתנא וכן התינוק שהביא ב' שערות
או חולצת או מתיבמת וחייבת בכל מצות   חייב בכל המצות האמורות בתורה ל"ל וכי
האמורות בתורה   וכן תינוק שהביא שתי
שערות חייב בכל מצות האמורות בתורה   סורר ומורה תנינא חדא זימנא אימתי הוא
וראוי להיות בן סורר ומורה משיביא שתי שערות ועד
שערות עד שיקיף זקן   התחתון ולא העליון אלא שדברו
אלא שדברו חכמים בלשון נקיה   תינוקת
שהביאה שתי שערות אינה יכולה למאן רבי
יהודה אומר עד שירבה השחור **ג'** וכיון
דתנן חייבת בכל מצות האמורות בתורה או
חולצת או מתיבמת למה לי   לאפוקי מדרבי
יוסי דאמר איש כתוב בפרשה אבל אשה
בין גדולה ובין קטנה קמ"ל דאי אייתי שתי
שערות אין אי לא לא מאי טעמא אשה כאיש

מתני' וראוי להיות בן סורר ומורה משיביא שתי שערות עד שיקיף זקן - אבל קודם ב' שערות
לא בר עונשין הוא ומשהקיף זקן ראוי להוליד ורחמנא אמר בן ולא הראוי להיות אב:
התחתון ולא העליון - באיזו הקפת זקן אמרו בתחתון שלמטה ולא העליון:
ה"ג רבי יהודה אומר עד שירבה השחור ול"ג **על הלבן** - כלומר שישחיר אותו מקום משערות
הרבה:
גמ' איש כתיב בפרשה - (דברים כ"ה:ז') ואם לא יחפוץ האיש הלכך קטן לא חליץ אבל אשה בין
גדולה בין קטנה:
הלכה כרבי יהודה - שאם לא בא עליה משהביאה שתי שערות שיכולה לעקור נישואי קטנותיה
עד שירבה השחור:
שוב אינה יכולה למאן - דהך ביאה הוה להו קדושין גמורין דגדולה היא ובידה לקדש עצמה וכי
פליג כשלא בעל לאחר שגדלה פליג ואפ"ה לר"מ לא ממאנת דכיון שהגדילה שעה אחת ולא
מיחתה שוב אינה יכולה למחות וחלו להו קדושין קמאי:
בבתו של רבי ישמעאל - שהשיאתה אמה כשהיא קטנה יתומה ולאחר שילדה באת למאן:

היה מעשה בבתו של רבי ישמעאל שבאת לבית המדרש למאן ובנה מורכב לה על כתפה ואותו היום הוזכרו דבריו של רבי ישמעאל בבית המדרש ובכתה בכייה גדולה בבית המדרש אמרו דבר שאמר אותו צדיק יכשל בו זרעו דאמר רב יהודה אמר שמואל משום רבי ישמעאל (במדבר ה, יג) והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת ויש לך אחרת שאע"פ שלא נתפשה מותרת ואיזו זו שקדושיה קדושי טעות שאע"פ שבנה מורכב על כתפה ממאנת והולכת לה ונמנו וגמרו עד מתי הבת ממאנת עד שתביא שתי שערות פרוש ולא עבוד עובדא רבי יצחק ותלמידי דרבי חנינא עבוד עובדא כרבי יהודה ואע"ג דנבעלה אזל רב שמן בר אבא אמרה קמיה דר' יוחנן אזל רבי יוחנן אמרה קמיה דרבי יהודה נשיאה שדר בלשא ואפקה אמר רב חסדא אמר מר עוקבא לא שירבה השחור ממש אלא כדי שיהיו שתי שערות שוככות ונראות כמי שירבה

השחור על הלבן רבא אמר שתי שערות המקיפות משפה לשפה א"ר חלבו אמר רב הונא שתי שערות שאמרו צריך שיהא בעיקרן גומות רב מלכיו אמר רב אדא בר אהבה גומות אע"פ שאין שערות אמר רב חנינא בריה דרב איקא שפוד שפחות וגומות רב מלכיו בלורית אפר מקלה וגבינה רב מלכיא רב פפא אמר מתני' ומתניתא רב מלכיא שמעתתא רב מלכיו וסימנא מתניתא מלכתא מאי בינייהו איכא בינייהו שפחות אמר רב אשי אמר לי מר זוטרא קשה בה רבי חנינא מסורא לא לישתמיט תנא ואשמועי' גומות אי אשמועינן גומות ה"א עד שיהו שתי שערות בשתי גומות קמ"ל דאפילו שתי שערות בגומא אחת ומי איכא כה"ג והכתיב (איוב ט, יז) אשר בשערה ישופני והרבה פצעי חנם ואמר רבא איוב בסערה חירף בסערה השיבוהו בסערה חירף אמר לפניו רבש"ע שמא רוח סערה עברה לפניך ונתחלפה לך בין איוב לאיוב

והיא - מיעוטא הוא והכי דריש היא אשה סתמא שקדושיה גמורין היא דכי לא נאנסה אסורה לבעלה ויש לך אחרת שאפילו זנתה שלא באונס מותרת לבעל ולבועל ואיזו זו שקידושיה קדושי טעות כגון ע"מ שאני כהן והרי הוא ישראל וכגון קטנה דאין מעשיה כלום ואמה נמי אין בידה לקדשה:

בלשא - חיל:

שתי שערות שוככות - שיהו ארוכות:

שפחות - מתניתין היא בכתובות ואמר רב מלכיא עלה הלכה כר"א:

קשה בה רבי חנינא - אי סלקא דעתך גומות אף על פי שאין שערות לא לישתמיט בכוליה הש"ס חד תנא ולאשמועי' תינוקת שהביאה שתיים גומות:

בסערה השיבוהו איוב לח ויען ה' את
 איוב מן הסערה ויאמר אליו שוטה שבעולם
 הרבה נימין בראתי בראשו של אדם ולכל
 נימא ונימא בראתי לו גומא בפני עצמה שלא
 יהיו שתי יונקות מגומא אחת שאלמלא
 שתי יונקות מגומא אחת מכחיש מאור
 עיניו של אדם גומא בגומא לא נתחלף לי
 איוב באיוב נתחלף לי לא קשיא הא בגופא
 הא ברישא אמר רב יהודה אמר שמואל
 שתי שערות שאמרו אפילו אחת על הכף
 ואחת על הביצים תניא נמי הכי שתי
 שערות שאמרו אפילו אחת בגבה ואחת
 בכריסה אחת ע"ג קשרי אצבעותיה של יד
 ואחת ע"ג קשרי אצבעותיה של רגל דברי
 ר' שמעון בן יהודה איש כפר עכו שאמר
 משום רבי שמעון ורבנן אמר רב חסדא עד
 שיהו ב' שערות במקום אחד ת"ר עד

מתי הבת ממאנת עד שתביא שתי שערות
 דברי רבי מאיר ר' יהודה אומר עד שירבה
 השחור רבי יוסי אומר עד שתקיף העטרה בן
 שלקות אומר עד שתכלכל ואמר רבי שמעון
 מצאני חנינא בן חנינאי בצידן ואמר כשאתה
 מגיע אצל ר"ע אמור לו עד מתי הבת
 ממאנת אם יאמר לך עד שתביא שתי שערות
 אמור לו והלא בן שלקות העיד במעמד
 כולכם ביבנה עד שתכלכל ולא אמרתם לו
 דבר כשבאתי אצל רבי עקיבא אמר לי
 כלכול זה איני יודע מהו בן שלקות איני
 מכיר עד מתי הבת ממאנת עד שתביא ב'
 שערות **מתני'** שתי שערות האמורות
 בפרה ובנגעים והאמורות בכל מקום כדי
 לכופ ראשן לעיקרן דברי רבי ישמעאל ר"א
 אומר כדי לקרוץ בציפורן ר' עקיבא אומר
 כדי שיהו ניטלות בזוג **ג'** אמר רב חסדא

על הכף - גובה שעל האבר למטה מן הכרס:

אחת בגבה - תחת אותו מקום:

שתכלכל - לא שמעתי מהו ונראה בעיני שחברו במס' שבת (עח:) כדי לסוך כלכול ואמרינן (שם
 פ:) מאי כלכול צדעה ובת צדעה ה"נ עד שיהו שם שערות הרבה שיהא רצוף ומלוכש בשער.
 ואני מצאתי עד שתכלכל בבי"ת שער גדול כפוף ומבולבל ולא ישר בעיני:

איני יודע מהו - כלומר לא סבירא לי:

מתני' ב' שערות האמורות בפרה - דקיימא לן ב' שערות שחורות פוסלות בה בגמרא דאין
 מעמידין (ע"ז דף כד.) ובמסכת פרה (פ"ב מ"ה):

גמ' להחמיר - משנקרצות בצפורן לא ממאנת שמא גדולה היא ולענין חליצה עד דאיכא שיעורא
 רבה דכולהו:

מתני' הרי זו מקולקלת - אינה יודעת פתח נדותה לידע מתי יתחילו י"א יום שבין נדה לנדה דהא
 לא ידעה אימת חזאי:

וחוששת משום זוב - אם עברו עליה ג' ימי זיבה משלבשה חלוק זה ומצאה עליו כתם גדול שיעור
 ג' גריסין ועוד מספקינן להו דילמא כל חדא וחדא בחד יומא חזיא אע"ג דבמקום אחד נמצאו:

אמר מר עוקבא הלכה כדברי כולן להחמיר
מתני' הרואה כתם הרי זו מקולקלת
 וחוששת משום זוב דברי רבי מאיר וחכ"א
 אין בכתמים משום זוב **גמ'** מאן חכמים
 ר' חנינא בן אנטיגנוס היא דתניא ר"ח בן
 אנטיגנוס אומר כתמים אין בהן משום זוב
 ופעמים שהכתמים מביאין לידי זיבה
 כיצד לבשה ג' חלוקות הבדוקות לה ומצאה
 עליהם כתם או שראתה ב' ימים וחלוק
 אחד הן הן הכתמים המביאין לידי זיבה
 השתא שלשה חלוקות דלאו מגופה קחזיא
 חיישינן ב' ימים וחלוק אחד מיבעיא
 מהו דתימא כל כי האי גוונא מביאה קרבן
 ונאכל קא משמע לן אמר רבא בהא
 זכנהו ר' חנינא בן אנטיגנוס לרבנן מאי שנא
 פחות מג' גריסין במקום אחד דלא חיישינן
 דאמרי' בתרי יומי חזיתיה שלשה גריסין
 במקום אחד נמי נימא תרתי ופלגא מגופה
 חזיתיה ואידך אגב זוהמא דם מאכולת הוא
 ורבנן כיון דאיכא לפלוגי בגריס ועוד לכל
 יומא לא תלינן ור"ח בן אנטיגנוס ג'
 גריסין במקום א' הוא דלא חיישינן הא בג'
 מקומות חיישינן הא אמרת בג' חלוקות אין
 בג' מקומות לא לדבריהם דרבנן קאמר
 להו לדידי בג' חלוקות אין בג' מקומות
 לא אלא לדידכו אודו לי מיהת דהיכא
 דחזאי ג' גריסין במקום אחד דאמרינן תרי
 ופלגא מגופה חזיתיה ואידך אגב זוהמא
 דם מאכולת הוא ורבנן כיון דאיכא לפלוגי
 בגריס ועוד לכל יומא לא תלינן ת"ר
 הרואה כתם אם יש בו כדי לחלק ג' גריסין
 שהן כגריס ועוד חוששת ואם לאו אינה
 חוששת ר' יהודה בן אגרא אומר משום
 רבי יוסי אחת זו ואחת זו חוששת

דף נג

גמ' ג' חלוקות הבדוקות לה - ולבשתן בשלשת ימי זיבה אחד ליום:
 מהו דתימא כל כי האי גוונא וכו' - להכי נקט ב' ימים וחלוק אחד לאשמועינן דהשתא נמי חששא
 בעלמא היא ומביאה קרבן ואינו נאכל דשמא לאו מגופה הואי הכ כתם שלישי ומליקת חולין נבלה
 דאי לא אשמועינן הוה אמינא הרי רגלים לדבר דודאי זבה היא:
 זכנהו - תשובה ניצחת השיבן:
 ורבי חנינא כו' - לרבא פרכינן דאמר לרבי חנינא שלשה גריסין במקום אחד:
 תרי ופלגא כו' - אלמא לא פליג רבי חנינא אלא במקום אחד אבל בשלשה מקומות מודה והא
 קתני רבי חנינא לעיל לבשה ג' חלוקות כו' אבל בחלוק אחד בג' מקומות לא:
 שהן כגריס ועוד - כלומר שלשה גריסין גסין דאיכא בכל חד וחד כגריס ועוד דהכי הוי שיעור
 כתם לקמן בפרק הרואה כתם (נדה דף נט.):
 אחת זו ואחת זו - אפילו בשתי גריסין חוששין שמא ראתה אותן בשני בין השמשות או אחת היום
 ואחת בין השמשות של מחר וראיית בין השמשות עולה לשני ימים שמקצתה מן היום ומקצתה
 מן הלילה ויש כאן שלשה רצופין:

אמר רבי נראין דברי רבי יהודה בן אגרא	אמר רבי נראין דברי רבי יהודה בן אגרא
כשלא בדקה ודברי חכמים בשבדקה	כשלא בדקה ומאי לא בדקה אילימא
מאי בדקה ומאי לא בדקה אמר רבא	דבדקה בדרכי יהודה ולא בדקה בדרכי
אשכחתינהו לרבנן דבי רב דיתבי וקאמרי	יוסי מכלל דרבי יהודה סבר אע"ג דבדקה
הכא במאי עסקינן כגון שבדקה עצמה ולא	בתרוייהו חיישא הא בדקה אלא פשיטא
בדקה חלוקה ואף עצמה לא בדקה אלא	דלא בדקה לא בדרכי יהודה ולא בדרכי יוסי
בין השמשות דרכי יהודה ובבין השמשות	אבל בדקה בדר' יהודה ולא בדקה בדר' יוסי
דר' יוסי לא בדקה דרבנן סברי בבין	לא חיישא אלמא בין השמשות דר' יוסי
השמשות דרכי יוסי ליליא הוא והא בדקה	לרבי ליליא הוא אימא סיפא ודברי חכמים
בבין השמשות דרכי יהודה ור' יוסי לטעמיה	כשבדקה מאי בדקה אילימא דבדקה
דאמר בין השמשות ספיקא הוי ואמינא	בדרכי יהודה ולא בדקה בדרכי יוסי מכלל
להו אנא אילמלי ידיה בעיניה כל בין	דרבנן סברי אע"ג דלא בדקה בתרוייהו לא
השמשות יפה אתם אומרים עכשיו שמא	חיישין הא לא בדקה אלא פשיטא דבדקה
עם סלוק ידיה ראתה ואמרו לי כי קאמרין	בין בדר' יהודה ובין בדרכי יוסי אבל בדקה
כשנתנה ידיה בעיניה כל בין השמשות	בדר' יהודה ולא בדקה בדר' יוסי חיישין

הכא במאי עסקינן - פלוגתא דרבנן ורבי יהודה בן אגרא:
והא בדקה בבין השמשות דרכי יהודה - הלכך לא ראתה אחת מהן בין השמשות שתעלה לחומר
ב' ימים:

אילמלי ידיה בעיניה - באותו מקום:
נראין דברי רבי יהודה - דחייש:
מכלל דרבי יהודה אפילו בדקה בתרוייהו - חייש הא ודאי בין השמשות לא חזאי ואין לך לחלוק
ראיה אחת לשתיים:

אלא פשיטא דלא בדקה לא - בהא ולא בהא דחוששת שמא ראתה בבין השמשות דר' יהודה:
אלמא - קסבר רבי בין השמשות דרכי יוסי לילה הוא והראייה שבה אינה עולה לשתיים:
אי נימא כשבדקה בדרכי יהודה ולא בדרכי יוסי - וקאמר רבי בזו אני רואה את דבריהם דלא
חיישין אבל לא בדקה לא בזו ולא בזו אני רואה את דבריהם דאנא סבירא לי דחיישא:
אלא פשיטא - דנראין דברי חכמים כשבדקה דקאמר רבי שבדקה בשניהם קאמר אבל באחד מהן
דקאמרי אינהו נמי לא חיישא איני רואה דבריהם דכיון דלא בדקה בדר' יוסי יש לחוש לראיית
בין השמשות. אלמא לרבי ספקא הוא כו':

ה"ק - האי נראין דקאמר רבי לאו לטעמיה דנפשיה קאמר דתידוק מינה מדקאמר בזו אני רואה
את דברי זה ובזו אני רואה מכלל דאינהו בתרוייהו פליגי ותקשי לך אלא רבי לפרושי פלוגתיהו
אתא לאשמועינן במאי פליגי וה"ק נראין דברי ר' יהודה לחכמים ומודים לו דחיישין כשלא בדקה
לא בזה ולא בזה שדברי חכמים כשבדקה באחד מהני דקסברי בין השמשות דרכי יוסי ליליא הוא

אלמא בין השמשות דרבי יוסי לרבי ספקא
הוי קשיא דרבי אדריי ה"ק נראין דברי
רבי יהודה בן אגרא לרבנן דלא בדקה כלל
לא בדריי יהודה ולא בדריי יוסי שאף
חכמים לא נחלקו עליו אלא דבדקה בדריי
יהודה ולא בדקה בדריי יוסי אבל היכא דלא
בדקה כלל מודו ליה ורמינהו הרואה כתם
לראיה מרובה חוששת לראיה מועטת אינה
חוששת זו דברי רבי יהודה בן אגרא שאמר
משום רבי יוסי אמר רבי אני שמעתי ממנו
שאחת זו ואחת זו חוששת ומן הטעם הזה
אמר לי ומה אילו נדה שלא הפרישה בטהרה
מן המנחה ולמעלה לא תהא בחזקת טמאה
ונראין דבריו כשבדקה מאי בדקה אילימא
דבדקה בדריי יהודה ולא בדקה בדריי יוסי
מכלל דרבי יהודה בן אגרא סבר אע"ג דלא
בדקה לא בדריי יהודה ולא בדריי יוסי לא
חיישא והא לא בדקה אלא פשיטא דבדקה
בין בדריי יהודה ובין בדריי יוסי מכלל דרבי

ורבי יוסי לטעמיה דאמר ספקא הוא הילכך עד שתבדוק בשניהם יש לחוש בראיית בין השמשות:
לראיה מרובה - ג' גריסין בועודות:

ממנו - מדריי יוסי:

קשיא דרבי יהודה אדריי יהודה - דלעיל ס"ל בין השמשות דרבי יוסי ספיקא הוא:

בשלמא בלא רבי - אי לא פירש רבי לפלוגתייהו בין לעיל בין הכא לא הוה קשיא דרבי יהודה
אדריי יהודה התם דבדקה כו':

מטמאה עצמה - הרואה כתם מטמאה עצמה לטהרות וקדשים:

חמור מראייתה - למפרע דלראייתה לא הוי אלא מעת לעת וכתמה עד שעת הכבוס:

והא מצינו כו' - דהא מודה ר"ש בן אלעזר בקדשים דמטמאתן למפרע עד שעת הכבוס:

ראתה כתם ואח"כ ראתה דם - תוך מעת לעת:

יומו - אם ראתה בו ביום תולה ואם שקעה חמה אף על פי שראתה בתוך מעת לעת אינה תולה:

מראייתה לכל דבר ת"ר ראתה כתם ואחר כך ראתה דם תולה כתמה בראייתה מעת לעת דברי רבי ר"ש בן אלעזר אומר יומו א"ר נראין דבריו מדברי שהוא מתקנה ואני מעוותה מתקנה עוותי מעוית לה אמר רבינא איפוך רב נחמן אמר לעולם לא תיפוך שהוא מתקן הלכותיה לידי זיבה ואני מעוות הלכותיה לידי זיבה בעי מיניה ר' זירא מר' אסי כתמים צריכין הפסק טהרה או לא אשתיק ולא א"ל ולא מידי זימנין אשכחיה דיתיב וקאמר תולה כתמה בראייתה מעת לעת דברי רבי אמר ר"ל והוא שבדקה ורבי יוחנן אמר אע"פ שלא בדקה א"ל מכלל דכתמים צריכין

הפסקת טהרה א"ל אין והא זימנין סגי אין בעא מינך ולא אמרת ולא מידי דלמא אגב שיטפך אתיא לך א"ל אין אגב שיטפאי אתיא לי מתני' הרואה יום י"א בין השמשות תחלת נדה וסוף נדה תחלת זיבה וסוף זיבה יום ארבעים לזכר ויום שמונים לנקבה בין השמשות לכולן הרי אלו טעות א"ר יהושע עד שאתם מתקנים את השוטות באו ותקנו את הפקחות 22 תחלת נדה וסוף נדה תחלת נדה וסוף זיבה היא אמר רב חסדא הכי קאמר הרואה יום י"א בין השמשות תחילת נדה וסוף זיבה ובשביעי לנדתה סוף נדה ותחלת זיבה א"ר יהושע עד שאתם מתקנין את השוטות כו' הני

דף נד

איפוך - ואימא נראין דברי מדבריו:
הוא מתקן הלכותיה לידי זיבה - לענין זיבה הוא מיקל דלדידיה היכא דלא חזיא בו ביום לא תלינן כתמה בראייתה ומונה ימי נדות מיום ראייתה ואין ימי זיבה מתחילין עד יום ח' לראייתה לרבי מונה מיום מציאת כתמה ואף להקל ולטבול לליל שביעי לכתמה אם פסקה ומיום ח' לכתמה הו' ימי זוב ונמצא רבי מחמיר לענין זיבה דכי חזיא בח' לכתמה אמרינן יום זיבה הוא וצריכה לשמור תשיעי יום כנגד יום ואם תראה שנים עמו תהא זבה ולר"ש סוף נדה הוא ולא מצריך שימור ואם תראה שנים עמו לא תהיה זבה נמצא אני מביאה ע"י כתמה לזיבה אבל איהו לא:
צריכין הפסק טהרה - בשביעי לטבול בערב צריכה לבדוק בין השמשות להפסיק בטהרה או לא:
זימנין - פעם אחרת:
א"ל - רבי זירא לרבי אסי מדפליגי רבי יוחנן ור"ל לענין תליא בבדקה ולא בדקה מכלל דאורחא הוא לבדוק ביום שביעי לכתמה ולהפסיק בטהרה:
מתני' הרואה יום אחד עשר בין השמשות - וספק יום הוא והוי דם זיבה או ספק לילה ותחלתו נדה:
יום ארבעים לזכר ויום שמונים ללידת נקבה בין השמשות לכולן - כלומר באיזה מאלו שתראה בין השמשות הוי האי בין השמשות ספק טמא ספק טהור ואם תראה ליום שמיני ספק נדה ספק שומרת יום כנגד יום וכן לעולם עד שתפסוק כדי שיעור המפורש לה בערכין:
את השוטות - את הטועות כגון אלו שראו בשעת הספק:
גמ'

שוטות נינהו טועות נינהו אלא תני טועות	טמאין ושלשה ימים טהורין משמשת שני
דתינא יום אחד טמא ויום אחד טהור	ימים ושוב אינה משמשת לעולם ארבעה
משמשת שמיני ולילו עמו וארבעה	ימים טמאים וארבעה ימים טהורין משמשת
לילות מתוך שמונה עשר יום ואם היתה	יום אחד ושוב אינה משמשת לעולם חמשה
רואה מבערב אינה משמשת אלא שמיני	ימים טמאים וחמשה ימים טהורין משמשת
בלבד שני ימים טמאין ושני ימים טהורין	שלשה ימים ושוב אינה משמשת לעולם
משמשת שמיני ושנים עשר וששה עשר	ששה ימים טמאין וששה ימים טהורין
ועשרים ותשמש נמי בתשסר אמר רב	משמשת חמשה ימים ושוב אינה משמשת
ששת זאת אומרת גרגרן דתנן אסור רב	לעולם שבעה ימים טמאין ושבעה ימים
אשי אמר נהי דחד עשר לא בעי שימור	טהורין משמשת רביע ימיה מתוך כ"ח ימים
עשירי מיהא בעי שימור שלשה ימים	שמונה ימים טמאין ושמונה ימים טהורין

דתינא - לפרושי פקחות דמתניתין קאתי:

וארבעה לילות מתוך שמונה עשר יום - לראייה הראשונה שהרי אשה זו לא תהא זבה לעולם שאינה רואה ג' רצופין וכשהיא רואה תשיעי תהא שומרת עשירי ותשמש בלילה ותראה ב"א ותשמור י"ב ותשמש בלילה הרי שנים תראה ב"א ותשמור י"ד ותשמש בלילה הרי שלשה תראה ט"ו ותשמור ט"ז ותשמש לערב הרי ד' וב"ז תראה ותשמור י"ח הרי כלו י"ח ולא שמשה אלא ד' לילות לבד שמיני ולילו ותשמיש אחרון אינו בתוך י"ח ולמחר ב"ט כשתראה תהא תחלת נדה שהרי שלמו י"א שבין נדה לנדה וחוזרת למנינה שאמרנו:

ב' ימים טמאים כו' - כללא דמילתא כל ימים דלקמן עד סוף פירקין כשרואה מבערב:

ותשמש בתשסר - דקיימא לן בפרק אחרון (לקמן נדה עב): יום אחד עשר לימי זיבה לא בעי שימור יום כנגדו וזו למה משמרת י"ט בשביל י"ח שהוא סוף זיבה:

רב אשי אמר - לעולם אינו אסור והכא דתני אסור משום שראתה יום עשירי דאיהו בעי שימור לפיכך תשב י"ט הטהור ויהא שימור ליום י"ז שהוא עשירי לימי זיבה. שימור לא הוי אלא יום טהור דהכי נפקא לן יהיה מלמד שסופרת יום אחד לאחד וספירה לא הוי אלא יום טהור:

משמשת שני ימים - אחד עשר וי"ב שהשמיני ותשיעי מ"א שבין נדה לנדה הן ועשירי שימור הוא להן ושוב אינה משמשת לעולם שהרי תהא זבה ב"ג וי"ד וט"ו וצריכה לספור ז' נקיים והיא לא תראה ז' נקיים לעולם:

יום אחד - שמיני דכולה ברייתא בשרואה בערב:

רביע ימיה מתוך כ"ח - שבעה ימים שאחר שבעה הטמאים של נדות היא משמשת ובשבעה השלישיים תהא זבה ובשבעה האחרונים הן ימי הספירה הרי כ"ח וביום כ"ט תהא תחלת נדה ונמצאת משמשת רביע ימיה ולהכי נקט כ"ח מפני שתחלת נדותה של זו מ"כ"ח לכ"ח:

ט"ו יום מתוך מ"ח - כגון ח' הראשונים השמיני ימי זיבה ומשמונה השניים תשמור יום לשמיני שלפניו ותשמש שבעה הרי ט"ז שעברו עליה ונשארו ב' לבא מימי זיבה ושמונה השלישיים שנים מהן ימי זוב והששה תחילת נדתה ושמונה הרביעיים שהן טהורים הראשונים ישלים ז' ימי נדה והשבעה תשמש ועכשיו נותרו ד' ימים מימי זיבה שמונה החמשיים הרי היא זבה משלשה ראשונים וח' שלאחריהן שבעה לספירה ושמיני לתשמיש הרי ט"ו יום מתוך מ"ח וביום מ"ט כשתראה תהא תחלת נדה ותחזור למנין שאמרנו:

משמשת חמשה עשר יום מתוך ארבעים	בריה דרב יהושע לרב פפא ביולדת זכר
ושמונה הרי ארביסר הוו אמר רב אדא	איכא לספוקי ביולדת נקבה ליכא לספוקי
בר יצחק זאת אומרת ימי נדתה שאין רואה	אלא לאו שמע מינה עולין שמע מינה
בהן עולין לספירת זיבתה דאיבעיא להו ימי	תשעה ימים טמאין ותשעה ימים טהורין
לידה שאינה רואה בהן מהו שיעלו לספירת	משמשת שמונה ימים מתוך שמונה עשר
זיבתה אמר רב כהנא ת"ש ראתה שנים	עשרה ימים טמאין ועשרה ימים טהורים ימי
ולשלישי הפילה ואינה יודעת מה הפילה	שמושה כימי זיבתה וכן למאה וכן לאלף
הרי זו ספק זיבה ספק לידה מביאה	
קרנן ואינו נאכל וימי לידתה שאין רואה	
בהן עולין לה לספירת זיבתה אמר רב	
פפא שאני התם כיון דאיכא למימר יולדת	מתני' ד הנדה ובשר המת מטמאין לחין
זכר היא וכל הני שבעה יתירי דקיהבין לה	ומטמאין יבשין אבל הזוב והניע והרוק
סלקי לה לספירת זיבתה אמר ליה רב הונא	והשרץ והנבלה והשכבת זרע מטמאין לחין

הדרן עלך בא סימן

ארביסר הוו - קסבר האי דמותיב שהאשה הזאת לא תשמש יום מ"ח לפי שהשמונה החמשיים שנעשית בהן אין מהן אלא ד' מימי זיבה וד' האחרונים מימי נדה הן ומיהו תחלת נדה לא הוי כל זמן שלא ספרה ולא טהרה מזובה אבל להכי מהניא הך ראייה ד' האחרונים הראויין לנדות שכשיבאו שמונה טהורין שאחריהם לא יעלו שלשה הראשונים לימי הספירה לפי שהן השלמת ימי נדה וימי נדתה שאינה רואה בהן אין עולין לספירת זיבתה הלכך אין כאן אלא חמשה לספירה וכשתראה יום מ"ט סותרת וכן כל ח' השביעיים (יום) ועד שיגיע יום ס"ג לא ישלימו ימי ספירתה: הכי גרסינן **ראתה שנים** - ראתה שני ימים בשופי בתוך י"א שבין נדה לנדה:

ספק לידה ספק זיבה - שמא לידה שמא זיבה שמא לא זו ולא זו אם ולד הוא ולא ראתה בפתיחת הקבר הרי היא לידה ולא זיבה ואם אינו ולד וראתה דם בפתיחת הקבר הרי היא זיבה ואין כאן לידה ואם ולד הוא וראתה דם בלידה הרי זו יולדת בזוב ואם נפתח קבר בלא דם ואינו ולד אין כאן לא זו ולא זו הלכך ספק הוא ונטיל עליה חומר לידה לטמא שביעיים אפילו לא תראה וחומר זיבה שכל זמן שלא תפסוק ז' נקיים לא תטהר ומביאה קרבן ואינו נאכל שמא אין כאן לא לידה ולא זיבה:

וימי לידתה שאין רואה בהן עולין כו' - ואע"ג דאיכא לספוקי ביולדת בזוב ויש כאן לידה וזיבה: משום דאיכא למימר כו' - אבל אי הוה פשיטא לן דיולדת נקבה היא לא סלקי לה:

ט' ימים טמאין - תרי מינייהו זיבה וכי חזיא טהורין חד מינייהו הוי שימור ושמונה לתשמיש וביום י"ט הויא תחלת נדה וכן לעולם לא תהא זבה:

ימי שמושה כימי זיבתה - דמעשרה טמאין הוו ז' נדה וג' זיבה ומעשרה טהורין ז' לספירה וג' לתשמיש הרי ימי שימוש בימי זיבה:

מתני' דם הנדה:

וכמה היא שרייתן - דנימא אי הדרא בכי האי שיעורא לחין נינהו:

ואין מטמאין יבשין ואם יכולין להשרות	ומושב לטמא אדם ולטמא בגדים אף דמה
ולחזור לכמות שהן מטמאין לחין ומטמאין	נמי עושה משכב ומושב לטמא אדם ולטמא
יבשין וכמה היא שרייתן בפורשין מעת	בגדים אטו דמה בר משכב ומושב הוא
לעת רבי יוסי אומר בשר המת יבש ואינו	ולטעמך אבן מנוגעת בת משכב ומושב היא
יכול להשרות ולחזור לכמות שהיה טהור	דאיצטריך קרא למעוטי דתניא יכול תהא
גמ' מנא הני מילי אמר חזקיה דאמר	אבן מנוגעת עושה משכב ומושב לטמא אדם
קרא (ויקרא טו, לג) והדוה בנדתה מדוה	לטמא בגדים ודין הוא ומה זב שאינו
כמותה מה היא מטמאה אף מדוה מטמאה	מטמא בביאה עושה משכב ומושב לטמא
אשכחן לח יבש מנלן אמר רבי יצחק	אדם לטמא בגדים אבן מנוגעת שמטמאה
אמר קרא ויקרא טו יהיה בהיותו יהא	בביאה אינו דין שמטמאה משכב ומושב
ואימא הני מילי בלח ונעשה יבש יבש	לטמא אדם לטמא בגדים ת"ל הזב הזב
מעיקרו מנלן ותו הא דתנן המפלת כמין	ולא אבן מנוגעת טעמא דמעטיה קרא הא
קליפה כמין עפר כמין שערה כמין יבחושין	לאו הכי מטמאה ומינה לאו מי אמרת הזב
אדומים טטיל למים אם נמוחו טמא מנלן	ולא אבן מנוגעת ה"נ אמר קרא אשר היא
יהיה רבויא הוא אי מה היא עושה משכב	יושבת עליו היא ולא דמה

פרק ז דם הנדה

דף נה

גמ' מנא הני מילי - דדם נדה מטמא מגעו ומשאו:

אשכחן לח - דדוה לח משמע כעין שהוא זב:

יבש מעיקרו - כגון הני דתנינן:

עושה משכב - שיהא משכבו מטמא אדם ולא יהא ראשון במגעו אלא אב הטומאה כמשכב נדה עצמה:

שאינו מטמא בביאה - אדם הנכנס עם הזב בבית אינו טמא:

הזב - אשר ישכב עליו הזב (ויקרא ט"ו:ד'):

היא - עושה משכב אב הטומאה ולא דמה עושה משכב אב הטומאה אבל מטמא הוא את שתחתיו משום משא להיות ראשון ואף על פי שאין נוגע בו דהא איתקש לנדה והכי נמי תנן באבות הטומאה (כלים פ"א מ"ג) דדם נדה מטמא במשא:

אי מה היא מטמאה באבן מסמא אף מדוה
 נמי מטמאה באבן מסמא אמר רב אשי
 אמר קרא (ויקרא טו, י) והנושא אותם אותם
 מיעוטא הוא ובשר המת מנלן אמר ר"ל
 אמר קרא (ויקרא כב, ה) לכל טומאתו לכל
 טומאות הפורשות ממנו רבי יוחנן אמר
 (במדבר יט, טז) או בעצם אדם או בקבר
 אדם דומיא דעצם מה עצם יבש אף כאן יבש
 מאי בינייהו איכא בינייהו דאפריך אפרוכי
 מיתיבי בשר המת שהופרך טהור התם
 דאקמח והוי עפרא מיתיבי כל שבמת מטמא
 חוץ מן השינים והשער והצפורן ובשעת
 חבורן הכל טמא אמר רב אדא בר אהבה
 דומיא דעצם מה עצם שנברא עמו אף כל
 שנברא עמו והאיכא שער וצפורן שנבראו
 עמו וטהורין אלא אמר רב אדא בר
 אהבה דומיא דעצם מה עצם שנברא עמו
 ואין גזעו מחליף אף כל שנברא עמו ואין

והנושא אותם - במשכב הזב ומשכב הזב הנישא על אבן מסמא מטמא כלים שתחתיה
 כדמפרש בתורת כהנים וכתוב אותם למעוטי דמה:

לאחרים - לזב:

דמפרך אפרוכי - שיבש יותר מדאי לר' יוחנן טהור דדומיא דעצם בעינן ועצם לא מיפרך:
 דאקמח - לשון טחינה כקמח:

חוץ מן השינים - והא שינים דומיא דעצם הן וטהורין וקשיא לתרוייהו:
 שינים לא נבראו עמו שגדלין לאחר זמן:

אין גזעו מחליף - אם ניטל אינו חוזר:
 שטיחין - מרדעת לחמור:

וחכמים פוסלין - דלא הדרא בריא אלמא אין גזעו מחליף:

אסיפא - סיפא דואלו שעורותיהן כבשרן:

נעשה מקומו צלקת - כלומר רושם נראה בה חריץ או גומא ואין כולו חוזר אבל שער וצפורן אין
 נטילתן ניכר:

טעם אמרו טמא גזרה שמא יעשה אדם עור
 אביו ואמו שטיחין והרי בשר דגזעו מחליף
 וטמא אמר מר בר רב אשי בשר נעשה
 מקומו צלקת אבל הזוב זוב מנלן דתניא
 (ויקרא טו, ב) זובו טמא לימד על הזוב
 שהוא טמא והלא דין הוא לאחרים גורם
 טומאה לעצמו לא כ"ש שעיר המשתלח
 יוכיח שגורם טומאה לאחרים והוא עצמו
 טהור אף אתה אל תתמה על זה שאע"פ
 שגורם טומאה לאחרים הוא עצמו טהור
 ת"ל זובו טמא לימד על הזוב שהוא טמא
 ואימא ה"מ במגע אבל במשא לא מידי דהוה
 אשרץ אמר רב ביבי בר אבבי במגע לא
 איצטריך קרא דלא גרע משכבת זרע כי
 איצטריך קרא למשא ואימא במשא מטמא
 אדם ובגדים במגע אדם מטמא בגדים לא
 לטמא מידי דהוה אמגע נבלה לא ס"ד דתניא
 אחרים אומרים (ויקרא טו, לג) הזב את זובו
 לזכר ולנקבה מקיש זובו לו מה הוא לא
 חלקת בין מגעו למשאו לטמא אדם ולטמא

בגדים אף זובו כן והשתא דנפקא לן מהזב
 את זובו זובו טמא למה לי אמר רב יהודה
 מדסקרתא איצטריך סד"א שעיר המשתלח
 יוכיח שגורם טומאה לאחרים והוא עצמו
 טהור ואי משום הזב את זובו למניינא הוא
 דאתא זוב חד זובו תרתי ובשלישי אקשיה
 רחמנא לנקבה כתב רחמנא זובו טמא
 והשתא דאמר רחמנא זובו טמא הוא דרוש
 ביה נמי האי והרוק רוק מנלן דתניא ויקרא
 טו וכי ירוק יכול אע"פ שלא נגע ת"ל
 בטהור עד שגיע בטהור אין לי אלא רוקו
 כיחו וניעו ומי האף שלו מנין ת"ל וכי ירוק
 אמר מר יכול אע"פ שלא נגע מהיכא תיתי
 סד"א נילף רוק רוק מיבמה מה התם אע"פ
 דלא נגע אף ה"נ דלא נגע קמ"ל ואימר הני
 מילי במגע אבל במשא לא מידי דהוה אשרץ
 אמר ריש לקיש תנא דבי רבי ישמעאל אמר
 קרא בטהור מה שביד טהור טמאתי לך
 ואימא במשא מטמא אדם ובגדים במגע אדם
 לטמא בגדים לא לטמא מידי דהוה אמגע

שעיר המשתלח - גורם טומאה למשלחו דכתיב (ויקרא ט"ז: כ"ו) והמשלח את השעיר וגו':
 שרץ מטמא במגע ולא במשא:

והשתא דנפקא לן - טומאת הזב מזהזב את זובו דאיתקש זובו לו זובו טמא למה לי:
 זב חדא זובו תרתי - וכתוב לזכר דבשתי ראיות ראשונות דין זכר עליו שאינו מטמא באונס ומכאן
 ואילך איתקש לנקבה דאפילו ראה שלישי באונס חייב קרבן:
 והשתא דכתיב זובו טמא - דנפקא לן מיניה עיקר טומאת זוב מהשתא דרוש מזהזב את זובו הך
 דרשא דלא תחלוק בין מגעו למשאו ואע"פ שאתה דורשו לדרשא אחריני:
 כיחו וניעו - מין רוק הן:

במה שביד טהור - אם רק במה שביד טהור דהוה ליה טהור נושא את הרוק:
 זה מגע נבלה - שטהרתי לך בגדים שעליו וטמאתים לך כאן במגע הרוק:

נבלה אמר ריש לקיש וכן תנא דבי רבי
 ישמעאל אמר קרא בטהור טהרה שטהרתי
 לך במקום אחר טמאתי לך כאן ואיזה זה זה
 מגע נבלה ואימא כמשא דשרץ א"כ נכתוב
 קרא באדם מאי בטהור ש"מ תרתי ומי
 האף מאי מי האף אמר רב בנגררין דרך הפה
 לפי שאי אפשר למי האף בלא צחצוחי הרוק
 ור' יוחנן אמר אפילו בנגררין דרך החוטם
 אלמא קסבר מעיין הוא ורחמנא רבייה
 ורב נחשוב נמי דמעת עינו דאמר רב האי
 מאן דבעי דלסתמיה לעיניה ליכחול מעובד
 כוכבים ולוי אמר האי מאן דבעי דלימות
 ליכחול מעובד כוכבים ואמר רב חייא בר
 גוריא מ"ט דרב דלא אמר האי מאן דבעי
 דלימות הואיל ויכול לגוררין ולהוציאן דרך
 הפה ורב נהי דזיהרא נפיק דמעתא גופא לא
 נפיק ת"ש תשעה משקין הזב הן הזיעה
 והליחה סרוחה והריעי טהורין מכלום דמעת
 עינו ודם מגפתו וחלב האשה מטמאין טומאת
 משקין ברביעית אבל זובו רוקו ומימי רגליו
 מטמאין טומאה חמורה ואילו מי האף לא
 קתני בשלמא לרב לא קתני דלא פסיקא
 ליה למתני זימנין דאתי דרך הפה וזימנין
 דאתי דרך החוטם אלא לר' יוחנן ליתני
 ולטעמך כיחו וניעו מי קתני אלא תנא רוק
 וכל דאתא מרבויה הכא נמי תנא רוקו וכל
 דאתא מרבויה דמעת עינו דכתיב (תהלים
 פ, ו) ותשקמו בדמעות שליש ודם מגפתו
 דכתיב (במדבר כג, כד) ודם חללים ישתה
 מה לי קטליה כוליה מה לי קטליה פלגיה
 חלב האשה דכתיב (שופטים ד, יט) ותפתח
 את נאד החלב ותשקה מימי רגליו מנלן
 דתניא זובו טמא וזאת לרבות מימי רגליו
 לטומאה והלא דין הוא ומה רוק הבא ממקום
 טהרה טמא מימי רגליו הבאין

דף נו

ואימא משא דשרץ - שטהרתי לך את הנושא טמאתי לך בכאן בנושא הרוק אבל מגעו כנבלה:
 בנגררין דרך הפה - שגררין והוציאן דרך הפה:
 ורב - כיון דלאו מעין הוא אלא מפני שגררין דרך פיו קתני לה ומשום צחצוחי הרוק:
 זיהרא - ארס של סם המות:
 ליחה סרוחה - קויטור"א:
 בשלמא לרב - דאמר האי דקתני להו תנא דלעיל בנגררין דרך הפה איכא לתרוצי דהאי תנא להכי
 לא תני להו דכיון דטומאתן לאו מחמת עצמן היא אלא משום צחצוחי רוק לא פסיקא ליה דהא
 זימנין דנפקי דרך חוטם וטהורין ובמילתא דלא פסיקא לא קמיירי:
 ותשקמו בדמעות שליש - אלמא משקה איקרו:
 זובו טמא וזאת - דסמך ליה וזאת תהיה טומאתו וגו' ודרשי האי וזאת אקרא דלעיל זובו טמא
 וזאת כלומר דבר אחר נמי כזוב:

ממקום טמא אינו דין שיהו טמאין דם היוצא
מפי האמה יוכיח שבא ממקום טמא וטהור
אף אתה אל תתמה על זה שאע"פ שבא
ממקום טומאה יהיה טהור ת"ל זובו טמא
וזאת לרבות מימי רגליו לטומאה דם
היוצא מפי האמה מנלן דטהור דתניא יכול
יהא דם היוצא מפיו ומפי האמה טמאין ת"ל
(ויקרא טו, ב) זובו טמא הוא הוא טמא ואין
דם היוצא מפיו ומפי האמה טמא אלא טהור
ואיפוך אנא אמר רבי יוחנן משום רבי
שמעון בן יוחי דומיא דרוק מה רוק שמתעגל
ויוצא אף כל שמתעגל ויוצא יצא דם שאין
מתעגל ויוצא והרי חלב שבאשה שמתעגל
ויוצא ואמר מר חלב שבאשה מטמא טומאת
משקין טומאת משקין אין אבל לא טומאה
חמורה אלא אמר ר' יוחנן משום רבי
שמעון בן יוחי דומיא דרוק מה רוק מתעגל
ויוצא וחוזר ונבלע אף כל מתעגל ויוצא
וחוזר ונבלע יצא דם שאינו מתעגל ויוצא
יצא חלב שבאשה שאע"פ שמתעגל ויוצא

דם היוצא מפי אמתו - של זב גמור יליף ליה לקמן דטהור:

ואיפוך אנא - וזאת לרבות דם והוא להוציא מי רגלים:

וחוזר ונבלע - כשאינו מוציא:

אף כל כו' - כגון סילון של מי רגלים חוזר ונבלע יצא דם שאינו מתעגל ויוצא חלב אע"ג שמתעגל
אינו חוזר ונבלע:

ושלדו - דפוס צורתו:

בהם - בשרצים כתיב (ויקרא י"א:כ"ו) כל הנוגע בהם:

זבוגי - פרוי"ט הנמצאים יבשים במחוזא והוא צב ויש שקורין אותו בלע"ז בוי"ט:

המהוא - בלויה ונרקבת:

רר - כעין ריר שהוא לח כמו (שמואל א כ"א:י"ד) ויורד רירו על זקנו:

שרוף מטמאין לחין זב דכתיב (ויקרא	הזה ולא היה בו שרץ או עד שעת כבוד
טו, ג) רר בשרו כיחו וניעו ורוקו דכתיב	וכן כתם שנמצא בחלוק מטמא למפרע עד
(ויקרא טו, ח) כי ירוק הזב כעין רוק שרץ	שיאמר בדקתי את החלוק הזה ולא היה בו
ויקרא יא במותם אמר רחמנא כעין מיתה	כתם או עד שעת הכבוס ומטמא בין לח
שכתב זרע הראויה להזריע נבלה דכתיב	בין יבש ר"ש אומר היבש מטמא למפרע
(ויקרא יא, לט) כי ימות כעין מיתה	והלח אינו מטמא אלא עד שעת שיהא יכול
אם יכולין להשרות בעי רבי ירמיה תחילתו	לחזור ולהיות לח 221 איבעיא להו עד
וסופו בפושרין או דלמא תחילתו אף על	שעת כבוד חזקתו בדוק או דלמא חזקתו
פי שאין סופו ת"ש דתניא כמה היא	מתכבד ומאי נפקא מינה דאמר כביד
שרייתן בפושרין יהודה בן נקוסא אומר	ולא בדיק אי אמרת חזקתו בדוק הא לא
מעט לעת תחילתו אף על פי שאין סופו	בדק אי אמרת חזקתו מתכבד הא מתכבד אי
רשב"ג אומר צריכין שיהו פושרין מעט	נמי דאשתכח בגומא אי אמרת חזקתו בדוק
לעת רבי יוסי אומר בשר המת כו' אמר	מאן דבדק בגומא נמי בדיק אי אמרת חזקתו
שמואל טהור מלטמא בכזית אבל מטמא	מתכבד גומא לא מתכבדא וכן הכתם וכו'
טומאת רקב תניא נמי הכי רבי יוסי אומר	איבעיא להו עד שעת כבוס חזקתו בדוק או
בשר המת שיבש ואין יכול לשרות ולחזור	דלמא חזקתו מתכבס למאי נפקא מינה דאמר
כמות שהיה טהור מלטמא בכזית אבל טמא	כיבס ולא בדק אי אמרת חזקתו בדוק הא לא
טומאת רקב מתני' השרץ שנמצא במבוי	בדק אי אמרת חזקתו מתכבס הא מתכבס
מטמא למפרע עד שיאמר בדקתי את המבוי	אי נמי דאשתכח בסטרא אי אמרת חזקתו

תחילתו אע"פ שאין סופו - אין צריך שיהו המים פושרין בסוף כשיכלה מעט לעת: יהודה בן נקוסא אומר - אין צריך שיהו המים פושרין בסוף אכן יהו על השרץ כמעט לעת אע"פ שאין סופן וקולא היא דאי לא הדר בהכי טהור ואע"ג דאי הוו פושרין כל מעט לעת הוה הדר: טומאת רקב - מלא תרוד ממנו מטמא במגע ומשא ואהל: מתני' ומטמא בין לח ובין יבש - הכתם או השרץ בין שנמצאו לחין בין שנמצאו יבשין מטמא כל טהרות שנמצאו במבוי מיום כיבודו ושעשתה האשה מיום כבוס: גמ' חזקתו בדוק - מי מחזקינן דבדיק ליה בשעת הכיבוד ומשום הכי טהרות דקודם כיבוד טהורות: דאמר כביד ולא בדיק - כבדתיו ולא בדקתיו. אי אמרת דהא דמטהרין הנך דמקמי כיבוד משום דחזקתו שבדקו בשעת כיבוד הא לא בדיק וטהרות דמקמי כיבוד נמי טמאו' ואי אמרת כו': בסטרא - בצדי הבגד שיש שם קמטים ותפירות שקורין וירונ"ש: מפני מה אמרו כו' - כלומר מפני מה תלו בכיבוד וטיהרו טהרות דקודם כיבוד:

בדוק מאן דבדק בסטרא נמי בדיק אי אמרת
 חזקתו מתכבס בסטרא לא מתכבס מאי
 תא שמע דתניא א"ר מאיר מפני מה אמרו
 השרץ שנמצא במבוי מטמא למפרע עד
 שיאמר בדקתי את המבוי הזה ולא היה בו
 שרץ או עד שעת כיבוד מפני שחזקת בני
 ישראל בודקין מבואותיהן בשעת כבודיהם
 ואם לא בדקו הפסידוהו למפרע ומפני
 מה אמרו כתם שנמצא בחלוק מטמא למפרע
 עד שיאמר בדקתי את החלוק ולא היה בו
 כתם או עד שעת הכבוס מפני שחזקת בנות
 ישראל בודקות חלוקיהן בשעת כבוסיהן
 ואם לא בדקו הפסידו למפרע ר' אחא
 אמר תחזור ותכבסנו אם נדחה מראיתו
 בידוע שלאחר כבוס ואם לאו בידוע שלפני
 הכבוס רבי אומר אינו דומה כתם שלאחר
 הכבוס לכתם שלפני הכבוס שזה מקדיר
 וזה מגליד ש"מ חזקתו בדוק ש"מ
 ומטמא בין לח וכו' א"ר אלעזר לא שנו
 אלא שרץ אבל כתם לח נמי מטמא למפרע

ומפני מה אמרו - ומפני מה תלו טהרה בכבוס:
 תחזור ותכבסנו - אם לא בדקתו בשעת כבוסו ולאחר זמן נמצא בו כתם ואין ידוע אם קודם כבוס
 היה בו לטמא טהרות של קודם לכן:
 מקדיר - נכנס בבגד טרשטריי"ש. כתם שלפני כבוס מגליד וגלדו עבה:
 לא שנו - אדר' שמעון קאי:
 מתני' באין מרקם טהורים - שהן עובדי כוכבים ודמן טהור:
 גמ' קא פסיק ותני - הבאין מבין העובדי כוכבים טהורין ואפילו מתרמוד אלמא בני תרמוד עובדי
 כוכבים גמורים הן:
 גרי אריות הן - מפורש בספר מלכים (ב יז) וישלח ה' בהם את האריות וגו':
 גרי אמת הן - ודמן טמא:

מבין ישראל ומבין הכותים טמאין דכותים
 גרי אמת הן הנמצאין בערי ישראל טהורין
 שלא נחשדו על כתמיהם ואצנועי מצנעי
 להו הנמצאין בערי כותים רבי מאיר
 מטמא דנחשדו על כתמיהם וחכמים מטהרין
 שלא נחשדו על כתמיהן **מתני'** כל
 הכתמים הנמצאים בכל מקום טהורין חוץ מן
 הנמצאים בחדרים ובסביבות בית הטמאות
 בית הטמאות של כותים מטמאין באהל מפני
 שהם קוברין שם את הנפלים ר' יהודה אומר
 לא היו קוברין אלא משליכין וחיה גוררתו
 נאמנים לומר קברנו שם את הנפלים או לא
 קברנו נאמנים לומר על הבהמה אם בכרה
 אם לא בכרה נאמנים על ציון קברות ואין
 נאמנין לא על הסככות ולא על הפרעות ולא
 על בית הפרס זה הכלל דבר שחשודים בו
 אין נאמנין עליו **גמ'**

דף נז

מאי דרוש (דברים יט, יד) לא תסיג גבול
 רעך אשר גבלו ראשונים בנחלתך כל שיש
 לו נחלה יש לו גבול כל שאין לו נחלה
 אין לו גבול נאמנים לומר קברנו והא
 לית להו (ויקרא יט, יד) ולפני עור לא תתן
 מכשול א"ר אבהו בכהן עומד שם ודילמא
 כהן טמא הוא דנקיט תרומה בידיה ודילמא
 תרומה טמאה היא דקאכיל מינה אי הכי
 מאי למימרא מהו דתימא לא בקיאי ביצירה
 קמ"ל נאמנין על הבהמה וכו' והא לית להו
 ולפני עור לא תתן מכשול א"ר חייא בר
 אבא א"ר יוחנן בגוזז ועובד אי הכי
 מאי למימרא מהו דתימא לא בקיאי בטינוף
 קמ"ל נאמנין על ציון וכו' ואע"ג דמדרבנן

נחשדו על כתמיהן - דלא מצנעי להו:
 מתני' בכל מקום - במקום ישראל:
 סככות ופרעות - בגמ' מפרש להו וספק נינהו ומדרבנן וכו' לית להו:
 גמ'

נאמנין לומר קברנו - דמידי דאורייתא הוא טומאת המת:
 דקאכיל מינה - ותרומה טמאה באזהרה לטהור וכ"ש לטמא:
 לא בקיאי ביצירה - וכי קברי נפל לא ידעי דהוא בן מ' יום וסברי מיא בעלמא הוא ואינו מטמא:
 בטינוף - בבהמה דקה ופוטר את הבהמה מן הבכורה ובבכורות (דף כא:) מפרש מאי טינוף
 שמבצצת ומוציאה דם דרך רחם וזהו הולד שנימוח ויוצא הלכך הבא אחריו אינו בכור והני
 כותיים לא בקיאי בטינוף וזימנין דלא טניף ואמרו טינוף הוא ופוטרין את הבא אחריו קמ"ל:
 על ציון - לציון וסומכין עליהן ועבדינן טהרות היכא דלא ציינו:
 אילן המיסך על הארץ - והוא סמוך לדרך בית הקברות וזימנין דמיתרמי בין השמשות וקברי

הוא כיון דכתיבא מזהר זהירי ביה דכתיב
 (יחזקאל לט, טו) וראה עצם אדם ובנה אצלו
 ציון אבל אין נאמנין לא על הסככות וכו'
 סככות דתנן אלו הן סככות אילן המיסך על
 הארץ פרעות דתנן אבנים פרעות היוצאות
 מן הגדר בית הפרס א"ר יהודה א"ר
 שמואל מנפה אדם בית הפרס והולך
 רב יהודה בר אמי משמיה דרב יהודה אמר
 בית הפרס שנידש טהור ותנא החורש בית
 הקברות הרי זה עושה בית הפרס ועד כמה
 הוא עושה מלא מענה מאה בית ארבעת
 סאין רבי יוסי אומר חמש ולא מהימני
 והתניא שדה שאבד בה קבר נאמן כותי
 לומר אין שם קבר לפי שאינו מעיד אלא
 על גופו של קבר אילן שהוא מיסך על הארץ
 נאמן לומר אין תחתיו קבר לפי שאינו מעיד
 אלא על גופו של קבר א"ר יוחנן במהלך
 ובא על פני כולה אי הכי מאי למימרא
 מהו דתימא רצועה נפקא קמ"ל זה הכלל
 כו' זה הכלל לאתויי מאי לאתויי תחומין ויין
 נסך

הדרן עלך דם הנדה

פרק ח הרוואה כתם

מתני' **הרוואה** כתם על בשרה כנגד בית התורפה טמאה ושלא כנגד בית התורפה
 התם ואם הענפים מובדלים שאין האהל שלם וידוע ודאי שיש קבר תחת האהלות ואין ידוע איזה
 הוא והכותי מעיד על אחד זה טהור אינו נאמן לפי שאינו חש על הספק ותולה הטומאה באהל שני
 מספק:
 בית הפרס - שדה שנחרש בה קבר ואוקמי רבנן על סביבות הקבר מאה אמה בספק טומאה
 שדיקדקה המחרישה את העצמות ומגלגלתן:
 שנידש - ברגלי אדם שהרגלים נושאים את העצמות ושחקום:
 שדה שאבד בה קבר - מיקרי נמי בית הפרס ורבנן גזרו בכולה דתניא במועד קטן (דף ה:) ג' בית
 הפרס הן שדה שאבד בה קבר ושנחרש בה קבר ושדה בוכין:
 שאין מעיד אלא על גופו של קבר - דכיון דאמרי אין שם קבר ברוח זה על גופו של קבר הוא מעיד
 וגופו של קבר דאורייתא ובדאורייתא מהימני. אלמא נאמנין על בית הפרס ועל (בית) הסככות:
 מהלך על פני כל השדה - דכיון דעל פני כולה מהלך ודאי פשיטא ליה דניטלה הטומאה משם
 ומתני' דקתני דאין נאמן כגון שאינו מהלך על פני כולה שמשייר רוח אחת הלכך אפילו במקום
 שעבר אינו נאמן משום דאיהו לספקא לא חייש:
 מאי למימרא - נהי דלספק לא חייש לודאי חייש וכיון דפשיטא לן דקבר הוה בה והוא מהלך על
 פני כולה הרי עובר על מקום הקבר ואי לאו דקים ליה שניטלה הטומאה לא עבר:
 לאתויי תחומין - אין נאמנין לומר עד כאן תחום שבת דתחומין דרבנן וכותיים לא סבירא להו:
 מבפנים - בין שני שוקים כל גובהן מן הארץ:
 מן החגור ולמטה - כנגד בית התורפה הוא:

טהורה על עקבה ועל ראש גודלה טמאה
 על שוקה ועל פרסותיה מבפנים טמאה
 מבחוץ טהורה ועל הצדדין מכאן ומכאן
 טהורה ראתה על חלוקה מן החגור
 ולמטה טמאה מן החגור ולמעלה טהורה
 ראתה על בית יד של חלוקה אם מגיע
 כנגד בית התורפה טמאה ואם לאו טהורה
 היתה פושטתו ומתכסה בו בלילה כל מקום
 שנמצא בו כתם טמאה מפני שהוא חוזר
 וכן בפוליוס ג' אמר שמואל בדקה קרקע
 עולם וישבה עליה ומצאה דם עליה טהורה
 שנאמר (ויקרא טו, יט) בבשרה עד שתרגיש
 בבשרה האי בבשרה מיבעי ליה שמטמאה
 בפנים כבחוץ א"כ לימא קרא בבשר מאי
 בבשרה שמע מינה עד שתרגיש בבשרה
 ואכתי מיבעי ליה בבשרה ולא בשפיר ולא
 בחתיכה תרתי שמע מינה תא שמע האשה
 שהיא עושה צרכיה וראתה דם רבי מאיר
 אומר אם עומדת טמאה ואם יושבת טהורה
 היכי דמי אי דארגשה יושבת אמאי טהורה
 אלא לאו דלא ארגשה וקתני עומדת טמאה
 לעולם דארגשה ואימור הרגשת מי רגלים
 הואי עומדת הדור מי רגלים למקור ואייתי
 דם ויושבת טהורה ת"ש עד שהיה נתון
 תחת הכר ונמצא עליו דם אם עגול טהור
 ואם משוך טמא היכי דמי אי דארגשה עגול
 אמאי טהור אלא לאו דלא ארגשה וקתני
 משוך טמא לא לעולם דארגשה ואימור
 הרגשת עד הואי משוך ודאי מגופה אתא
 עגול טהור תא שמע נמצא על שלו טמאין
 וחייבין בקרבן נמצא על שלה אתיום טמאין
 וחייבין בקרבן נמצא על שלה לאחר זמן
 טמאים מספק ופטורין מן הקרבן היכי
 דמי אי דארגשה לאחר זמן אמאי פטורין
 מן הקרבן אלא לאו דלא ארגשה וקתני
 נמצא על שלה אתיום טמאין וחייבין בקרבן
 לא לעולם דארגשה ואימא הרגשת שמש
 הוה תא שמע נמצאת אתה אומר ג' ספקות
 באשה על בשרה ספק טמא ספק טהור
 טמא על חלוקה ספק טמא ספק טהור טהור
 ובמגעות ובהיסטות הלך אחר הרוב מאי
 הלך אחר הרוב לאו אם רוב ימיה טמאין
 טמאה ואע"ג דלא ארגשה לא אם רוב ימיה
 בהרגשה חזיא טמאה דאימור ארגשה ולא

שהוא חוזר - פעמים שראש החלוק נהפך כלפי פניה שלמטה:

גמ' צרכיה - מטלת מים:

עד - סדין שבדקת בו:

דארגשה - בשעת בדיקה ועגול להכי טהור לעולם דאימור הרגשת עד הואי שציערתה בדיקת
 העד:

על בשרה ספק טמא ספק טהור טמא - כולו מפרש לקמן:

אדעתה אמר מר על בשרה ספק טמא ספק	אתא דאי מגופה אתא על בשרה מיבעי ליה
טהור טמא על חלוקה ספק טמא ספק טהור	אשתכוחי ואיבעית אימא מחגור ולמעלה
טהור ה"ד אי מחגור ולמטה על חלוקה אמאי	כגון דאזדקרה על בשרה ודאי מגופה אתאי
טהור והא תנן מן החגור ולמטה טמא ואי	דאי מעלמא אתאי על חלוקה איבעי ליה
מחגור ולמעלה על בשרה אמאי טמא והתנן	אשתכוחי על חלוקה מעלמא אתאי דאי
ראתה דם על בשרה שלא כנגד בית התורפה	מגופה אתאי על בשרה איבעי ליה אשתכוחי
טהורה אב"א מחגור ולמטה ואב"א	קתני מיהת על בשרה ספק טמא ספק טהור
מחגור ולמעלה אי בעית אימא מחגור ולמטה	טמא ואע"ג דלא הרגישה ועוד תנן הרוואה
כגון שעברה בשוק של טבחים על בשרה	כתם על בשרה כנגד בית התורפה טמאה
מגופה אתאי דאי מעלמא אתאי על חלוקה	ואע"ג דלא הרגישה אמר רב ירמיה מדפתי
מיבעי ליה אשתכוחי על חלוקה מעלמא	מודה שמואל שהיא טמאה

פרק ח הרוואה כתם

דף נח

מדרבנן רב אשי אמר שמואל הוא	לרב ירמיה מאי איריא קרקע אפילו גלימא
דאמר כר' נחמיה דתנן ר' נחמיה אומר כל	נמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא גלימא
דבר שאינו מקבל טומאה אינו מקבל כתמים	דלא מבדק שפיר ואיכא למימר מעלמא
בשלמא לרב אשי היינו דקאמר קרקע אלא	אתא אלא אפילו קרקע דמבדק שפיר דאיכא

דאזדקרה - זקפה עצמה לאחוריה ואע"ג דעברה בשוק של טבחים טמאה דאי מעלמא אתאי על חלוקה אבעי ליה לאשתכוחי:

רב אשי אמר - טעמא דשמואל דאמר לעיל בדקה קרקע עולם כו' לאו משום הרגשה אלא כרבי נחמיה ס"ל דאמר לא הזכירו חכמים גזרת כתם אלא על דבר המקבל טומאה הלכך כל הנך תיובתא לאו קושיא נינהו דשמואל לא איירי בהרגשה כלל:

אלא רב ירמיה מדפתי - דקבלה לתיובתא דלעיל ושני מודה שמואל כו' ומדקבלה לתיובתא מכלל דטעמא דשמואל משום הרגשה ואי משום הרגשה מאי איריא קרקע אפילו גלימא נמי בדקה בטלית וישיבה עליה ואחר כך מצאה דם טהורה שלא הרגישה:

בצוארה - אם נמצא דם כנגד תורפה יכולה לתלות במכה של צוארה שפעמים שמטה את צוארה לפניה ונופל דם המכה על תחתית חלוקה:

למימר מגופה אתיא טהור על עקבה ועל ראש גודלה טמאה וכו' בשלמא עקבה עבד דנגע באותו מקום אלא ראש גודלה מאי טעמא וכי תימא זימנין דנגע בעקבה ומי מחזקינן טומאה ממקום למקום והתניא היתה לה מכה בצוארה שתוכל לתלות תולה על כתפה שאינה יכולה לתלות אינה תולה ואין אומרים שמא בידה נטלתו והביאתו לשם אלא שאני ראש גודלה דבהדי דפסעה עבד דמתרמי ולא מחזקינן טומאה ממקום למקום והתניא נמצאת על קשרי אצבעותיה טמאה מפני שידים עסקניות הן מאי טעמא לא משום דאמרינן בדקה בחד ידא ונגעה באידך ידא לא שאני ידה דכולה עבידא דנגעה על שוקה ועל פרסותיה מבפנים וכו' מבפנים עד היכא אמרי דבי רבי ינאי עד מקום חבק איבעיא להו מקום חבק כלפנים או כלחוץ ת"ש דתני רב קטינא עד מקום חבק וחבק עצמו כלפנים רב חייא בריה דרב אויא מתני לה בהדיא אמרי דבי רבי ינאי עד מקום חבק וחבק עצמו כלפנים בעי רבי ירמיה כשיר מהו כשורה מהו טיפין טיפין מהו לרוחב ירכה מהו ת"ש על בשרה ספק טמא ספק טהור טמא על בשרה מאי לאו כי האי גוונא לא דלמא דעביד כרצועה ההיא איתתא דאשתכח לה דמא במשתיתא אתאי לקמיה דרבי ינאי אמר לה תיזיל ותיתי והתניא אין שונין בטהרות כי אמרינן אין שונין לקולא אבל לחומרא שונין היתה פושטתו וכו' תניא אר"א בר' יוסי דבר זה הוריתי בעיר רומי לאיסור וכשבאתי אצל חכמים שבדרום אמרו לי יפה הוריתה ת"ר ארוכה שלבשה חלוקה של קצרה וקצרה שלבשה חלוקה של ארוכה אם מגיע

ואין אומרים בידה נטלתו - ממכה שבכתפה והביאתו לפניה: על קשרי אצבעותיה - היינו גב היד. והא גב היד אפילו בשעת בדיקה לא נגעה מ"ט טמאה: לאו משום דאמרינן בדקה באידך ידא ונגעה - יד שבדקה על גב חבירתה: עד היכא - קרוי פנים מעובי השוק ולא אמרינן צדדין נינהו: כשיר - רצועה בעיגול כצמיד: כרצועה - לאורך הירך דהיינו אורחיה כשנופל ושותת נעשה כרצועה: במשתיתא - עם המסכת דשמשון (שופטים טז) מתרגמינן עם משתיתא. שהיתה מסכת טווי לאריג ונמצא דם על השתי: והתניא אין שונין בטהרות - גבי מתעטף בטליתו וטהרות וטמאות בצדו בפ"ק (לעיל נדה דף ה:): ספק נגע ספק לא נגע טהור ואם אי אפשר אא"כ נגע טמא רבן שמעון בן גמליאל אומר אע"פ דלא אפשר לא מטמינן ליה אלא אומרים לו שנה ואי לא נגע מטהרינן ליה אמרו לו אין שונין בטהרות דאף על גב דהשתא לא מיתרמי דלמא מעיקרא לא הוה הכי: דבר זה - היתה פושטתו ומתכסה בו בלילה כו': חלוקה של קצרה - ולא בדקתו קודם לבישה ואחר כך נמצא עליו דם: היא טהורה - הראשונה:

כנגד בית התורפה של ארוכה שתיהן טמאות
 ואם לאו ארוכה טהורה וקצרה טמאה תניא
 אידך בדקה חלוקה והשאלתו לחבירתה
 היא טהורה וחבירתה תולה בה אמר רב
 ששת ולענין דינא תנן אבל לענין טומאה
 היא טהורה וחבירתה טמאה מאי שנא מהא
 דתניא שתי נשים שנתעסקו בצפור אחד ואין
 בו אלא כסלע דם ונמצא כסלע על זו וכסלע
 על זו שתיהן טמאות שאני התם דאיכא סלע
 יתירה ת"ר לבשה שלשה חלוקות הבדוקין
 לה אם יכולה לתלות תולה ואפילו בתחתון
 אין יכולה לתלות אינה תולה ואפי' בעליון
 כיצד עברה בשוק של טבחים תולה אפילו
 בתחתון לא עברה בשוק של טבחים אף
 בעליון אינה תולה **מתני'** ותולה בכל דבר
 שהיא יכולה לתלות שחטה בהמה חיה ועוף
 נתעסקה בכתמים או שישבה בצד העסוקין
 בהן הרגה מאכולת הרי זו תולה בה עד
 כמה תולה רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר
 עד כגרים של פול ואף ע"פ שלא הרגה
 ותולה בבנה או בבעלה אם יש בה מכה

והיא יכולה להגלע ולהוציא דם הרי זו תולה
 מעשה באשה אחת שבאת לפני ר"ע אמרה
 לו ראיתי כתם אמר לה שמא מכה היתה בך
 אמרה לו הן וחיתה אמר לה שמא יכולה
 להגלע ולהוציא דם אמרה לו הן וטהרה ר"ע
 ראה תלמידיו מסתכלין זה בזה אמר להם
 מה הדבר קשה בעיניכם שלא אמרו חכמים
 הדבר להחמיר אלא להקל שנאמר (ויקרא
 טו, יט) ואשה כי תהיה זבה דם יהיה זובה
 בבשרה דם ולא כתם עד שהוא נתון תחת
 הכר ונמצא עליו דם עגול טהור משוך טמא
 דברי ר"א ברבי צדוק **ג'** תנינא להא
 דת"ר מעשה ותלה ר"מ בקילור ורבי תלה
 בשרף שקמה או שישבה ישבה אין לא
 ישבה לא תנינא להא דת"ר עברה בשוק של
 טבחים ספק ניתז עליה ספק לא ניתז עליה
 תולה ספק עברה ספק לא עברה טמאה:
 הרגה מאכולת: הרגה אין לא הרגה לא
 מתני' מני רשב"ג היא דתניא הרגה תולה
 לא הרגה אינה תולה דברי רשב"ג וחכ"א
 בין כך ובין כך תולה אמר רשב"ג לדברי

שלשה חלוקות - זה על גב זה:

מתני' עד כמה היא תולה - בדם מאכולת:

גמ' קילור - אפלטור"א אדום:

לא ישבה לא - ולא אמרינן דלמא ישבה ולא אדעתה:

לדברי אין קץ - שאיני נותן שיעור ואם לא הרגה אפילו כחרדל טמאה. ולדברי חברי אין סוף
 שהם מקילים יותר מדאי דאפילו לא הרגה תולה ואין נותנין שיעור אלא אפילו כסלע תולה או
 יותר:

אין קץ ולדברי חברי אין סוף לדברי אין קץ
 שאין לך אשה שטהורה לבעלה שאין לך כל
 מטה ומטה שאין בה כמה טיפי דם מאכולת
 לדברי חברי אין סוף שאין לך אשה שאינה
 טהורה לבעלה שאין לך כל סדין וסדין שאין
 בו כמה טיפי דם אבל נראין דברי ר' חנינא
 בן אנטיגנוס מדברי ומדבריהם שהיה
 אומר עד כמה היא תולה עד כגריס של פול
 ולדבריו אנו מודים ולרבנן דאמרי תולה עד
 כמה אמר ר"נ בר יצחק תולה בפשפש ועד
 כתורמוס ת"ר פשפש זה ארכו כרחבו
 וטעמו כריחו ברית כרותה לו שכל המוללו
 מריח בו ארכו כרחבו לענין כתמים
 טעמו כריחו לענין תרומה דתנן או שטעם
 טעם פשפש בפיו ה"ז יפלוט מנא ידע טעמו
 כריחו ואכתי מנא ידע ברית כרותה לו שכל
 המוללו מריח בו אמר רב אשי עיר שיש
 בה חזירים אין חוששין לכתמים אמר ר"נ

בר יצחק והא דדוקרת כעיר שיש בה חזירים
 דמיא עד כמה היא תולה וכו' אמר רב הונא
 כגריס אינה תולה פחות מכגריס תולה ורב
 חסדא אמר כגריס תולה יתר מכגריס אינה
 תולה לימא בעד ועד בכלל קא מיפלגי דרב
 הונא סבר עד ולא עד בכלל ורב חסדא סבר
 עד ועד בכלל אמר לך רב הונא איכא
 עד ועד בכלל ואיכא עד ולא עד בכלל והכא
 לחומרא והכא לחומרא ורב חסדא אמר לך
 בעלמא אימא לך לחומרא אמרינן לקולא
 לא אמרינן והכא כדרכי אבהו דא"ר אבהו
 כל שיעורי חכמים להחמיר חוץ מכגריס
 של כתמים להקל איכא דאמרי לה להא
 שמעתא באפי נפשה רב הונא אמר כגריס
 כיתר מכגריס ורב חסדא אמר כגריס כפחות
 מכגריס וקמיפלגי בעד ועד דהכא כדאמרינן
 מיתיבי

עד כגריס - ואפילו לא הרגה ויתר מכגריס לא ואפילו הרגה ולדבריו יש לטמא כגריס ועוד ולטהר
 פחות מכגריס:

ברית כרותה לו - כלומר ריחו נודף ומבאיש וכל המוללו על כרחו מריח ריחו:
 או שטעם טעם פשפש - באוכל תרומה מיירי. וכ"ש חולין דהא שרץ הוא אלא הא דנקט תרומה
 משום דפליגי לעיל מיניה אמרו לו נטמאת ונטמאת התרומה ר"א אומר יבלע ר' יהושע אומר
 יפלוט אבל אומר לו טמא היית וטמאה היתה התרומה או שנודע שהוא טבל או שטעם טעם פשפש
 לתוך פיו ה"ז יפלוט הואיל ועד שלא נתנה לתוך פיו אירע בה פסול זה לא חיישינן להפסד תרומה:
 חזירים - אוכלים שקצים ורמשים ומתיזים דם:

והכא לחומרא - הילכך עד ולא עד בכלל דאי עד ועד בכלל הוה ליה קולא דקתני עד כגריס תולה
 וקיימא לן באלו טריפות (חולין נה.) דבכל עד אזלינן לחומרא אי עד ועד חומרא הוא אזלינן
 בתריה ואי עד ולא עד חומרא הוא אזלינן בתריה:
 אמרי לה באנפי נפשה - ולא אמתני':

דף נט

היו עליה טיפי דמים למטה וטיפי דמים
למעלה תולה בעליון עד כגרים מאי לאו
כגרים מלמטה לא כגרים מלמעלה איתמר
נמצא עליה כגרים ועוד ואותו עוד רצופה בו
מאכולת ר' חנינא אומר טמאה ר' ינאי אומר
טהורה רבי חנינא אומר טמאה כי תליא
בכגרים בכגרים ועוד לא תליא רבי ינאי
אומר טהורה הני מילי היכא דלא רצופה
בו מאכולת אבל היכא דרצופה בו מאכולת
מוכחא מילתא דהאי ועוד דם מאכולת הוא
פש ליה כגרים כיון דבעלמא תליא הכא נמי
תליא בעי רבי ירמיה נתעסקה בכגרים
ונמצא עליה בכגרים ועוד מהו תבעי לר'
חנינא תבעי לר' ינאי תבעי לר' חנינא
עד כאן לא קאמר ר' חנינא התם טמאה אלא
דלא נתעסקה אבל הכא דנתעסקה תליא או
דלמא אפילו לרבי ינאי דאמר טהורה הני
מילי היכא דרצופה בו מאכולת אבל היכא

דאין רצופה בו מאכולת לא תליא תא שמע
נתעסקה באדום אין תולה בה שחור במועט
אין תולה בו מרובה היכי דמי לאו כי האי
גוונא לא כגון דנתעסקה בכגרים ונמצא
עליה שני גריסין ועוד אי הכי מאי למימרא
מהו דתימא שקול כגרים צפור שדי בי
מצעי זיל הכא ליכא שיעורא זיל הכא ליכא
שיעורא קמ"ל אמר רבא נמצא עליה מין
אחד תולה בו כמה מינין מיתיבי נתעסקה
באדום אין תולה בו שחור נתעסקה שאני
איכא דאמרי אמר רבא נתעסקה במין אחד
תולה בו כמה מינין מיתיבי נתעסקה באדום
אין תולה בו שחור כי קאמר רבא דנתעסקה
בתרנגולת דאית בה כמה מיני דמא מעשה
באשה [וכו'] והתניא לא אמרו חכמים את
הדבר להקל אלא להחמיר אמר רבינא לא
להקל על דברי תורה אלא להחמיר על דברי
תורה וכתמים עצמן דרבנן עד שהוא נתון

נמצא עליה כגרים ועוד - דהלכתא כרב חסדא דמיקל:

כיון דבעלמא - היכא דליכא ועוד תליא כגרים במאכולת השתא נמי תליא האי גריס במאכולת
אחרינא:

נתעסקה בכגרים - דם צפור או קילור:

אבל הכא דנתעסקה תליא - כגרים בדם צפור ועוד דם מאכולת הוה:

מאי למימרא - הא אפילו תליא כגרים בצפור אכתי פש ליה גריס ועוד:

מהו דתימא שקול כגרים דם צפור ושדי בי מצעי:

נמצא עליה מין אחד - מדבר הדומה לכתם כגון קילור או שרף ואחר כך מצאה על חלוקה כתם
אפי' אין מראיתו דומה לאותו המין תולה בו:

לא להקל על דברי תורה - האי דגזור רבנן בכתמים להחמיר על ד"ת שלא להקל בנדה גמורה
ומיהו כתמים עצמן דרבנן ואזלינן בהן לקולא ותלינן בכל מידי:

איבעיא להו מי פליגי רבנן עליה דר"א ברבי
 צדוק או לא תא שמע כתם ארוך מצטרף
 טפין טפין אין מצטרפין מני אי רבי אליעזר
 בר' צדוק למה לי צירוף האמר משוך כל
 שהוא טמא אלא לאו רבנן שמע מינה
 פליגי לא לעולם ר' אליעזר ברבי צדוק
 וכי אמר רבי אליעזר ברבי צדוק בעד אבל
 בכתם לא ת"ש דאמר רב יהודה אמר שמואל
 הלכה כרבי אליעזר ברבי צדוק הלכה מכלל
 דפליגי שמע מינה
הדרן עלך הרוואה כתם

פרק ט האשה שהיא עושה

מתני' **האשה** שהיא עושה צרכיה וראתה
 דם רבי מאיר אומר אם עומדת טמאה ואם
 יושבת טהורה ר' יוסי אומר בין כך ובין
 כך טהורה איש ואשה שעשו צרכיהן לתוך
 הספל ונמצא דם על המים רבי יוסי מטהר
 ורבי שמעון מטמא שאין דרך האיש להוציא
 דם אלא שחזקת דמים מן האשה **ג'** מאי
 שנא עומדת דאמרינן מי רגלים הדור למקור
 ואייתי דם יושבת נמי נימא מי רגלים הדור
 למקור ואייתי דם אמר שמואל במזנקת
 מזנקת נמי דלמא בתר דתמו מיא אתא דם
 אמר ר' אבא ביושבת על שפת הספל
 ומזנקת בתוך הספל ונמצא דם בתוך הספל
 דאם איתא דבתר דתמו מיא אתא על שפת
 הספל איבעי ליה לאשתכוחי אמר שמואל
 ואמרי לה אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה
 כר' יוסי וכן אורי ליה רבי אבא לקלא הלכה
 כרבי יוסי איש ואשה [כו'] איבעיא להו איש

כתם ארוך מצטרף - לכגריס ועוד:
 לעולם - אפי' לרבי אליעזר בעי צירוף:
 צרכיהן - מי רגלים:

גמ' במזנקת - מקלחת דכיון דנפק בקילוח כי אורחא לא דחיקא ולא הדור מי רגלים למקור ואין
 דרך דם מקור לצאת עם מי רגלים אבל שותתת אידי דאוקמה אנפשה הוא ואיכא למימר הדור
 כאילו עומדת אבל עומדת אי אפשר לה לזנק:
 וכן אורי ליה לקלא - שם אדם שהוצרך לדבר:
 איש ואשה עומדין מאי אמר בה ר' מאיר - דמטמא באשה עומדת הכא איכא ספק ספקא להקל
 דלמא מאיש אתי ואפילו אם תמצי לומר דמינה אתא דלמא לא הדור מי רגלים למקור וממקום
 מכה בא:

היא היא - כי היכי דמטמא ר' מאיר באשה לחודה הכי נמי מטמא באיש ואשה עומדין:
 בחד ספקא מיבעיא - ולמה ליה לפלוגי ר"מ ברישא לאשמועינן בסיפא ר"מ מטמא דלישתמעו
 תרווייהו:

ואשה עומדין מה לי א"ר מאיר כי אמר רבי מאיר בחד ספקא אבל בספק ספקא לא מטמא או דלמא לא שנה אמר ריש לקיש היא היא ממאי מדלא קתני ר' מאיר ורבי יוסי מטהרין א"ה השתא רבי מאיר בספק ספקא מטמא בחד ספקא מיבעיא להודיעך כחו דרבי יוסי דאפילו בחד ספקא מטהר ואדמיפלגי בחד ספק להודיעך כחו דר' יוסי ליפלגו בספק ספקא להודיעך כחו דר' מאיר כח דהיתרא עדיף ליה ור' יוחנן אמר כי קאמר רבי מאיר בחד ספקא אבל בספק ספקא לא אמר אם כן ליתני ר"מ ור' יוסי מטהרין אין הכי נמי ואידי דסליק מרבי יוסי פתח בדרכי יוסי ורבי יוסי בחד ספקא מטהר בספק ספקא מיבעיא מהו דתימא הני מילי דיעבד אבל לכתחלה לא קא משמע לן תניא כוותיה דרבי יוחנן איש ואשה שעשו צרכיהן לתוך הספל ונמצא דם על המים רבי מאיר ורבי יוסי מטהרין ור' שמעון מטמא

איבעיא להו אשה יושבת מה לי אמר רבי שמעון כי אמר רבי שמעון בעומדת דדחיק לה עלמא אבל יושבת לא או דלמא לא שנה ת"ש דתניא יושבת תולה עומדת אינה תולה דברי ר"מ רבי יוסי אומר בין כך ובין כך תולה ר"ש אומר בין כך ובין כך אינה תולה איבעיא להו איש ואשה יושבין מה לי א"ר שמעון כי אמר רבי שמעון עומדת דדחיק לה עלמא ויושבת דחד ספק אבל בספק ספקא לא אמר או דלמא לא שנה ת"ש כיון דא"ר שמעון חזקת דמים מן האשה ל"ש עומדין ולא שנה יושבין **מתני'** השאילה חלוקה לנכרית או לנדה הרי זו תולה בה ג' נשים שלבשו חלוק אחד או שישבו על ספסל אחד ונמצא עליו דם כולן טמאות ישבו על ספסל של אבן או על האיציטבא של מרחץ רבי נחמיה מטהר שהיה רבי נחמיה אומר כל דבר שאינו מקבל טומאה אינו מקבל כתמים **גמ'** אמר רב בנכרית

דיעבד - כגון שנתעסקה בטהרות אבל לכתחלה אומרים לה אל תתעסקי:

אשה - לחודה יושבת ועושה צרכיה ונמצא דם בספל:

איש ואשה יושבין מה לי אמר ר"ש - מי אמרי' כי אמר מתני' בעומדין ואלימא ליה עומדת דאפי' בתרי ספקי מטמא וברייטא נמי דמטמא ר"ש ביושבת משום דליכא איש בהדה אבל הכא דתרתו לקולא יושבת ואיש בהדה לא:

ת"ש - מדקתני' חזקה אלמא לא מספקא דם באיש כלל:

מתני' השאילה חלוקה לנכרית או לנדה - ואחר כך לבשתה היא ומצאה עליה כתם:

של אבן - שאינו מקבל טומאה. וספסל דרישא בשל עץ דראוי ליטמא במושב הזב והנדה:

גמ'

פרק ט האשה שהיא עושה

דף ס

הרואה ממאי דומיא דנדה מה נדה דקחזיא   שלא טבלה לפיכך היא מתוקנת וחברתה
אף נכרית דקא חזיא   אמר רב ששת כי
ננים ושכיב רב אמרה להא שמעתא דתניא   תולה לפיכך שתיהן מקולקלות   ושזין
תולה בנכרית רבי מאיר אומר בנכרית   שתולה בשומרת יום כנגד יום בראשון שלה
הראויה לראות ואפילו ר"מ לא קאמר אלא   וביושבת על דם טוהר ובבתולה שדמיה
בראויה לראות אבל רואה לא איצטריך   טהורין   לפיכך דרשב"ג למה לי משום
אמר רבא ותסברא ר"מ לחומרא רבי מאיר   דרבי   לפיכך דרבי למה לי מהו דתימא
לקולא   דתניא אינה תולה בנכרית רבי   ההיא דאשתכח כתם גבה תתקלקל אידך
מאיר אומר תולה ואלא קשיא הכ תריץ הכי   לא תתקלקל קמשמע לן   אמר רב חסדא
והיא שרואה ר' מאיר אומר בראויה לראות   טמא וטהור שהלכו בשני שבילין אחד טהור
ואף ע"פ שאינה רואה ת"ר תולה בשומרת   ואחד טמא באנו למחלוקת רבי ורשב"ג
יום כנגד יום בשני שלה   ובסופרת שבעה   מתקיף לה רב אדא עד כאן לא קאמר רבי

ראויה לראות - שהגיעו ימי הנעורים:

ותסברא רבי מאיר לחומרא הוא - דתימא דלתנא קמא אפילו אינה ראויה ותשמע מינה דלתרווייהו
לא בעינן שראתה כבר והא תניא דרבי מאיר לקולא מכלל דלת"ק לא סגי בראויה לראות עד
שתהא רואה ממש:

ופרכינן אלא קשיא הך - קמייטא דמשמע דר' מאיר לחומרא:

בשני שלה - אם השאילתה לשומרת יום בשני שלה תולה בה ואף על גב דלא הוחזקה רואה היום
כיון דמעיינה פתוח תולה בה ואע"ג דמקלקלה לה פורתא דצריכה לשמור יום המחרת כיון דטמאה
השתא:

ובסופרת ז' - נקיים אחר זיבה ואף ע"פ שמקלקלה הרבה שסתרה כל ימי ספירתה וצריכה לספור
ז' נקיים הואיל ועכשיו טמאה תולה בה:

ושזין שתולה בשומרת יום כנגד יום בראשון שלה - דלא מקלקלה מידי:

וביושבת על דם טוהר ובבתולה שדמיה טהורין - דלא מקלקלה לה מידי שאין לה כתם כדאמרי'
בפ' קמא (נדה דף י'): זו שירפה מצוית ותלינן כתמה בדם בתולים:

לפיכך דרבן שמעון למה לי - כיון דתנא תולה בה פשיטא דהיא מתוקנת וזו מקולקלת:
שהלכו בשני שבילין - ולא ידענא הי להאי על והי להאי על:

עד כאן לא אמר רבי - דשניה טמאה:

ורב חסדא אמר סוף סוף - הך שומרת יום טבילה היא בעיא הילכך טמאה הואי ואפילו הכי קאמר
רבי לא תלינן בה:

התם אלא דתרווייהו כי הדדי נינהו הכא
מאי נפקא לן מינה ורב חסדא סוף סוף
איהי טבילה בעיא איתמר א"ר יוסי
בר' חנינא טמא וטהור ואפילו טהור ותלוי
שהלכו בשני שבילין אחד טמא ואחד טהור
תולה טמא בתלוי וטהור בטהור לדברי הכל
בעא מיניה ר' יוחנן מרבי יהודה בר ליואי
מהו לתלות כתם בכתם אליבא דרבי לא
תבעי לך השתא ומה התם דקא חזיא
מגופה אמרת אינה תולה הכא דמעלמא קא
אתי לא כל שכן כי תבעי לך אליבא
דרשב"ג התם הוא דקא חזיא מגופה תליא
הכא דמעלמא קאתי לא תליא או דלמא לא
שנא א"ל אין תולין מה טעם לפי שאין תולין
איתיביה אין תולין כתם בכתם השאילה
חלוקה לנכרית או ליושבת על הכתם הרי
זו תולה בה הא גופה קשיא רישא אמרת
אין תולין סיפא אמרת תולין הא לא קשיא
הא רבי והא רשב"ג איכא דאמרי הא והא

איתמר נמי - כרב אדא דאמר אפילו לרבי תלינן שביל טמא בטמא. וכמדומה לי דלא גרס נמי:
כתם בכתם - השאילה חלוקה לבעלת הכתם ואח"כ לבשטה היא מהו שתתלה בראשונה להיות
היא טהורה:

שומרת יום חזאי אתמול מגופה:

לא תליא - ושתיהן טמאות:

לפי שאין תולין - דמעלמא אתי לה טומאת כתם קמא ולא בחזקת רואה היא:

בשני שלה - אינה תולה דמקלקלה לה שמארכת ימי טומאת כתמה יום אחד אבל ביום ראשון
שלבשה חלוקה זה ביום ראשון (לכתמה הראשון) תולה דלא מקלקלה לה מיד:

מכל מקום קשיא - דלרבן שמעון תולין וקשיא לבר ליואי:

והא או ליושבת קתני - והך לאו יושבת היא דהא השתא היא דאישתכח עלה ויושבת משמע
שהתחילה למנות שבעת ימים:

אטו תוכו - דדבר המקבל טומאה הוא ומקבל גזרת כתמים לטמא אשה מדרבנן:

אמרת הלכה כרבי נחמיה מאי היא דתניא רב יהודה אמר רב והוא שבדקה עצמה שתי נשים שהיו טוחנות ברחיים של יד בשיעור וסת סבר לה כבר פדא דאמר ונמצא דם תחת הפנימית שתיהן טמאות כל שבעלה בחטאת טהרותיה טמאות תחת החיצונה החיצונה טמאה והפנימית בעלה באשם תלוי טהרותיה תלויות בעלה טהורה בינתיים שתיהן טמאות פטור טהרותיה טהורות ורבי אושעיא אמר ונמצא דם על שפתה של אמבטי ועל עלה אפילו בעלה בחטאת טהרותיה תלויות של זית בשעה שמסיקות את התנור ובא מעשה לפני חכמים וטמאום תנאי היא דתניא ר' יעקב מטמא ורבי נחמיה מטהר א"ר ירמיה משל דר' אושעיא למה הדבר והורו חכמים כרבי נחמיה **מתני'** שלש נשים שהיו ישנות במטה אחת ונמצא דם תחת אחת מהן כולן טמאות בדקה אחת מהן ונמצאת טמאה היא טמאה ושתייהן טהורות למה הדבר דומה לאדם שנותן אצבע בעין כל זמן שאצבע בעין דמעה שוהא לבא נטל ממנה לבא ואמר אביי משל דר' אושעיא ותולות זו בזו ואם לא היו ראוין לראות למה הדבר דומה לאדם שנותן אצבע בעין כל זמן שאצבע בעין דמעה שוהא לבא נטל ממנה לבא ואמר אביי משל דר' אושעיא ונמצא דם על שפתה של אמבטי ועל עלה אפילו בעלה בחטאת טהרותיה תלויות

פנימית - שאצל הרחיים:

אמבטי - מרחץ שהיו באות לרחוץ:

תנאי היא - דאיכא תנא דתנא דיחידא פליג עליה ורבנן מודו ליה:

מתני' ותולות זו בזו - בגמרא מפרש לה שאם היתה האחת מעוברת תולה הדם בשאינה מעוברת והיא טהורה:

גמ' והוא שבדקה עצמה כשיעור וסת - של מציאתה הילכך מחזקין האי דם בדידה ואינך טהורות: כבר פדא דאמר כל שבעלה בחטאת כו' - אשה שנתעסקה בטהרות ופרשה וראתה דם כשיעור וסת דלגבי בעלה בכי האי שיעורא הוי בעלה בחטאת דמחזקין האי דם בשעת בעילה ודאי הכא נמי מחזקין ליה בודאי בשעת עסיקתה בהנך טהרות וטהרות טמאות ודאי ושורפין ואינו כשאר מעת לעת לתלות:

בעלה באשם תלוי - אם לאחר שפירשה מן הטהרות שהתה כדי שתדע מן המטה ותדיח פניה דאי לגבי בעלה בכי האי שיעורא הוי בעלה באשם תלוי דספק דם הוה בשעת ביאה ספק בתר הכי ה"נ ספק הוא אי הוה דם בשעת טהרות או לאו טהרותיה תלויות:

בשלמא התם - גבי בעילה כי ראתה כשיעור וסת אמרינן בשעת ביאה הוה דם והאי דלא אתא עד השתא שמש עכביה אבל גבי טהרות אם איתא דהוה דם בשעת טהרות מאן עכביה הלכך ודאי טומאה ליכא אלא גזרת מעת לעת מדרבנן:

משל דר' אושעיא - דאמר שמש מעכב את הדם:

עוברת - דמיה מסולקין וכן מניקה וזקנה. בתולה האי בתולה בתולת דמים שלא ראתה מימיה ואפילו היא נשואה קרי לה בתולה להכי כדאמרינן בפרק קמא (לעיל נדה דף ח:):

בזו ת"ר כיצד תולות זו בזו עוברה ושאינה	בתולה ושאינה בתולה בתולה בתולה בשאינה
עוברה תולה עוברה בשאינה עוברה מניקה	בתולה היו שתיהן עוברות שתיהן מניקות
ושאינה מניקה תולה מניקה בשאינה מניקה	שתיהן זקנות שתיהן בתולות זו היא ששנינו
זקנה ושאינה זקנה תולה זקנה בשאינה זקנה	לא היו ראויות לראות רואין

דף סא

כאילו הן ראויות מתני' שלש נשים	ושלישי טמא שלשתן ומצאו טהורין כולן
שהיו ישנות במטה אחת ונמצא דם תחת	טמאים דברי ר"מ שר"מ אומר כל דבר
האמצעית כולן טמאות תחת הפנימית שתיים	שהוא בחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו
הפנימיות טמאות והחיצונה טהורה תחת	עד שיודע לך טומאה היכן היא וחכמים
החיצונה שתיים החיצונות טמאות והפנימית	אומרים בודק עד שמגיע לסלע או לבתולה
טהורה אימתי בזמן שעברו דרך מרגלות	גמ' מאי שנא רישא דלא מפליג ומאי שנא
המטה אבל אם עברו דרך עליה כולן טמאות	סיפא דקמפליג אמר רבי אמי במשולבות
בדקה אחת מהן ונמצאת טהורה היא טהורה	בדקה אחת [וכו'] למה ליה למתני למה זה
ושתיים טמאות בדקו שתיים ומצאו טהורות	דומה הכי קאמר להו ר' מאיר לרבנן
הן טהורות ושלישית טמאה שלשתן ומצאו	מ"ש בדם דלא פליגיתו ומ"ש בגל דפליגיתו
טהורות כולן טמאות למה הדבר דומה לגל	ורבנן בשלמא התם אימא עורב נטלה אלא
טמא שנתערב בין שני גלים טהורים ובדקו	הכא האי דם מהיכא אתא תניא אמר ר"מ
אחת מהן ומצאו טהור הוא טהור ושנים	מעשה בשקמה של כפר סבא שהיו מחזיקין
טמאים שנים ומצאו טהורין הם טהורין	בה טומאה ובדקו ולא מצאו לימים נשבה

מתני' חיצונה - קרי להך דלצד דרך עליית המטה. פנימית אותה שלצד הקיר. ובגמרא מפרש מאי שנא הכא דמפליג בין נמצא תחת הפנימית לנמצא תחת אמצעית וברישא קתני תחת אחת מהן כולן טמאות אפילו נמצא תחת פנימית או חיצונה:

אימתי - אמרו נמצא תחת חיצונה פנימית טהורה בזמן שעלו דרך מרגלות המטה דלא עברה פנימית על מקום מציאת הדם:

גל טמא - שהיה שם כזית מן המת:

לבתולה - קרקע בתולה ואם לא מצא הגל טהור:

גמ' מאי שנא רישא - דקתני לעיל נמצא דם תחת אחת מהן כולן טמאות ולא מפליג בין נמצא תחת אמצעית לנמצא תחת פנימית או חיצונה:

מאי שנא בדם דלא פליגיתו - דמודים אתם לי דהיכא דנמצא שלשתן טהורות כולן טמאות:

בו הרוח ועקרתו ונמצא גולגולת של מת
תחובה לו בעיקרו אמרו לו משם ראייה
אימר לא בדקו כל צרכו תניא א"ר יוסי
מעשה במערה של שיחין שהיו מחזיקין בה
טומאה ובדקו עד שהגיעו לקרקע שהיתה
חלקה כצפורן ולא מצאו לימים נכנסו בה
פועלים מפני הגשמים ונתזו בקרדומותיהן
ומצאו מכתשת מלאה עצמות אמרו לו משם
ראייה אימר לא בדקו כל צרכו תניא אבא
שאל אומר מעשה בסלע בית חורון שהיו
מחזיקין בה טומאה ולא יכלו חכמים לבדוק
מפני שהיתה מרובה והיה שם זקן אחד ורבי
יהושע בן חנניא שמו אמר להן הביאו לי
סדינים הביאו לו סדינים ושראן במים ופרסן
עליהם מקום טהרה יבש מקום טומאה לח
ובדקו ומצאו בור גדול מלא עצמות תנא
הוא הבור שמילא ישמעאל בן נתניה חללים
דכתיב (ירמיהו מא, ט) והבור אשר השליך
שם ישמעאל את כל פגרי אנשים אשר הכה
ביד גדליה וכי גדליה הרגן והלא ישמעאל

הרגן אלא מתוך שהיה לו לחוש לעצת יוחנן
בן קרח ולא חש מעלה עליו הכתוב כאילו
הרגן אמר רבא האי לישנא בישא אע"פ
דלקבולי לא מבעי מיחש ליה מבעי הנהו בני
גלילא דנפק עלייהו קלא דקטול נפשא אתו
לקמיה דרבי טרפון אמרו ליה לטמרינן מר
אמר להו היכי נעביד אי לא אטמרינכו חזו
יתיכו אטמרינכו הא אמור רבנן האי לישנא
בישא אע"ג דלקבולי לא מבעי מיחש ליה
מבעי זילו אתון טמרו נפשייכו (במדבר
כא, לד) ויאמר ה' אל משה אל תירא מכדי
סיחון ועוג אחי הוו דאמר מר סיחון ועוג
בני אחיה בר שמחזאי הוו מאי שנא מעוג
דקמסתפי ומאי שנא מסיחון דלא קמסתפי
א"ר יוחנן אר"ש בן יוחי מתשובתו של
אותו צדיק אתה יודע מה היה בלבו אמר
שמא תעמוד לו זכות של אברהם אבינו
שנאמר (בראשית יד, יג) ויבא הפליטי ויגד
לאברהם העברי ואמר רבי יוחנן זה עוג שפלט
מדור המבול תנו רבנן בגד שאבד בו

לקרקע חלקה כצפורן - לקרקע חלקה שלא נזרעה מעולם:
מקום הטומאה לח - שנבלעו שם מים של סדין מתוך שהיה העפר רך:
ביד גדליה - משמע שע"י גדליה נהרגו:
יוחנן בן קרח - אמר לו לגדליה שמעתי שבא ישמעאל בן נתניה להרגך (ירמיהו מ' י"ד):
מיחש ליה מבעי - ושמא הרגתם ואסור להציל אתכם:
בני אחיה - שבא משמחזאי ועזאל שני מלאכים שירדו בדור אנוש:
מתשובתו של אותו צדיק - הוצרך הקב"ה להשיב שלא יירא ממנו:
עוג פלט מן המבול - שברח לא"י כדאמרינן בחלק:
שאבד בו כתם - כגון שנכנס במים או נגלל בדם בהמה ואין נודע מקום הנדות וק"ל במתני' אין
דם הנדות טהור בלא שבעה סממנים:

כתם מעביר עליו שבעה סממנים ומבטלו
 רבי שמעון בן אלעזר אומר בודקו שכוונת
 שכוונת אבדה בו שכבת זרע חדש בודקו
 במחט שחוק בודקו בחמה תנא אין שכוונה
 פחותה משלש אצבעות ת"ר בגד שאבד
 בו כלאים הרי זה לא ימכרנו לעובד כוכבים
 ולא יעשנו מרדעת לחמור אבל עושה ממנו
 תכריכין למת אמר רב יוסף זאת אומרת
 מצות בטלות לעתיד לבא א"ל אביי ואי
 תימא רב דימי והא א"ר מני א"ר ינאי לא
 שנו אלא לספדו אבל לקוברו אסור א"ל
 לאו איתמר עלה א"ר יוחנן אפילו לקוברו
 ור' יוחנן לטעמיה דא"ר יוחנן מאי דכתיב
 (תהלים פח, ו) במתים חפשי כיון שמת אדם
 נעשה חפשי מן המצות אמר רפרם בר
 פפא אמר רב חסדא בגד שאבד בו כלאים
 צובעו ומותר א"ל רבא לרפרם בר פפא
 מנא ליה לסבא הא א"ל מתני' היא דתנן
 בודק עד שמגיע לסלע ואי ליכא אימר עורב
 נטלה הכי נמי עמרא וכיתנא בהדי לא סליק
 להו צבעא וכיון דלא ידיע אימר מנתר נתר

במחט - מקום הזרע קשה והמחט מתעכב ליכנס בו:
 שאבד בו כלאים - שאם היה מכיר חוט הצמר בבגד הפשתן נותקו וכשר:
 צובעו ומותר - שעל ידי הצבע הוא ניכר כדמפרש עמרא וכיתנא לא שליט בהו צבעא כי הדדי
 שהפשתן קשה לקבל הצבע יותר מן הצמר ואי לא מינכר בצבעא ודאי נפל:
 שוע - לשון חלק תרגום של חלק שעיע. כלומר שיהו חלוקין יחד במסרק:
 להקל על כתמיהן - שאין הכתם ניכר בו כמראה דם גמור:
 בפולמוס - חיל:
 מתני' מעבירין על הכתם - שאין הדם בטל עד שיעבירו כולן עליו:

דף סב

קמוניא ואשלג הטבילו ועשה על גביו והתניא הבורית והאהל תרי גווני אהלא
טהרות העביר עליו שבעה סמנין ולא עבר קמוניא אמר רב יהודה שלוף דוך ואשלג
הרי זה צבע הטהרות טהורות ואינו צריך אמר שמואל שאלתינהו לנחותי ימא ואמרו
להטביל עבר או שדיהה הרי זה כתם אשלגא שמיה ומשתכח ביני נקבי מרגניתא
והטהרות טמאות וצריך להטביל איזהו ומפקי לה ברמצא דפרזלא הטבילו ועשה
רוק תפל כל שלא טעם כלום מי גריסין [כו'] תנו רבנן העביר עליו שבעה סמנין
לעיסת גריסין של פול חלוקת נפש מי רגלים ולא עבר צפון ועבר טהרותיו טמאות צפון
שהחמיצו וצריך לכסכס שלש פעמים צבע נמי מעבר אלא העביר עליו ששה סמנין
לכל אחד ואחד העבירן שלא כסדרן או ולא עבר שבעה סמנין כאחת לא עשה ולא
שעביר שבעה סמנין כשדרן או כלום גמ' תנא נתר אלכסנדריה ולא נתר
אנטפטרית בורית אמר רב יהודה זה אהלא ונתר
והתניא הבורית והאהל אלא מאי בורית ורמינהי הוסיפו עליהן הלביצין
כבריתא והלעונין הבורית והאהל ואי בורית כבריתא
מי אית ליה שביעית והתנן זה הכלל כל שיש לו עיקר יש לו שביעית וכל שאין לו
עיקר אין לו שביעית אלא מאי בורית אהלא

הטבילו - קודם שהעבירן עליו:
לעיסת גריסין של פול חלוקת נפש - שנחלק האוכל מן הקליפה לועסה לגריסת הפול ומעבירו על
הכתם:
לכסכס - לשפשף:
גמ' כבריתא - גפרית:
הוסיפו עליהן - לענין שביעית הלביצין:
רמצא דפרזלא:
צפון - שבו"ן בלע"ז:
שנאן ועבר טהרותיו טהורות - דאם איתא דדם הוא בהעברה קמייתא הוה עבר:
תכבוסת - העברת סממנין:
דם הנדה ודאי - כגון נדה שקנחה בסדין דם אף על גב דודאי דם הוא:

ודאי מעביר עליו ז' סמנין ומבטלו ואמאי
הא דם נדה הוא אלמא בקפידא תליא מילתא
ה"נ בקפידא תליא מילתא תנן התם
חרסין שנשתמש בהן זב שבלעו משקין
ונפלו לאויר התנור והוסק התנור התנור
טמא שסוף משקה לצאת אמר ר"ל לא
שנו אלא משקין קלים אבל משקין חמורין
טמא אע"פ שלא הוסק התנור רבי יוחנן אמר
אחד משקין קלין ואחד משקין חמורין אם
הוסק התנור אין אי לא לא איתיביה
רבי יוחנן לריש לקיש הטבילו ועשה על
גביו טהרות והעביר עליו ז' סמנין ולא עבר
הרי זה צבע וטהרותיו טהורות ואין צריך

להטביל אמר ליה הנח לכתמים דרבנן
והתני רבי חייא דם הנדה ודאי מעביר עליו
ז' סמנין ומבטלו אמר ליה רבי לא שנה
רבי חייא מנא ליה איתיביה רבי יוחנן
לריש לקיש רביעית דם שנבלע בבית הבית
טמא ואמרי לה הבית טהור ולא פליגי הא
בכלים דמעיקרא הא בכלים דבסוף נבלעה
בכסות אם מתכבסת ויוצא ממנה רביעית דם
טמאה ואם לאו טהורה אמר רב כהנא
מקולי רביעיות שנו כאן שאני דם תבוסה
דרבנן איתיביה ר"ל לרבי יוחנן כל הבלוע
שאינו יכול לצאת טהור הא יכול לצאת טמא
ואף ע"ג דלא נפיק א"ר פפא כל היכא דאין

חרסין - כגון עבית של מי רגלים של זב ושל זבה:

לא שנו - הא דקתני הוסק אין לא הוסק לא דכל זמן שהן נבלעין בחרסין אין מטמאין את אויר
התנור אלא משקין קלין שאינן אב הטומאה כגון דמעת עינו ודם מגפתו או מי רגלים דטמא מת
או טמא שרץ דאפילו כשהוסק ויצאו והיו הן ממש באויר התנור לא טמאוהו אלא מדרבנן דאין
משקה מטמא כלי חוץ ממשקה אב הטומאה:

טהרותיו טהורות - אי אמרת בשלמא בלוע שאינו יכול לצאת אלא ע"י הדחק טהור משום הכי
תלינן לקולא ואמרין צבע הוא וטהור משום דאי נמי דם הוא כיון דנבלע כל כך דאין הסממנין
יכולין להעבירו ואף פי שיכול לצאת על ידי צפון טהור אלא לדידך דאמרת הואיל ויכולין לצאת
על ידי היסק כי לא יצאו נמי טמאין הכא היכי תלינן לקולא לאכול תרומה תלויה דדלמא דם הוא:
אמר ליה הנח לכתמים - דעיקר תחילת גזרתן אינה אלא מדרבנן הילכך מקילינן דמדאורייתא עד
שתראה בבשרה:

מעביר עליו כו' - והא הכא דודאי דם הוא מטהרינן ליה משום דנבלע כל כך ואע"פ שיכול לצאת
ע"י צפון:

אמר לו זו אינה משנה - ומשובשת היא הואיל ורבי לא שנאה במשנתו שסידר את המשנה:

רביעית דם - של מת מטמא באהל:

ואם לאו טהורה - ואע"ג דרביעית שלמה נבלעת בו. אלמא בלוע שאינו יכול לצאת להדיא אלא
ע"י הדחק כי הכא דע"י צפון נפקא כולה וקתני טהורה:

דם תבוסה - האי רביעית דמקילין בה לא בבאה ממש מן המת אלא ברביעית דם תבוסה שהוא
ספק ואפי' לא נבלעה אין לה טומאה ודאית כדתניא בפ' בתרא (לקמן נדה דף עא.) איזהו דם
תבוסה הרוג שיצא ממנו רביעית דם בחייו ובמותו ספק יצא רובו מחיים ספק יצא רובו לאחר
מיתתו וטמא:

כיון דיכול לצאת כו' - והנך חרסין אע"ג דלא קפיד בהו להוציא כל מה שבתוכן טמאין כל זמן

יכול לצאת ולא הקפיד עליו דברי הכל טהור   סבר כיון דיכול לצאת אף על גב דלא הקפיד
יכול לצאת והקפיד עליו דברי הכל טמא   עליו ומר סבר אע"ג דיכול לצאת
כי פליגי דיכול לצאת ולא הקפיד עליו מר

דף סג

אם הקפיד עליו אין אי לא לא   איזהו רוק
תפל תנא כל שלא טעם כלום מבערב סבר   תפל תנא כל שלא טעם כלום מבערב סבר
רב פפא קמיה דרבא למימר כמאן דאמר לא   רב פפא קמיה דרבא למימר כמאן דאמר לא
טעם מידי באורתא אמר ליה רבא מי קתני   טעם מידי באורתא אמר ליה רבא מי קתני
בערב מבערב קתני לאפוקי היכא דקדים   בערב מבערב קתני לאפוקי היכא דקדים
ואכיל   ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי
יוחנן איזהו רוק תפל כל שעבר עליו חצות   יוחנן איזהו רוק תפל כל שעבר עליו חצות
לילה ובשינה למימרא דבשינה תליא מילתא   לילה ובשינה למימרא דבשינה תליא מילתא
והתנן ישן כל היום אין זה רוק תפל ניעור   והתנן ישן כל היום אין זה רוק תפל ניעור
כל הלילה הרי זה רוק תפל התם במתנמנם   כל הלילה הרי זה רוק תפל התם במתנמנם
היכי דמי מתנמנם אמר רב אשי נים ולא   היכי דמי מתנמנם אמר רב אשי נים ולא
נים תיר ולא תיר דקרו ליה ועני ולא ידע   נים תיר ולא תיר דקרו ליה ועני ולא ידע
לאהדורי סברא וכי מדכרו ליה מדכר   לאהדורי סברא וכי מדכרו ליה מדכר
תנא השכים ושנה פרקו אין זה רוק תפל   תנא השכים ושנה פרקו אין זה רוק תפל
ועד כמה אמר רב יהודה בר שילא אמר רב   ועד כמה אמר רב יהודה בר שילא אמר רב

שלא יצא הואיל ויכול לצאת על ידי היסק:

באורתא - שאפילו אמש לא טעם כלום:

התם - דקתני ניעור כל הלילה הרי זה רוק תפל לא דניעור ממש אלא מתנמנם דודאי שינה של
לילה בעינן ושינת היום אע"ג דישן לאו תפל הוא הואיל וטעם כלום שהטעם שחרית נהנה כל
היום כולו:

השכים ושנה פרקו - הדבור מעביר כח הרוק:

לימא - מתני' דבעי לעיסה כדי שיהא רוק מעורב בגריסין מסייע ליה לריש לקיש:

עובר - קודם. שהמלה מעביר כח הגריסין:

שהחמיצו - שהסריחו:

הני מי רגלים דילד או דזקן - של זקן מעלו טפי:

בכתמים צריך שיעור לשיעורן דילד או דזקן
 דאיש או דאשה מכוסים או מגולים בימות
 החמה או בימות הגשמים וצריך לכסס
 שלש פעמים בעי רבי ירמיה אמטויי ואתויי
 חד או דלמא אמטויי ואתויי תרתי מאי תיקן
 העבירן שלא כסדרן ת"ר הקדים שניים
 לראשונים תני חדא שניים עלו לו ראשונים
 לא עלו לו ותניא אידך ראשונים עלו לו
 שניים לא עלו לו אמר אביי אידי ואידי
 שניים עלו לו ולא ראשונים ומאי ראשונים
 ראשונים לכסדרן ושניים להעברתן
מתני' כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה
 ואלו הן הוסתות מפקת ומעטשת וחוששת
 בפי כריסה ובשפולי מעיה ושופעת וכמין
 צמרמורות אוזנין אותה וכן כיוצא בהן וכל
 שקבעה לה שלשה פעמים הרי זה וסת
ג' תניא חדא זימנא כל אשה שיש לה וסת
 דיה שעתה התם בוסתות דיומי הכא בוסתות
 דגופא כדקתני אלו הן וסתות היתה מפקת
 מעטשת וחוששת בפי כריסה ובשפולי מעיה
 ושופעת ושופעת הא שפעה ואזלא אמר
 עולא בריה דרב עלאי בשופעת דם טמא
 מתוך דם טהור וכמין צמרמורות וכו' וכן
 כיוצא בהן לאתויי מאי אמר רבה בר עולא
 לאתויי אשה שראשה כבד עליה ואבריה
 כבדים עליה ורותתת וגוסה אמר רב הונא
 בר חייא אמר שמואל הרי אמרו לימים שנים
 לוסתות אחת למה שלא מנו חכמים שלשה
 למה שלא מנו חכמים לאתויי מאי אמר
 רב יוסף לאתויי ראשה כבד עליה ואבריה
 כבדין עליה ורותתת וגוסה א"ל אביי מאי
 קא משמע לן מתני' היא דהא פרשה רבה
 בר עולא אלא אמר אביי לאתויי אכלה שום
 וראתה ואכלה בצלים וראתה כססה פלפלים

בעי רבי ירמיה האי שלש פעמים דקתני אמטויי ואתויי חד - הולכה והובאה חשיב חד או דלמא
 אמטויי חשיב חד ואתויי חד דהווי להו תרי:
 שניים לראשונים - נתר ובורית וקמוניא ואשלג לרוק תפל ומי גריסין ומי רגלים:
 אמר אביי הא והא סבירא להו שניים - שהעביר שניים שהיה לו להעביר ראשון עלו לו וראשונים
 שהעביר ראשון לא עלו לו דהכי שפיר דכי הדר מצרכינן לעבורינהו בתר שניים הוי ליה כסדרן:
 מתני' מפקת - אישטרייליי"ר בלע"ז:
 גמ בוסתות דיומי - כגון מט"ו לט"ו:
 הא קא שפעה ואזלא - והיכן הוא הוסת הואיל וכל ימיה רואה:
 גוסה - בלאי"ר:
 הרי אמרו - לקמן בשמעתין אינה צריכה לא לשנות ולא לשלש ומפרש לה לשנות בוסתות כו':
 מתניתין היא - דקתני וכן כיוצא בהן ופירשה רבה בר עולא לאתויי הני:
 הא שמעתתא - דשמואל דאמר לימים שנים לוסתות אחד:
 זה וזה - כשיגיע עוד חמשה עשר אסורה לשמש שמא תחזור לוסתה וכשיגיע יום עשרים נמי
 תאסר שמא מעכשיו תקבע וסת ליום עשרים:

וראתה אמר רב יוסף לא שמיע לי הא
שמעתא אמר ליה אביי את אמריתא
ניהלן ואהא אמריתא ניהלן היתה למודה
להיות רואה יום חמשה עשר ושינתא ליום
עשרים זה וזה אסורין שלש פעמים ליום
עשרים הותר יום חמשה עשר וקבעה לה
יום עשרים שאין אשה קובעת לה וסת עד
שתקבענה שלש פעמים ואמרת לן עלה
אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי ר"ג
בר רבי שאמר משום רשב"ג אבל חכמים
אומרים ראתה אינה צריכה לא לשנות ולא
לשלש ואמרינן לך לשנות אמרת לן לשלש
מיבעיא ואמרת לן לשנות בוסתות לשלש
בימים ונימא זו דברי רשב"ג הא קמ"ל
שמואל דר"ג ברבי כרשב"ג סבירא ליה
מתני' היתה למודה להיות רואה בתחלת
הוסתות כל הטהרות שעשתה בתוך הוסתות
טמאות בסוף הוסתות כל הטהרות שעשתה
בתוך הוסתות טהורות רבי יוסי אומר
שאמר משום רבן שמעון בן גמליאל - דלא
הוי חזקה בציר מתלת זימני כדשמעינן ליה
לרבן שמעון בן גמליאל בכל דוכתי לשלישי
תנשא לרביעי לא תנשא (יבמות דף סד):
ונימא זו דברי רשב"ג - דהא קיימא לן
בכל דוכתי דבעי שלשה זימני לחזקה:
מתני' בתוך וסתות - בוסתות דגופה
קאמר:
אף ימים ושעות - בגמ' מפרש:
גמ' אסורה לשמש כל היום כולו דברי רבי
יהודה - ורבי יהודה לטעמיה דאמר כל
עונת וסתה אסורה ועונה הוי או יום או
לילה ומי שוסתה בלילה ואפילו בסופה
אסורה כל הלילה ואם וסתה ביום ואפי'
בסופו כל היום אסורה:
מן המנחה - היינו משש שעות ולמעלה
מכי ינטו צללי ערב ובשבע כבר נטו
הצללים שהחמה במערב:
עם הנץ דמתניתין בסוף לילה לפיכך כל
היום שלה והלילה אסורה. עם הנץ דברייתא
בתחלת יממא ולפיכך לילה מותרת ויום
אסורה:

דרגילה למחזי בתחלת יממא אמר רבא
הלכה כרבי יהודה ומי אמר רבא הכי והתניא
(ויקרא טו, לא) והזרתם את בני ישראל
מטומאתם מכאן א"ר ירמיה אזהרה לבני
ישראל שיפרשו מנשותיהן סמוך לוסתן
וכמה אמר רבא עונה מאי לאו עונה אחריתי
לא אותה עונה ותרתי למה לי צריכא דאי
אשמועינן הא הוה אמינא ה"מ לטהרות אבל
לבעלה לא קמ"ל ואי מההיא הוה אמינא

סמוך לוסתה עונה אחריתי קמ"ל אותה עונה
מתני' היתה למודה להיות רואה יום ט"ו
ושינתה להיות רואה ליום כ' זה וזה אסורין
שינתה פעמים ליום כ' זה וזה אסורין
שינתה ג' פעמים ליום כ' הותר ט"ו וקבעה
לה יום כ' שאין אשה קובעת לה וסת עד
שתקבענה ג' פעמים ואינה מטהרת מן הוסת
עד שתעקר ממנה ג' פעמים

דף סד

איתמר ראתה יום חמשה עשר לחדש
זה ויום ט"ז לחדש זה ויום שבעה עשר
לחדש זה רב אמר קבעה לה וסת לדילוג
ושמואל אמר עד שתשלש בדילוג נימא רב
ושמואל בפלוגתא דרבי ורשב"ג קמיפלגי
דתניא ניסת לראשון ומת לשני ומת לשלישי
לא תנשא דברי רבי רשב"ג אומר לג' תנשא
לד' לא תנשא לא דכ"ע כרשב"ג והכא

בהא קמיפלגי רב סבר חמשה עשר ממנינא
ושמואל סבר כיון דלאו בדילוג חזיתיה לאו
ממנינא הוא איתיביה היתה למודה להיות
רואה יום ט"ו ושינתה ליום ששה עשר זה
וזה אסורין שינתה ליום שבעה עשר הותר
ששה עשר ונאסר חמשה עשר ושבעה עשר
שינתה ליום שמונה עשר הותרו כולן ואין
אסור אלא משמונה עשר ואילך קשיא לרב

והזרתם את בני ישראל - וסמך ליה והדוה בנדתה:
עונה אחריתי - דאם וסתה ביום אסורה כל היום וכל הלילה שלפניו ורבי יהודה לא אסר אלא
עונת וסתה:
ותרתי למה ליה - לרבא לאשמועינן:
מתני' ואינה מטהרת מן הוסת - דאסורה כל ימי וסתה שמא תראה:
היתה למודה - וסת קבוע לט"ו ושינתה ל"ז זה וזה אסורין כלומר כשיגיע ט"ו וי"ז עוד תאסר
חזרה ושינתה בשניה [לשבעה עשר] הותר ט"ז מכאן ואילך שלא קבעתה אלא פעם אחת הלכך
בפעם אחת הוא נעקר:
הותרו כולן - ט"ו שהרי עקרתו שלשה פעמים וט"ז וי"ז בחדא זימנא מיעקר ואפילו י"ח הבא לא
יאסר אלא י"ט כדקתני משמונה עשר ואילך שהרי שילשה בדילוג וקבעה לה וסת לדילוג:
ודקארי לה מאי קארי לה - הא ודאי היכי מצי לאקשווי מלמודה:

אמר לך רב למודה שאני ודקארי לה מאי קארי לה למודה אצטריכא ליה מהו דתימא כיון דלמודה ועקרתיה בתרי זימני עקרה ליה קמ"ל מיתיבי ראתה יום עשרים ואחד בחדש זה יום עשרים ושנים בחדש זה יום עשרים ושלשה בחדש זה קבעה לה וסת סירגה ליום עשרים וארבעה לא קבעה לה וסת תיובתא דשמואל אמר לך שמואל הכא במאי עסקינן כגון דרגילה למחזי ביום עשרים ושינתה ליום עשרים ואחד דיקא נמי דשבקינן ליום עשרים ונקט ליום עשרים ואחד ש"מ שאין האשה קובעת לה וסת עד שתקבענה וכו' א"ר פפא לא אמרן אלא למקבעה אבל למיחש לה בחדא זימנא חיישא מאי קמ"ל תנינא היתה למודה להיות רואה יום חמשה עשר ושינתה

ליום עשרים זה וזה אסורין אי מהתם ה"א ה"מ היכא דקיימא בתוך ימי נדתה אבל היכא דלא קיימא בתוך ימי נדתה אימא לא קמ"ל ואינה מטהרת מן הוסת וכו' א"ר פפא לא אמרן אלא דקבעתיה תלתא זימני דצריכי תלתא זימני למעקריה אבל תרי זימני בחדא זימנא מיעקר מאי קמ"ל תנינא אין האשה קובעת לה וסת עד שתקבענה שלש פעמים מהו דתימא חדא לחד תרי לתרתי ותלתא לתלתא קא משמע לן תניא כותיה דרב פפא היתה למודה להיות רואה יום עשרים ושינתה ליום שלשים זה וזה אסורין הגיע יום עשרים ולא ראתה מותרת לשמש עד יום שלשים וחוששת ליום שלשים הגיע יום שלשים וראתה הגיע יום עשרים ולא ראתה והגיע יום שלשים ולא ראתה והגיע

סירגה - מיום כ"ב ליום כ"ד:

ושינתה ליום כ"א - דאיכא דילוג תלת זימני:

לא אמרן - דאין קובעת עד שתקבענו שלש פעמים אלא למקבעיה דתהוי דיה שעתה ולא יעקר בפחות מג':

הני מילי היכא דקאים - ליה אותו יום ששינתה בו בתוך ימים שראויה להיות בהן נדה כי מתני' שהיא למודה להיות רואה ביום ט"ו לטבילתה שהוא כ"ב לראייתה וכדאוקימנא בבנות כותים (לעיל נדה לט.) ושינתה ליום עשרים לטבילה שהן עשרים ושבע לראייה דכי הדר מטי יום ט"ו לטבילתה קיימא לה בימים הראויים לנדה שהרי שלמו לאחר טבילה י"א שבין נדה לנדה ונכנסה ארבעה ימים בימים הראויים לנדות אבל היכא דקאי בתוך ימי זיבתה כגון שהיתה למודה לראות ליום חמשה עשר לטבילתה והקדימה וראתה בתוך ימי הזוב כגון ליום עשירי לטבילה: תנינא אין האשה קובעת ואינה מטהרת - ומדתנא להו גבי הדדי משמע דלא בעי עקירה שלש פעמים אלא למי שנקבע שלש פעמים:

כוותיה - דאפילו קבעתיה תרי זימני מיעקר בחד זימנא:

הגיע יום שלשים ולא ראתה הגיע יום עשרים וראתה הותר שלשים - העתיד לבא דהא איעקר מינה ואף על גב דקבעתיה תרי זימני מיעקר בחד זימנא:

מתני' כל גפן יש בה יין - כל אשה יש לה בתולים ודמים:

בסיפא בין ראתה בין בשלא ראתה מכלל
 דרישא לא שנא הכי ולא שנא הכי תניא
 נמי הכי ב"ה אומרים עד שתחיה המכה בין
 ראתה בין לא ראתה עד שתחיה המכה עד
 כמה אמר רב יהודה אמר רב כל זמן שנוחרת
 כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי נחירה זו
 איני יודע מה היא אלא כל זמן שהרוק מצוי
 בתוך הפה מחמת תשיש נחירה דקאמר רב
 היכי דמי אמר רב שמואל בר רב יצחק לדידי
 מפרשא לי מיניה דרב עומדת ורואה יושבת
 ואינה רואה בידוע שלא חיתה המכה על גבי
 קרקע ורואה על גבי כרים וכסתות ואינה
 רואה בידוע שלא חיתה המכה על גבי כולם
 ורואה ע"ג כולם ואינה רואה בידוע שחיתה
 המכה הגיע זמנה וכו' איתמר שימשה
 בימים רב אמר לא הפסידה לילות ולוי אמר
 הפסידה לילות רב אמר לא הפסידה לילות
 עד מוצאי שבת תנן ולוי אמר הפסידה לילות
 מאי ארבע לילות דקתני ארבעה עונות ולרב
 למה לי למיתנא ארבע לילות אורח ארעא
 קמ"ל דדרכה דביאה בלילות וללוי ליתני

יום עשרים וראתה הותר יום שלשים ונאסר
 יום עשרים מפני שאורח בזמנו בא **מתני'**
 נשים בבתוליהם כגפנים יש גפן שיינה אדום
 ויש גפן שיינה שחור ויש גפן שיינה מרובה
 ויש גפן שיינה מועט ר' יהודה אומר כל גפן
 יש בה יין ושאין בה יין ה"ז דורקטי **גמ'**
 תנא דור קטוע תני רבי חייא כשם שהשאור
 יפה לעיסה כך דמים יפין לאשה תנא משום
 ר"מ כל אשה שדמיה מרובין בניה מרובין

הדרן עלך האשה

מתני' **תינוקת** שלא הגיע זמנה לראות
 וניסת ב"ש אומרים נותנין לה ארבעה לילות
 בית הלל אומרים עד שתחיה המכה הגיע
 זמנה לראות וניסת ב"ש אומרים נותנין לה
 לילה הראשון וב"ה אומרים עד מוצאי שבת
 ארבע לילות ראתה ועודה בבית אביה
 ב"ש אומרים נותנין לה בעילת מצוה וב"ה
 אומרים כל הלילה כולה: **גמ'** אמר רב נחמן
 בר יצחק ואפילו ראתה ממאי מדקא מפליג

מתני' תינוקת נותנין לה ארבע לילות - לשמש ואפי' רואה אמרינן דם בתולים הוא:
 הגיע זמנה לראות - ולא ראתה:

גמ' אפילו ראתה - בבית אביה אמרו ב"ה הואיל ולא הגיע זמנה לראות נותנין לה עד שתחיה
 המכה:

שנוחרת - לקמן מפרש:

עד מוצאי שבת תנן - ביום ובלילה:

דשרי למבעל בשבת - אף ע"פ שלא בעל עדיין כי אם שתי בעילות ופתח דחוק:

וחזר ובעל - בתוך ארבע לילות:

ארבע לילות עד מוצאי שבת למה לי הא	אמר טהורה דילמא אתרמי ליה כדשמואל
קמ"ל דשרי למבעל לכתחלה בשבת	דאמר שמואל יכולני לבעול כמה בעילות
כדשמואל דאמר שמואל פרצה דחוקה מותר	בלא דם ואידך שאני שמואל דרב גובריה
ליכנס בה בשבת ואע"פ שמשיר צרורות	אמר רב בוגרת נותנין לה לילה הראשון
איתמר בעל ולא מצא דם וחזר ובעל ומצא	וה"מ שלא ראתה אבל ראתה אין לה אלא
דם רבי חנינא אמר טמאה ורבי אסי אמר	בעילת מצוה ותו לא מיתיבי מעשה ונתן
טהורה ר' חנינא אמר טמאה דאם איתא	לה רבי ארבע לילות מתוך י"ב חדש ה"ד
דהוה דם בתולים מעיקרא הוי אתי ורבי אסי	אילימא דיהיב לה כולהו בימי קטנות

פרק י תינוקות

דף סה

עד שתחיה המכה תנן אלא דיהיב לה כולהו	מרב הגיע זמנה לראות תחת בעלה מהו
בימי נערות נערות י"ב חדש מי איכא והא	אמר ליה כל בעילות שאתה בועל אינן אלא
אמר שמואל אין בין נערות לבגרות אלא	אחת והשאר משלימין לד' לילות אלא
ו' חדשים בלבד וכי תימא בציר מהכי הוא	דיהיב לה אחת בימי קטנות ושתיים בימי
דליכא הא טפי איכא הא בלבד קאמר אלא	נערות ואחת בימי בגרות אי אמרת בשלמא
דיהיב לה שתיים בימי קטנות ושתיים בימי	בוגרת בעלמא יהבינן לה טפי כי היכי דאהני
נערות הא בעא מיניה רב חנינא בר שלמיא	קטנות בימי נערות למבצר לה חדא אהני נמי

בוגרת נותנין לה לילה הראשון - ואפי' לב"ה דאמרי בהגיע זמנה לראות ארבעה הני מילי נערה דמשיגיעו ימי הנעורים הוי זמנה אבל בוגרת לילה הראשון ותו לא: מתוך שנים עשר חדש - שבעל לילה הראשון והלך בדרך מיד ושהה שלשה חדשים וחזר ובעל ומצא דם וכן פעם שניה ושלישית ובא לפני רבי ואמר דם בתולים הוא: אינן אלא אחת - ושולש בעי למיתב לה לבד ב' דקטנות: אי אמרת בשלמא בוגרת בעלמא - שניסת לאחר שבגרה: אלא אי אמרת בוגרת - לילה הראשון ותו לא אמאי יהיב לה להך אחת בימי בגרות א"כ בעילות דקודם לכן מאי אהנו חדא בעילה הוא דבעי למיתב לה בימי בגרות ולא כל הלילה: וג' בימי נערות - וליכא הכא בגרות כלל. ודקשיא לך הא לא משכחת ג' עונות של ג' חדשים בימי נערות מי סברת כו':

נערות לבגרות למבצר לה חדא אלא אי אמרת בוגרת דעלמא לא יהיבין לה טפי לא ליתב לה אלא בעילת מצוה ותו לא לעולם דיהיב לה אחת בימי קטנות וג' בימי נערות מי סברת כל תלתא ירחי חדא עונה כל תרי ירחי חדא עונה מנימין סקסנאה הוה שקיל ואזיל לאתריה דשמואל סבר למעבד עובדא כוותיה דרב אפילו ראתה אמר לא פליג רב בין ראתה בין לא ראתה קדים שכיב באורחא קרי שמואל עליה דרב (משלי יב, כא) לא יאונה לצדיק כל און אמר רב חנינא בר שלמיא משמיה דרב כיון שנתקו שניו של אדם נתמעטו מזונותיו שנאמר עמוס ד גם (אנכי נתתי לך) נקיון שנים בכל עריכם וחוסר לחם בכל מקומותיכם ראתה ועודה תנו רבנן ראתה ועודה בבית אביה בית הלל אומרים כל הלילה שלה ונותנין לה עונה שלמה וכמה עונה שלמה פירש רבן שמעון בן גמליאל לילה וחצי יום ומי בעינן כולי האי ורמינהי הרי שהיו גתיו ובית

בדיו טמאות ובקש לעשותן בטהרה כיצד הוא עושה הדפין והלולבין והעדשין מדיחן העקלים של נצרים ושל בצבוץ מנגבן של שיפא ושל גמי מיישנן וכמה מיישנן י"ב חדש רשב"ג אומר מניחן מגת לגת ומבד לבד היינו ת"ק איכא בינייהו חרפי ואפלי רבי יוסי אומר הרוצה לטהר מיד מגעילן ברותחין או חולטן במי זיתים רשב"ג אומר משום ר' יוסי מניחן תחת הצינור שמימיו מקלחין או במעיין שמימיו רודפין וכמה עונה כדרך שאמרו ביין נסך כך אמרו בטהרות כלפי לייא בטהרות קיימינן אלא כדרך שאמרו בטהרות כך אמרו ביין נסך וכמה עונה א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן או יום או לילה ר' חנה שאונא ואמרי לה רבי חנה בר שאונא אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן חצי יום וחצי לילה ואמר רב שמואל בר רב יצחק ולא פליגי הא בתקופ' ניסן ותשרי הא בתקופת תמוז וטבת הכא נמי אימא גבי נדה חצי יום וחצי לילה והא לילה

כוותיה דרב - בוגרת כל לילה הראשון:
לא יאונה כו' - שלא נכשל זה בדבריו:
משנתקו שניו - זקנה:

גתיו - לייך:

חרפי ואפלי - לר"ש פעמים שהן יותר מי"ב חדש פעמים שהן פחות:

לא פליגי - רבי חייא ורבה בר בר חנה:

שאני כתובה דמגהי בה טפי - יש עיכוב בדבר לדקדק בכל ולחותמה הילכך בעינן לילה שלימה וחצי יום:

הלכה בועל בעילת מצוה - בין הגיע זמנה בין לא הגיע:

וחצי יום קאמר אלא אי לילה דניסן ותשרי
 אי חצי יום וחצי לילה דטבת ותמוז ואב"א
 שאני כתובה דמגבי בה טפי עד דחתמי רב
 ושמואל דאמרי תרווייהו הלכה בועל בעילת
 מצוה ופורש מתיב רב חסדא מעשה ונתן
 לה רבי ד' לילות מתוך י"ב חדש א"ל רבא
 הדורי אפירכא למה לי אותיב ממתני' הוא
 סבר מעשה רב מ"מ לרב ושמואל קשיא
 אינהו דעבדו כרבותינו דתניא רבותינו חזרו
 ונמנו בועל בעילת מצוה ופורש אמר
 עולא כי הווי בה ר' יוחנן ור"ל בתינוקת
 לא הווי מסקי מינה אלא כדמסיק תעלא מבי
 כרבא ומסיימי בה הכי בועל בעילת מצוה
 ופורש א"ל ר' אבא לרב אשי אלא מעתה
 בעל נפש לא יגמור ביאתו א"ל א"כ לבו
 נוקפו ופורש ת"ר וכולן שהיו שופעות דם
 ובאות מתוך ד' לילות לאחר ד' לילות מתוך
 הלילה לאחר הלילה כולן צריכות לבדוק את
 עצמן ובכולן ר"מ מחמיר כדברי ב"ש
 ושאר ראיות שבין ב"ש וב"ה הלך אחר
 מראה דמים שהיה ר"מ אומר מראה דמים
 משונים הן זה מזה כיצד דם נדה אדום דם
 בתולים אינו אדום דם נדה זיהום דם בתולים
 אינו זיהום דם נדה בא מן המקור דם בתולים
 בא מן הצדדין אמר רבי יצחק בר רבי יוסי
 אמר רבי יוחנן זו דברי ר' מאיר אבל חכמים
 אומרים כל מראה דמים אחת הן תנו
 רבנן הרואה דם מחמת תשמיש משמשת
 פעם ראשונה ושניה ושלישית מכאן ואילך
 לא תשמש עד שתתגרש

דף סו

ותנשא לאחר ניסת לאחר וראתה
 דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה
 ושניה ושלישית מכאן ואילך לא תשמש עד
 שתתגרש ותנשא לאחר ניסת לאחר וראתה

כי הווי מעייני בתינוקת - בהאי פרקא ששמה תינוקת:
 מתוך ד' לילות - ללא ראתה בבית אביה או מתוך הלילה לראתה בבית אביה צריכות לבדוק שאין
 סומכות לומר הואיל ושופעות דם מדם בתולים הוא ואפילו אחר ד' לילות אלא בודקות אם נשתנו
 מראה דמים כדמפרש:
 ובכולן ר"מ מחמיר כדברי ב"ש - לקטנה ד' לילות להצריכה בדיקה אם שופעת מתוך ד' לאחר
 ד' ולנערה לילה אחד:
 ושאר ראיות - היכא דאינה שופעת שבין ב"ש וב"ה דלב"ה טהורין ואפי' נשתנו ואמר ר"מ הלך
 אחר מראה דמים ובהא לא ס"ל כב"ש לגמרי דלב"ש אפילו לא נשתנו טמאין כיון דאינה שופעת
 מתוך ד' לאחר ד' לקטנה ומתוך לילה לאחר לילה להגיע זמנה ולא ראתה:
 הרואה דם - לאו בבתולה קא מיירי אלא בדם נדות:
 ותנשא לאחר - כדמפרש לקמיה שאין כל האצבעות שוות:

דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה
 ושניה ושלישית מכאן ואילך לא תשמש עד
 שתבדוק עצמה כיצד בודקת את עצמה
 מביאה שפופרת ובתוכה מכחול ומוך מונח
 על ראשו אם נמצא דם על ראש המוך
 בידוע שמן המקור הוא בא לא נמצא דם
 על ראשו בידוע שמן הצדדין הוא בא
 ואם יש לה מכה באותו מקום תולה במכתה
 ואם יש לה וסת תולה בוסתה ואם
 היה דם מכתה משונה מדם ראייתה אינה
 תולה ונאמנת אשה לומר מכה יש לי במקור
 שממנה דם יוצא דברי רבי רשב"ג אומר
 דם מכה הבא מן המקור טמא ורבותינו
 העידו על דם המכה הבא מן המקור שהוא
 טהור מאי בינייהו אמר עולא מקור מקומו
 טמא איכא בינייהו שפופרת אפגורי
 מפגרא לה אמר שמואל בשפופרת של אבר
 ופיה רצוף לתוכה אמר ליה ריש לקיש
 לרבי יוחנן ותבדוק עצמה בביאה שלישית
 של בעל הראשון אמר ליה לפי שאין כל
 האצבעות שוות אמר ליה ותבדוק עצמה
 בביאה ראשונה של בעל שלישי לפי שאין
 כל הכחות שוות ההיא דאתאי לקמיה
 דרבי אמר ליה לאבדן זיל בעתה אזל בעתה
 ונפל ממנה חררת דם אמר רבי נתרפאה זאת
 ההיא אתתא דאתאי לקמיה דמר שמואל
 אמר ליה לרב דימי בר יוסף זיל בעתה אזל
 בעתה ולא נפל ממנה ולא מידי אמר שמואל
 זו ממלאה ונופצת היא וכל הממלאה ונופצת
 אין לה תקנה ההיא דאתאי לקמיה דרבי
 יוחנן דכל אימת דהות סלקא מטבילת מצוה
 הות קחזיא דמא א"ל שמא דימת עיריך

מכחול - קיסם ארוך ומוך על ראשו של מכחול:
 ואם יש לה וסת - לקלקול הזה שאינה רואה כל שעה מחמת תשמיש אלא לפרקים תולה בוסתה
 ומשמשת בלא בדיקה בין וסת לוסת:
 דברי רבי - הך מילתא לחודה דנאמנת אשה קאמר רבי אבל רישא כולה רבן שמעון היא:
 אפגורי מפגרא - שהעץ אינו חלק ומסרטט ומוציא דם:
 ותבדוק בביאה שלישית של בעל ראשון - כלומר מביאה שלישית של ראשון ואילך תשמש ע"י
 בדיקה ולמה תתגרש:
 ותבדוק בביאה ראשונה של בעל שלישי - משבא עליה פעם אחת לא תשמש שניה בלא בדיקה
 שהרי הוחזקה בג' אצבעות. ומשנינן אין חזקת ביאה אחת חזקה דאין כל הכחות שוין ושמא
 בעילה זו היתה בכח מרובה הלכך עד שתתחזק בג' ביאות לכל אחד ואחד והדר תבעי בדיקה
 לביאה רביעית של בעל שלישי:
 ההיא דאתאי - שהיתה רואה דם מחמת תשמיש:
 ממלאה ונופצת - מתמלאה דם ומנפצתו בשעת תשמיש:
 דימת עיריך - בנות עיריך שהיו מתקנאות ביך בחיבה שביניך לבעליך. דימת לשון ליעוז פרליר"ן
 כמו (יבמות דף נב.) מידם דיימא וכמו (סוטה דף כז.) לא ישא אדם דומה:
 כי היכי דתהוו עליך - עד השתא להאי גיסא על חיבה יתירה שביניכם:

עלתה ביד לכו והבעלי לו ע"ג הנהר
 איכא דאמר אמר לה תגלי לחברותיך כי
 היכי דתהוו עליך להך גיסא נתהוו עלך להך
 גיסא ואיכא דאמר אמר לה גלי לחברותיך
 כי היכי דלבעו עליך רחמים דתניא (ויקרא
 יג, מה) וטמא טמא יקרא צריך להודיע צערו
 לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים אמר
 רב יוסף הוה עובדא בפומבדיתא ואתסי
 אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר רב התקין
 רבי בשדות ראתה יום אחד תשב ששה
 והוא שנים תשב ששה והן שלשה תשב
 שבעה נקיים אמר ר' זירא בנות ישראל
 החמירו על עצמן שאפילו רואות טפת דם
 כחרדל יושבות עליה שבעה נקיים אדבריה
 רבא לרב שמואל ודרש קשתה שני ימים
 ולשלישי הפילה תשב שבעה נקיים קסבר
 אין קשוי לנפלים ואי אפשר לפתיחת הקבר
 בלא דם א"ל רב פפא לרבא מאי אריא
 קשתה שני ימים אפילו משהו בעלמא דהא
 א"ר זירא בנות ישראל החמירו על עצמן

שאפילו רואות טפת דם כחרדל יושבות
 עליה שבעה נקיים א"ל אמינא לך איסורא
 ואת אמרת מנהגא היכא דאחמור אחמור
 היכא דלא אחמור לא אחמור (תבעוה נתר
 בחמין לטבול קמטים ע"ג נמל סי') אמר
 רבא תבעוה לינשא ונתפייסה צריכה שתשב
 שבעה נקיים רבינא איעסק ליה לבריה בי
 רב חנינא א"ל סבר ליה מר למכתב כתובה
 לארבעה יום א"ל אין כי מטא לארבעה נטר
 עד ארבעה אחרינא איעכב שבעה יומי בתר
 ההוא יומא א"ל מאי האי א"ל לא סבר לה
 מר להא דרבא דאמר רבא תבעוה לינשא
 ונתפייסה צריכה לישב שבעה נקיים א"ל
 אימר דאמר רבא בגדולה דקחזיא דמא אבל
 בקטנה דלא חזיא דמא מי אמר א"ל בפירוש
 אמר רבא ל"ש גדולה לא שנא קטנה גדולה
 טעמא מאי משום דמחמא קטנה נמי מחמא
 אמר רבא אשה לא תחוף לא בנתר ולא בחול
 בנתר משום דמקטף ובחול משום דמסריך
 ואמר אמימר משמיה דרבא אשה לא תחוף

הוה עובדא - וגילתה צערה לרבים ובקשו עליה רחמים ונתרפאה:

בשדות - מקום שאין בני תורה ואינן יודעות למנות פתח נדות מתי הן ימי נדה מתי הן ימי זוב:
 שנים תשב ששה והן - לחומרא שמא ראשון סוף זוב ושני תחלת נדה וצריכה עוד ששה אבל
 שלשה דאילו הוה ימי זיבה צריכה ז' נקיים השתא נמי תשב שבעה נקיים שמא בימי זיבה עומדת:
 קשתה שנים - וראתה בימי זוב:

איסורא - דאפי' היכא דלא אחמור תשב על כרחא מן התורה:

צריכה לישב שבעה נקיים - שמא מחמת תאות חימוד ראתה דם:

איעכב ז' יומי - בתר יומא שנתפייסה לינשא:

ואפילו בחמי חמה - די לה בחמין שהוחמו בשמש:

אלא בחמין אבל לא בצונן ואפילו בחמי חמה
 צונן מאי טעמא לא משום דקרירי ומשרו
 מזייא ואמר רבא לעולם ילמד אדם בתוך
 ביתו שתהא אשה מדיחה בית קמטיה במים
 מיתבי בית הקמטים ובית הסתרים אינן
 צריכין לביאת מים נהי דביאת מים לא
 בעינן מקום הראוי לביאת מים בעינן כדר'
 זירא דא"ר זירא כל הראוי לבילה אין בילה
 מעכבת בו ושאין ראוי לבילה בילה מעכבת
 בו אמר רבין בר רב אדא אמר רבי יצחק
 מעשה בשפחתו של רבי שטבלה ועלתה
 ונמצא לה עצם חוצץ בין שיניה והצריכה
 רבי טבילה אחרת ואמר רבא טבילה
 ועלתה ונמצא עליה דבר חוצץ אם סמוך

לחפיפה טבלה אינה צריכה לחוף ולטבול
 ואם לאו צריכה לחוף ולטבול איכא דאמרי
 אם באותו יום שחפפה טבלה אינה צריכה
 לחוף ולטבול ואם לאו צריכה לחוף ולטבול
 מאי בינייהו איכא בינייהו למסמך לחפיפה
 טבילה למיחף ביממא ולמטבל בליליא
 אמר רבא אשה לא תעמוד על גבי כלי חרס
 ותטבול סבר רב כהנא למימר טעמא מאי
 משום גזירת מרחצאות הא על גבי סילתא
 שפיר דמי א"ל רב חנן מנהרדעא התם
 טעמא מאי משום דבעית סילתא נמי בעיתא
 אמר רב שמואל בר רב יצחק אשה לא
 תטבול

דף סז

משנה א' **הטבח צריך לטבול** **דיוני** נפל אבוא דשמואל עבד לבנתיה מקוואות
 כל הראוי לבילה - במסכת מנחות ששים עשרונים הבאים בכלי אחד ראוי לבלול ואין בילה
 מעכבת בו שאם לא כלל כשר ושאין ראוי לבילה כגון ששים ואחד עשרונים בכלי אחד בילה
 מעכבת בו ופסולה הואיל ואי בעי לבלול לא מצי למבבל:
 אינה צריכה לחוף ולטבול - דודאי לאחר שטבלה בא עליה:
 איכא בינייהו כו' - ללישנא קמא בעינן סמוך לחפיפה טבילה:
 גזירת מרחצאות - שדרך מרחצאות לישב ע"ג אצטבאות של אדמה דדמי לכלי חרס ואתי למימר
 טבילה עולה בהן:
 דבעיתא - שלא תפול ולא טבלה שפיר:

מקוואות בימי ניסן - מקוה מים מכונסין ואינן טובלות בנהר לפי שרבו המים בימות הגשמים
 גשמים שנפלו וחייש שמא ירבו נוטפין על הזוחלין. ותניא בתורת כהנים מה מעין מטהר בזוחלין
 אף מקוה מטהר בזוחלין כלומר שמטבילין במכונסין דרך זחילתן קודם שנקוו ונחו במקוה ת"ל
 אך מעין מעין מטהר בזוחלין והמקוה מטהר באשבורן ומהו אשבורן דקוו וקיימי דאין מטבילין
 במכונסים אלא משנקוו למקוהיהם ונחו מזחילתן ותנן במסכת מקוואות (פ"ה מ"ה) הזוחלין כמעין
 כלומר זוחלין שבנהרות כמעין והנוטפין כמקוה ומים הנוטפין מההרים הרי הן כמקוה ואין מטהרים
 בזחילה. הילכך בימי ניסן שנתרבה הנהר על ידי גשמים חייש שמא רבו נוטפין שבו על חיים
 שבו ובטלו זוחלין ואין מטהרין את הטמא הטובל בהן דרך זחילה וכל הנהרות לעולם הן הולכים

ביומי ניסן ומפצי ביומי תשרי אמר רב גידל
 אמר רב נתנה תבשיל לבנה וטבלה ועלתה
 לא עלתה לה טבילה אף על גב דהשתא
 ליכא אימר ברדיוני נפל אמר רמי בר
 אבא הני רבדי דכוסילתא עד תלתא יומי לא
 חייצי מכאן ואילך חייצי אמר מר עוקבא
 לפלוף שבעין לח אינו חוצץ יבש חוצץ
 אימתי נקרא יבש משעה שמתחיל לירק
 אמר שמואל כחול שבתוך העין אינו חוצץ
 ושעל גבי העין חוצץ אם היו עיניה פורחות
 אפי' על גבי העין אינו חוצץ א"ר יוחנן
 פתחה עיניה ביותר או עצמה עיניה ביותר
 לא עלתה לה טבילה אמר ריש לקיש
 האשה לא טבול אלא דרך גדילתה כדתנן
 האיש נראה כעודר ומוסק זיתים אשה נראת
 כאורגת וכמניקה את בנה אמר רבה בר

רב הונא נימא אחת קשורה חוצצת שלש
 אינן חוצצות שתיים איני יודע ור' יוחנן אמר
 אנו אין לנו אלא אחת אמר ר' יצחק
 דבר תורה רובו המקפיד עליו חוצץ רובו
 ואינו מקפיד עליו אינו חוצץ וגזרו על רובו
 שאינו מקפיד משום רובו המקפיד וגזרו על
 מיעוטו המקפיד משום רובו המקפיד ולגזור
 נמי על מיעוטו שאינו מקפיד משום מיעוטו
 המקפיד היא גופה גזרה ואנן ניקום ונגזור
 גזרה לגזרה אמר רב נדה בזמנה אינה
 טובלת אלא בלילה ושלא בזמנה טובלת בין
 ביום בין בלילה רבי יוחנן אמר בין בזמנה
 בין שלא בזמנה אינה טובלת אלא בלילה
 משום סרך בתה ואף רב הדר ביה דאמר רבי
 חייא בר אשי אמר רב נדה בין בזמנה בין
 שלא בזמנה אינה טובלת אלא בלילה משום

וזוחלין לפיכך עביד להו מקוה באשבורן לטבול בתוכו. יש מפרשים דבעינן מים חיים לזבה ולא
 מילתא היא דתניא בתוספתא חומר בזב מבזבה שהזב טעון מים חיים כו':

רבדי - פוינטור"ט:

לפלוף - קציד"א:

פורחות - פותחת ועוצמת דתיר בין כך ובין כך אינו חוצץ לפי שפריחתה מעבירתו ואינו עב על
 גב העין ואין בו ממש. ל"א דומעות שהדמעה מלחלחת את הכחול ואינו חוצץ:

פתחה עיניה ביותר - הויה חציצה למעלה:

לא טבול אלא כדרך גדילתה - כלומר לא תדחק זרועותיה על בשרה ולא רגליה ושוקיה זה
 בזה אלא כדרך הליכתה ושמוש תמיד ומה שנכסה וקמוט ואין מים באין בו לא איכפת לן ואינה
 צריכה לפשט בית קמטיה וסתריה אלא כדרך תמיד:

נימא אחת - מיהדקא שפיר וחוצצת:

דבר תורה - הלכה למשה מסיני דאמר מר (סוכה דף ה:) שיעורין חציצין ומחציצין הלכה למשה
 מסיני:

בזמנה - בשביעי. ובנדה דאורייתא קמייירי שלא ספרה ז' נקיים:

אבולאי - שוערי העיר ועובדי כוכבים הן. ל"א בנינים של מערות היו בדרך בית הטבילה ואם
 תפול שם תסתכן:

סרך בתה אתקין רב אידי בנרש למטבל	אשה חופפת בערב שבת וטובלת במוצאי
ביומא דתמניא משום אריותא רב אחא בר	י'י'ט שחל להיות אחר השבת אשה חופפת
יעקב בפפוניא משום גנבי רב יהודה	באחד בשבת וטובלת בחמישי בשבת שכן
בפומבדיתא משום צנה רבא במחוזא משום	אשה חופפת בערב שבת וטובלת במוצאי
אבולאי אמר ליה רב פפא לרבא ולאביי	שני ימים טובים של ראש השנה שחל
מכדי האידנא כולוהו ספק זבות שוינהו רבנן	להיות אחר השבת ורב חסדא אמר
ליטבלינהו ביממא דשביעאה משום דרבי	כולוהו אמרינן שכן לא אמרינן היכא דאפשר
שמעון דתניא (ויקרא טו, כח) אחר תטהר	אפשר היכא דלא אפשר לא אפשר
אחר אחר לכולן שלא תהא טומאה מפסקת	ורב יימר אמר אפילו שכן נמי אמרינן לבר
ביניהן ר' שמעון אומר אחר תטהר אחר	מאשה חופפת באחד בשבת וטובלת בחמישי
מעשה תטהר אבל אמרו חכמים אסור	בשבת דלמוצאי שני ימים טובים של ראש
לעשות כן שמא תבא לידי ספק אמר	השנה שלאחר השבת ליתא דאפשר דחופפת
רב הונא אשה חופפת באחד בשבת וטובלת	בלילה וטובלת בלילה דרש מרימר הלכתא
בשלישי בשבת שכן אשה חופפת בערב	כרב חסדא וכדמתרין רב יימר איבעיא
שבת וטובלת במוצאי שבת אשה חופפת	להו אשה מהו שתחוף בלילה ותטבול בלילה
באחד בשבת וטובלת בריעי בשבת שכן	מר זוטרא אוסר ורב חנינא מסורא שרי

ספק זבות שוינהו - שאפילו נדה סופרת ז' נקיים דהחמירו על עצמן כד' זירא:

אחר מעשה - כיון שספרה מקצת היום של ז' תטהר ע"י טבילה:

לידי ספק - שמא תשמש בו ביום ותראה מיד לאחר תשמיש ונמצא סותרת כל שלפניה וטבילה פסולה:

שכן אשה חופפת בע"ש וטובלת למוצ"ש - דהא אינה יכולה לחוף בשבת ודנין אפשר משאי ואפשר:

כולוהו אמרי' - היכא דהגיע טבילה במוצ"ש חופפת בע"ש ואם הגיע טבילה במוצאי י"ט אחר השבת או למוצאי ב' ימים טובים של ר"ה אחר השבת חופפת נמי מבע"ש דהא לא אפשר לחוף ביו"ט:

אפילו שכן אמרינן - דאפילו טבלה מוצאי יום חול יכולה לחוף מאתמול: והלכתא כרב חסדא - לחומרא דאמר שכן לא אמרינן דהיכא דטבלה מוצאי יום חול לא תחוף מאתמול ובמאי דאמר רב חסדא כולהו אמרינן דהיכא דטבלה במוצאי ב' ימים טובים [של ראש השנה] אחר השבת חופפת בע"ש לית הלכתא כוותיה אלא כדמתרין רב יימר חייפא בליליא וטבלה בליליא. מרימר חומרי חומרי נקט מדרב חסדא ומדבר יימר:

מהו שתחוף בלילה - בליל טבילה מי אמרינן מתוך שממהרת לטבילה לא חייפא שפיר:

דאיקוט - לשון קטטה ולא רצתה לטבול:

א"ל רב אדא [לרב חנינא מסורא] לאו הכי דאיקוט אזל ר"נ בר יצחק לפיוסה ואמרה
הוה עובדא בדביתהו דאבא מרי ריש גלותא ליה מאי איתיה השתא

דף סח

תסגי אייתי למחר וידע מאי קאמרה ליה אשה חופפת ביום וטובלת בלילה והלכתא
אמר דודי חסרת טשטיק חסרת עבדי חסרת אשה לא תחוף אלא בלילה (אלא) קשיא
דרש רבא אשה חופפת בערב שבת וטובלת הלכתא אהלכתא לא קשיא הא דאפשר
במוצאי שבת אמר ליה רב פפא לרבא הא דלא אפשר **מתני'** נדה שבדקה
והא שלח רבין באגרתיה אשה לא תחוף עצמה יום שביעי שחרית ומצאה טהורה ובין
בערב שבת ותטבול במוצאי שבת השמשות לא הפרישה ולאחר ימים בדקה
ותמה על עצמך היאך חופפת ביום וטובלת ומצאה טמאה הרי היא בחזקת טהורה בדקה
בלילה הא בעינן תכף לחפיפה טבילה וליכא עצמה ביום שביעי שחרית ומצאה טמאה
הדר אוקי רבא אמורא עליה ודרש דברים ובין השמשות לא הפרישה ולאחר זמן בדקה
שאמרתי לפניכם טעות הן בידי ברם כך ומצאה טהורה הרי זו בחזקת טמאה
אמרו משמיה דרבי יוחנן אשה לא תחוף ומטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה ואם
בערב שבת ותטבול במוצאי שבת ותמה על יש לה וסת דיה שעתה ור' יהודה אומר כל
עצמך היאך חופפת ביום וטובלת בלילה הא שלא הפרישה בטהרה מן המנחה ולמעלה
בעינן סמוך לחפיפה טבילה וליכא והלכתא הרי זו בחזקת טמאה וחכמים אומרים אפילו

ותמה על עצמך היאך אשה כו' - שהרי בקושי התירו להרחיק חפיפתה מטיבילה כל כך אלא משום דאי חפפה בליל טבילה אימור לא חייפא שפיר משום דממחרת לטבילתה מתוך שמהומה לבייתה:

הא דאפשר - לחוף ביום חופפת ביום:

מתני' לא הפרישה - לא בדקה עצמה להפריש בטהרה:

ומטמאה מעת לעת - ארישא קאי דקתני אחר ימים בדקה ומצאה טמאה מטמאה מעת לעת של ראיה זו:

אפילו בשנים לנדתה בדקה - שחרית ומצאה טהורה ובין השמשות לא הפרישה ולסוף ז' טבלה ואחר ימים בדקה ומצאה טמאה הרי זו עד עכשיו בחזקת טהורה. ושלש מחלוקות בדבר לתנא קמא שביעי הוא דמטהרתה בדיקת שחרית אבל שני לא ולר' יהודה אפילו בדיקת שביעי שחרית לא מטהרה עד שתפריש בין השמשות ולרבנן בתראי אפילו בשני:

גמ' זבה ודאי - מפרש ואזיל:

בשנים לנדתה בדקה ומצאה טהורה ובין
השמשות לא הפרישה ולאחר זמן בדקה
ומצאה טמאה הרי זו בחזקת טהורה
גמ' איתמר רב אמר זבה ודאי ולוי אמר
זבה ספק אהייא אילימא ארישא הרי זו
בחזקת טהורה קתני אלא אסיפא בשלמא
ספק זבה אמרינן אלא זבה ודאי נמי הרי
בדקה ומצאה טהורה אלא כי איתמר
דרב ולוי שמעתא באפי נפשה איתמר נדה
שבדקה עצמה ביום השביעי שחרית ומצאה
טמאה ובין השמשות לא הפרישה ולאחר
ימים בדקה ומצאה טמאה רב אמר זבה
ודאי ולוי אמר זבה ספק רב אמר זבה ודאי
כיון דמעיקרא נמצאת טמאה ועכשיו נמצאת
טמאה טמאה ודאי ולוי אמר ספק זבה אימר
פסקה ביני וביני וכן תנא לוי במתניתא אחר
הימים בין בדקה ומצאה טהורה בין בדקה

אהייא - קאי:

אסיפא - בדקה שביעי שחרית ומצאה טמאה ובין השמשות לא הפרישה:

באפי נפשה - ולאו אמתניתין:

לומר שאינה מטמאה מעת לעת - בפ' בנות כותים (לעיל נדה לט.) קתני כל אחד עשר בחזקת
טהרה ואמרינן למאי הלכתא ואמר רבא לומר שאם תראה בתוך י"א אינה מטמאה מעת לעת
ומתניתין קתני מטמאה מעת לעת ארישא דקתני אחר הימים בדקה ומצאה טמאה ומתמה הש"ס
ולאו אותביניה בפ' בנות כותים (שם) ולא איפרוק:

כי קתני ומטמאה מעת לעת:

כתחלת נדה - ככתולת דמים דק"ל (לעיל נדה דף ז.) דיה שעתה בראייה ראשונה:

ואם יש לה וסת - קא סלקא דעתך אסיפא דמתני' קאי דקתני אחר הימים בדקה ומצאה טמאה
מטמאה מעת לעת ואם יש לה וסת קבוע לאחר הימים דהיינו ימי זיבה וראתה בו דיה שעתה:
אמר לך שמואל - כי אמרי אנא לקולא דלא בעינן תלת זימני למיעקריה דהא קתני כל י"א בחזקת
טהרה דהיינו קולא דדמיה מסולקין אבל לענין דיה שעתה כל שכן דהוי וסת דהא דמיה מסולקין:
עם סילוק ידיה ראתה - ואפילו הכי אמרת טהורה הלכך מה לי הפסיקה בטהרה בראשון כו':

רבי יהודה אומר תניא אמרו לו לר' יהודה אלמלי ידיה מונחות בעיניה כל בין השמשות יפה אתה אומר עכשיו אימר עם סלוק ידיה ראתה מה לי הפרישה בטהרה בז' מן המנחה ולמעלה מה לי הפרישה בטהרה בראשון בראשון מי איכא למאן דאמר אין והתניא אמר רבי שאלתי את רבי יוסי ור' שמעון כשהיו מהלכים בדרך נדה שבדקה עצמה יום ז' שחרית ומצאה טהורה ובין השמשות לא הפרישה ולאחר הימים בדקה ומצאה טמאה מהו אמרו לו הרי זו בחזקת טהרה ששי חמישי רביעי שלישי שני מאי א"ל לא שנא בראשון לא שאלתי וטעיתי שלא שאלתי אטו כולהו לאו בחזקת טומאה קיימי וכיון דפסק פסק ראשון נמי כיון דפסק פסק ומעיקרא מאי סבר הואיל והוחזק מעין פתוח **מתני'** הזב והזבה שבדקו עצמן ביום ראשון ומצאו טהור וביום השביעי

ומצאו טהור ושאר ימים שבינתיים לא בדקו רבי אליעזר אומר הרי הן בחזקת טהרה ר' יהושע אומר אין להם אלא יום ראשון ויום שביעי בלבד ר' עקיבא אומר אין להם אלא יום ז' בלבד **ג'** תניא אמר לו רבי אליעזר לר' יהושע לדברין אתה מונה בסירוגין והתורה אמרה (ויקרא טו, כח) אחר טהרה אחר אחר לכולן שלא תהא טומאה מפסקת ביניהן אמר לו רבי יהושע ואתה אי אתה מודה בזב שראה קרי ובנזיר שהילך סככות ופרעות שמונה בסירוגין והתורה אמרה (במדבר ו, יב) והימים הראשונים יפלו ורבי אליעזר בשלמא התם (ויקרא טו, לב) לטמאה בה אמר רחמנא שאינה סותרת אלא יומה ואי משום איחלופי זב בבעל קרי לא מיחלף נזיר שהילך על גבי סככות ופרעות נמי מדאורייתא אהל מעליא בעינן ורבנן הוא דגזור ורבנן בדאורייתא לא

מי איכא למאן דאמר כו' - והא אפילו רבנן בתראי בשני שלה הוא דקאמרי אבל בראשון דהוי פתיחת מעיינה ליכא למאן דאמר דאם בדקה בצהרים ומצאה טהור דתהוי הפרשה: וטעיתי שלא שאלתי - שאילו שאלתי היו מטהרין: מעיקרא מאי סבר - שלא רצה לשאול: מתני' הזב והזבה - שפסקו והתחילו לספור ז' ובדקו יום ראשון ושביעי כו': גמ' אי אתה מודה בזב שראה קרי - בימי ספירו שאינו מונה אותו יום דקיימא לן דסותר יום א' ומונה לסירוגין: התם - זב שראה קרי: אהל מעליא בעינן - אין נזיר מטמא אלא באהל מת ודאי כדכתיב (במדבר ו:ט') וכי ימות מת עליו במחזורת עליו כדאמר בכיצד צולין (פסחים פא:): אבל הכא אי חיישינן - ולא תמנה יום שבינתיים משום דלמא חזאי בספק אתי למיחלף בודאי דאמרין מדלא מנינן הני ימים ודאי חזאי בינתיים וקא מניא לראשון ואתיא למנות ודאי רואה בסירוגין:

מיחלף אבל הכא אי חיישינן דלמא חזאי בספק אתי לאיחלופי בודאי תני ר' יוסי ור' שמעון אמרי נראין דברי רבי אליעזר מדברי רבי יהושע ודברי רבי עקיבא מדברי כולן אבל הלכה כרבי אליעזר איבעיא להו הזב והזבה שבדקו עצמן יום ראשון ויום שמיני ומצאו טהור ושאר הימים לא בדקו מדברי רבי יהושע ודברי רבי עקיבא מדברי

דף סט

לרבי אליעזר מהו תחלתן וסופן בעינן והכא תחלתן איכא סופן ליכא או דילמא תחלתן אף על גב שאין סופן אמר רב היא היא תחלתן אע"פ שאין סופן ורבי חנינא אמר תחלתן וסופן בעינן הכא תחלתן איכא סופן ליכא מיתיבי ושזין בזב ובזבה שבדקו עצמן יום ראשון ויום שמיני ומצאו טהור שאין להם אלא שמיני בלבד מאן שזין לאו רבי אליעזר ורבי יהושע לא ר' יהושע ור' עקיבא אמר רב ששת אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב נדה שהפרישה נראין דברי ר' א' מדברי רבי יהושע - דכיון דחייש רבי יהושע לשמא ראה בינתיים היה לו לסתור אף הראשון:

יום שמיני - כבר עברו ימי הספירה ולא היה סופן בטהרה דלא בדקה יום ז':
היא היא - טהורין:

לאו רבי אליעזר ורבי יהושע - דאע"ג דפליגי עליה דרבי עקיבא בראשון ושביעי הכא מודו: לא רבי יהושע ורבי עקיבא - כדפרישית אבל לרבי אליעזר הואיל ותחלתן בטהרה מחזקין לכולהו בטהרה:

ככותאי אמרה לשמעתי - בפרק בנות כותים (לעיל נדה דף ג.):

דלא בדקה עד שביעי - דלא הוי תחילת ימי ספירה בטהרה דלא בדקה בראשון משהפרישה בבין השמשות של שלישי לזיבה שראתה בו ביום עד ז' לספירה ותרי קולי אשמועי' רב בספירה: התם - דאמר רב לעיל דמטהר רבי אליעזר בבודק ראשון ושמיני אשמועינן תחלתן אע"פ שאין סופן:

איני - לרב פריך דלא בעי ספורין ובודקין ודאי וקיימא לן בהמפלת (לעיל נדה דף כט): דשבע קמא בלילותא מטבלינן לה כל ליליא דילמא השתא שלמו שבעה של טומאת זכר ביממא לא מטבילין לה לספוקה ביולדת בזוב ולמימר בכל יומא היום כלין ז' נקיים שאחר טומאת לידה

דאמרינן דאוקמינהו אחזקיהו אבל סופן
 אע"פ שאין תחלתן לא קמ"ל איני והא
 כי אתא רבין אמר מתיב ר' יוסי ברבי
 חנינא טועה ולא ידענא מאי תיובתיה דקי"ל
 שבוע קמא דאתא לקמן בלילותא מטבלינן
 לה ביממא לא מטבלינן לה ואי ס"ד לא
 בעינן ספורין לפנינו ביממא נמי נטבלינה
 דילמא יולדת זכר בזוב היא ועבדה לה
 ספורין אלא לאו שמע מינה בעינן ספורין
 בפנינו ולא מי אוקימנא כר"ע דאמר בעינן
 ספורין לפנינו ומנא תימרא דלרבנן לא
 בעינן ספורין לפנינו דתנן טועה שאמרה
 יום אחד טמא ראיתי מטבילין אותה ט'
 טבילות ז' לנדה ותרי לזיבה בין השמשות
 טמא ראיתי מטבילין אותה י"א טבילות
 י"א מאי עבדיתייהו אמר רב ירמיה מדפתי
 כגון שבאת לפנינו בין השמשות והויין
 תמני לנדה ותלת לזיבה לא ראיתי
 כל עיקר מטבילין אותה ט"ו טבילות אמר
 רבא האי דינא דלא דינא דייני בגלחי דאית
 ליה תורא לירעי חד יומא דלית ליה תורא
 לירעי תרי יומי אתרמי להו יתמא בר
 ארמלתא יהבי ליה תורי אזל נכסינהו אמר
 להו דאית ליה תורא לשקול חד משכא
 דלית ליה תורא לשקול תרי משכי אמרי
 ליה מאי האי דקאמרת אמר להו סוף דינא
 כתחלת דינא תחלת דינא לאו מאן דלית ליה
 עדיף סוף דינא נמי מאן דלית ליה עדיף
 הכא נמי ומה היכא דאמרה ראיתי סגי לה
 אי בתשע טבילות אי בי"א טבילות היכא

ומשום הכי לא מטבילין לה דאי נמי מתרמי האידנא ז' של נקיים משום דטבילה בזמנה מצוה ונדה
 ויולדת טבילתן בלילה וזבה טבילתה ביום לא הויה ספירה הואיל ולא ספרה בפנינו עד שתשב
 בפנינו שבוע טהור:

יום אחד טמא ראיתי - ואיני יודע אימתי ואפילו היום י"ל זהו ואינה יודעת אם יום ראיתה בימי
 נדה אם בימי זבה מטבילין אותה משום טבילה בזמנה מצוה:

מאי עבדיתייהו - אם באתה ביום או בלילה ואומרת בין השמשות טמא ראיתי אין כאן טבילה
 יתירתא דהא כי אמרה נמי יום טמא ראיתי ואיני יודע מתי אם בימי נדה ואם בימי זיבה מספקי
 ליה דילמא האידנא ביום שבאת לפנינו חזאי:

תמני לנדה - כגון באת לפנינו בין השמשות של ערב שבת טובלת מיד בלילי שבת שמא השתא
 זמן טבילתה וכן כל שבוע זה ולילי שבת הבאה שמא בין השמשות שבאת לפנינו ראתה ולילה היא
 ומשכה ז' ימי נדה עד עכשיו ולפי שיום שבת היה תחלת נדתה הרי ח' טבילות לנדה ותלת לזבה
 דמטבילין לה בין השמשות דאתא לקמן דילמא בין השמשות דאתמול חזאי ומיום ה' בשבת היה
 ושמרה ערב שבת כנגד יום ה' וטובלת בין השמשות עד שלא תחשך דשמא עדיין יום הוא וראוי
 לטבילת זוב ולמחר בשבת נמי טבלה שמא בין השמשות דאתמול כשבאת לפנינו ראתה ומיום
 ששי היה והיום טובלת ליום כנגד יום ובאחד בשבת נמי טבלה משום ספק ההוא בין השמשות
 גופיה שמא לילה הוא כשראתה ובאת לפנינו ובכל יום השבת הוי ראשון וא' בשבת הוי שימור
 וטבילה:

האי דינא דלא דינא דייני בגלחי - דין זה שאינו דין היו דנין באותו מקום:
 אזל יתמא - שלא היה לו שור וכפאוהו לרעות בהמותיהן ב' ימים:

דקאמרה איה לא ראיתי בעיא חמש עשרה מינה רבנן היא דאמרי לא בעינן ספורין
טבילות אלא אימא הכי ראיתי ואיני לפנינו אמר ליה רב אחא בריה דרב
יודע כמה ראיתי אי בימי נדה ראיתי או יוסף לרב אשי לאו תרוצי קמתרצינן לה
בימי זיבה ראיתי מטבילין אותה ט"ו טבילות תריץ ואימא הכי ספרתי ואיני יודעת כמה
אתאי קמן ביממא יהיבנן לה שב לנדה ותמני ספרתי אם בימי נדה ספרתי ואם בימי זיבה
לזיבה אתאי קמן בלילותא יהיבנן לה תמני ספרתי מטבילין אותה ט"ו טבילות ספרתי
לנדה ושב לזיבה זיבה תמני בעיא אלא ואיני יודעת כמה ספרתי חד יומא מיהא
אידי ואידי שב לנדה ותמני לזיבה בלילותא אי אפשר דלא ספרה חסרה לה טבילה
תמני לנדה בעי זיבה דפסיקא ליה דלא שנא אלא אימא איני יודעת אם ספרתי אם לא
כי אתאי קמן ביממא לא שנא כי אתאי קמן ספרתי **מתני'** הזב והזבה והנדה והיוולדת
בליליא חשיב לה נדה דלא פסיקא ליה דכי והמצורע שמתו מטמאין במשא עד שימוק
אתאי קמן בלילותא בעי תמני ביממא לא הבשר עובד כוכבים שמת טהור מלטמא
קבעי תמני לא קחשיב לה ואי ס"ד בית שמאי אומרים כל הנשים מתות נדות
ספורין לפנינו בעינן כל הני טבילות למה וב"ה אומרים אין נדה אלא שמתה נדה **גמ'**
לי תספור ז' והדר תטבול אלא לאו שמע מאי במשא אילימא במשא ממש אטו כל מת

כמה ראיתי - אם א' אם ג':

אידי ואידי - בין באת לפנינו ביום בין באת לפנינו בלילה. וקא פריך נדה בלילותא כו' כלומר
כשבאת לפנינו בלילה איכא טבילה יתירתא שטובלת מיד משום נדה. ומיהו ומשום זיבה דפסיקא
ליה טבילה ספק זיבה דפסיקא ליה דתמני נינהו לעולם חשיב להו כתמני:
למה לי - כל הני טבילות. אטבילות דיממי דזיבה קא פריך לספור שבעה קמן ולטבול בשביעי
ומקמי הכי לא דאפילו שלמי נקיים דילה לאו בת טבילה היא הואיל ולא בדקה:
ספרתי - בדקתי קצת נקיים או כולן ואיני יודעת כמה או שמא נקיים שראיתי לאו אחר ימי הזוב
היו אלא לאחר ימי נדות מטבילין אותה ט"ו טבילות שמא עכשיו כלין וכדפרישית:
חד יומא מיהא אי אפשר דלא ספרה - וליכא לספוקה ברוואה יום שבאת לפנינו ובצרי להו טבילות
דשביעי:

אימא איני יודעת אם ספרתי אם לא ספרתי - הלכך אפילו יומא קמא טבילה דלמא כל ז' שלפנינו
ספרה ובדקה דהא קאמרה שמא ספרתי ויום ז' נמי טבילה שמא לא ספרה קודם לכן:
מתני' מטמאין במשא - בגמרא פריך כל מת נמי מטמא במשא ומשנינן באבן מסמא דשאר מתים
לא מטמו הכא מטמו מדרבנן הואיל ומחיים מטמו באבן מסמא מדאורייתא שהרי מטמאין מושב
כל שתחתיהם גזור בהו רבנן לאחר מיתה כדמפרש טעמא בגמרא גזרה שמא יתעלפה:
כל הנשים - מחזקין להו כנדות ומטבילין כלים שהיו עליהן סמוך ליציאת נשמה וטעמא מפרש
בגמרא:

גמ' כדכתיב והיתית אבן חדא ושומת על פום גובא - לשון מסמא קא מפרש דהיינו אבן כבדה

מי לא מטמא במשא אלא מאי במשא באבן	רבי יהושע בן חנינא ג' דברי חכמה ג' דברי
מסמא דכתיב (דניאל ו, יח) והיית אבן	הגדה ג' דברי בורות ג' דברי דרך ארץ
חדא ושומת על פום גובא מאי טעמא	ג' דברי חכמה הזב והזבה והנדה והיולדת
אמר רב גזרה שמא יתעלפה תנא משום	והמצורע שמתו עד מתי מטמאין במשא אמר
ר' אליעזר אמרו עד שיבקע כריסו עובד	להן עד שימוק הבשר בת משולחת מה היא
כוכבים שמת [כו'] תניא אמר רבי מפני	לכהן מי אמרינן קל וחומר ומה אלמנה
מה אמרו עובד כוכבים שמת טהור מלטמא	לכ"ג שאין איסורה שוה בכל בנה פגום זו
במשא לפי שאין טומאתו מחיים מדברי	שאיסורה שוה בכל אינו דין שבנה פגום או
תורה אלא מדברי סופרים ת"ר שנים	דילמא מה לאלמנה לכהן גדול שהיא עצמה
עשר דברים שאלו אנשי אלכסנדריא את	מתחללת אמר להן

דף ע

היא תועבה ואין בניה תועבין שני קרבנו של אחד מהן ומת אחד מהן השני מצורעין שנתערבו קרבנותיהן זה בזה וקרב מה תהא עליו אמר להן כותב נכסיו

העשויה להינח ואינה מטלטלת הלכך כשהיא על גבי כלים ומת נתון עליה אין זה משא הואיל ואינה ראויה להטלטל עמו:

מאי טעמא - גזור רבנן בזב וזבה לטמא אף לאחר מיתה באבן מסמא:

דברי חכמה - הלכה:

בת משולחת - ישראל שהחזיר גרושתו משניסת לאחר והוליד בת:

אלמנה אינה אסורה אלא לכ"ג:

השני מה תהא עליו - היאך יטהר לקדשים שאילו היה מצורע חבירו חי אע"פ שנתערבו קרבנותיהם זה יקרב לשם מי הוא וזה יקרב לשם מי שהוא או אם מת האחד והיו שני הקרבנות בפנינו היו הקרבנות מתים וזה מקריב קרבן אחר אבל עכשיו אינו יכול להקריב את זה שמא של מת הוא והיו חטאת שמתו בעליה וקרבן אחר נמי אינו יכול להביא שמא אותו שקרב היה שלו ונפטר ונמצא מביא חולין לעזרה ואינו יכול להתנות בנדבה שאין חטאת באה נדבה ואפי' לרבי שמעון דאמר לקמן אשם קרב מספק על תנאי אם הוא חייב אשם הרי זה לאשם ואם לאו הרי זה שלמי נדבה הני מילי אשם שמתן דמו דומה לשלמים אבל חטאת שאין מתן דמה דומה לשלמים אינו יכול להתנות ולומר אם קרבה חטאתי הרי חטאת זו שלמי נדבה דמתן דמה היכי ליעביד ליעביד ארבעה מתנות ולמעלה מחוט הסיקרא שמא שלמי נדבה נינהו ואם שתי מתנות ולמטה מחוט הסיקרא שמא חטאת הוא:

והוי ליה עני - וראוי להביא בדלות וחטאת העוף באה בספק ואין שם משום מביא חולין בעזרה:

והא איכא אשם - ששוה בעשיר ובעני והיאך הוא מביא אשם מספק דלמא מייתי חולין בעזרה:

אי כרבי יהודה - דאמר אין אשם בא על תנאי ומשום הכי ליכא תקנתא באשם:

לאחרים והוי עני ומביא חטאת העוף הבא על הספק והאיכא אשם אמר שמואל כשקרב אשמו אמר רב ששת גברא רבה כשמואל לימא כי האי מילתא כמאן אי כר' יהודה דאמר אשם קבעה וכיון דקבעה לה אשם בעשירות לא מצי מייתי חטאת בדלות דתנן מצורע שהביא קרבן עני והעשיר או עשיר והעני הכל הולך אחר חטאת דברי ר' שמעון ורבי יהודה אומר הכל הולך אחר אשם רבי אליעזר בן יעקב אומר הכל הולך אחר צפורים ואי כרבי שמעון דאמר חטאת קבעה אע"ג דלא קרב אשם נתיי אחר דהא שמעינן ליה לרבי שמעון דאמר ליייתי ולתני דתניא אמר ר"ש למחרת מביא אשמו ולוגו עמו ומעמידו בשער נקנור ומתנה עליו ואומר אם מצורע הוא הרי אשמו ולוגו עמו ואם לאו אשם זה יהא שלמי נדבה ואותו אשם טעון שחיטתו בצפון וטעון מתנת בהונות וסמיכה ונסכים ותנופה וחזה מצורע שהביא - אחד מקרבנותיו: אחר אשם - אם כשהקריב אשמו היה עשיר יקריב את האחרים בעשירות: ואי כרבי שמעון - דאמר אשם לא קבע והלכך אפילו הקריב את אשמו כשהוא עשיר יכול להביא חטאת עני למה ליה לשמואל לאוקמי כשקרב אשמו כשהוא עשיר יכול להביא חטאת עני אפילו לא קרב נמי איכא תקנתא באשם לאתויי אשם מביתו ולומר אם קרבן שקרב של חבירי הרי זה שלי ואם שלי היה הרי זה לשלמים: למחרת - בספק מצורע קאי וקאמר למחר של טבילתו שהוא יום הבאת קרבנותיו מביא את אשמו כו': לבית הפסול - דלמא לא מצורע הוא והוי שלמים וממעט זמן אכילתן ששורף את הנותר ליום ולילה והיה לו לאוכלו בשני ימים: כוותיה בחדא - דאשם לא קבע: בן השונמית - שהחיה אלישע מהו שיטמא לאחר שהחיהו מי חשוב כמת:

ושוק ונאכל לזכרי כהונה ליום ולילה ולא הודו לו חכמים לר' שמעון מפני שמביא קדשים לבית הפסול שמואל סבר לה כרבי שמעון בחדא ופליג עליה בחדא שלשה דברי אגדה כתוב אחד אומר (יחזקאל יח, לב) כי לא אחפוץ במות המת וכתוב אחד אומר (שמואל א ב, כה) כי חפץ ה' להמיתם כאן בעושין תשובה כאן בשאיין עושין תשובה כתוב אחד אומר דברים י כי לא ישא פנים ולא יקח שוחד וכתוב אחד אומר (במדבר ו, כו) ישא ה' פניו אליך כאן קודם גזר דין כאן לאחר גזר דין כתוב אחד אומר (תהלים קלב, יג) כי בחר ה' בציון וכתוב אחד אומר (ירמיהו לב, לא) כי על אפי ועל חמתי היתה העיר הזאת למן היום אשר בנו אותה עד היום הזה כאן קודם שנשא שלמה את בת פרעה כאן לאחר שנשא שלמה את בת פרעה שלשה דברי בורות אשתו של לוט מהו שתטמא אמר להם מת מטמא ואין נציב

מלח מטמא בן שונמית מהו שיטמא אמר
 להן מת מטמא ואין חי מטמא מתים לעתיד
 לבא צריכין הזאה שלישי ושביעי או אין
 צריכין אמר להן לכשיחיו נחכם להן איכא
 דאמרי לכשיבא משה רבינו עמהם שלשה
 דברי דרך ארץ מה יעשה אדם ויחכם אמר
 להן ירבה בישיבה וימעט בסחורה אמרו
 הרבה עשו כן ולא הועיל להם אלא יבקשו
 רחמים ממי שהחכמה שלו שנאמר (משלי
 ב, ו) כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה
 תני ר' חייא משל למלך בשר ודם שעשה
 סעודה לעבדיו ומשגר לאוהביו ממה שלפניו
 מאי קמ"ל דהא בלא הא לא סגיא מה יעשה
 אדם ויתעשר אמר להן ירבה בסחורה וישא
 ויתן באמונה אמרו לו הרבה עשו כן ולא
 הועילו אלא יבקש רחמים ממי שהעושר
 שלו שנאמר (חגי ב, ח) לי הכסף ולי הזהב
 מאי קמ"ל דהא בלא הא לא סגי מה יעשה
 אדם ויהיו לו בנים זכרים אמר להם ישא
 אשה ההוגנת לו

דף עא

ויקדש עצמו בשעת תשמיש אמרו הרבה
 עשו כן ולא הועילו אלא יבקש רחמים ממי
 שהבנים שלו שנאמר (תהלים קכז, ג) הנה
 נחלת ה' בנים שכר פרי הבטן מאי קא
 משמע לן דהא בלא הא לא סגי מאי
 שכר פרי הבטן א"ר חמא ברבי חנינא בשכר
 שמשהין עצמן בבטן כדי שתזריע אשתו
 תחילה נותן לו הקב"ה שכר פרי הבטן בית
 שמאי אומרים [וכו'] מאי טעמייהו דבית
 שמאי אי נימא משום דכתיב (אסתר ד, ד)
 ותתחלחל המלכה ואמר רב מלמד שפרסה
 נדה הכא נמי אגב ביעתותא דמלאכא דמותא
 חזיא והאנן תנן שחרדה מסלקת את הדמים
 הא לא קשיא פחדא צמית ביעתותא מרפיא
 אלא הא דתנן ב"ש אומרים כל האנשים
 מתים זבין וב"ה אומרים אין זב אלא מי

נחכם להן - נתיישב בדבר:

לאוהביו משגר ממה שלפניו - כך חכמה שהיא לאוהביו של מקום נתנה להם מפיו ולא מאוצר
 אחר:

מאי קמ"ל - למה ליה למימר להו ירבה בישיבה הואיל וברחמים הדבר תלוי:

שמשהין - להוציא את הזרע:

פחדא צמית - דאגת יראה כי הכא מפני פחד כרכום והגיע שעת וסתה ולא בדקה טהורה שהחרדה
 מסלקת הדמים:

אלא הא דתנן כל האנשים - המתים מחזקינן להו כזבין סמוך למיתתן ואי טעמייהו דב"ש משום
 ביעתותא דמלאך המות זכרים היכי מטמאו הא זכר אינו מטמא באונס דקרינן ביה מבשרו ולא
 מחמת אונסו:

שמת זב אקרי כאן מבשרו ולא מחמת אונסו	כתם אמר (רבי) זעירי מקור מקומו
אלא טעמא דב"ש כדתניא בראשונה היו	טמא איכא בינייהו ומודה רבי יהודה
מטבילין כלים על גבי נדות מתות והיו	מכלל דתנא קמא סבר באהל נמי מטמא
נדות חיות מתביישות התקינו שיהו מטבילין	אמר רב יהודה דם תבוסה איכא בינייהו
על גבי כל הנשים מפני כבודן של נדות	דתניא איזהו דם תבוסה פירש ר"א ברבי
חיות בראשונה היו מטבילין על גבי זבין	יהודה הרוג שיצא ממנו דם בין בחייו בין
מתין והיו זבין חיים מתביישין התקינו שיהו	במותו ספק בחייו יצא ספק במותו יצא ספק
מטבילין על גבי כל האנשים מפני כבודן	בחייו ובמותו זהו דם תבוסה וחכמים
של זבין חיים מתני' האשה שמתה	אומרים ברה"י ספקו טמא ברה"ר ספקו
ויצאה ממנה רביעית דם מטמאה משום כתם	טהור אלא איזהו דם תבוסה הרוג שיצא
ומטמאה באהל רבי יהודה אומר אינה	הימנו רביעית דם בחייו ובמותו ועדיין לא
מטמאה משום כתם מפני שנעקר משמתה	פסק ספק רובו בחייו ומיעוטו במותו ספק
ומודה רבי יהודה ביושבת על משבר ומתה	מיעוטו בחייו ורובו במותו זהו דם תבוסה
ויצאה ממנה רביעית דם שהיא מטמאה	רבי יהודה אומר הרוג שיצא ממנו רביעית
משום כתם אמר רבי יוסי לפיכך אינה	דם והיה מוטל במטה ודמו מטפטף לגומא
מטמאה באהל גמ' מכלל דתנא קמא סבר	טמא מפני שהטפה של מיתה מעורבת בו
אף על גב דנעקר דם משמתה מטמאה משום	וחכמים מטהרין מפני שראשון ראשון נפסק

אלא טעמייהו דב"ש - מדרבנן משום כבוד זבין התקינו שיהו מטבילין כלים של סמוך למיתה אף על פי שלא נגעו בהם לאחר מיתה:

מתביישין - שאפילו במיתתן הם משונין מכל אדם:

מתני' מטמא משום כתם - דדם נדה במשחו דאי משום טומאת מת לא מטמא אלא ברביעית:

שמטמאה משום כתם - שנעקר מחיים:

גמ' לת"ק מקור מקומו טמא - הילכך אף על גב שנעקר לאחר מיתה מטמא בנדות מפני שהיה במקור מחיים ואע"ג דלאחר מיתה לאו רואה היא:

באהל נמי מטמא - בתמיה. הרי יוצא מחיים:

איזהו דם תבוסה - דאמרינן בפירקין דלעיל (נדה דף סב:) דטומאתו דרבנן:

וחכ"א - זה אינו הואיל ואיכא לספוקי שמא כולו במותו הוה ליה ספק טומאה דאורייתא ברה"י וספקו טמא:

אלא איזהו דם תבוסה - דטומאתו מדברי סופרים:

שותת לארץ - שאינו נוטף אלא שותת ואינו נפסק הילכך לא מבטל ההוא דלאחר מיתה שהוא הרבה אבל נוטף ראשון בטל ואפילו טפה שלאחר מיתה מרובה בטלה שלא נפל ביחד:

שפיר קאמרי ליה רבנן לר' יהודה ר' יהודה
 לטעמיה דאמר אין דם מבטל דם ר"ש
 אומר צלוב על העץ שדמו שותת לארץ
 ונמצא תחתיו רביעית דם טמא רבי יהודה
 מטהר שאני אומר טפה של מיתה עומדת לו
 על גב העץ ורבי יהודה נימא איהו לנפשיה
 שאני אומר טפה של מיתה עומדת על גב
 המטה שאני במטה דמחלחלה **מתני'**
 בראשונה היו אומרים היושבת על דם טהור
 היתה מערה מים לפסח חזרו לומר
 הרי היא כמגע טמא מת לקדשים כדברי
 ב"ה ב"ש אומרים אף כטמא מת **גמ'**
 מערה אין נוגעת לא אלמא חולין שנעשו
 על טהרת הקדש כקדש דמו אימא סיפא
 חזרו לומר הרי היא כמגע טמא מת לקדשים
 לקדשים אין לחולין לא אלמא חולין שנעשו
 על טהרת הקדש לאו כקדש דמו מתני' מני

אבא שאול היא דתניא אבא שאול אומר
 טבול יום תחילה לקדש לטמא שנים ולפסול
 אחד **מתני'** ומודים שהיא אוכלת במעשר
 וקוצה לה חלה ומקפת וקורא לה שם
 ואם נפל מרוקה ומדם טהרה על ככר של
 תרומה שהוא טהור ב"ש אומרים צריכה
 טבילה באחרונה ובית הלל אומרים אינה
 צריכה טבילה באחרונה **גמ'** דאמר מר טבל
 ועלה אוכל במעשר וקוצה לה חלה חולין
 הטבולין לחלה לאו כחלה דמו ומקפת דאמר
 מר מצוה לתרום מן המוקף וקורא לה שם
 סד"א נגזור דלמא אתי למנגע בה מאבראי
 קמ"ל ואם נפל מרוקה דתנן משקה טבול יום
 (משקין היוצאין ממנו) כמשקין הנוגע בהם
 ואלו ואלו אינן מטמאין חוץ ממשקה הזב
 שהוא אב הטומאה בית שמאי מאי בינייהו
 אמר רב קטינא טבול יום ארוך איכא בינייהו

מתני' מערה מים לפסח - מכלי אל כלי לרחוץ בו את בשר הפסח אבל במים אינה נוגעת שהיא
 טבולת יום שטבילה לסוף שבועיים ואין לה הערב שמש עד יום שמונים שהוא תכף להבאת כפרתה
 והכתוב עשאה טבולת יום דכתיב (ויקרא י"ב:ד') בכל קדש לא תגע וקי"ל בכל קדש לרבות את
 התרומה וטבול יום שני הוא וכשהיא מערה אינה נוגעת במים אלא בכלים ושני אינו מטמא כלי:
 חזרו לומר הרי היא כמגע טמא מת - שהוא ראשון לקדשים אבל לחולין לא הילכך אפילו נוגעת
 במים אם תרצה שהמים חולין הם וטבול יום שני הוא ואין שני עושה שלישי בחולין ואף ע"פ
 שהמים הללו נעשים על טהרת הקדש שהרי לרחיצת פסח עשויות לא מהני בהו שני דחולין הנעשה
 על טהרת הקדש לאו כקדש דמו:

גמ' נוגעת - במים לא:

מתני' ומודים שאוכלת במעשר - כדין טבול יום:

ואם נפל מרוקה - דהוה להו משקים היוצאין מן הטבול יום וטהורים כדתניא בגמרא:
 צריכה טבילה - ליל שמונים לתרומה מפני שטבולת יום ארוך היא והסיחה דעתה מן התרומה ואם
 ישראלית היא טובלת לביאת מקדש:

גמ' לאו כחלה דמו - ולא מהני בהו שני:

מתני' הרואה יום י"א - שהיא סוף ימי זוב ואין יום שלאחריו מצטרף עמו לזיבה:

מתנני' הוראה יום אחד עשר וטבלה לערב ומושב וחייבין בקרבן
ומשמשה ב"ש אומר מטמאין משכב

דף עב

וב"ה אומרים פטורים מן הקרבן טבלה מקרבן אמרו להן ב"ש לב"ה מ"ש יום
ביום של אחרי ושמשה את ביתה ואח"כ י"א מיום תוך י"א אם שיוה לו לטומאה
ראתה ב"ש אומרים מטמאין משכב ומושב לא ישוה לו לקרבן אמרו להן ב"ה
ופטורין מן הקרבן וב"ה אומרים ה"ז לב"ש לא אם אמרת בתוך י"א יום שכן יום
גרגרן ומודים ברואה בתוך י"א יום וטבלה שלאחריו מצטרף עמו לזיבה תאמרו ביום
לערב ושמשה שמתמאין משכב ומושב י"א שאין יום שלאחריו שנצטרף עמו לזיבה
וחייבין בקרבן טבלה ביום של אחרי אמרו להם בית שמאי השוה מדותיכם אם
ושמשה ה"ז תרבות רעה ומגען ובעילתן שיוה לו לקרבן לא ישוה לו לטומאה
תלויין **גמ'** ת"ר ושיוין בטובלת לילה אמרו להם ב"ה אם הביאנוהו לידי טומאה
לזבה שאינה טבילה ושיוין ברואה בתוך להחמיר לא נביאנו לידי קרבן להקל ועוד
י"א יום וטבלה לערב ושמשה שמתמא מדבריהם אתם נושכין שאתם אומרים טבלה
משכב ומושב וחייבין בקרבן לא נחלקו אלא יום שלאחריו ושמשה ואח"כ ראתה מטמא
ביום י"א יום שב"ש אומרים מטמאין משכב משכב ומושב ופטורה מן הקרבן אף אתם

משכב ומושב - אפילו בעלה מטמא משכב ומושב לטמא אוכלין ומשקין שהוא כבועל שומרת יום
כנגד יום דקסבר יום י"א בעי שימור:
טבלה יום שלאחריו - דעבדה שימור קצת ושימור מעליא הוא אלא שתוך י"א יום אסור לעשות
כן שלא תבא לידי ספק שמה תראה לאחר תשמיש ומצטרפין הימים לזיבה ואין טבילתה טבילה:
גרגרן - ממחר לחטוא שמה ירגיל בכך תוך י"א אבל לענין טומאה טהור:
טבלה יום שלאחריו - דעבדה קצת שימור ושמשה:
גמ' ת"ר ושיוין בטובלת לילה לזבה - ואע"פ שחלוקין ב"ה ברואה יום י"א וטבלה לערב שפטורין
מן הקרבן התם משום דיום י"א לא בעי שימור הילכך לאו זבה הואי אבל זבה קטנה של תוך י"א
יום בעיא שימור דאין טבילת לילה עולה עד שתשמור יום המחרת קצת ותטבול:
אם שיוה לו לטומאה - שאתם מודים שמתמא בועלה משכב ומושב ליל מוצאי י"א:
בתוך י"א מצטרף עמו לזיבה - הילכך צריכה לשמור יום המחרת כנגד יום הראייה:
להחמיר - מדרבנן:
נושכים - מוקשין:

השוו מדותיכם אם שווה לו לטומאה ישוה
 לו לקרבן ואם לא שווה לו לקרבן לא ישוה
 לו לטומאה אלא להחמיר ולא להקל הכא
 נמי להחמיר ולא להקל אמר רב הונא
 משכבה ומושבה שבשני ב"ש מטמאין אע"פ
 שטבלה אע"פ שלא ראתה מאי טעמא כיון
 דאילו חזיא מטמאה השתא נמי מטמא
 אמר רב יוסף מאי קמ"ל תנינא טבלה יום
 שלאחריו ושמשא את ביתה ואח"כ ראתה
 ב"ש אומרים מטמאה משכבות ומושבות
 ופטורה מן הקרבן אמר רב כהנא ראתה
 שאני אמר רב יוסף וכי ראתה מאי הוי
 ראייה דנדה היא א"ל אביי לרב יוסף
 רב הונא משכבות ומושבות שבשני - לראייתה הוואה תוך י"א וטבלה יום שלאחריו לב"ש
 דמחמירי ומטמאין משכב ומושב מדרבנן לאחר טבילה ואפילו לא ראתה מאי טעמא דכיון דכי
 חזיא מטמאה למפרע מדאורייתא שהרי מצטרף לזיבה כי לא חזיא נמי גזרינן מדרבנן אטו ראתה:
 תנינא טבלה יום שלאחריו - יום י"ב שאינו מצטרף ואחר כן ראתה וקס"ד האי ראתה דלאחריו
 כאילו לא ראתה תוך י"א דמיא דהא עכשיו היא מטמאה מתחילת נדה ואינה פוסלת טבילה של
 שחרית והך טומאה מדרבנן היא דגזרינן י"ב אטו י"א ה"ג גזרינן לא ראתה אטו ראתה:
 ראיית נדה היא - ואינה מצטרפת אלא מעכשיו מטמאה וטומאת מעת לעת הוא דאיכא עליה וטומאת
 מעת לעת אינה מטמאה את בועלה אלא משום דגזרינן יום שלאחר י"א אטו תוך י"א דאורייתא
 ה"ג תוך י"א כי לא ראתה בשני אחר טבילתה גזרינן אטו ראתה:
 א"ל אביי לרב יוסף רב כהנא - דאמר ראתה שאני הכי קא קשיא ליה אע"ג דהך טומאה מדרבנן
 ליכא למימר דכי היכי דגזרינן ב"ש ראייה שניה דלאחר י"א אטו ראייה שניה תוך י"א ה"ג נגזור
 לא ראתה אטו ראתה דראייה בראייה מיחלפא ראתה בלא ראתה לא מיחלפא:
 ועוד תנן - דלא כרב הונא:
 משכבות ומושבות כו' - אלמא מדמקשי ב"ש ראייה ראשונה לשומרת יום וקתני משכב ומושב
 של בין ראייה ראשונה לשניה תולין אלמא משכב ומושב דשומרת יום בשני שלה תולין ואם לא
 תראה טהורה ודוקא בשני אבל בראשון לא סלקא לה טבילה עד שתשמור קצת שני וכל זמן שלא
 טבלה זבה היא:
 אלא אימא כבועל שומרת יום - דמודה רב הונא בבועלה בשני לאחר טבילתה שהיא תולה כל זמן
 שלא ראתה ואין טומאתה עליו אפילו מדרבנן:
 מאי שנא איהו - בועל:
 איהו דלא שכיח ביה דמים לא גזרו ביה רבנן - לטמא משכב ומושב כל זמן שלא ראתה לאחר
 תשמיש:

מאי שנא איהו דלא מטמא משכב ומושב   מה אחד עשר לא בעי שימור אף עשירי לא
ומאי שנא איהי דמטמא ליה   איהו דלא   בעי שימור   איכא דמתני לה אהא אמר לו
שכיחי ביה דמים לא גזור ביה רבנן איהי   רבי אלעזר בן עזריה לר"ע אפי' אתה מרבה
דשכיחי בה דמים גזור בה רבנן   ומאי   בשמן [בשמן] כל היום כולו איני שומע לך
שנא משכב ומושב דמטמא ליה ומאי שנא   אלא חצי לוג שמן לתודה ורביעית יין לנזיר
בועל דלא מטמא ליה משכב ומושב דשכיח   ואחד עשר יום שבין נדה לנדה הלכה למשה
מסיני   מאי הלכה ר' יוחנן אמר הלכה י"א   מסיני
ר"ל אומר הלכות אחד עשר   ר' יוחנן אמר   ר"ל אומר הלכות אחד עשר
הלכה אחד עשר אחד עשר הוא דלא בעי   הלכה אחד עשר אחד עשר הוא דלא בעי
שימור הא לאחרני עביד שימור ור"ל אמר   שימור הא לאחרני עביד שימור ור"ל אמר
הלכות אחד עשר לא אחד עשר בעי שימור   הלכות אחד עשר לא אחד עשר בעי שימור
ולא שימור לעשירי הוי   הני הלכות נינהו   ולא שימור לעשירי הוי
הני קראי נינהו דתניא יכול הרואה ג' ימים   הני קראי נינהו דתניא יכול הרואה ג' ימים
בתחילת נדה רצופים תהא זבה   ומה אני   בתחילת נדה רצופים תהא זבה
מקיים (ויקרא טו, יט) אשה כי תהיה זבה   מקיים (ויקרא טו, יט) אשה כי תהיה זבה
דם יהיה זובה ברואה יום אחד (אבל הרואה   דם יהיה זובה ברואה יום אחד (אבל הרואה
ג' ימים בתחילה תהיה זבה) תלמוד לומר   ג' ימים בתחילה תהיה זבה) תלמוד לומר

ומאי שנא משכב ומושב - כיון דאמרת איהי דשכיחי בה דמים גזור בה רבנן מאי שנא בועל דלא גזור ביה רבנן שתטמאנו:

דברי הכל - ואפילו ב"ש וקתני בשני שבתוך י"א מגעה תלוי וקשיא לרב הונא:

עשירי - אין לו צורך לזיבה שאין מצטרף עמו אלא י"א דהוי להו תרי:

כי"א - לב"ה דאמרי לא בעי שימור:

בשמן בשמן - גבי רבוכה של תודה במנחות בפ' ב' מדות (מנחות דף פט.) דכתיב והקריב על זבח התודה וכתוב תלתא בשמן ותניא אילו נאמר בשמן הייתי אומר כל המנחות ללוג ת"ל בשמן בשמן דחלות ורקיקין הוי ריבוי אחר ריבוי למעט לחצי לוג:

מאי הלכה - דמשמע איום י"א קאמר רבי אלעזר בן עזריה דהוי הלכה למשה מסיני ובעי הש"ס מאי הלכותיו משאר הימים שלפניו:

שימור לאחרני - לעשירי:

יכול הרואה ג' ימים בתחלת נדה רצופים תהא זבה - לספירת ז' נקיים ולקרוב דכתיב (ויקרא ט"ו:כ"ה) ימים רבים וקמצריך לה ספירה וקרוב:

מה אני מקיים ואשה כי תהיה זבה - האמור בפרשה ראשונה שלא הצריכה ספירת נקיים וקרוב:

דף עג

(ויקרא טו, כה) בלא עת נדתה (על נדתה) מנין ת"ל ימי יום אחד מנין ת"ל כל ימי סמוך לנדתה ואין לי אלא סמוך לנדתה מופלג לנדתה יום אחד מנין ת"ל (ויקרא טו, כה) או כי תזוב אין לי אלא יום אחד מנין לרבות מופלג שנים שלשה ארבעה חמשה ששה ושבעה שמונה תשעה עשרה מנין אמרת מה מצינו ברביעי שראוי לספירה וראוי לזיבה אף אני אביא העשירי שראוי לספירה וראוי לזיבה ומנין לרבות אחד עשר ת"ל בלא עת נדתה יכול שאני מרבה אף שנים עשר אמרת לאו ומה ראית לרבות אחד עשר ולהוציא שנים עשר מרבה אני אחד עשר שראוי לספירת או כי תזוב ומוציא אני י"ב שאין ראוי לספירת או כי תזוב ואין לי אלא שלשה ימים שני ימים או כי תזוב - לרבות רואה ט' וי' ואחד עשר: מנין לרבות שנים שלשה כו' - שכולן יש להן דין אחד: אמרת מה מצינו ברביעי - לימים שאחר הנדה: מנין לרבות י"א - שיצטרף עם הראשונים לזיבה לג' רצופין ואע"ג שאינו ראוי לספירת נקיים של זיבת ג' ראשונים: יום י"א שהוא ראוי לספירת זיבה או כי תזוב - דזיבה רביעי מתרבי מאו כי תזוב ולאותה זיבה משכי ימי ספירה עד י"א: ואין לי - שתקרא זבה לטומאה אלא רואה שלשה רצופין: טמאה מלמד שמטמאה את בועלה כנדה - שמפורש בה אשר ישכב איש וגו': היא שאינה מטמאה - בשלש ראיות ביום אחד טומאת זוב גמור לקרבן כאילו ראתה שלשה ימים אבל זב מטמא בין בג' ראיות ביום אחד בין בג' ימים רצופין בב"ק בפ' כיצד הרגל (דף כד.): ואין לי - עושה משכב ומושב בימים שאחר הנדה אלא הרואה שלשה ימים שני ימים מנין: יהיה לה - הוסיף לה הויה של שמור: אלמא קראי נינהו - כל דין י"א שבין נדה לנדה מכאן למדנו שהן י"א יום והרואה בהם ג' הרי זו זבה והרואה בא' בב' סופרת יום כנגד יום ולסוף י"א מתחילין ימי נדה אם תראה אחד תשב ששה והוא שהרי לא רבינן לדין יום זובה אלא י"א ומכאן ואילך הרי היא בדין פרשה ראשונה

דין שתספור שבעה לשנים ת"ל יהיה לה זבה תנא דבי אליהו כל השונה הלכות
 אינה סופרת אלא יומה אלמא קראי נינהו בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא
 לר"ע קראי לר' אלעזר בן עזריה הלכתא שנאמר (חבקוק ג, ו) הליכות עולם לו אל
 א"ל רב שמעיה לר' אבא אימא ביממא תקרי הליכות אלא הלכות
 תהוי זבה בליליא תהוי נדה א"ל עלך אמר הדרן עלך תינוקות וסליקא לה
 קרא (ויקרא טו, כה) על נדתה סמוך לנדתה מסכת נדה
 סמוך לנדתה אימת הוי בליליא וקא קרי לה

דכתיב בה שבעת ימים תהיה בנדתה:

ביממי - ראתה ביום תהיה זבה כדכתיב (ויקרא טו) ימים רבים אבל ראתה בלילות לא תהא זבה:
 הלכות - משנה וברייתא הלכה למשה מסיני: